REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO 2014–2020

Pomorze
Zachodnie
Perspektywa 2020

18 GRUDNIA 2014 R.

SEKCJA 1. STRATEGIA DOTYCZĄCA WKŁADU PROGRAMU OPERACYJNEGO W REALIZACJĘ UNIJNEJ STRATEGII NA RZECZ INTELIGENTNEGO, ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ORAZ OSIĄGNIĘCIE SPÓJNOŚCI GOSPODARCZEJ, SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ 5

SEKCJA 2. OSIE PRIORYTETOWE 39

I GOSPODARKA, INNOWACJE, NOWOCZESNE TECHNOLOGIE 39

PRIORYTET INWESTYCYJNY 1b: Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w B+I, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami B+R i sektorem szkolnictwa wyższego (…), wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów i zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji w dziedzinie kluczowych technologii (...) ***41***

PRIORYTET INWESTYCYJNY 1a: Udoskonalanie infrastruktury B+I i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie B+I oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy ***47***

PRIORYTET INWESTYCYJNY 3c: Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług ***52***

PRIORYTET INWESTYCYJNY 3a: Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości ***57***

II GOSPODARKA NISKOEMISYJNA 72

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4e: Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu ***72***

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4c: Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym ***78***

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4a: Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych ***86***

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4g: Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe ***93***

III OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU 102

PRIORYTET INWESTYCYJNY 5b: Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski żywiołowe i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami ***103***

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6b: Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie ***108***

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6a: Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie ***113***

IV NATURALNE OTOCZENIE CZŁOWIEKA 124

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6c: Zachowanie, ochronę, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego; ***125***

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6d: Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program Natura 2000 oraz zieloną infrastrukturę ***129***

PRIORYTET INWESTYCYJNY 8b: Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój 134
02 Małe obszary miejskie (o ludności >5 000 i średniej gęstości zaludnienia)..... 141
03 Obszary wiejskie (o małej gęstości zaludnienia) 141
07 Nie dotyczy 141
V ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT..... 143
PRIORYTET INWESTYCYJNY 7b: Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi 143
PRIORYTET INWESTYCYJNY 7d: Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu 148
PRIORYTET INWESTYCYJNY 7c: Rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej 153
VI RYNEK PRACY..... 161
PRIORYTET INWESTYCYJNY 8v: Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian 161
PRIORYTET INWESTYCYJNY 8iii: Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw 169
PRIORYTET INWESTYCYJNY 8i: Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukującym pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników 174
PRIORYTET INWESTYCYJNY 8iv: Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taka samą pracę 184
PRIORYTET INWESTYCYJNY 8vi: Aktywne i zdrowe starzenie się 189
VII WŁĄCZENIE SPOŁECZNE..... 200
PRIORYTET INWESYCYJNY 9i: Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie 200
PRIORYTET INWESYCYJNY 9v: Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia 207
PRIORYTET INWESYCYJNY 9iv: Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym 214
VIII EDUKACJA..... 230
PRIORYTET INWESTYCYJNY 10i: Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia 230
PRIORYTET INWESTYCYJNY 10iv: Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami 240

PRIORYTET INWESTYCYJNY 10iii: Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji 248

IX INFRASTRUKTURA PUBLICZNA 259

PRIORYTET INWESTYCYJNY 9a: Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych 261

PRIORYTET INWESTYCYJNY 9b: Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich 271

PRIORYTET INWESTYCYJNY 10a: Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej 276

PRIORYTET INWESTYCYJNY 2c: Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia 285

X POMOC TECHNICZNA 294

SEKCJA 3: PLAN FINANSOWY PROGRAMU 301

SEKCJA 4. ZINTEGROWANE PODEJŚCIE DO ROZWOJU TERYTORIALNEGO 308

SEKCJA 5. SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH NAJBARDZIEJ DOTKNIĘTYCH UBÓSTWEM LUB GRUP DOCELOWYCH NAJBARDZIEJ ZAGROŻONYCH DYSKRYMINACJĄ LUB WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM 314

SEKCJA 6. SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH, KTÓRE CIERPIĄ NA SKUTEK POWAŻNYCH I TRWAŁYCH NIEKORZYSTNYCH WARUNKÓW PRZYRODNICZYCH LUB DEMOGRAFICZNYCH 320

SEKCJA 7. INSTYTUCJE I PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE, KONTROLĘ I AUDYT ORAZ ROLA POSZCZEGÓLNYCH PARTNERÓW 322

SEKCJA 8. KOORDYNACJA MIĘDZY FUNDUSZAMI POLITYKI SPÓJNOŚCI, EFRROW, EFMR ORAZ INNYMI UNIJNYMI I KRAJOWYMI INSTRUMENTAMI FINANSOWANIA ORAZ EBI 341

SEKCJA 9. WARUNKI WSTĘPNE 372

SEKCJA 10. ZMNIEJSZANIE OBCIĄŻEŃ ADMINISTRACYJNYCH DLA BENEFICJENTÓW 439

SEKCJA 11. ZASADY HORYZONTALNE 443

SEKCJA 12. ODRĘBNE ELEMENTY 449

SEKCJA 1. STRATEGIA DOTYCZĄCA WKŁADU PROGRAMU OPERACYJNEGO W REALIZACJĘ UNIJNEJ STRATEGII NA RZECZ INTELIGENTNEGO, ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ORAZ OSIĄGNIĘCIE SPÓJNOŚCI GOSPODARCZEJ, SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ

SEKCJA 1.1 STRATEGIA DOTYCZĄCA WKŁADU PROGRAMU OPERACYJNEGO W REALIZACJĘ UNIJNEJ STRATEGII NA RZECZ INTELIGENTNEGO, ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ORAZ OSIĄGNIĘCIE SPÓJNOŚCI GOSPODARCZEJ, SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ

1.1.1 Opis zawartej w programie strategii dotyczącej wkładu w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz do osiągnięcia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na okres 2014-2020 (RPO WZ 2014-2020) jest oparty na trzech głównych filarach:

i) Regionalne dokumenty programowe, takie jak przygotowana w 2010 r. Strategia Rozwoju Województwa, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, pozostałe strategie sektorowe oraz wynikające z nich tworzone obecnie, Programy Strategiczne wraz z towarzyszącymi im diagnozami, analizami i konsultacjami, które pozwoliły na zidentyfikowanie aktualnych potrzeb, wyzwań i szans regionu,

ii) Doświadczenia i dobre praktyki powstałe w trakcie realizacji kończącego się Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013 oraz Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, dzięki czemu dla poszczególnych rodzajów interwencji możliwa jest m.in. ocena ich skuteczności i przydatności, a także zaplanowanie nakładów ilościowych w oparciu o przyjęte alokacje. Szczególnie cenne wydają się doświadczenia związane z implementacją instrumentów finansowych w ramach narzędzi Jeremie i Jessica.

iii) Strategiczne kierunki i zasady rozwoju przyjęte na poziomie Polski i Unii Europejskiej na lata 2014-2020, w tym EUROPA 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu a także wynikające z niej dokumenty regulujące zasady realizacji polityki spójności (takie jak rozporządzenia dotyczące funduszy strukturalnych, Wspólnotowe Ramy Strategiczne, Umowa Partnerstwa, Position of the Commission Services on the development of Partnership Agreement and programmes in POLAND for the period 2014-2020) oraz – na poziomie krajowym – Długo- i Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego, Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Krajowy Program Reform.

Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/ sektorów objętych programem

Przeprowadzone diagnozy – zarówno w dokumentach regionalnych jaki i krajowych oraz unijnych – pokazują, że potrzeby i bariery rozwojowe regionu są na tyle poważne i wielowymiarowe, że realizacja każdego z trzech priorytetów Strategii Europa 2020 oraz każdego z jej celów będzie stanowiła dla regionu wyzwanie wymagające istotnych działań interwencyjnych. RPO WZ 2014-2020 w sposób istotny przyczyni się do realizacji **Strategii Europa 2020** z uwagi na zaplanowaną szeroką interwencję w ramach jej trzech kluczowych priorytetów.

1. W ramach priorytetu **„rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji"** zostaną zaspokojone potrzeby regionu związane z wielokrotnie zdiagnozowanym bardzo niskim stanem jego innowacyjności, w tym ciągle zbyt niską świadomością innowacyjną przedsiębiorców, słabym stanem infrastruktury wsparcia innowacji, niemal całkowitym brakiem działań proinnowacyjnych wśród przedsiębiorców (eksperymentowanie, patentowanie, współpraca z sektorem B+R), zbyt małą ilością infrastruktury i usług badawczych dostępnych dla przedsiębiorstw, słabymi powiązaniami sieciowymi w biznesie oraz na jego styku z sektorem B+R, ciągle za niską orientacją probiznesową uczelni w regionie. Przewidywane interwencje będą skierowane na wsparcie rozwoju inteligentnych specjalizacji regionu, wykorzystujących jego mocne strony i pojawiające się szanse gospodarcze, w tym unikatowe powiązania i łańcuchy umożliwiające tworzenie nowych produktów, szczególnie związanych z takimi zidentyfikowanymi już sektorami regionalnych specjalizacji, jak biogospodarka, działalność morska i logistyka, przemysł maszynowy i metalowy, usługi oparte na wiedzy oraz turystyka. Pod względem rodzaju wsparcia będą to m.in. interwencje obejmujące konieczne inwestycje w infrastrukturę B+R; granty i dotacje na działalność wysokoinnowacyjną w przedsiębiorstwach, a także działania edukacyjno-promocyjne adresowane do wszystkich aktorów procesów innowacyjnych. Interwencje te powinny zapewnić regionalną dyfuzję wiedzy i rozwiązań technologicznych powstających w ośrodkach badawczych Szczecina, a także Koszalina.
Ponadto w zakresie tego priorytetu w regionie występuje potrzeba dostosowania profilu kształcenia do potrzeb gospodarki regionu oraz zwiększenia popytu na ciągłe zdobywanie nowej wiedzy

Konieczne jest także przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców, szczególnie na obszarach wiejskich. Poprawy i rozbudowy wymaga także stan usług cyfrowych w administracji, medycynie i kulturze.

2. Grupa potrzeb dotyczących priorytetu **„rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów"** obejmuje potrzeby regionalne związane z:

a) rozwojem przedsiębiorstw (szczególnie w obszarach przyczyniających się do rozwoju inteligentnych specjalizacji), w tym:

- wspieranie form współpracy sieciowej (klastrowej) przedsiębiorstw (także po to, by skompensować efekt nadmiernego rozdrobnienia struktury wielkościowej firm),
- jakościowy rozwój przedsiębiorczości, prowadzący do powstawania firm zdolnych do zatrudniania pracowników, prowadzenia współpracy międzynarodowej w tym transgranicznej, śledzenia i adaptowania rozwiązań technologicznych, reagowania na zmiany gospodarcze itp.,
- wzrost atrakcyjności inwestycyjnej regionu, poprzez dalszy rozwój stref aktywności inwestycyjnej (parków przemysłowych i podobnych),
- internacjonalizacja przedsiębiorstw, prowadząca do wzrostu eksportu oraz zwiększenia udziału w międzynarodowych łańcuchach wartości, szczególnie w odniesieniu do transgranicznych kontaktów z sąsiadującymi landami niemieckimi, Berlinem i krajami skandynawskimi,
- wzmocnienie i dalsza profesjonalizacja instytucji otoczenia biznesu, prowadzące do wzrostu ich kompetencji w zakresie usług proinnowacyjnych oraz wyspecjalizowanych sektorowo i terytorialnie,
- rozwój i wzmocnienie narzędzi finansowych specyficznych dla działań prorozwojowych przedsiębiorstw, takich jak seedcapital, anioły biznesu, fundusze pożyczkowe i poręczeniowe;

b) <u>rozwojem i promocją form gospodarowania minimalizujących obciążenia dla środowiska</u> oraz jednocześnie wykorzystujących warunki naturalne regionu, takich jak:
   - zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, szczególnie energii słonecznej oraz pochodzącej z biomasy,
   - rozwój energetyki rozproszonej szczególnie opartej o kogenerację energii cieplnej i elektrycznej wykorzystującej lokalne, odnawialne źródła energii,
   - wzrost efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach, budynkach i systemach miejskich,
   - racjonalizacja gospodarowania wodą, w tym rozwój form małej retencji (także dla celów przeciwpowodziowych) oraz inwestycje w zakresie gospodarki wodno-ściekowej,
   - zapobieganie klęskom żywiołowym, np. systemy ostrzegania przeciwpożarowego, zakup sprzętu ratowniczego i gaśniczego,
   - poprawa gospodarki odpadami (w tym komunalnymi, przemysłowymi, porolniczymi, niebezpiecznymi) zgodnie z wymogami UE oraz WPGO i planami inwestycyjnymi, w tym poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów, przygotowanie do ponownego użycia, odzysk wraz z recyklingiem,
   - przywrócenie walorów środowiska przyrodniczego i miejskiego, w tym zmniejszenie skutków antropopresji (także pochodzącej od wzrastającego ruchu turystycznego), ochrona i przywrócenie siedlisk i gatunków (także w formie ogrodów botanicznych, banków genowych), rekultywacja terenów powojskowych i przemysłowych (w tym postoczniowych), redukcja

punktowych emisji zanieczyszczeń gazowych, redukcja emisji powierzchniowej,
- działania edukacyjno-informacyjne dotyczące wyżej wymienionych kwestii;

c) rozwojem, przyjaznej dla środowiska, infrastruktury transportowej na poziomie regionu, w tym:
- rozwój infrastruktury zrównoważonego transportu miejskiego, w tym szczególnie na obszarze Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, np. system P&R, integracja opłat i środków transportu, węzły przesiadkowe, trasy rowerowe,
- modernizacja ciągów transportowych na poziomie dróg wojewódzkich i lokalnych w celu ułatwienia dostępu do sieci TEN-Ta także poprawy bezpieczeństwa na drogach,
- zwiększenie intermodalności oraz multimodalności systemów transportowych w regionie w części nienależącej do sieci TEN-T, w tym modernizacja portów regionalnych, budowa i rozbudowa węzłów logistycznych, modernizacja lokalnych dróg kolejowych,
- zakup i modernizacja taboru kolejowego dla połączeń wojewódzkich wraz z modernizacją infrastruktury kolejowej.

3. Realizacja priorytetu **„rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną”** dla województwa zachodniopomorskiego będzie oznaczała realizację następujących celów:

a) poprawa sytuacji na rynku pracy, w tym:
- poprawa dostępu do zatrudnienia dla osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo, w tym szczególnie osób w trudnej sytuacji na rynku pracy, takich jak: kobiety powracające na rynek pracy, osoby niepełnosprawne i długotrwale bezrobotne,
- wsparcie integracji na rynku pracy ludzi młodych bez pracy, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu,
- wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy (zarówno poprzez nowe przedsiębiorstwa jak i w przedsiębiorstwach istniejących) szczególnie w obszarach inteligentnych specjalizacji,
- wsparcie usług w zakresie równouprawnienia oraz godzenie życia zawodowego i prywatnego na rzecz wzrostu poziomu zatrudnienia,
- wsparcie MŚP i ich pracowników w zakresie wspierania zdolności przystosowania się do zmian,
- wzrost aktywności zawodowej osób starszych.

Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20–64 lat w województwie zachodniopomorskim wynosił w 2013 r. 61,6% i wartość ta była znacznie niższa od wartości krajowej wynoszącej 64,9%. Na podstawie analiz społeczno-gospodarczych szacuje się, iż w latach realizacji RPO WZ 2014-2020 wskaźnik ten

będzie systematycznie wzrastał osiągając wartość 66%, 67% i 70% odpowiednio w latach 2018, 2020 i 2023.

b) rozwój kapitału ludzkiego poprzez:
   - poprawę jakości infrastruktury oświatowej w regionie,
   - wzmocnienie potencjału, atrakcyjności i podniesienie jakości edukacji w szkołach i placówkach prowadzących kształcenie ogólne poprzez kompleksowe programy rozwojowe wdrażane na każdym poziomie kształcenia oraz indywidualizację pracy z uczniami, prowadzące do wyrównania szans edukacyjnych w wymiarze terytorialnym i w ramach poszczególnych szkół,
   - zwiększanie dostępności do edukacji przedszkolnej, szczególnie na obszarach wiejskich,
   - rozwijanie systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami,
   - upowszechnianie uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu ustawicznym;

c) zmniejszenie liczby mieszkańców dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez
   - podniesienie jakości infrastruktury zdrowotnej i społecznej,
   - wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności oraz obszarów miejskich i wiejskich,
   - zapewnienie wszystkim mieszkańcom województwa dostępu do wysokiej jakości usług w zakresie integracji społecznej, zdrowotnej i zawodowej,
   - realizację kompleksowych programów integracji wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej, zawodowej i prowadzącą do wzrostu zatrudnienia,
   - zwiększanie potencjału ilościowego, infrastrukturalnego, organizacyjnego oraz kompetencyjnego przedsiębiorstw ekonomii społecznej oraz instytucji im służących.

Cel krajowy ustalony dla Polski w obszarze redukcji liczby osób pozostających w ubóstwie jako 1,5 mln osób został osiągnięty w 2012 r. Należy jednak kontynuować działania mające na celu dalsze ograniczanie skali ubóstwa oraz utrwalenie osiągniętego dotychczas efektu w tym zakresie.

Dla określenia pozycji województwa względem wartości krajowych stosowany jest wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym. W przypadku województwa zachodniopomorskiego w 2011 r. wynosił on 17,9%. W 2013 r. nastąpił znaczny spadek wartości tego wskaźnika – wyniósł on 15,3% i wartość ta była nieznacznie niższa od wartości krajowej 16,2%. Natomiast w latach realizacji RPO WZ 2014-2020 wskaźnik nieznacznie wzrośnie w stosunku do roku 2013, po czym przyjmie trend spadkowy i odpowiednio w latach 2018, 2020 i 2023 wskaźnik ten wynosić będzie 15,6%, 15,5% i 15,4%.

Należy podkreślić, iż oba ww. wskaźniki służą jedynie wskazywaniu ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej w regionie i ewentualnym decyzjom w zakresie wdrażania

RPO WZ 2014-2020. Nie są one wskaźnikami rezultatu interwencji RPO WZ 2014-2020 i nie mogą być przedmiotem odpowiedzialności RPO WZ 2014-2020. Umowa Partnerstwa wskazuje, iż wpływ interwencji EFSI na ich osiąganie jest bardzo ograniczony (do rzędu 4 – 8%), a ich zmienność zależna jest od ogólnych czynników natury społeczno-gospodarczej oraz zmian legislacyjnych pozostających zasadniczo poza sferą oddziaływania RPO WZ 2014-2020.

Wskaźniki rozwoju społeczno-gospodarczego będą monitorowane przez IZ RPO WZ przynajmniej raz w roku.

1.1.2 Uzasadnienie wyboru celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych

Tabela 1 Uzasadnienie wyboru celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych

Cel tematyczny	Priorytet Inwestycyjny	Uzasadnienie
CT 1 Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	1a (EFRR) Udoskonalanie infrastruktury B+I i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie B+I oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy	Na obszarze województwa zachodniopomorskiego zaplecze B+R nie jest w pełni dostosowane do potrzeb nowoczesnej gospodarki regionu, w szczególności do potrzeb inteligentnych specjalizacji województwa. Specyfiką regionu jest to, że cały ciężar współpracy sfery B+R z gospodarką spoczywa na uczelniach wyższych, gdzie zadanie to konkuruje z dydaktyką oraz badaniami podstawowymi. Zachodniopomorskie uczelnie i przedsiębiorstwa powinny dążyć do utworzenia wspólnych centrów innowacji i ośrodków B+R pozwalających na wykorzystanie szans i mocnych stron gospodarki i nauki regionu, w tym bogatych doświadczeń i dorobku związanego z gospodarką morską oraz zasobów biogospodarki i odnawialnych źródeł energii. Realizacja strategii inteligentnych specjalizacji wymaga działań na rzecz rozwoju sektora B+I poprzez wsparcie inwestycji w infrastrukturę jednostek naukowych, które umożliwią świadczenie usług w odpowiedzi na faktyczne zapotrzebowanie zachodniopomorskich przedsiębiorstw.
	1b (EFRR) Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w B+I, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami B+R i sektorem szkolnictwa wyższego (…), wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów i zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji w dziedzinie kluczowych technologii (...)	Poziom innowacyjności zachodniopomorskich przedsiębiorstw jest pod każdym względem zdecydowanie za niski. Dotyczy to zarówno przedsiębiorstw prowadzących prace B+R, jak i korzystających z dostępnych wyników badań. Nieliczne firmy, które zdolne są do samodzielnej, planowej działalności proinnowacyjnej (np. eksperymentowanie, patentowanie, prototypy) działają w odosobnieniu, a motorem ich rozwoju jest jedynie zapał i wiedza ich właścicieli. Współpraca pomiędzy przedsiębiorstwami jest niewystarczająca. Aktywność patentowa jest kilkadziesiąt razy niższa niż w dominujących w tym zakresie krajach Europy. Ma na to wpływ wiele czynników. W szczególności bardzo istotne są wysokie koszty opracowania i wdrożenia innowacji oraz niski poziom współpracy jednostek z sektora nauki i B+R z podmiotami gospodarczymi. Należy zachęcić przedsiębiorstwa do zwiększania nakładów na B+R, a także na realizację wspólnych przedsięwzięć badawczo – rozwojowych oraz do zacieśniania współpracy z jednostkami naukowymi.
CT 2 Zwiększanie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK	2c (EFRR) Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia	Poprawa sytuacji mieszkańców regionu wymaga stworzenia lepszych podstaw dla odpowiedniego wykorzystania dostępnych technologii. Może to stanowić wsparcie dla prowadzenia działalności gospodarczej (telegospodarka, e-gospodarka) czy edukacji i ochrony zdrowia (e-zdrowie). Ważne dla rozwoju cyfrowego jest uwzględnienie cyfrowych systemów informacji przestrzennej.

Cel tematyczny	Priorytet Inwestycyjny	Uzasadnienie
CT 3 Wzmacnianie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR)	3a (EFRR) Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości	Aby zwiększyć liczbę inwestycji podejmowanych na uzbrojonych terenach inwestycyjnych przez MŚP, należy poprawić warunki dla rozwoju ich działalności. W woj. jest także wiele niezagospodarowanych terenów powojskowych, poprzemysłowych i popegeerowskich, które odpowiednio przystosowane, stanowić mogą atrakcyjne miejsca do aktywizacji gospodarczej w/w obszarów. Obecna działalność IOB jest często niedostosowana do potrzeb gospodarki. Należy dążyć do stworzenia otoczenia biznesu ułatwiającego zmianę w kierunku gospodarki opartej na innowacjach, zdolnej tworzyć miejsca pracy. Interwencje powinny być dopasowane do wyzwań strategicznych, w tym uwzględniać strukturę przedsiębiorstw, kontekst terytorialny oraz rozwijające się regionalne specjalizacje. Konieczna jest także większa kooperacja przedsiębiorstw, zarówno z partnerami krajowymi, jak i zagranicznymi. W ramach priorytetu realizowane będą również przedsięwzięcia z zakresu promocji przedsiębiorczości i kreowania postaw przedsiębiorczych.
	3c (EFRR) Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług	Ilościowy rozwój przedsiębiorczości w województwie nie idzie w parze z rozwojem jakościowym, prowadzącym do wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu. W 2012r innowacje, procesowe jak i produktowe, wprowadziło w regionie 11,67% przeds. z sektora usług i 18,15% przedsiębiorstw przemysłowych. Współpracę w zakresie działalności innowacyjnej podjęło 4,9% podmiotów w sektorze przemysłowym i 1,6% w sektorze usług. Większość MŚP w regionie nie jest w stanie realizować inwestycji (prowadzących np. do istotnego wzrostu zatrudnienia, do wykreowania nowego produktu lub zmiany profilu działalności) zarówno w oparciu o środki własne jak i środki zewnętrzne. Realizacja priorytetu inwestycyjnego przyczyni się do tworzenia warunków sprzyjających budowie konkurencyjnego i innowacyjnego sektora MŚP w regionie, jako warunku niezbędnego dla dynamicznego rozwoju regionu. Jednym z większych wyzwań Programu będzie ożywienie gospodarcze, wzrost zatrudnienia i podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw na obszarze SSW.
CT 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4a (EFRR) Promowanie produkcji i dystrybucji OZE	Na drodze dalszego dynamicznego rozwoju OZE w regionie stoją braki w infrastrukturze (sieci przesyłowe i dystrybucyjne) oraz brak źródeł wytwórczych o charakterze interwencyjnym, które zapewniłyby stabilność energetyczną systemu. Produkcja energii ze źródeł odnawialnych pozostaje w bezpośrednim związku z rozwojem sektora biogospodarki, który w regionie zyskuje na znaczeniu i stanowi jedną z jego specjalizacji gospodarczych. Wykorzystanie warunków dla produkcji energii z odnawialnych źródeł stworzonych przez biogospodarkę, wymaga rozwijania metod i produkcji energii z wykorzystaniem biomasy, biogazu czy też energii słonecznej. Zmniejszenie emisji, w tym przede wszystkim CO_2 jest jednym z głównych zidentyfikowanych kierunków działań mitygacyjnych w BEiŚ. W regionie coraz większą rolę odgrywają źródła energii charakteryzujące się sezonowością dostaw. Rozwiązaniem tej sytuacji będzie rozwój rozproszonych źródeł energii w oparciu przede wszystkim o biomasę, biogaz

Cel tematyczny	Priorytet Inwestycyjny	Uzasadnienie
		i energię słoneczną..
	4c (EFRR) Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania OZE w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym	W województwie zauważalne są duże straty energii w istniejących budynkach mieszkalnych oraz publicznych. Aby je zmniejszyć, należy wdrożyć kompleksowe rozwiązania efektywności energetycznej budynków w oparciu o audyty energetyczne. Poprawa systemu racjonalizacji użytkowania i wytwarzania energii w budynkach, pozwoli na zmniejszenie zużycia węgla, co przełoży się na znaczne zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych do atmosfery. Zmniejszenie energochłonności budynków publicznych i mieszkalnych osiągnięte będzie poprzez wsparcie ukierunkowane na kompleksowe działania modernizacyjne budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne.
	4e (EFRR) Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich typów obszarów, w szczególności na obszarach miejskich, wspieranie zrównoważonego transportu miejskiego oraz podejmowania odpowiednich działań adaptacyjnych i mitygacyjnych	Badania pokazują, że emisja gazów cieplarnianych jest w dużej mierze generowana przez środki transportu, przede wszystkim transportu indywidualnego. Wparcie w ramach priorytetu w zakresie transportu miejskiego będzie wdrożeniem zrównoważonej mobilności miejskiej, wyrażającej się poprzez zwiększenie liczby osób rezygnujących z indywidualnego transportu samochodowego na rzecz transportu publicznego lub rowerowego, a także wymianę taboru jak również zmniejszanie ruchu samochodowego na obszarach wiejskich poprzez wdrażanie przyjaznych środowisku rozwiązań w transporcie miejskim jak np. centra przesiadkowe. Działania te będą miały w głównej mierze wpływ na ograniczenie emisji CO2 poprzez uatrakcyjnienie transportu publicznego. Badania ewaluacyjne i analizy w zakresie technologii niskoemisyjnych wskazują na to, że główną barierą we wdrożeniu „zielonych" technologii jest brak wiedzy na temat korzyści ekonomicznych wynikających z zastosowania tego rodzaju rozwiązań.
	4g (EFRR) Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe	Wysokosprawna kogeneracja jest kierunkiem rozwoju energetyki rozproszonej. Zgodnie z założeniami „Polityki energetycznej Polski do 2030 r." wielkość produkcji energii w wysokosprawnej kogeneracji ma zostać podwojona w porównaniu do produkcji w roku 2006 (z poziomu 24,4 TWh w 2006 r. do 47,9 TWh w 2030 r.). Zwiększeniu ma ulec również udział w produkcji energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji w krajowym zapotrzebowaniu na energię elektryczną brutto wzrośnie z poziomu 16,2% w 2006 r. do 22% w 2030 r. Zaplanowane działania w priorytecie inwestycyjnym mają za zadanie racjonalizację systemów rozproszonych gospodarowania energią i ciepłem w wysokosprawnej kogeneracji.

Cel tematyczny	**Priorytet Inwestycyjny**	**Uzasadnienie**
CT 5 Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem	5b (EFRR) Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi	Skutkiem zmian klimatu jest zwiększenie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych. Wzrost temperatury pociąga za sobą występowanie zjawiska suszy, co wiąże się z wysokim zagrożeniem pożarowym. Prognozowane podniesienie się poziomu morza skutkować będzie częstszym zalewaniem terenów nisko położonych wzrośnie częstotliwość powodzi sztormowych. Odbije się to negatywnie na bezpieczeństwie osób i mienia. Największe zagrożenie powodzią w województwie występuje na ujściowych odcinkach rzek wpadających do Bałtyku oraz jezior przymorskich, gdzie występuje zjawisko cofki (dotyczy to także Zalewu Szczecińskiego), środkowych odcinkach niektórych rzek (Rega, Parsęta, Wieprza, Ina), a także występowaniem zatorów lodowych (głównie na Odrze). Konieczne jest pojęcie działań zmniejszających ryzyko powodzi zgodnie z mapami średniego ryzyka powodziowego. Mała retencja pozwala, w skali lokalnej, ograniczyć negatywne skutki występowania zjawisk związanych z niedoborem i nadmiarem wody.
CT 6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	6a (EFRR) Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie	Problemem regionu jest słabo rozwinięty system selektywnego zbierania odpadów obejmujący w 2012 r. 9,59% zebranych odpadów komunalnych, w tym również tych ulegających biodegradacji (2,94 %), Składowanie odpadów jako dominująca w województwie metoda unieszkodliwiania odpadów, obejmująca 77,92% zebranych odpadów komunalnych jest niezgodna z unijną hierarchią postępowania z odpadami. Zgodnie z WPGO konieczna jest kompleksowa organizacja gospodarowania odpadami (sortowni odpadów , kompostowni, biologicznego przetwarzania wysortowanych odpadów komunalnych oraz inne urządzenia do przetwarzania odpadów np. wielkogabarytowych, opakowaniowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego). Proces unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest nadal nie został zakończony w województwie. Działania wynikające ze zdiagnozowanych deficytów będą zgodne z Ramową dyrektywą o odpadach 2008/98/EC, Dyrektywą 99/31/WE w sprawie składowania odpadów oraz Ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.
	6b (EFRR) Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie	Na cele produkcyjne przypada ponad 93% ogólnego poboru wody. Na gospodarstwa domowe przypada jedynie 3,6% ogólnego poboru wody. Stosunek długości sieci kanalizacyjnej do wodociągowej w województwie wynosi 62%. Duży odsetek wodociągów o niskiej dobowej produkcji ma niekorzystny wpływ na jakość dostarczanej wody. Wodociągi o najniższej produkcji (poniżej 100 m^3/d są wyłączane z eksploatacji, poprzez zwiększanie stref zaopatrzenia ludności w wodę pochodzącą z wodociągów o dużej produkcji. Pomimo najlepszego w kraju poziomu skanalizowania zgodnie z KPOŚK w regionie, potrzebna jest nadal budowa/ modernizacja kilku tys. km kanalizacji. Aby wypełnić zobowiązania Dyrektywy 91/271/EWG konieczne jest wyposażenie aglomeracji w systemy kanalizacji zapewniające oczyszczanie ścieków zgodne z obowiązującymi normami, oraz odpowiednie zagospodarowanie osadów ściekowych. Ze względu na ekonomiczne aspekty budowy kanalizacji w aglomeracjach istnieje konieczność inwestowania w przydomowe oczyszczalnie.
	6c (EFRR) Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego	W województwie zachodniopomorskim znajdują się zabytki o międzynarodowej sławie, niestety wiele z nich wymaga renowacji oraz przywrócenia dawnej świetności. Mając na uwadze, że ruch turystyczny ukierunkowany jest nie tylko na wypoczynek nadwodny, a również na aktywność związaną ze zwiedzaniem miejsc związanych z historią i kulturą regionu,

Cel tematyczny	Priorytet Inwestycyjny	Uzasadnienie
	i kulturowego	ważnym aspektem jest udostepnienie zabytków i ich otoczenia. Dużym deficytem w województwie jest niedostateczna liczba instytucji kultury o znaczeniu ponadregionalnym. Kultura jest świadectwem rozwoju społeczności, należy więc zadbać o jej możliwie jak najszerszy rozwój przynajmniej w skali regionalnej poprzez stworzenie odpowiedniej bazy materialnej. Region Pomorza Zachodniego wyróżnia na tle innych regionów odnoszenie się do sąsiedztwa morza, i jego zasobów, zarówno w ogólnie pojętym stylu życia, jak również w działalności ekonomicznej.
	6d (EFRR) Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także przez program Natura 2000 i zieloną infrastrukturę	Blisko 2 mln hektarów jest w regionie objęte ochroną NATURA 2000. Dominującym powodem wyznaczenia obszarów chronionych jest występowanie ostoi ptasich. Niezbędne jest podjęcie działań na rzecz zwiększenia zrozumienia istoty ochrony bioróżnorodności i potrzeby zrównoważonego rozwoju, w celu akceptacji tych wartości. Specjalną, formą ochrony przyrody, są ogrody botaniczne. Łączą ona funkcję czynnej ochrony przyrody ex situ oraz edukacyjną. Województwo jest jednym z najczęściej odwiedzanych przez turystów regionem w Polsce. Sprzyja temu sieć szlaków turystycznych. Ich długość (6 728,2 km) plasuje województwo na drugim miejscu w kraju. Zwiększenia się liczby turystów skutkować może wzmożoną antropopresją na tereny szczególnie cenne przyrodniczo. Niezbędna jest interwencja na rzecz kanalizowania ruchu turystycznego w powiązaniu z rozwijaną w regionie siecią szlaków turystycznych oraz zaplecza turystycznego przyjaznego dla przyrody (np. tarasów widokowych, ekologicznych miejsc postojowych).
CT 7 Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	7b (EFRR) Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi	Drogi wojewódzkie w niewystarczający sposób uzupełniają sieć dróg krajowych, przede wszystkim pod względem przepustowości. Dla regionu ważne są powiązania transportowe ośrodków miejskich, oraz stworzenie układu transportowego odpowiadającego potrzebom społeczno-gospodarczym, w tym zapewniającego sprawne połączenia wykluczonym transportowo obszarom centralnym i wschodnim. Znaczne deficyty w sieci komunikacyjnej występują na osi wschód-zachód; brakuje dobrej klasy dróg prowadzących na zachodniopomorskie wybrzeże; poprawy wymaga wzajemne skomunikowanie głównych obszarów wzrostu w województwie: SOM i KKBOF, a także lepsze ich skomunikowanie z pozostałymi obszarami województwa. Wiele zachodniopomorskich dróg wojewódzkich ale też powiatowych i gminnych skupia ruch tranzytowy i łączy go z ruchem lokalnym. Jednym z zadań będzie doprowadzenie do odseparowania a co za tym idzie zabezpieczenia niechronionych uczestników ruchu, by doprowadzić do zmniejszenia liczby wypadków, także śmiertelnych.
	7c. (EFRR) Rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym	W ostatniej dekadzie, pomimo utrzymującego się na podobnym poziomie wolumenu obrotów, stopniowo spada udział portów Pomorza Zachodniego w przeładunkach polskich portów.

Cel tematyczny	Priorytet Inwestycyjny	Uzasadnienie
	śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej	Małe porty na obszarze województwa zachodniopomorskiego poza siecią TEN-T mają nieznaczny , oprócz portu w Policach, udział w wolumenie obrotów przeładunkowych polskiej gospodarki morskiej. Posiadają jednak znaczenie dla lokalnej gospodarki i podtrzymania żywotności ekonomicznej miejscowości, w których są zlokalizowane. Rozwój największych z nich powinien w dalszej perspektywie służyć poprawie bilansu transportu multimodalnego w województwie. Niezbędne są działania inwestycyjne w zakresie zwiększenia dostępności poszczególnych portów zarówno od strony wody jak również od strony lądu, w szczególności ułatwiające transport drobnicowy i masowy.
	7d (EFRR) Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu	Infrastruktura kolejowa w województwie jest w złym stanie i wymaga modernizacji, zły stan infrastruktury kolejowej rzutuje na obsługę portów, w tym małych oraz ruch pasażerski w tym turystyczny. Kolejowe przewozy pasażerskie realizowane są przeważnie w ruchu regionalnym i aglomeracyjnym, w kierunku do i ze Szczecina. Pomimo istniejących deficytów w infrastrukturze, transport kolejowy odgrywa znaczącą rolę w obsłudze ruchu turystycznego województwa; przewozy kolejowe o charakterze turystyczno-wypoczynkowym koncentrują się na dwóch trasach: do Świnoujścia i Międzyzdrojów oraz do Koszalina i Kołobrzegu. Postępuje dekapitalizacja dworców i stacji kolejowych, zwłaszcza przy rzadziej wykorzystywanych liniach. Ponadto duża liczba niestrzeżonych przejazdów kolejowych wpływa na obniżenie bezpieczeństwa, wydłużenie czasów przejazdów i zwiększenie zużycia energii. Brak inwestycji w infrastrukturę kolejową prowadzi do emisji zanieczyszczeń, hałasu i powstawania ponadnormatywnych wibracji.
CT 8 Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników	8b (EFRR) Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój	Bogactwo walorów naturalnych województwa tworzy jego specyfikę, a jednocześnie stanowi stale niewykorzystany w pełni potencjał regionu. Doskonałe warunki naturalne, rozbudowana sieć rzek, jezior oraz długi na 185 km pas wybrzeża morskiego jak też dogodne położenie predestynują region do rozwoju turystyki w oparciu o jego endogeniczne potencjały. Większość jezior nadaje się doskonale do zagospodarowania pod kątem turystyki i rekreacji, ale tylko nieliczne posiadają odpowiednią infrastrukturę do uprawiania sportów wodnych. Dodatkowego impulsu rozwojowego wymaga proces zagospodarowania szlaków wodnych atrakcyjnych dla kajakarzy - Drawy, Iny, Regi, Parsęty czy Piławy. Ponadto poza pasem wybrzeża region nie posiada rozwiniętej infrastruktury służącej obsłudze ruch turystycznego. Ten deficyt jest dostrzegalny w szczególności na obszarach wiejskich.
	8i (EFS) Zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników	Województwo zachodniopomorskie znajduje się wśród regionów o najwyższej stopie bezrobocia oraz o najniższym wskaźniku aktywności zawodowej. Wśród osób bezrobotnych dominują osoby wchodzące na rynek pracy, osoby po 50 roku życia, osoby niepełnosprawne, mieszkańcy obszarów wiejskich oraz osoby długotrwale bezrobotne. Kwalifikacje i kompetencje osób nieaktywnych zawodowo i bezrobotnych są często niedostosowane do potrzeb pracodawców. Ponadto,

Cel tematyczny	Priorytet Inwestycyjny	Uzasadnienie
		istotną barierą w podjęciu zatrudnienia jest brak odpowiedniego doświadczenia zawodowego. Z racji struktury osadniczej województwa, jego peryferyjnego i przygranicznego położenia oraz mankamentów wynikających ze zdiagnozowanej w województwie słabej elastyczności rynku pracy, a także niedostosowania struktury podaży i popytu na pracę niezbędne jest wzmocnienie mobilności zawodowej.
	8iii (EFS) Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy	Województwo charakteryzuje jeden z najwyższych w kraju współczynników nowo zakładanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Dotychczasowe doświadczenia wskazują na wysoką efektywność narzędzi dotacyjnych umożliwiających dofinansowanie stanowisk pracy - zarówno dotacje, jak i pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej są jedną z najefektywniejszych form walki z bezrobociem. Mając na uwadze wysoki poziom bezrobocia w województwie istnieje konieczność kontynuacji tych form wsparcia, przy założeniu, że wiązać się to będzie z generowaniem dodatkowych miejsc pracy.
	8iv (EFS) Równouprawnienie płci oraz godzenie życia zawodowego i prywatnego	Niska dostępność opieki nad dziećmi, determinuje konieczność zarówno dostosowania form opieki do potrzeb demograficznych i społecznych, jak i propagowania odpowiednich form zatrudnienia. Konieczność sprawowania opieki nad dziećmi do lat 3 stanowi barierę w udziale w rynku pracy. Istnieje konieczność zapewnienia spójnego systemu wsparcia dla osób chcących powrócić na rynek pracy.
	8v (EFS) Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	W województwie zachodniopomorskim szczególnie rozwinięty jest sektor MŚP. Charakter tego sektora powoduje wrażliwość na zmiany i niekorzystne trendy w gospodarce. Ma to bezpośredni wpływ na sytuację pracowników. Szczególnie istotne jest efektywne zarządzanie zmianą w przedsiębiorstwach, jak i podnoszenie kwalifikacji przedsiębiorców i ich pracowników. Istotne jest wspieranie osób zatrudnionych podlegających procesowi outplacementu w postaci zmiany kwalifikacji w kierunku regionalnych specjalizacji. Jest to niezwykle ważne w kontekście dostosowania do zmian zachodzących na regionalnym rynku pracy i wzrostu kompetencji kadr.
	8vi (EFS) Aktywne i zdrowe starzenie się	W województwie zachodniopomorskim obserwuje się postępujący proces starzenia się mieszkańców oraz wzrost zachorowalności na choroby układu krążenia i nowotwory. Istnieje konieczność realizacji programów profilaktycznych w zakresie chorób będących najczęstszymi przyczynami przerwania aktywności zawodowej. Występuje potrzeba wdrożenia programów i narzędzi rehabilitacji leczniczej, ułatwiającej powrót do pracy oraz umożliwiających wydłużenie aktywności zawodowej. Istnieje również konieczność uświadomienia przedsiębiorcom i wdrożenia programów mających na celu eliminację czynników ryzyka w miejscu pracy oraz zapewnienie osobom, które z przyczyn zdrowotnych nie mogą wykonywać pracy na

Cel tematyczny	Priorytet Inwestycyjny	Uzasadnienie
		dotychczasowym stanowisku pracy możliwość przekwalifikowania.
CT 9 Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	9a (EFRR) Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych	Zmiany demograficzne zachodzące w województwie wymagają dostosowania infrastruktury społecznej do zmieniających się potrzeb w tej dziedzinie, zwłaszcza w obszarze opieki zdrowotnej długoterminowej stacjonarnej i domowej oraz rehabilitacji leczniczej. Wyposażenie placówek ochrony zdrowia w sposób niewystarczający odpowiada zdiagnozowanym przyczynom częstej zachorowalności i umieralności. Niezbędne jest podjęcie działań zmierzających do przeprofilowania łóżek krótkoterminowych na miejsca dla potrzeb opieki długoterminowej, rehabilitacji leczniczej, psychiatrii i geriatrii. Ponadto region charakteryzuje najniższy w Polsce wskaźnik zatrudnienia osób z orzeczoną niepełnosprawnością. Funkcjonujące w województwie 4 Zakłady Aktywności Zawodowej nie odpowiadają potrzebom w tym zakresie, stąd też niezbędne są działania na rzecz rozwoju infrastruktury wsparcia prozatrudnieniowego osób niepełnosprawnych.
	9b (EFRR) Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich	Specyfiką województwa jest duża liczba obszarów popegeerowskich. Uwarunkowania społeczne sprawiły, że obszary te są często miejscem kumulacji różnorodnych problemów społecznych. W związku z powyższym to głownie te obszary w pierwszej kolejności wymagają rewitalizacji społecznej, przestrzennej i gospodarczej. Ponadto rewitalizacji wymagają poszczególne dzielnice miast województwa. Istotne znaczenie dla potencjału inwestycyjnego miast ma zagospodarowanie terenów poprzemysłowych, w tym nadwodnych oraz powojskowych.
	9i (EFS) Aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności	Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się jednym z najwyższych w kraju odsetkiem ludności zagrożonej wykluczeniem społecznym, w tym korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Brak jest jednocześnie kompleksowych programów integracji wykorzystujących instrumenty aktywizacji edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej, zawodowej oraz środowiskowej. Dotyczy to szczególnie obszaru centralnej i wschodniej części regionu.
	9iv (EFS) ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym	W województwie zachodniopomorskim występuje wysoki odsetek osób, którym należy zapewnić dostęp do pomocy i podstawowych usług społecznych i opiekuńczych. Na obszarze województwa odnotowuje się również znaczną liczbę osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, tj.: niepełnosprawnych, osób starszych i dzieci objętych systemem pieczy zastępczej, osób chorujących psychicznie, a także osób opuszczających zakłady penitencjarne.
	9v (EFS) wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych	Liczba podmiotów ekonomii społecznej w województwie stale rośnie. Wymagają one jednak wsparcia zarówno w zakresie efektywności świadczonych usług, jak i profesjonalizacji oraz komercjalizacji działalności.

Cel tematyczny	Priorytet Inwestycyjny	Uzasadnienie
CT 10 Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie	10i (EFS) ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej, kształcenia podstawowego i ponadpodstawowego	Województwo cechuje bardzo niski poziom powszechności edukacji przedszkolnej. W celu zapewnienia równych szans edukacyjnych należy dążyć, do objęcia opieką przedszkolną jak największej liczby dzieci szczególnie z obszarów wiejskich, o utrudnionym dostępie do edukacji. Ograniczenie szans edukacyjnych oraz bezpośredni wpływ na możliwości aktywizacji zawodowej opiekunów dotyczy przede wszystkim osób z terenów wiejskich, które charakteryzuje najniższy w kraju poziom upowszechnienia edukacji przedszkolnej. Uczniowie szkół w województwie zachodniopomorskim osiągają niższe niż średnio w kraju wyniki egzaminów 6-klasistów, gimnazjalnych oraz maturalnych. W województwie zachodniopomorskim, następuje postęp w informatyzacji szkół i programów edukacyjnych, co nie zawsze jest powiązane z przygotowaniem nauczycieli do wykorzystania nowych technologii w procesie dydaktycznym. Jednocześnie rozwój nowoczesnych technologii determinuje konieczność dostosowania wyposażenia oraz oferty dydaktycznej szkół.
	10iii (EFS) poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie, podniesienie umiejętności i kwalifikacji pracowników i osób poszukujących pracy, zwiększenie dopasowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy m.in. przez poprawę jakości kształcenia i szkolenia zawodowego oraz utworzenia i rozwijanie systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami	Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji osób dorosłych ma kluczowe znaczenie dla poprawy konkurencyjności regionu oraz zapobiegnięcia zjawisku wykluczenia społecznego. W województwie zachodniopomorskim proces ten cechuje się niewystarczającą dynamiką. Zauważalny jest bardzo niski udział osób w wieku 25-64 lat uczących się i dokształcających w liczbie ludności w tym przedziale wiekowym w Polsce na tle państw UE. Według danych Eurostat, odsetek mieszkańców województwa zachodniopomorskiego, objętych kształceniem ustawicznym spada od 2008 r. (z 5,5% w 2008 r. do 3,2% w 2012 r.). Średnia ta jest niższa od średniej krajowej, która w 2012 r. wynosiła 4,5%.
	10iv (EFS) Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju	Na obszarze województwa funkcjonuje 255 ponadgimnazjalnych szkół zawodowych. Programy nauczania zawodowego są niedostosowane do potrzeb regionalnego/lokalnego rynku pracy oraz w zakresie regionalnych specjalizacji. Konsekwencją tego stanu jest wysoki poziom bezrobocia w regionie, w tym bezrobocia wśród osób młodych. Brakuje kompleksowych rozwiązań i narzędzi, które powiązałyby zapotrzebowanie przedsiębiorców na konkretne kwalifikacje zawodowe absolwentów z ofertą szkół zawodowych.

Cel tematyczny	Priorytet Inwestycyjny	Uzasadnienie
	systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami	
	10a (EFRR) inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	Województwo charakteryzuje duża koncentracja placówek oświatowych, co przekłada się na bardzo dużą w skali kraju liczbę uczniów dojeżdżających do szkół podstawowych i gimnazjalnych. W regionie występuje duża dysproporcja w dostępie do infrastruktury oświatowej: sal gimnastycznych, pracowni komputerowych, sal do nauki języka. Potrzeby rynku pracy determinują przystosowanie kierunków kształcenia poprzez przeprofilowanie placówek i zakup właściwego wyposażenia, zwłaszcza dla szkół zawodowych powiązanych z regionalnymi specjalizacjami. Pomimo wzrostu stanowisk warsztatowych w zasadniczych szkołach zawodowych nie można mówić o przystosowaniu kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy – co wymaga przeprofilowania szkół i zakupu właściwego wyposażenia. W 80% szkół budynki przynajmniej częściowo wymagają nakładów infrastrukturalnych, niezależnie od tego baza lokalowa 25% szkół wymaga rozbudowy, co jest związane z planami uruchomienia kształcenia w nowych zawodach.

SEKCJA 1.2 UZASADNIENIE ALOKACJI FINANSOWEJ

1.2.1 Uzasadnienie podziału środków między cele tematyczne i priorytety inwestycyjne

Alokacja finansowa na poszczególne cele tematyczne została przydzielona zgodnie z następującą logiką:

1. Koncentracja środków na celach, w których inwestowanie pozwoli regionowi zbudować podstawy rozwoju gospodarczego na tyle silne, by po zakończeniu finansowania środkami unijnymi, mógł samodzielnie się rozwijać, w niezmienionym tempie. Są to środki przeznaczone na rozwój inteligentnych specjalizacji regionu, bezpośrednie lub pośrednie wsparcie przedsiębiorstw oraz na budowanie otoczenia infrastrukturalnego dla rozwoju gospodarczego, w szczególności w oparciu o najbardziej rozwojowe obszary.
2. Budowa infrastruktury podstawowej, niezbędnej do rozwoju gospodarczo-społecznego oraz dla wypełnienia zobowiązań akcesyjnych. Jest to infrastruktura publiczna, której głównym celem będzie stworzenie warunków rozwoju gospodarczego, rozwoju rynku pracy i wypełnienia podjętych w trakcie negocjacji zobowiązań w zakresie ochrony środowiska. Ponadto są to działania związane z efektywnością energetyczną oraz zapobieganiem zmianom klimatu.
3. Ostatnim, nie mniej ważnym, elementem jest rozwój społeczny i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, szczególnie zagrożonych grup społecznych.

Zgodnie z powyższym największa alokacja środków przypada na cele związane z rozwojem gospodarczym, czyli: CT 1 ponad 70 mln euro i CT 3– ponad 270 mln euro, CT 4 – ponad 217 mln euro ,CT 8 – ponad 200 mln euro. Stosunkowo nieduże środki na CT 1 związane są z potencjałem zachodniopomorskich przedsiębiorstw w zakresie B+R, wobec którego wykorzystanie 70 mln euro alokacji na ten cel i tak będzie sporym wyzwaniem.
Kolejne inwestycje, również o gospodarczym charakterze, jednak pozostające przede wszystkim w gestii władz publicznych to priorytety transportowe w CT 7 – ponad 282 mln euro, CT 6 – 88 mln euro, CT 5 – 30 mln euro, CT 2 – 20 mln euro.

Rozwój społeczny będzie wspierany przede wszystkim środkami Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach CT 9 i CT 10. Tu podejmowane działania będą uzupełniane przez budowę infrastruktury społecznej i edukacyjnej w ramach PI 9a, 9b oraz PI 10a.

1.2.2. Matryca logiczna strategii inwestycyjnej programu

Tabela 2: Przegląd strategii inwestycyjnej programu operacyjnego

Oś priorytetowa	Fundusz (EFRR7, FS,EFS8) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	Wsparcie UE (EUR)	Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową
I Gospodarka, innowacje, nowoczesne technologie	EFRR	53 346 500	3,33%	1.Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	1b Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w B+I, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami B+R i sektorem szkolnictwa wyższego (…), wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów i zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji w dziedzinie kluczowych technologii (...)	1. Zwiększona aktywność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw	R.1 Nakłady sektora przedsiębiorstw na działalność B+R w relacji do PKB (BERD) 0,2%
	EFRR	17 038 500	1,06%		1a Udoskonalanie infrastruktury B+I i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie B+I oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy	2. Zwiększone wykorzystanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych w gospodarce	R.2 Nakłady na działalność B+R w relacji do PKB 0,97%
	EFRR	180 000 000	11,24%	3.Wzmacnianie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i	3c Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług	3. Zwiększone zastosowanie innowacji w MŚP	R.3 Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych – w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych i z sektora usług 21%
	EFRR	91 665 000	5,72%		3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz	4. Lepsze warunki dla rozwoju MŚP	R.4 Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB

UZASADNIENIE ALOKACJI FINANSOWEJ

Oś priorytetowa	**Fundusz (EFRR7, FS,EFS8) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych**	**Wsparcie UE (EUR)**	**Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu operacyjnego**	**Cel tematyczny**	**Priorytety inwestycyjne**	**Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych**	**Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową**
				akwakultury (w odniesieniu do EFMR)	sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości		5,00% R.5 Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych, które współpracowały w zakresie działalności innowacyjnej 1,28%
II Gospodarka niskoemisyjna	EFRR	100 000 000	6,25%	4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu	1. Ograniczenie spadku liczby osób podróżujących komunikacją miejską	R.6 Liczba przewozów pasażerskich komunikacją miejską w mln 173, 7osób
	EFRR	40 576 416	2,53%		4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym	2.Zmniejszona energochłonność budynków mieszkaniowych (wielorodzinnych) i publicznych	R.7 Sprzedaż energii cieplnej na cele komunalno-bytowe dla w ciągu roku w budynkach mieszkalnych w przeliczeniu na kubaturę budynków mieszkalnych, ogrzewanych centralnie 148,88 GJ/ dam3 R.8 Sprzedaż energii cieplnej w ciągu roku w urzędach i instytucjach 900 000 GJ
	EFRR	67 135 000	4,19%		4a Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii	3. Zwiększona produkcja energii z	R.9 Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej

UZASADNIENIE ALOKACJI FINANSOWEJ

Oś priorytetowa	**Fundusz (EFRR7, FS,EFS8) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych**	**Wsparcie UE (EUR)**	**Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu operacyjnego**	**Cel tematyczny**	**Priorytety inwestycyjne**	**Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych**	**Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową**
					pochodzącej ze źródeł odnawialnych	odnawialnych źródeł energii	ogółem 48,10%
	EFRR	10 000 000	0,62%		4g Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe	4. Zwiększony udział energii elektrycznej wytwarzanej w wysokosprawnej kogeneracji.	R.10 Odsetek energii cieplnej produkowanej w skojarzeniu 39,66 %
III Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu.	EFRR	30 000 000	1,87%	5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem	5b Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski żywiołowe i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami	1. Skuteczny system zapobiegania zagrożeniom wynikającym ze zmian klimatu	R.11 Pojemność obiektów małej retencji wodnej 77 201 dam3
	EFRR	25 000 000	1,56%	6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	6b Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie	2. Zwiększona liczba ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków zgodnego z wymogami unijnymi	R.12 Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków 85% R.13 Odsetek oczyszczalni spełniających warunek III dyrektywy 91/271/EWG w ogólnej liczbie oczyszczalni w KPOŚK 100%

UZASADNIENIE ALOKACJI FINANSOWEJ

Oś priorytetowa	**Fundusz (EFRR7, FS,EFS8) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych**	**Wsparcie UE (EUR)**	**Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu operacyjnego**	**Cel tematyczny**	**Priorytety inwestycyjne**	**Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych**	**Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową**
	EFRR	18 000 000	1,12%		6a Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie	4. Zmniejszona ilość odpadów deponowanych na składowiskach	R.14 Udział odpadów komunalnych niepodlegających składowaniu w ogólnej masie odpadów komunalnych wytworzonych 60% R.15 Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów 21,8 %
IV Naturalne otoczenie człowieka	EFRR	20 000 000	1,25%	6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	1. Zwiększona atrakcyjność zasobów kultury regionu	R.16 Liczba korzystających z noclegów na 1000 mieszkańców 13 087 398os.
	EFRR	25 000 000	1,56%		6d Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program Natura 2000 oraz zieloną infrastrukturę	2. Wzmocnione mechanizmy ochrony przyrody	R. 17 Udział powierzchni obszarów chronionych w powierzchni ogółem 22,04%
						3.Zwiększony zasób informacji o stanie środowiska przyrodniczego	R.18 Odsetek obszarów posiadających zatwierdzone plany ochrony lub plany zadań ochronnych w stosunku do liczby obszarów dla których plany ochrony i plany zadań ochronnych są wymagane 100 %
	EFRR	45 401 645	2,84%	8. Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników	8b Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających	4. Rozwój lokalnego rynku pracy opartego o endogeniczny potencjał	R.19 Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat 70,6%

UZASADNIENIE ALOKACJI FINANSOWEJ

Oś priorytetowa	**Fundusz (EFRR7, FS,EFS8) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych**	**Wsparcie UE (EUR)**	**Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu operacyjnego**	**Cel tematyczny**	**Priorytety inwestycyjne**	**Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych**	**Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową**
					regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój		
V Zrównoważony transport	EFRR	162 655 292	10,16%	7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	7b Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi	1. Zwiększona dostępność drogowa do regionalnych ośrodków wzrostu i obszarów wykluczonych	R.20 WMDT – transport drogowy 14,0193 miara syntetyczna
	EFRR	110 000 000	6,87%		7d Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu	2. Zwiększona dostępność kolejowa do stolicy województwa	R.21 WMDT – transport kolejowy 17,3165 miara syntetyczna
	EFRR	10 000 000	0,62%		7c Rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej	3. Poprawiona dostępność transportem wodnym	R.22 WMDT –transport wodny 7,85 miara syntetyczna
VI Rynek pracy	EFS	35 100 000	2,19%	8. Wspieranie zatrudnienia i mobilności	8v Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	1. Wzrost liczby przedsiębiorstw z sektora mikro, małych i średnich , które zrealizowały cel rozwojowy	R.23 Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi

UZASADNIENIE ALOKACJI FINANSOWEJ

Oś priorytetowa	**Fundusz (EFRR7, FS,EFS8) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych**	**Wsparcie UE (EUR)**	**Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu operacyjnego**	**Cel tematyczny**	**Priorytety inwestycyjne**	**Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych**	**Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową**
				pracowników			w programie 60% R.25 Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu 80% CR.30 Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu 30%
						2. Wzrost zdolności przystosowania się przedsiębiorstw do zmian oraz zniwelowanie ryzyka bezrobocia pracowników przedsiębiorstw przechodzących procesy adaptacyjne	R.24 Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie 71% R.25 Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu 80% CR.30 Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu 30%

UZASADNIENIE ALOKACJI FINANSOWEJ

Oś priorytetowa	**Fundusz (EFRR7, FS,EFS8) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych**	**Wsparcie UE (EUR)**	**Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu operacyjnego**	**Cel tematyczny**	**Priorytety inwestycyjne**	**Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych**	**Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową**
	EFS	18 000 000	1,12%		8iii Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	3. Zwiększenie liczby nowoutworzonych przedsiębiorstw oraz utworzonych miejsc pracy w tych przedsiębiorstwach	R.26 Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej 1336 szt. R.27 Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego 65%
	EFS	87 000 000	5,43%		8i Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników	4. Zwiększenie zatrudnienia wśród osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.	CR.04 Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) (C) 45% CR.03 Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C) 31% R.26 Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej 3261szt.

UZASADNIENIE ALOKACJI FINANSOWEJ

Oś priorytetowa	**Fundusz (EFRR7, FS,EFS8) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych**	**Wsparcie UE (EUR)**	**Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu operacyjnego**	**Cel tematyczny**	**Priorytety inwestycyjne**	**Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych**	**Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową**
							CR.06 Liczba osób pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) 45% R.27 Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego 62%
	EFS	17 900 000	1,12%		8iv Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taka samą pracę	5. Wzrost zatrudnienia oraz powrót na rynek pracy osób, którym utrudnia to sytuacja rodzinna wynikająca z opieki nad dziećmi do lat 3	R.28 Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/ wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu 80% R.29 Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu 20% R.30 Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu

UZASADNIENIE ALOKACJI FINANSOWEJ

Oś priorytetowa	**Fundusz (EFRR7, FS,EFS8) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych**	**Wsparcie UE (EUR)**	**Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu operacyjnego**	**Cel tematyczny**	**Priorytety inwestycyjne**	**Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych**	**Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową**
							dofinansowania ze środków EFS 70%
	EFS	7 000 000	0,44%		8vi Aktywne i zdrowe starzenie się	6. Wdrożenie programów zdrowotnych dla chorób negatywnie wpływających na rynek pracy, dedykowanych osobom w wieku aktywności zawodowej	R.24 Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie 60% R.31 Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne 60%
VII Włączenie społeczne	EFS	92 180 000	5,76%	9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie	1. Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym zwiększająca ich zatrudnienie	R.32 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu 31% R.33 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu 25% R.34 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem

UZASADNIENIE ALOKACJI FINANSOWEJ

Oś priorytetowa	**Fundusz (EFRR7, FS,EFS8) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych**	**Wsparcie UE (EUR)**	**Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu operacyjnego**	**Cel tematyczny**	**Priorytety inwestycyjne**	**Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych**	**Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową**
							społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek 15% R.35 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek 23%
	EFS	20 000 000	1,25%		9v Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia	2. Wzrost poziomu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej	R.34 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) 18% R.36 Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych 160szt. R.37 Liczba miejsc pracy istniejących co najmniej 30 miesięcy, utworzonych w przedsiębiorstwach

UZASADNIENIE ALOKACJI FINANSOWEJ

Oś priorytetowa	**Fundusz (EFRR7, FS,EFS8) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych**	**Wsparcie UE (EUR)**	**Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu operacyjnego**	**Cel tematyczny**	**Priorytety inwestycyjne**	**Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych**	**Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową**
							społecznych 75%
	EFS	19 000 000	1,19%		9iv Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym	3. Zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym.	R.38 Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu 70szt. R.65 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu). 30%
						4. Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym.	R.39 Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych, istniejących po zakończeniu projektu 30 szt. R.65 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem

UZASADNIENIE ALOKACJI FINANSOWEJ

Oś priorytetowa	**Fundusz (EFRR7, FS,EFS8) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych**	**Wsparcie UE (EUR)**	**Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu operacyjnego**	**Cel tematyczny**	**Priorytety inwestycyjne**	**Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych**	**Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową**
							społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu). 30%
VIII Edukacja	EFS	30 900 000	1,93%	10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie	10i Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia	1. Zwiększenie liczby miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 3-4 lata oraz rozszerzenie oferty placówek przedszkolnych o zajęcia zwiększające szanse edukacyjne dzieci	R.40 Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu 92% R.41 Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowaniu ze środków EFS 70%
						2. Doskonalenie kompetencji kluczowych uczniów w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych, języków obcych, nauk matematyczno-przyrodniczych, kreatywności, innowacyjności i pracy zespołowej oraz rozwój systemu	R.42 Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu 85% R.43 Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli

UZASADNIENIE ALOKACJI FINANSOWEJ

Oś priorytetowa	**Fundusz (EFRR7, FS,EFS8) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych**	**Wsparcie UE (EUR)**	**Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu operacyjnego**	**Cel tematyczny**	**Priorytety inwestycyjne**	**Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych**	**Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową**
						indywidualnej pracy z uczniami, prowadzące do wzmocnienia ich zdolności do przyszłego zatrudnienia.	kompetencje po opuszczeniu programu 92% R.44 Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych 97% R.45 Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych 97% R.46 Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS 90 %
	EFS	49 291 295	3,08%		10iv Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów	3. Wzrost efektywności kształcenia zawodowego i jego dostosowanie do wymogów regionalnego rynku pracy zwiększające szanse na zatrudnienie	R.47 Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia 31% R.48 Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów

UZASADNIENIE ALOKACJI FINANSOWEJ

Oś priorytetowa	**Fundusz (EFRR7, FS,EFS8) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych**	**Wsparcie UE (EUR)**	**Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu operacyjnego**	**Cel tematyczny**	**Priorytety inwestycyjne**	**Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych**	**Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową**
					nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami		praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu 92%. R.49 Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS 97% R.50 Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki 60%
	EFS	10 000 000	0,62%		10iii Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i	4. Wzrost kompetencji osób dorosłych, w szczególności osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych w zakresie znajomości technologii informacyjno-komunikacyjnych i języków obcych	R.51 Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu 61% R.52 Liczba osób w wieku 50 lat i

UZASADNIENIE ALOKACJI FINANSOWEJ

Oś priorytetowa	**Fundusz (EFRR7, FS,EFS8) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych**	**Wsparcie UE (EUR)**	**Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu operacyjnego**	**Cel tematyczny**	**Priorytety inwestycyjne**	**Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych**	**Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową**
					potwierdzanie nabytych kompetencji		więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu 61% R.53 Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu 61%
IX Infrastruktura publiczna	EFRR	50 000 000	3,12%	9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych	1. Zwiększona dostępność do wysokiej jakości infrastruktury zdrowotnej	R.54 Średni czas pobytu chorego w szpitalu 4,7 dni
						2. Podniesienie dostępności usług społecznych	R.55 Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej 68 817 szt.
	EFRR	40 000 000	2,50%		9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich	3. Zmniejszone zagrożenie wykluczeniem społecznym ludności zamieszkującej obszary zdegradowane i peryferyjne	R. 56 Odsetek mieszkańców żyjących w rodzinach korzystających z pomocy społecznej do ogółu mieszkańców 15,5%(SSW)
	EFRR	35 000 000	2,19%	10.	10a Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz	4.Lepsze kwalifikacje i umiejętności	R.57 Średni wynik egzaminu

UZASADNIENIE ALOKACJI FINANSOWEJ

Oś priorytetowa	**Fundusz (EFRR7, FS,EFS8) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych**	**Wsparcie UE (EUR)**	**Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu operacyjnego**	**Cel tematyczny**	**Priorytety inwestycyjne**	**Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych**	**Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową**
				Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie	szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	uczniów	gimnazjalnego w części matematyczno-przyrodniczej z zakresu matematyki 48 % R.58 Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w części matematyczno-przyrodniczej z zakresu przedmiotów przyrodniczych 59 % R.59 Zdawalność matur 100%
						5.Lepsze warunki kształcenia zawodowego	R.60 Zdawalność egzaminu zawodowego 69%
	EFRR	20 000 000	1,25%	2. Zwiększanie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK	2c Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury ie-zdrowia	6. Zwiększona dostępność e-usług publicznych	R.61 Odsetek obywateli korzystających z e- administracji Brak
X Pomoc	EFS	64 049 568	4,00%			1. Utrzymanie niezbędnych warunków pracy, odpowiedniego poziomu	R.62 Poziom fluktuacji pracowników w instytucjach zaangażowanych w

UZASADNIENIE ALOKACJI FINANSOWEJ

Oś priorytetowa	**Fundusz (EFRR7, FS,EFS8) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych**	**Wsparcie UE (EUR)**	**Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu operacyjnego**	**Cel tematyczny**	**Priorytety inwestycyjne**	**Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych**	**Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową**
Techniczna						zatrudnienia oraz zapewnienie wysoko wykwalifikowanej kadry w instytucjach gwarantujących skuteczne wykonywanie obowiązków związanych z realizacją RPO WZ 2014-2020	politykę spójności 6%
						2. Sprawna realizacja kluczowych procesów systemu wdrażania RPO WZ 2014-2020.	R.63 Średni czas zatwierdzenia projektu (od złożenia wniosku o dofinansowanie do podpisania umowy) 150 dni
						3. Zapewnienie dopasowanego do potrzeb odbiorców przekazu w zakresie celów i korzyści z wdrażania RPO WZ 2014-2020 oraz wzmocnienie kompetencji beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu	R.64 Ocena przydatności form szkoleniowych dla beneficjentów (skala 0-5) 4

SEKCJA 2. OSIE PRIORYTETOWE

I GOSPODARKA, INNOWACJE, NOWOCZESNE TECHNOLOGIE

2.A.1 Oś priorytetowa

2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz (w stosownych przypadkach)

Celem głównym OP 1 jest podniesienie poziomu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu, dzięki wykorzystaniu potencjału regionalnych i inteligentnych specjalizacji w szczególności poprzez zwiększenie aktywności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw.

Długotrwały wzrost i osiągnięcie silnej pozycji konkurencyjnej gospodarki regionu warunkowane jest zastosowaniem w sektorze przedsiębiorstw wyników prac badawczo-rozwojowych, nowoczesnych technologii i innowacji (CT 1). W tym celu niezbędne jest jednak także stymulowanie zdolności i motywacji przedsiębiorstw, w szczególności sektora MSP, do ciągłego wzrostu, rozwoju i inwestowania w działalność o wyższej wartości dodanej (CT 3)

Cel główny OP 1 realizowany będzie zatem w oparciu o realizację CT 1 i CT3. Połączenie dwóch CT w ramach jednej Osi priorytetowej jest uzasadnione z uwagi na komplementarność zaplanowanych do realizacji typów projektów. Wsparcie infrastruktury i działalności w zakresie B+R w ramach CT 1 jest ściśle powiązane z zaprogramowanym w ramach CT 3 wdrażaniem innowacji produktowych, procesowych, marketingowych i organizacyjnych w przedsiębiorstwach.

Warunkiem wsparcia w CT 1 jest zgodność z regionalną strategią inteligentnej specjalizacji. W ramach CT 3 priorytetowo będą traktowane przedsięwzięcia podejmowane w branżach i obszarach tematycznych zgodnych z inteligentnymi specjalizacjami.

Proces identyfikacji inteligentnych specjalizacji umożliwia oddolne kreowanie najbardziej rozwojowych obszarów, które stanowić będą priorytety w zakresie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej. Jest to proces ciągły, otwarty, angażuje partnerów gospodarczych i naukowych, a także społeczeństwo obywatelskie – zgodnie z koncepcją przedsiębiorczego odkrywania.

Zidentyfikowane obszary mają stanowić podstawę do budowania wokół nich specjalizacji mających wymierne korzyści dla rozwoju województwa.
Opracowanie strategii IS polegać będzie przede wszystkim na wskazaniu sposobu prowadzenia takiego procesu w tym potrzebnych do tego zasobów, takich jak świadomi i przygotowani interesariusze, opracowane narzędzia identyfikacji i rozwoju IS oraz przygotowane instrumenty wsparcia.

Realizacja strategii inteligentnej specjalizacji będzie stale monitorowana. W rezultacie prowadzonych działań monitoringowych, w przypadku identyfikacji czynników zewnętrznych posiadających zdecydowany wpływ na proces wyłaniania inteligentnych specjalizacji, możliwe będzie reagowanie i okresowa aktualizacja obszarów inteligentnej specjalizacji. Kreowanie korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości jest jednym z priorytetów w politykach UE. W związku z tym, że w perspektywie finansowej 2007-2013 położono duży nacisk na instrumenty inżynierii finansowej, województwo zachodniopomorskie posiada duże doświadczenie w tym zakresie. Inicjatywa JEREMIE, spotkała się z dużym zainteresowaniem ostatecznych odbiorców wsparcia, dlatego perspektywie finansowej 2014-2020 planuje się kontynuację działań związanych z instrumentami finansowymi, jednak w szerszym zakresie i z wykorzystaniem rożnych produktów.

Dokładne potrzeby i możliwości związane z finansowaniem poprzez instrumenty finansowe zostały przeanalizowane w ramach oceny ex ante instrumentów finansowych. Na jej podstawie zdecydowano o zastosowaniu w ramach OP1 instrumentów finansowych takich jak mikropożyczki, pożyczki obrotowo – inwestycyjne, pożyczki inwestycyjne, poręczenia, wejścia kapitałowe na etapie wczesnego (zalążkowego) rozwoju przedsiębiorstwa.

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 1b: Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w B+I, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami B+R i sektorem szkolnictwa wyższego (…), wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów i zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji w dziedzinie kluczowych technologii (...)

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 1: Zwiększona aktywność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw

W budowie gospodarki opartej na postępie technologicznym i innowacjach najistotniejszym wyzwaniem jest zwiększenie nakładów przedsiębiorstw na działalność badawczo-rozwojową.
Większość zachodniopomorskich przedsiębiorstw nie prowadzi własnej działalności badawczej, ponieważ nie jest w stanie samodzielnie udźwignąć wydatków związanych z procesem badawczym czy z utrzymaniem niezbędnej do tego infrastruktury. Należy zachęcić przedsiębiorstwa do rozwoju własnego zaplecza badawczo-rozwojowego, jak też do nawiązywania współpracy w zakresie prac B+R z jednostkami naukowymi oraz z innymi przedsiębiorstwami.

Wiele nowatorskich pomysłów i technologii zatrzymuje się na etapie pomysłu, ponieważ ich wdrożenie jest zbyt kosztowne i obarczone dużym ryzykiem niepowodzenia. Wsparcie w ramach niniejszego priorytetu ma stanowić zachętę dla przedsiębiorstw do przygotowywania do wdrażania (poprzez prace rozwojowe, demonstracyjne, pilotażowe, itp.) własnych lub zakupionych wyników badań naukowych i technologii.

W wyniku zaplanowanej interwencji nastąpi zwiększenie liczby przedsiębiorstw zaangażowanych w poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań i tworzenie nowych produktów i usług z wykorzystaniem wynalazków, wzorów przemysłowych czy wzorów użytkowych. Wzrośnie liczba projektów badawczo-rozwojowych i transferów technologii.

Zwiększy się także skala kooperacji, umożliwiając – szczególnie MŚP – tworzenie rozwiązań czy stosowanie technologii, do których nie miałyby dostępu prowadząc działalność indywidualnie. Wsparcie w ramach PI 1b będzie ukierunkowane wyłącznie na najbardziej rozwojowe obszary regionu wyłonione w procesie przedsiębiorczego odkrywania, co zaowocuje zwiększeniem zaangażowania przedsiębiorstw w rozwój inteligentnych specjalizacji.

Proces identyfikacji inteligentnych specjalizacji Pomorza Zachodniego budowany jest w oparciu o identyfikację kluczowych obszarów gospodarczych posiadających potencjał

rozwojowy – zgodnie z podejściem oddolnym, w którym to rynek powinien kreować rozwój gospodarczy i innowacyjny

Dzięki zaangażowaniu przedsiębiorstw wskazane zostaną te dziedziny, w których wyniki prac badawczo-rozwojowych, nowe technologie i wynalazki będą stosowane w gospodarce w stopniu, który zagwarantuje osiągnięcie możliwie największej wartości dodanej inwestycji, a tym samym wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki regionu.

W długofalowej perspektywie wsparcie przyczyni się do podniesienia konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw oraz do wzrostu nakładów na B+R.

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
R.01	*Nakłady sektora przedsiębiorstw na działalność B+R w relacji do PKB (BERD)*	*%*	*słabiej rozwinięty*	*0,08*	*2012*	*0,2*	*GUS*	*raz w roku*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów.

Typy projektów:

1. Tworzenie i rozwój infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach.
2. Tworzenie i rozwój wspólnej infrastruktury B+R dla przedsiębiorstw.
3. Projekty przedsiębiorstw polegające na prowadzeniu badań naukowych, badań przemysłowych lub prac rozwojowych wraz z przygotowaniem do wdrożenia w działalności gospodarczej.

Możliwe będzie wsparcie całego procesu powstawania innowacji, jak i poszczególnych jego etapów, z zastrzeżeniem, iż wyłącznym etapem projektu nie może być etap pierwszej produkcji.

Finansowanie będzie mogło obejmować także prace demonstracyjne i tworzenie prototypów, działania w zakresie walidacji produktów oraz uruchomienia pierwszej produkcji, rozumianej jako pierwsze wdrożenie przemysłowe odnoszące się do zwiększenia skali obiektów pilotażowych lub pierwszych w swoim rodzaju urządzeń i obiektów, obejmujących kroki następujące po uruchomieniu linii pilotażowej, w ramach której zawarta jest faza testowania, ale nie produkcja masowa lub działalność handlowa. Wsparcie będzie kierowane także na działanie w obszarze wzornictwa oraz uzyskanie ochrony własności przemysłowej i intelektualnej dla wypracowanych rozwiązań technicznych i nowych produktów. Ponadto możliwy będzie także zakup przez przedsiębiorstwa wyników prac B+R w celu ich dalszego rozwinięcia i dostosowania do specyfiki przedsiębiorstwa (tzn. przedsięwzięcie musi obejmować także dalsze niezbędne prace rozwojowe).

Realizacja przez przedsiębiorstwa prac badawczo-rozwojowych odbywać się będzie samodzielnie, przy wykorzystaniu własnych zasobów lub we współpracy z innymi przedsiębiorstwami, jednostkami naukowymi, w konsorcjach naukowo-przemysłowych.

Wsparcie w ramach PI 1b jest skoncentrowane na MŚP. Przewidziane są również inwestycje dużych przedsiębiorstw, pod warunkiem zapewnienia konkretnych efektów dyfuzji działalności badawczo - rozwojowej do regionalnej gospodarki.

Równocześnie wzmacniane będą możliwości przedsiębiorstw do podejmowania i prowadzenia własnej działalności badawczo-rozwojowej lub intensyfikacji współpracy przedsiębiorstwa z jednostkami badawczo-rozwojowymi i naukowymi poprzez wsparcie tworzenia i rozwoju ich infrastruktury B+R. Wsparcie uzyskają inwestycje w aparaturę sprzęt i inne niezbędne wyposażenie, które służyć będzie przedsiębiorstwom w poszukiwaniu innowacyjnych rozwiązań.
Oferowane wsparcie przyczyni się do powstawania działów B+R i laboratoriów w przedsiębiorstwach lub tworzenia przez nie centrów badawczo-rozwojowych. Warunkiem wsparcia tego typu inwestycji będzie przedstawienie przez przedsiębiorstwo planów dotyczących prac B+R i ich potencjalnego gospodarczego zastosowania.

W incydentalnych i uzasadnionych przypadkach wspierana będzie realizacja projektów polegających na tworzeniu wspólnej infrastruktury badawczo-rozwojowej dla przedsiębiorstw skoncentrowanych wokół danej inteligentnej specjalizacji. Tego typu wsparcie będzie uwarunkowane zapotrzebowaniem przedsiębiorstw technologicznych na podobną infrastrukturę. Inwestycja we wspólną, niezbędną infrastrukturę B+R i jej lokalizacja w IOB musi wiązać się z niższymi kosztami niż te, które poniosłyby poszczególne przedsiębiorstwa samodzielnie w związku z zakupem podobnej infrastruktury i dalszym prowadzeniem prac B+R. Z punktu widzenia Instytucji Otoczenia Biznesu tego typu inwestycja musi stanowić uzupełnienie istniejących zasobów oraz służyć do świadczenia wysokiej jakości usług wsparcia. Konieczne jest zapewnienie szerokiego dostępu do

infrastruktury na przejrzystych i niedyskryminujących zasadach przedsiębiorstwom, w szczególności MŚP.
Realizując projekty w ramach PI 1b przedsiębiorstwa będą mogły – w ramach finansowania krzyżowego – otrzymać jako uzupełnienie także wsparcie w zakresie specjalistycznych szkoleń i staży dla swoich pracowników w jednostkach naukowych, co przełoży się na wzrost ich kompetencji i praktycznej wiedzy wykorzystywanej na dalszym etapie prac badawczych.

Wsparcie zostanie skierowane zarówno do przedsiębiorstw rozpoczynających prowadzenie własnej działalności B+R, jak i rozwijających działalność badawczo-rozwojową. Preferowane będą przedsięwzięcia realizowane we współpracy z podmiotami zewnętrznymi, w szczególności z innymi przedsiębiorstwami lub organizacjami badawczymi.

Grupy docelowe: przedsiębiorstwa, w szczególności MŚP

Typy beneficjentów: przedsiębiorcy; partnerstwa przedsiębiorstw; partnerstwa naukowo-przemysłowe, w których liderem jest przedsiębiorstwo; instytucje otoczenia biznesu; podmiot, który wdraża instrument finansowy.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wybór projektów do realizacji będzie opierał się na obiektywnej ocenie wniosków opartej na kryteriach wyboru adekwatnych dla oczekiwanych rezultatów, zaakceptowanych przez Komitet monitorujący. Jednym z podstawowych warunków do spełnienia będzie wpisywanie się projektu w regionalną strategię inteligentnych specjalizacji oraz wykazanie w jakim stopniu przedsięwzięcie będzie oddziaływać na rozwój gospodarczy regionu.

Wsparcie ma stanowić zachętę dla tych przedsiębiorstw, które w trosce o przyszłą konkurencyjność, są gotowe na podjęcie znaczącego ryzyka związanego z innowacyjnym projektem. Priorytetowo będą więc traktowane projekty, których realizacja przyczyni się do ukierunkowania regionu na pozycję lidera w danej specjalizacji czy do uruchomienia działalności w nowym, potencjalnie bogatym w innowacje obszarze rozwojowym

Pożądane będą projekty realizowane w partnerstwach z innymi przedsiębiorcami bądź jednostkami naukowymi, realizowane przez grupy przedsiębiorstw. Ocenie będzie podlegać poziom współpracy miedzy zaangażowanymi partnerami.

W ramach priorytetu 1b stosowane będzie także kryterium premiujące wybór projektów przyczyniających się wprost do realizacji celów Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego oraz do realizacji co najmniej jednego działania określonego w Planie działania, stanowiącego załącznik do SUE RMB.

W przypadku dużych firm preferencją objęte będą projekty podejmowane wspólnie z MŚP lub przewidujące współpracę z MŚP, NGO i instytucjami badawczymi.
Przedsięwzięcia powinny być realizowane zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Ocenie podlegać będzie zastosowanie rozwiązań przyjaznych środowisku, zwiększenie racjonalnego wykorzystania zasobów oraz stosowanie w przedsiębiorstwie rozwiązań preekologicznych, np. ekomarketingu, ekozarządzania. Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem aspektów umożliwiających weryfikację projektów w zakresie zgodności z zasadami horyzontalnymi opisanymi w sekcji 11. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu wyboru projektów realizujących cele Programu, a także efektywności procesu selekcji, sprawności proceduralnej przy zachowaniu zasad przejrzystości i bezstronności dokonywanej oceny.

Interwencja ma przyczynić się do wzrostu nakładów przedsiębiorstw na badania i rozwój, dlatego istotny będzie wybór projektów o możliwie najwyższym stopniu współfinansowania przedsięwzięcia ze środków prywatnych.

Wsparcie projektów dotyczących infrastruktury B+R będzie możliwe po spełnieniu m.in. następujących kryteriów:

- przedsięwzięcie w zakresie infrastruktury B+R wpisuje się w regionalną strategię inteligentnej specjalizacji,
- przedsięwzięcie w zakresie infrastruktury B+R charakteryzuje możliwie wysoki stopień współfinansowania ze źródeł prywatnych,
- nowe przedsięwzięcie w zakresie infrastruktury B+R w IOB stanowi element dopełniający istniejące zasoby oraz jest związane z rzeczywistymi potrzebami przedsiębiorstw w tym zakresie,
- przedsięwzięcie w zakresie infrastruktury B+R służy realizacji wskazanych w projekcie badań (konieczne jest przedstawienie opisu prac B+R, których realizacji będzie służyła dofinansowywana infrastruktura oraz opisu ich zastosowania w gospodarce),
- w przypadku projektów objętych pomocą publiczną przedsięwzięcie spełnia warunki określone we właściwym rozporządzeniu Komisji Europejskiej.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy

2.A.6.3 Opis planowanego wykorzystania instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.
Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI. Jednakże nie

wyklucza się możliwości zastosowania w przyszłości instrumentów finansowych, jeśli analizy wskazywać będą zapotrzebowanie w tym obszarze.

2.A.6.4 Opis planowanego zastosowania dużych projektów.

Nie przewiduje się dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (według priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionu w odniesieniu do EFS oraz, w stosownych przypadkach, w odniesieniu do EFRR).

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
CO.01	*Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI)*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*33*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.02	*Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI)*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*33*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.06	*Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI)*	*EUR*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*38 350 000,00*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.26	*Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi (CI)*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*20*	*SL2014*	*raz w roku*

2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów

nie dotyczy

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 1a: Udoskonalanie infrastruktury B+I i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie B+I oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 2: Zwiększone wykorzystanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych w gospodarce.

Strategia inteligentnych specjalizacji zakłada ukierunkowanie badań naukowych i prac rozwojowych na obszary tematyczne o najwyższym potencjale gospodarczym regionu. Jak pokazuje diagnoza występują wciąż w regionie niedostatki w infrastrukturze badawczo-rozwojowej. Potrzeby zgłaszane przez jednostki naukowe w tym zakresie są znaczne. Jednakże decyzje o zakresie wsparcia publicznej infrastruktury B+R w regionie będą podejmowane w oparciu o potrzeby przedsiębiorców zgłaszane w procesie przedsiębiorczego odkrywania. Obecnie przedsiębiorstwa mają niewielki wpływ na kierunek i zakres regionalnych działań podejmowanych w obszarze B+R przez jednostki naukowe. Mechanizmy zaplanowane w ramach Programu zapewnią odwrócenie tego trendu.
Przedsiębiorstwa uczestnicząc w procesie kreowania inteligentnych specjalizacji regionu zgłaszają swoje potrzeby także związane ze współpracą z jednostkami naukowymi i instytucjami otoczenia biznesu. Wskazują bariery na jakie napotykają w trakcie poszukiwania innowacyjnych rozwiązań i prowadzenia działalności w zakresie badań, rozwoju i wdrożeń. Pogłębiona analiza tych potrzeb i barier oraz ich konfrontacja z potencjałem regionalnych jednostek naukowych pozwoli zidentyfikować także zadania infrastrukturalne instytucji nauki, których realizacja w rzeczywisty sposób umożliwi realizację strategii inteligentnych specjalizacji. Udział w tym procesie przedsiębiorstw, jednostek naukowych, partnerów gospodarczych oraz społeczeństwa gwarantuje transparentność wyboru potencjalnych inwestycji. Tak funkcjonujący mechanizm pozwoli na finansowanie inwestycji zorientowanych biznesowo i zgodnych z potrzebami rynku.

Dopiero przedsięwzięcia w ten sposób zidentyfikowane zostaną poddane procedurze zgłoszenia do Kontraktu Terytorialnego (KT). Wsparcie będzie udzielone wyłącznie na inwestycje uzgodnione w ramach Kontraktu Terytorialnego. W ocenie propozycji zgłoszonych do KT uczestniczyć będą przedstawiciele ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, ministra właściwego ds. nauki oraz NCBiR.

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
R.02	*Nakłady na działalność B+R w relacji do PKB*	*%*	*słabiej rozwinięty*	*0,37*	*2012*	*0,97*	*GUS*	*raz w roku*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów.

Typy projektów:

1. Nabycie lub wytworzenie infrastruktury B+R w jednostkach naukowych.

Wsparciem objęte zostaną inwestycje polegające na tworzeniu lub rozwijaniu infrastruktury badawczo-rozwojowej w jednostkach naukowych, w zakresie niezbędnym do uruchomienia lub rozszerzenia działalności badawczo-rozwojowej w obszarach kluczowych dla rozwoju gospodarczego regionu określonych jako inteligentne specjalizacje, z wyłączeniem kosztów osobowych oraz kosztów utrzymania infrastruktury.

Realizowane projekty nie będą powielać istniejących zasobów, ale uzupełniać istniejącą infrastrukturę naukowo-badawczą, która będzie wykorzystywana do realizacji projektów badawczych.

Wspierana infrastruktura będzie dostępna dla szeregu użytkowników, w tym przedsiębiorstw, a dostęp do niej będzie przyznawany na zasadach przejrzystych i niedyskryminacyjnych. Wyłączone ze wsparcia będą inwestycje w infrastrukturę dydaktyczną szkół wyższych.

Efektem osiągniętym dzięki wsparciu będzie wzmocnienie pozycji regionalnych jednostek naukowych w krajowej przestrzeni badawczej, co wpłynie na ilość i jakość prowadzonych badań i prac B+R, a także wzmocnienie transferu wiedzy do gospodarki i wzrost liczby przedsiębiorstw korzystających z usług jednostek B+R lub współpracujących z nimi na zasadzie konsorcjów bądź partnerstw

Grupy docelowe: przedsiębiorstwa, w szczególności MŚP, podmioty sektora B+R rozwijające działalność badawczo-rozwojową ukierunkowaną na współpracę z sektorem przedsiębiorstw

Typy beneficjentów: uczelnie wyższe, jednostki naukowe, konsorcja naukowo-przemysłowe

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wybór projektów do realizacji będzie opierał się na obiektywnej ocenie wniosków opartej na kryteriach wyboru adekwatnych dla oczekiwanych rezultatów, zaakceptowanych przez Komitet monitorujący.

Wsparcie będzie udzielone wyłącznie na inwestycje uzgodnione w ramach Kontraktu Terytorialnego.

Jednym z podstawowych warunków do spełnienia będzie wpisywanie się projektu w regionalną strategię inteligentnych specjalizacji.

Działania realizowane w ramach Programu w obszarach inteligentnej specjalizacji oraz w ramach procesu przedsiębiorczego odkrywania powinny prowadzić do wyboru projektów charakteryzujących się następującymi cechami:

- wysokim potencjałem do zastosowania wyników projektu w działalności gospodarczej,
- wysokim stopniem współpracy pomiędzy partnerami zaangażowanymi w realizację inwestycji,
- rzeczywistym zapotrzebowaniem na środki publiczne,
- istotnym znaczeniem dla gospodarki regionalnej,
- utrzymaniem trwałości i efektów realizacji projektu w regionie.

Preferowane będą projekty, których realizacja pozytywnie wpłynie na uzyskanie przez region pozycji lidera w danym obszarze (niszy).Oprócz spełnienia warunków wynikających z Umowy Partnerstwa, jakiekolwiek wsparcie publicznej infrastruktury B+R będzie uzależnione od oceny biznes planu w którym opisano przyszłe wykorzystanie tej infrastruktury i wykazującego, że będzie ona używana dla pożytku (korzyści) przedsiębiorstw, w tym przez przedsiębiorstwa.

Proponowane projekty powinny przyczyniać się do wzrostu nakładów prywatnych na sferę B+R. Zastosowane zostaną mechanizmy, które umożliwią powiązanie sfery nauki ze sferą biznesu, w tym dostępności do infrastruktury B+R i wyników badań naukowych w celu wykorzystania ich w gospodarce oraz umożliwią jak najszersze zaangażowanie finansowe przedsiębiorstw w realizację projektów podejmowanych przez jednostki naukowe.

W szczególności mechanizmy związane będą z:

- odwołaniem się do oceny biznes planu (studium wykonalności) na podstawie kierunkowych zasad wyboru operacji,
- poziomem współpracy między zaangażowanymi partnerami oraz przedsiębiorcami (mierzonym adekwatnymi wskaźnikami określonymi na poziomie szczegółowego opisu Programu i poszczególnych projektów, w tym w odniesieniu do zwiększenia przychodów z sektora przedsiębiorstw),
- weryfikacją i cyklicznym monitorowaniem przez IZ RPO WZ przyjętych założeń, z uwzględnieniem możliwych konsekwencji finansowych w przypadku nieosiągnięcia założonych wskaźników,
- regularnymi sprawozdaniami oraz sprawozdaniem końcowym.

Przedsięwzięcia powinny być realizowane zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Ocenie podlegać będzie zastosowanie rozwiązań przyjaznych środowisku, w tym zwiększenie racjonalnego wykorzystania zasobów. Weryfikowana będzie także zdolność instytucjonalna i finansowa do realizacji projektu, ale i późniejszego utrzymania wspartej infrastruktury. Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem aspektów umożliwiających weryfikację projektów w zakresie zgodności z zasadami horyzontalnymi opisanymi w sekcji 11. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu wyboru projektów realizujących cele Programu, a także efektywności procesu selekcji, sprawności proceduralnej przy zachowaniu zasad przejrzystości i bezstronności dokonywanej oceny.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.
Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów.

Nie przewiduje się dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu(według priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionu w odniesieniu do EFS oraz, w stosownych przypadkach, w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
P.01	*Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*3*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.25	*Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej*	*EPC*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*41,00*	*SL 2014*	*raz w roku*
CO.27	*Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne w projekty w zakresie innowacji lub badań i rozwoju*	*EUR*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*2 044 620,00*	*SL 2014*	*raz w roku*

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 3c: Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 3: Zwiększone zastosowanie innowacji w MŚP.

Realizacja priorytetu inwestycyjnego przyczyni się do tworzenia warunków sprzyjających budowie konkurencyjnego i innowacyjnego sektora MŚP w regionie, jako warunku niezbędnego dla dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego. Poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw wymaga znaczącego zwiększenia wykorzystywania przez nie innowacyjności w działalności gospodarczej.

Wsparcie w ramach przedmiotowego priorytetu zostanie ukierunkowane na wdrażanie innowacji produktowych, procesowych i organizacyjnych, w szczególności na rynkowe zastosowanie wyników projektów badawczo-rozwojowych finansowanych w ramach PI 1b.

Dzięki zaangażowaniu przedsiębiorstw w proces przedsiębiorczego odkrywania wskazane zostaną te dziedziny, w których wyniki prac badawczo-rozwojowych, nowe technologie i wynalazki będą stosowane w gospodarce w stopniu, który zagwarantuje osiągnięcie możliwie największej wartości dodanej inwestycji, a tym samym wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki regionu. Aby osiągnąć tak ambitne założenie niezbędne jest priorytetowe traktowanie w ramach CT 3 przedsięwzięć podejmowanych w branżach i obszarach tematycznych zgodnych z inteligentnymi specjalizacjami.

Działania w ramach niniejszego priorytetu obejmą rozwój/budowę przedsiębiorstwa, w szczególności inwestycje w nowoczesne maszyny i urządzenia, sprzęt produkcyjny oraz wdrażanie gotowych rozwiązań technologicznych, m.in. w celu wprowadzania na rynek nowych lub ulepszonych produktów lub usług.

Aktywność inwestycyjna przedsiębiorstw jest zasadniczym elementem procesu inwestycyjnego służącemu powiększaniu wolumenu kapitału, który ma doprowadzić do wzrostu ilości wytwarzanych towarów i usług, a także jakościowego/organizacyjnego usprawnienia procesu produkcyjnego.

Wsparcie będzie koncentrować się także na rozwijaniu regionalnych specjalizacji bazujących na endogenicznych potencjałach województwa.

Jednym z większych wyzwań Programu będzie ożywienie gospodarcze, wzrost zatrudnienia podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw na obszarze Specjalnej Strefy Włączenia, która jest typowym obszarem problemowym, o przeważającym charakterze wiejskim. W Programie zaplanowano kompleksowe wsparcie dla tego obszaru, które

realizowane będzie przede wszystkim za pomocą konkursów ukierunkowanych terytorialnie. Dla podniesienia konkurencyjności i innowacyjności sektora MŚP konieczne jest także upowszechnienie w działalności przedsiębiorstw technik informacyjno-komunikacyjnych (TIK). Wykorzystanie TIK przyczyni się do rozwoju e-handlu, zwiększając możliwości konkurowania zachodniopomorskich przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych.

W celu zoptymalizowania efektów realizowanych przedsięwzięć wsparcie będzie mogło być także udzielone na zakup niezbędnych i zasadnych usług szkoleniowych, bezpośrednio związanych z uruchomianą inwestycją.

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
R.03	*Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych - w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych i z sektora usług*	*%*	*słabiej rozwinięty*	*14,9*	*2012*	*21,00*	*GUS*	*raz w roku*

2.A.2 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów.

Typy projektów:

1. Inwestycje w przedsiębiorstwach.

Wsparcie zostanie ukierunkowane na inwestycje w rzeczowe aktywa trwałe lub wartości niematerialne i prawne skutkujące wdrażaniem innowacyjnych rozwiązań prowadzących m.in. do:

- wykreowania nowego lub zasadniczo ulepszonego produktu/ usługi,
- zwiększenia efektywności produkcji przedsiębiorstwa,
- czy też do zasadniczej zmiany procesu produkcyjnego.

2. Upowszechnianie rozwiązań TIK w przedsiębiorstwach.

Przedsiębiorstwa powinny w większym stopniu rozwijać współpracę z kontrahentami i kooperantami przy zastosowaniu nowoczesnych rozwiązań teleinformatycznych (B2B), co ma na celu wzmocnienie więzi pomiędzy przedsiębiorstwami współpracującymi oraz wzrost ich konkurencyjności poprzez stosowanie nowoczesnych kanałów współpracy, automatyzację procesów biznesowych i wymiany danych. Wspierane będą także procesy informatyzacji wewnętrznej przedsiębiorstw, jak również stosowanie TIK w relacjach pomiędzy przedsiębiorcą a klientem końcowym (B2C).
Efektem tak udzielonego wsparcia będzie wzrost innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw Pomorza Zachodniego.

Grupy docelowe: mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa

Typy beneficjentów: mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa; grupy przedsiębiorstw /organizacje przedsiębiorców; podmiot, który wdraża instrument finansowy

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wybór projektów do realizacji będzie opierał się na obiektywnej ocenie wniosków opartej na kryteriach wyboru adekwatnych dla oczekiwanych rezultatów, zaakceptowanych przez Komitet monitorujący. W pierwszej kolejności weryfikowane będzie, czy projekt dotyczy wdrażania innowacji produktowych, procesowych bądź organizacyjnych oraz w jakim stopniu przyczyni się on do poprawy konkurencyjności gospodarki regionu. Priorytetowo traktowane będą przedsięwzięcia dotyczące obszarów określonych jako inteligentne specjalizacje.

Kryteria dotyczyć będą także poziomu ryzyka biznesowego i technologicznego projektu.

Pożądane będą projekty realizowane w partnerstwach z innymi przedsiębiorcami. Ocenie będzie podlegać poziom współpracy miedzy zaangażowanymi partnerami.

Przedsięwzięcia powinny być realizowane zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Ocenie podlegać będzie zastosowanie rozwiązań przyjaznych środowisku, zwiększenie racjonalnego wykorzystania zasobów oraz stosowanie w przedsiębiorstwie rozwiązań preekologicznych, np. ekomarketingu, ekozarządzania.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem aspektów umożliwiających weryfikację projektów w zakresie zgodności z zasadami horyzontalnymi opisanymi w sekcji 11.
System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu wyboru projektów realizujących cele Programu, a także efektywności procesu selekcji, sprawności proceduralnej przy zachowaniu zasad przejrzystości i bezstronności dokonywanej oceny.

Preferencyjnie będą traktowane projekty realizowane na obszarze Specjalnej Strefy Włączenia, zgodne z kontraktami samorządowymi lub ZIT, a także sprzyjające powstawaniu trwałych miejsc pracy.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.
Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o zastosowaniu w ramach przedmiotowego priorytetu następujących instrumentów:
poręczenia, mikropożyczki, pożyczki obrotowo-inwestycyjne, pożyczki inwestycyjne, pożyczki na wdrożenia do praktyki gospodarczej wyników działalności badawczo-rozwojowych.
Nie wyklucza się możliwości rozszerzenia zakresu interwencji w formie instrumentów finansowych, jeśli prowadzone w przyszłości analizy potwierdzać będą zapotrzebowanie w tym obszarze.
Instrumenty finansowe będą ukierunkowane przede wszystkim na rozwój przedsiębiorstw poprzez wzmacnianie podstawowej działalności lub realizacje nowych projektów lub wchodzenie na nowe rynki. Instrumenty finansowe będą zatem wspierać inwestycje zarówno w środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne, jak również kapitał obrotowy, pod warunkiem, że jest powiązany z działalnością inwestycyjną i dalszą ekspansją przedsiębiorstwa.

Główną zasadą realizacji zadań w ramach CT 3 jest silna koncentracja środków na działaniach o największym potencjale prowzrostowym i rozwojowym, dzięki którym osiągnięta będzie możliwie największa wartość dodana inwestycji. Forma finansowania będzie uwzględniała poziom ryzyka w projekcie. Planuje się, iż środki nie będą wykorzystywane w formie dotacji na cele obarczone niskim ryzykiem biznesowym i technologicznym , np. w przypadku projektów polegających na zakupie maszyn, urządzeń i gotowych technologii. Natomiast w przypadku projektów bardziej ryzykownych, o znaczeniu przełomowym, większe znaczenie będą odgrywały instrumenty bezzwrotne.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (według priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionu w odniesieniu do EFS oraz, w stosownych przypadkach, w odniesieniu do EFRR).

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
CO.01	*Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI)*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*1555*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.02	*Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje*	*szt.*	*EFRR*	*Słabiej rozwinięty*	*392*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.03	*Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje*	*szt.*	*EFRR*	*Słabiej rozwinięty*	*1163*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.06	*Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)*	*EUR*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*107 100 000, 00*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.07	*Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje)*	*EUR*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	12 728 475,00	*SL2014*	*raz w roku*
CO.08	*Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach*	*EPC*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*255*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.28	*Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku*	*szt.*	*EFRR*	*Słabiej rozwinięty*	*124*	*SL 2014*	*raz w roku*

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 3a: Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 4: Lepsze warunki dla rozwoju MŚP.

Interwencja zaplanowana w ramach priorytetu 3a ma charakter uzupełniający dla głównego zakresu OP I. Celem wsparcia jest stworzenie optymalnego środowiska gospodarczego dla rozwoju przedsiębiorstw w regionie, zwłaszcza dla rozwoju inteligentnych specjalizacji.
Realizowane będą przedsięwzięcia z zakresu tworzenia i rozwoju infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego oraz mające na celu poprawę dostępu do dobrej jakości wysoce specjalistycznych usług otoczenia biznesu, w tym usług wsparcia firm w początkowej fazie rozwoju.
Kluczowe jest także ukierunkowanie przedsiębiorstw na zwiększenie stopnia kooperacji z partnerami krajowymi, jak i zagranicznymi, co pozwoli lepiej wykorzystać istniejący potencjał rozwoju, szczególnie w obszarze innowacyjnych MSP.
Aby zwiększyć liczbę inwestycji podejmowanych przez MSP na dotychczas uzbrojonych terenach inwestycyjnych, należy poprawić warunki dla prowadzenia i rozwoju działalności przedsiębiorstw, zwiększyć dostępność tych terenów, a także stopień ich wewnętrznego skomunikowania. Z drugiej strony jest wiele niezagospodarowanych terenów powojskowych, poprzemysłowych, pokolejowych i popegeerowskich (większość z nich znajduje się w SSW), które, odpowiednio przystosowane, stanowić mogą atrakcyjne miejsca do lokowania nowych pomysłów biznesowych. Zasadnym jest, więc uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych, sprzyjających powstawaniu miejsc pracy i wzmocnieniu połączeń funkcjonalnych różnych części regionu.
Istotnym elementem środowiska gospodarczego regionu są sprawnie działające Instytucje Otoczenia Biznesu, które powinny być zdolne do świadczenia specjalistycznych usług odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw, w szczególności w zakresie nowych modeli biznesowych, strategii i monitorowania biznesu, transferu technologii, innowacji ukierunkowanych na użytkownika i związanych z wzornictwem, a także zaawansowanych usług finansowych oraz usług na rzecz przedsiębiorstw znajdujących się w fazie zalążkowej.
W związku z potrzebą przejścia IOB do prowadzenia działalności na zasadach rynkowych znakomita część wsparcia dla IOB będzie udzielana przez mechanizmy popytowe. Należy

jednak pamiętać, iż zachodniopomorskie przedsiębiorstwa mają niską skłonność do wprowadzania innowacyjnych rozwiązań oraz niski poziom świadomości innowacyjnej i świadomości potrzeb rozwojowych. Rozwój innowacyjnych firm wymaga nabycia przez nie specyficznych umiejętności, dlatego celem wsparcia jest także dostosowanie usług IOB do potrzeb przedsiębiorstw w zakresie rozwoju cech takich jak wizjonerstwo, kreatywność, czy umiejętność współpracy oraz reagowania na pojawiające się trendy (globalne).
Ponadto działania podejmowane przez organizacje zrzeszające przedsiębiorców nadal nie stanowią istotnej wartości dodanej w wymiarze rozwoju badań i wdrażania innowacji. Kluczowej jest zwiększenie stopnia współpracy przedsiębiorstw z partnerami gospodarczymi w kraju i za granicą, gdyż taka współpraca nie tylko otwiera możliwości ekspansji na nowe rynki, ale niesie za sobą także wartość dodaną wspólnych projektów w postaci większej masy krytycznej, niższych kosztów czy dywersyfikacji ryzyka danego przedsięwzięcia.

Wsparcie przyczyni się w długofalowej perspektywie do wzrostu liczby przedsiębiorstw współpracujących w zakresie działalności innowacyjnej oraz wzrostu nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach.
Zakłada się, że interwencja wpłynie na spowolnienie malejącego trendu wskazanych wskaźników specyficznych.

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria Regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa(2023)	Źródł0danych	Częstotliwość pomiaru
R.04	*Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB (%)*	*%*	*słabiej rozwinięty*	*7,4*	*2011*	*5,00*	*GUS*	*raz w roku*
R.05	*Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych, które współpracowały w zakresie działalności innowacyjnej*	*%*	*słabiej rozwinięty*	*4,9*	*2012*	*1,28*	*GUS*	*raz w roku*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów.

Typy projektów:

1. Tworzenie, rozbudowa i wzmacnianie infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego.

W obszarze dotyczącym infrastruktury i działań na rzecz rozwoju gospodarczego regionu wsparcie koncentrować się będzie na zapewnieniu infrastruktury przedsiębiorczości spełniającej oczekiwania przedsiębiorców, którzy chcą rozwijać swoją działalność na terenie województwa zachodniopomorskiego. Wsparciem zostaną objęte zadania dotyczące uporządkowania i przygotowania terenów inwestycyjnych (w szczególności prace studyjno-koncepcyjne, badania geotechniczne, kompleksowe wyposażenie w media, modernizacja i rozbudowa wewnętrznej infrastruktury komunikacyjnej) w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych. W ramach inwestycji w zakresie terenów inwestycyjnych wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną stanowić mogą jedynie mniejszą część budżetu projektu. Projekty mające na cel przygotowanie terenów inwestycyjnych, stref aktywności gospodarczej będą mogły być realizowane na danym obszarze pod warunkiem nie powielania dostępnej infrastruktury, chyba, że limit dostępnej powierzchni został wyczerpany lub inwestycja wynika ze specyficznych potrzeb zainteresowanych inwestorów.
Instytucja Zarządzająca podejmie wszelkie kroki niezbędne do zapełnienia/zasiedlenia niewykorzystanych terenów inwestycyjnych/parków biznesowych wspieranych w latach 2007-2013. Dostosowane do potrzeb potencjalnych inwestorów otoczenie gospodarcze w postaci uzbrojenia terenów inwestycyjnych i stref aktywności gospodarczej uzupełnione zostanie realizacją skoordynowanych działań wzmacniających pozycję regionalnej gospodarki w wymiarze krajowym i międzynarodowym.
Pierwszeństwo w lokowaniu inwestycji na wspartych terenach będą mieć spółki lokalne i regionalne. Natomiast bezpośrednie inwestycje zagraniczne na wspartych terenach będą oceniane także przez pryzmat ich przydatności do budowania łańcuchów wartości z zachodniopomorskimi przedsiębiorstwami.
Aby nie ograniczać rozwoju gospodarczego regionu, nie wyklucza się lokowania inwestycji dużych przedsiębiorstw na terenach wspieranych w ramach niniejszego priorytetu, jednakże, z uwagi na fakt, iż CT 3 przeznaczony jest dla MŚP, udział EFRR w projekcie będzie pomniejszany proporcjonalnie do powierzchni zajętej przez duże przedsiębiorstwo. Redukcja ta może nastąpić zarówno na etapie aplikowania, rozliczania, jak i trwałości projektu. Odpowiednie mechanizmy zostaną opracowane na poziomie dokumentów wdrażających. Instytucja Zarządzająca zobowiązuje się do stałego monitorowania (poprzez adekwatne wskaźniki rezultatu określone w szczegółowym opisie Programu) stopnia zagospodarowania uzbrajanych terenów inwestycyjnych i stref aktywności gospodarczej oraz do podejmowania w razie konieczności wszelkich niezbędnych działań w celu mobilizowania beneficjentów projektu do pełnego wykorzystania wspartych powierzchni na potrzeby przedsiębiorstw. W przypadku niepełnego zagospodarowania wspartych terenów inwestycyjnych udział EFRR będzie pomniejszany proporcjonalnie do niezajętej

powierzchni uzbrojonych terenów. Odpowiednie mechanizmy zostaną opracowane na poziomie dokumentów wdrażających.

2. Bony na wyspecjalizowane usługi IOB.

W ramach tego typu projektów przewiduje się bezpośrednie wsparcie istniejących przedsiębiorstw dzięki wykorzystaniu mechanizmów popytowych, takich jak vouchery/bony dla MŚP na zakup specjalistycznych usług Instytucji Otoczenia Biznesu, w szczególności w zakresie prac badawczo-rozwojowych i innowacji. Zastosowanie mechanizmów popytowych automatycznie wymusi także na IOB większą profesjonalizację usług i dostosowanie ich zakresu do rzeczywistych potrzeb przedsiębiorstw.

3. Wzrost kooperacji zarówno pomiędzy przedsiębiorstwami krajowymi, jak i z udziałem partnerów zagranicznych.

W ramach tego typu projektów wsparcie obejmie m.in. pomoc w nawiązywaniu kontaktów gospodarczych z partnerami krajowymi, jak i zagranicznymi lub tworzeniu wspólnej oferty rynkowej, a także udostępnianie informacji o możliwościach kooperacji i warunkach inwestowania na określonych rynkach, formułowanie strategii dotyczącej działań międzynarodowych, prowadzenie prezentacji dla potencjalnych kontrahentów, itp.
Wsparcie będzie adresowane zarówno do indywidualnych przedsiębiorstw, jak i grup przedsiębiorstw i organizacji zrzeszających przedsiębiorców – wtedy, kiedy planowane rezultaty projektu realizowanego na rzecz grupy przedsiębiorstw będą wyższe niż potencjalne rezultaty wsparcia udzielonego indywidualnie. Warunkiem koniecznym realizacji tej formuły projektu będzie transferowanie na drugim poziomie całości wsparcia do uczestników projektu – MSP oraz zagwarantowanie, że docelowi odbiorcy zostaną wybrani z zachowaniem zasady przejrzystości i równego traktowania.

4. Wzmocnienie procesu wsparcia firm w początkowej fazie.

Wsparcie zostanie skierowane na wzmocnienie systemu wspierającego proces inicjowania i rozwoju początkujących firm, szczególnie w obszarach inteligentnych specjalizacji regionu.
Jak pokazują analizy (realizowane także na poziomie europejskim) podmioty takie jak inkubatory przedsiębiorczości i inkubatory technologiczne powinny zintensyfikować współpracę ze swoimi klientami i nie powinna ona sprowadzać się wyłącznie do zapewnienia infrastruktury biznesowej. Młodym przedsiębiorcom należy zaoferować możliwie szeroki wachlarz usług wsparcia takich jak mentoring, coaching, wsparcie modelowania biznesowego, planowania finansowego czy analizy ryzyka. System powinien być dostosowany do specyficznych potrzeb przedsiębiorców uwzględnionych w indywidualnych planach inkubacji. Wsparciem zostaną objęte zostaną też przedsiębiorstwa znajdujące się w fazie zalążkowej .

W uzasadnionych przypadkach elementem tego typu projektów mogą być inwestycje w infrastrukturę tych podmiotów, w szczególności wzorcownie, prototypowanie, jednak z uwzględnieniem warunków wskazanych w Umowie Partnerstwa.

5. Budowa gotowości IOB do świadczenia zaawansowanych i wyspecjalizowanych usług odzwierciedlających potrzeby przedsiębiorstw.

Prowadzony w regionie od kilkunastu miesięcy proces przedsiębiorczego odkrywania ujawnił, iż nadal jedną z głównych słabości systemu wsparcia przedsiębiorczości jest brak efektywnego dialogu środowiska biznesowego ze światem nauki. Przedsiębiorstwa nie są skore do angażowania się w procesy badawcze. Wolą sprawdzone rozwiązania i zakup gotowych technologii, przy wdrożeniu których ryzyko biznesowe jest minimalne. Z drugiej strony naukowcy najczęściej rozpoczynają projektowanie nowych rozwiązań bez uprzedniej analizy zapotrzebowania rynkowego i możliwości technologicznych potencjalnych partnerów gospodarczych. Niezbędne są działania, które po obu stronach upowszechniać będą myślenie strategiczne o poszukiwaniu innowacyjnych rozwiązań, szczególnie w potencjalnych obszarach rozwojowych gospodarki regionu. Instytucje Otoczenia Biznesu powinny być ogniwem kojarzącym i łączącym świat biznesu ze światem nauki.

Zaangażowanie IOB w proces przedsiębiorczego odkrywania stanowi istotne ogniwo w podejściu Pomorza Zachodniego do koncepcji inteligentnych specjalizacji. Należy wzmacniać proces wymiany informacji i współpracy zarówno pomiędzy instytucjami i przedsiębiorcami, jak i samymi instytucjami, również poprzez wsparcie koordynacji procesów w obszarze specjalizacji.

Wspierane przedsięwzięcia będą przyczyniać się do rozwoju trwałych powiązań i synergii pomiędzy sektorem nauki a przedsiębiorcami w celu skutecznego transferu wyników prac badawczo-rozwojowych. Celem wsparcia będzie przygotowanie IOB do świadczenia nowych (bądź znacząco ulepszonych) usług odpowiadających rzeczywistym potrzebom przedsiębiorstw (co zostanie odzwierciedlone w adekwatnych wskaźnikach na poziomie szczegółowego opisu Programu).

Grupy docelowe: MŚP, Instytucje Otoczenia Biznesu

Typy beneficjentów: instytucje otoczenia biznesu, podmioty zarządzające terenami inwestycyjnymi, inkubatory przedsiębiorczości/technologiczne; jednostki samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne jst, związki jst, MŚP, partnerstwa wymienionych podmiotów, podmiot, który wdraża instrument finansowy, województwo zachodniopomorskie.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wybór projektów do realizacji będzie opierał się na obiektywnej ocenie wniosków opartej na kryteriach wyboru adekwatnych dla oczekiwanych rezultatów, zaakceptowanych przez Komitet monitorujący. Jednym z podstawowych kryteriów oceny będzie skala oddziaływania przedsięwzięcia na rozwój gospodarczy regionu. Priorytetowo będą traktowane przedsięwzięcia przyczyniające się do realizacji strategii inteligentnych specjalizacji.

W zakresie wsparcia infrastruktury inwestycyjnej preferencje uzyskają projekty realizowane na nieużytkach, terenach zlokalizowanych w pobliżu inwestycji transportowych (autostrady, drogi szybkiego ruchu, linie kolejowe), terenach zdegradowanych, wymagających rewitalizacji, w związku ze zintensyfikowanym i udokumentowanym zapotrzebowaniem firm poszukujących lokalizacji do prowadzenia działalności. Ocenie będzie podlegała także zdolność instytucjonalna i finansowa do realizacji projektu, ale i późniejszego utrzymania wspartej infrastruktury. Kluczowym aspektem podlegającym ocenie w zakresie projektów realizowanych przez przedsiębiorstwa będzie związek projektu z faktycznymi potrzebami rozwojowymi firmy – w szczególności czy potrzeby zostały prawidłowo zdiagnozowane, czy projekt dotyczy kluczowych potrzeb, na ile zaplanowane w nim specjalistyczne usługi pomogą te potrzeby zaspokoić.

W ramach projektów z zakresu kooperacji przedsiębiorstw stosowane będzie także kryterium premiujące wybór projektów przyczyniających się wprost do realizacji celów Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego oraz do realizacji co najmniej jednego działania określonego w Planie działania, stanowiącego załącznik do SUE RMB.

W przypadku bezpośredniego wsparcia IOB wymagane będzie funkcjonowanie wspieranych podmiotów w oparciu o:

- co najmniej krajowe standardy świadczenia usług (priorytetowo będą traktowane podmioty stosujące standardy opracowane na poziomie europejskim/ międzynarodowym),
- strategię biznesową i roczne plany działania, które wyraźnie będą wskazywać różne źródła przychodów instytucji i potwierdzać jej zdolność do działania w warunkach rynkowych i samodzielność finansową w zakresie prowadzenia działalności (lub zdolność do stopniowego uzyskania owej samodzielności do końca okresu kwalifikowalności,
- przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury inkubatorów wspierane będą w bardzo ograniczonym zakresie i przy spełnieniu m.in. następujących warunków:
  - inwestycja w infrastrukturę stanowi element uzupełniający przedsięwzięcia wsparcia przedsiębiorczości oraz jest niezbędna dla realizacji celów projektu,
  - przedsięwzięcie wpisuje się w regionalną strategię inteligentnej specjalizacji,

- projektodawca dysponuje strategią/planem wykorzystania infrastruktury planowanej do sfinansowania w ramach przedsięwzięcia,
- przedsięwzięcie jest współfinansowane ze źródeł prywatnych,
- przedsięwzięcie nie powiela dostępnej infrastruktury IOB o podobnym profilu zlokalizowanej w danym lub sąsiadującym regionie, chyba, że limit dostępnej oferty został wyczerpany przedsięwzięcie zostanie zrealizowane w oparciu o realny biznes plan obejmujący także aspekty późniejszego finansowania i wykorzystania infrastruktury,

– podmiot prowadzący inkubator jest w stanie zapewnić obsługę przez wykwalifikowany personel posiadający doświadczenie w zakresie usług inkubacyjnych.

Wsparte Instytucje Otoczenia Biznesu zobowiązane będą do monitorowania świadczenia usług i przeprowadza badań satysfakcji klientów w celu oceny swoich wyników oraz ciągłego podnoszenia jakości swoich usług. Ponieważ system popytowy ma na celu zwiększenie profesjonalizacji i urynkowienie usług świadczonych przez zachodniopomorskie Instytucje Otoczenia Biznesu przedsiębiorcy zostaną zobowiązani do rozważenia – każdorazowo – wśród potencjalnych wykonawców usługi zachodniopomorskich instytucji otoczenia biznesu.

We wszystkich typach projektów priorytetowo traktowane będą przedsięwzięcia realizowane na rzecz przedsiębiorstw działających w obszarach zidentyfikowanych jako regionalne inteligentne specjalizacje regionu.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy, tryb pozakonkursowy

Podstawowym trybem wyboru projektów do dofinansowania w Programie jest tryb konkursowy. Tryb pozakonkursowy będzie stosowany w przypadku projektów:

– zidentyfikowanych w strategii ZIT w zakresie infrastruktury rozwoju gospodarczego,
– realizowanych przez województwo zachodniopomorskie w zakresie profesjonalizacji usług instytucji otoczenia biznesu oraz promocji gospodarczej regionu.

Tryb pozakonkursowy zastosowany zostanie w tych obszarach, dla których realizacja skoordynowanych działań przyniesie wyższe rezultaty niż potencjalne korzyści płynące ze wsparcia udzielonego indywidualnie.

Projekty wybrane w ramach procedur pozakonkursowych będą uwzględniać wszystkie warunki wsparcia określone dla PI 3a.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.

Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o zastosowaniu w ramach przedmiotowego priorytetu wejść kapitałowych na etapie wczesnego (zalążkowego) rozwoju przedsiębiorstwa tworzonego w oparciu o wdrożenie wyników B+R.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (według priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionu w odniesieniu do EFS oraz, w stosownych przypadkach, w odniesieniu do EFRR).

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
P.02	*Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych*	*ha*	*EFRR*	*Słabiej rozwinięty*	*495*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.01	*Liczba wspartych przedsiębiorstw*	*szt.*	*EFRR*	*Słabiej rozwinięty*	*611*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.02	*Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*150*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.03	*Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje*	*szt.*	*EFRR*	*Słabiej rozwinięty*	*26*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.04	*Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*435*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.05	*Liczba nowych wspieranych przedsiębiorstw*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*261*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.06	*Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)*	*EUR*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*787 301,00*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.07	*Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje)*	*EUR*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*1 454 018,00*	*SL2014*	*raz w roku*
P.03	*Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez IOB*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	40	*SL2014*	*raz w roku*

2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6: Ramy wykonania osi priorytetowej, w podziale na fundusze i kategorie regionów

KEW Wskaźnik produktu Wskaźnik postępu finansowego Wskaźnik rezultatu	Jednostka pomiaru(w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)	Kwota rezerwy wykonania, która zostanie ostatecznie alokowana w 2019 r.
CO.01*Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*449*	*2199*	*SL2014*	*Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 70% alokacji osi priorytetowej*	*5,80%*
F. 01*Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych*	*EUR*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*82 914 235*	*402 411 765*	*SL2014*		

Założenia i szacowane wartości dotyczące wkładu instrumentów finansowych w realizację celu pośredniego i końcowego dla wskaźnika produktu są szacunkowe. Po otrzymaniu ostatecznych wyników oceny ex ante może zaistnieć konieczność ich korekty.

2.A.9 Kategorie interwencji

Tabele 7-11: Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorię interwencji

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 8 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
01 Ogólne inwestycje produkcyjne w małych i średnich przedsiębiorstwach (MŚP)02 Procesy badawcze i innowacyjne w dużych przedsiębiorstwach	*71 500 000,00*	*01 Dotacja bezzwrotna*	*264 650 000,00*	*01 Duże obszary miejskie (o ludności >50 000 i dużej gęstości zaludnienia)*	*136 278 575,00*	*01 Zintegrowane inwestycje terytorialne – miejskie*	*40 000 000*	*08 nie dotyczy*		*01Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji*	
				02 Małe obszary miejskie (o ludności >5 000 i średniej gęstości zaludnienia)	*118 804 600,00*	*05 Inne zintegrowane podejścia do zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich/wiejskich*	*0*			*03Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP)*	
02 Procesy badawcze innowacyjne w dużych przedsiębiorstwach	*9000 000,00*	*02 Dotacja zwrotna*	*0*	*03 Obszary wiejskie (o małej gęstości zaludnienia)* *07 Nie dotyczy*	*64 966 825,00*	*07 Nie dotyczy*	*302 050 000,00*				

KATEGORIE INTERWENCJI

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 8 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
		03 Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: kapitał podwyższonego ryzyka i inwestycje kapitałowe lub środki równoważne	*4 4 500 000,00*								
		04 Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: pożyczki lub środki równoważne	*69 933 803,00*								
82 Usługi i aplikacje TIK dla MŚP (w tym handel elektroniczny, e-biznes i sieciowe procesy biznesowe), żywych laboratoriów, przedsiębiorstw internetowych i nowych przedsiębiorstw TIK	*11 700 000, 00*	*05 Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: gwarancje lub środki równoważne*	*2 966 197,00*								

KATEGORIE INTERWENCJI

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 8 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
056 Inwestycje w infrastrukturę, zdolności i wyposażenie w MŚP, związane bezpośrednio z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	*8 000 000,00*	*06 Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: dotacje na spłatę odsetek , dotacje na opłaty gwarancyjne, wsparcie techniczne lub środki równoważne*									
057 Inwestycje w infrastrukturę, zdolności i wyposażenie w dużych przedsiębiorstwach, związane bezpośrednio z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	*7 000 000,00*	*07 Nagroda*									
058 Infrastruktura na rzecz badań naukowych i innowacji (publiczna)	*17 038 500,00*										

KATEGORIE INTERWENCJI

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 8 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
059 Infrastruktura na rzecz badań naukowych i innowacji (prywatna, w tym parki nauki)	*3 846 500,00*										
062 Transfer technologii i współpraca między uczelniami a przedsiębiorstwami, z korzyścią głównie dla MŚP	*11 000 000,00*										
064 Procesy badawcze i innowacyjne w MŚP (w tym systemy bonów, innowacje procesowe, projektowe, innowacje w obszarze usług i innowacje społeczne	*5 500 000,00*										
065 Infrastruktura na potrzeby badań i rozwoju, transfer technologii i współpraca w przedsiębiorstwach koncentrujących się na gospodarce niskoemisyjnej i odporności na zmiany klimatu	*8 000 000,00*										

KATEGORIE INTERWENCJI

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 8 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
066 Zaawansowane usługi wsparcia dla MŚP i grup MŚP (w tym usługi w zakresie zarządzania, marketingu i projektowania)	*10000 000,00*										
067 Rozwój działalności MŚP, wsparcie przedsiębiorczości i tworzenia przedsiębiorstw (w tym wsparcie dla przedsiębiorstw typu spin-off i spin-out)	*103 300 000,00*										
072 Infrastruktura biznesowa dla MŚP (w tym parki przemysłowe i obiekty)	*41 665 000,00*										
089 Rewaloryzacja obszarów przemysłowych i rekultywacja skażonych gruntów	*25000 000,00*										

KATEGORIE INTERWENCJI

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 8 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
101 Finansowanie krzyżowe w ramach EFRR (wsparcie dla przedsięwzięć typowych dla EFS, koniecznych dla zadowalającego wdrożenia części przedsięwzięć związanej bezpośrednio z EFRR)	*9500 000,00*										

2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów

nie dotyczy

II GOSPODARKA NISKOEMISYJNA

2.A.1 Oś priorytetowa

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4e: Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 1: Ograniczenie spadku liczby osób podróżujących komunikacją miejską. Badania ewaluacyjne i analizy z zakresu świadomości ekologicznej wskazują na to, że wzrastaodsetekosóbwskazującychzanieczyszczeniepowietrzajakoważnyproblemśrodowisk anaturalnegowPolsce.Coraz więcej Polaków zaczyna uświadamiać sobie zagrożenia związane z utrzymującym się zanieczyszczeniem powietrza, stanowiącym najsilniejszy rakotwórczy czynnik środowiskowy. Jednakże nadal jako powody złej jakości powietrza badani wymieniają emisję z dużych obiektów energetycznego spalania, fabryk, rzadziej wskazują emisję z transportu samochodowego.

Badania w zakresie technologii cechujących się niskim poziomem emisji wskazują na to, że główną barierą we wdrożeniu „zielonych" technologii jest brak wiedzy na temat korzyści ekonomicznych wynikających z zastosowania tego rodzaju rozwiązań. Projekty demonstracyjne mające na celu podnoszenie świadomości energetycznej przyczynią się do kreowania zachowań zasobooszczędnych w tym energooszczędnych i przyczyniających się w długofalowej perspektywie do zmniejszenia emisji.

W długofalowej perspektywie efektem celu szczegółowego będzie niższa emisja gazów cieplarnianych, na którą przełoży się świadome działanie obywateli w zakresie zachowań zasobooszczednych takich jak np. zmiana środka transportu z samochodu na rower lub komunikację miejską.

Skrócenie czasu przejazdu, zmniejszenie kosztu oraz poprawa komfortu przejazdu komunikacją miejską, spowoduje wzrost liczby osób korzystających z transportu publicznego, co w konsekwencji przełoży się na zmniejszenie emisji w aglomeracjach miejskich z pojazdów prywatnych (Wnioski z realizacji Polityki Spójności w świetle wyników prac analityczno-ewaluacyjnych okresu 2004-2006, MRR, Warszawa 2011).

Efektem wsparcia infrastruktury transportu miejskiego będzie wdrożenie zrównoważonej mobilności miejskiej, wyrażającej się poprzez zwiększenie liczby osób rezygnujących

z indywidualnego transportu samochodowego na rzecz transportu publicznego lub rowerowego.

Osiągnięcie celu szczegółowego w bezpośredni sposób wpłynie na osiągnięcie wskaźnika strategicznego poprzez zmniejszenie natężenia transportu indywidualnego.

Powyższe działanie przyczyni się do realizacji postanowień Strategii Europa 2020.

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
R.06	*Liczba przewozów pasażerskich komunikacją miejską w mln*	osoby	*słabiej rozwinięty*	177,1	2013	*173,7*	GUS	raz w roku

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy projektów:

1. Budowa, przebudowa obiektów/systemu infrastruktury zintegrowanego systemu transportu publicznego w celu ograniczenia ruchu drogowego w centrach miast.
2. Projekty zwiększające świadomość ekologiczną.
3. Zakup lub modernizacja taboru transportu miejskiego

W ramach zintegrowanego systemu transportu publicznego planuje się działania na rzecz sieci inteligentnych i systemów informacji i komunikacji, w których zakres będą wchodzić działania usprawniające komunikację publiczną tj. zmniejszać zatory, ułatwiać korzystanie z transportu miejskiego publicznego podróżnym. Głównymi działaniami będą inwestycje w centra przesiadkowe, zakup i modernizację taboru. Efektem tych działań będzie zwiększenie atrakcyjności transportu miejskiego, ograniczenie ruchu drogowego w centrach miast co w dalszej perspektywie przyczyni się do ograniczenia spadku liczby osób korzystających z transportu publicznego oraz zmniejszenia emisji gazów

cieplarnianych wytwarzanych między innymi przez transport indywidualny. Ponadto planowane są inwestycje w ścieżki rowerowe, które będą łączyć poszczególne dzielnice miast z centrami przesiadkowymi oraz które będą alternatywną trasą dojazdu do centrów miast dla indywidualnego transportu samochodowego.

Projekty zwiększające świadomość ekologiczną będą uzupełniały bezpośrednią interwencję w transport i przyczynią się do zmiany zachowań mieszkańców miast. Inwestycje modernizację oświetlenia miejskiego na obszarze miejskim w kierunku jego energooszczędności, działania informacyjno-promocyjne dotyczące np. oszczędności energii, kampanie promujące budownictwo zeroemisyjne, demonstracyjne projekty z zakresu budownictwa pasywnego, którym towarzyszą działania informacyjno-promocyjne spowodują zmianę nastawienia mieszkańców do oszczędzania energii a tym samym rezygnację w codziennym poruszaniu się po mieście z indywidualnego transportu samochodowego. Powyższe działania będą wynikać ze strategii niskoemisyjnej powiązanej z innego rodzaju inwestycjami w oszczędzanie energii.

Wszystkie projekty dotyczące zrównoważonej mobilności miejskiej, w tym transportu publicznego muszą uwzględniać szersze podejście, wpisując się w odnoszące się do zagadnień niskoemisyjności strategie miejskie lub, dla obszarów aglomeracyjnych, kompleksowe plany gospodarki niskoemisyjnej oraz wynikać z planu zrównoważonej mobilności miejskiej, jako osobnego dokumentu lub elementu planów gospodarki niskoemisyjnej. Dokumenty te powinny określać lokalne uwarunkowania oraz kierunki planowanych interwencji na danym obszarze i w zależności od zidentyfikowanych potrzeb zawierać odniesienia lub wskazywać adekwatne obowiązujące dokumenty zawierające odniesienia do takich kwestii jak np.: zbiorowy transport pasażerski, transport niezmotoryzowany, wykorzystanie inteligentnych systemów transportowych (ITS), logistyka miejska, bezpieczeństwo ruchu drogowego w miastach, wdrażanie nowych wzorców użytkowania czy promocja ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów (czyste paliwa i pojazdy).Modernizacja czy rozbudowa systemu transportu publicznego nie będzie celem samym w sobie, ale musi być widziana w kontekście zmian w mobilności miejskiej prowadzących do zmniejszenia emisji CO2 i innych zanieczyszczeń uciążliwych dla środowiska i mieszkańców aglomeracji oraz zwiększenia efektywności energetycznej systemu transportowego. W ramach RPO WZ 2014-2020 wsparcie będą mogły uzyskać jedynie projekty które będą zgodne z demarkacją przeprowadzoną pomiędzy poszczególnymi programami operacyjnymi.

W ramach PI planowany jest mechanizm finansowania krzyżowego w ramach którego finansowane będą działania szkoleniowe tylko w niezbędnym zakresie. Beneficjenci będą zobowiązani do wykazania, że koszty poniesione w ramach cross-financingu będą niezbędne dla wdrożenia operacji.

Inwestycje w drogi lokalne lub regionalne mogą być finansowane jedynie, jako niezbędny i uzupełniający element projektu dotyczącego systemu zrównoważonej mobilności

miejskiej. Samodzielne projekty dotyczące wyłącznie infrastruktury drogowej nie będą akceptowane w ramach PI 4e.

Instytucja Zarządzająca będzie monitorować wykorzystanie poziomu mechanizmu cross-financingu.

Grupy docelowe: mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego.

Typy beneficjentów: przedsiębiorstwa świadczące usługi publicznego transport zbiorowego, jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst, organizacje pozarządowe, zarządcy infrastruktury kolejowej, państwowe jednostki budżetowe, przedsiębiorstwa.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

W ramach priorytetu inwestycyjnego zidentyfikowano obszary, w ramach których może wystąpić pomoc publiczna. Bedą to projekty realizowane przez podmioty świadczące usługi w publicznym transporcie zbiorowym.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty realizowane w ramach priorytetu będą musiały w pierwszym rzędzie wykazać efekty środowiskowe tj. mieć wpływ na ograniczanie emisji gazów cieplarnianych. Kryteria wyboru będą premiować projekty, które będą uwzględniać poprawę środowiska naturalnego na obszarach miejskich oraz efektywność rozładowywania zatorów, efektywność usprawniania dostępności i mobilności. Projekty z zakresu transportu będą musiały wskazywać na zwiększenie atrakcyjności publicznego transportu zbiorowego, wkład w nakłanianie coraz większej liczby osób do korzystania ze środków transportu publicznego. Podczas wyboru projektów będą brane pod uwagę również zastosowane innowacyjne technologie wspierające zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych.
Wsparcie w zakresie transportu miejskiego muszą przyczyniać się do ograniczenia transportu indywidualnego w centrach miast.

Tabor zakupiony w ramach PI 4e musi przyczynić się do redukcji emisji gazów cieplarnianych.

Projekty muszą uwzględniać szersze podejście, wpisując się w odnoszące się do zagadnień niskoemisyjności strategie miejskie lub, dla obszarów aglomeracyjnych, kompleksowe plany gospodarki niskoemisyjnej.

Inwestycje z RPO będą musiały być komplementarne z inwestycjami realizowanymi w ramach właściwych krajowych programów operacyjnych. W przypadku miast wojewódzkich i powiązanych z nimi funkcjonalnie obszarów instrumentem koordynacji jest Strategia ZIT.

Jeżeli z planów lub dokumentów strategicznych albo z analizy kosztów i korzyści odnoszących się do zrównoważonej mobilności miejskiej wynika potrzeba zakupu autobusów, dozwolony jest zakup pojazdów spełniających normę emisji spalin EURO VI. Priorytetowo będzie jednak traktowany zakup pojazdów o alternatywnych systemach napędowych (elektrycznych, hybrydowych, biopaliwa, napędzanych wodorem, itp.).

Zakupowi niskoemisyjnego taboru powinny towarzyszyć inwestycje w niezbędną dla właściwego funkcjonowania zrównoważonej mobilności infrastrukturę. Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem aspektów umożliwiających weryfikację projektów w zakresie zgodności z zasadami horyzontalnymi opisanymi w sekcji 11. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu wyboru projektów realizujących cele Programu, a także efektywności procesu selekcji, sprawności proceduralnej przy zachowaniu zasad przejrzystości i bezstronności dokonywanej oceny.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy, tryb pozakonkursowy.

Tryb pozakonkursowy będzie stosowany gdy:

1. występuje prawny obowiązek realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikający z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności gdy występuje monopol kompetencyjny,
2. uprzednio bezpośrednio zidentyfikowano konkretne projekty – w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji – w programie operacyjnym (lista dużych projektów zgodnie z art. 100 rozporządzenia ramowego, projekty wynegocjowane w kontrakcie terytorialnym, zawarte w strategii rozwoju lub dokumentach przygotowanych na potrzeby warunkowości ex ante, projekty zidentyfikowane w strategii ZIT, oraz pozytywnie zaopiniowane przez właściwe IZ, na podstawie kryteriów, wskazanych przez IZ).

Identyfikacja i analiza projektów w trybie pozakonkursowym pozwala na:
- przedstawienie list projektów zgodnie z wymogami warunkowości ex ante,
- optymalne ukierunkowanie założeń planowanych przez różne podmioty projektów na realizację celów i wskaźników programu,
- zidentyfikowanie projektów o znaczącej wartości dodanej, których wybór byłby nieefektywny w trybie konkursowym,
- ocenę zintegrowanego charakteru planowanych przedsięwzięć,
- uruchomienie monitoringu i wsparcia w procesie przygotowania do realizacji.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu

z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.
Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI.
Jednakże nie wyklucza się możliwości zastosowania w przyszłości instrumentów finansowych, jeśli analizy wskazywać będą zapotrzebowanie w tym obszarze.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie jest planowana realizacja dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
P.04	*Długość ścieżek rowerowych*	*km*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*75,8*	*SL2014*	*raz w roku*
P.05	*Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*52*	*SL2014*	*raz w roku*
P.06	*Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*5*	*SL2014*	*raz w roku*
P.07	*Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*3*	*SL2014*	*raz w roku*

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4c: Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 2: Zmniejszona energochłonność budynków mieszkaniowych (wielorodzinnych) i publicznych.

Efektywność energetyczna ma zasadnicze znaczenie dla polityki UE. Ponad 40 % finalnego zużycia energii (i 36 % emisji gazów cieplarnianych) ma miejsce w domach, biurach, sklepach i innych budynkach. Istnieje wciąż duży popyt na inwestycje termomodernizacyjne w budynkach publicznych i mieszkalnych. W budynkach tych szacuje się znaczący potencjał w zakresie oszczędności energii.

Zmniejszenie energochłonności budynków publicznych i mieszkaniowych osiągnięte będzie poprzez wsparcie ukierunkowane na kompleksowe działania modernizacyjne budynków użyteczności publicznej i mieszkaniowych wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne.

Dodatkowo wsparciem objęte zostanie przygotowanie audytów energetycznych.

Realizacja celu priorytetu znacząco przyczyni się do poprawy systemu racjonalizacji użytkowania i wytwarzania energii w budynkach oraz pozwoli na zmniejszenie zużycia konwencjonalnych nośników energii, co przełoży się na znaczne zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych do atmosfery. Powyższe działanie przyczyni się do realizacji postanowień Strategii Europa 2020.

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
R.07	*Sprzedaż energii cieplnej na cele komunalno-bytowe dla budynków mieszkalnych w przeliczeniu na kubaturę budynków mieszkalnych, ogrzewanych centralnie*	*GJ/dam^3*	*słabiej rozwinięty*	*159,64*	*2013*	*148,88*	*GUS*	*raz w roku*
R.08	*Sprzedaż energii cieplnej w ciągu roku w urzędach i instytucjach*	*GJ*	*słabiej rozwinięty*	*1 244 697*	*2013*	*900 000*	*GUS*	*raz w roku*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy projektów:

1. Kompleksowa głęboka modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej.

Kompleksowa głęboka termomodernizacja budynków użyteczności publicznej będzie realizowana na podstawie wcześniej przeprowadzonych audytów energetycznych, jako element kompleksowego projektu.
Przedsięwzięcia takie będą wspierane, jeśli zaplanowana w ramach projektu termomodernizacja zaspokoi znaczące potrzeby w tym zakresie i w dającym się przewidzieć horyzoncie czasowym nie będzie potrzebna dalsza modernizacja wspartych budynków.

Działania termomodernizacyjne będą obejmować m.in. ocieplenie obiektów, wymianę okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, przebudowę systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła), modernizację systemów wentylacji i klimatyzacji, instalację OZE w modernizowanych energetycznie budynkach. W ramach przedsięwzięcia możliwa będzie wymiana źródła ciepła opartego na paliwach konwencjonalnych na źródła ciepła wytwarzające energię ze źródeł

odnawialnych lub na podłączeniu do sieci ciepłowniczej. Sensowność podłączenia do sieci ciepłowniczej powinna wynikać z przeprowadzonego audytu energetycznego.

2. Kompleksowa głęboka modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkaniowych.

Kompleksowa głęboka termomodernizacja budynków mieszkalnych i publicznych będzie realizowana na podstawie wcześniej przeprowadzonych audytów energetycznych. jako element kompleksowego projektu.

Przedsięwzięcia takie będą wspierane, jeśli zaplanowana w ramach projektu termomodernizacja zaspokoi znaczące potrzeby w tym zakresie i w dającym się przewidzieć horyzoncie czasowym nie będzie potrzebna dalsza modernizacja wspartych budynków.

Działania termomodernizacyjne będą (w zależności od wyników audytu energetycznego) obejmować m.in. zewnętrzną bryłę budynku, i izolację cieplną, ogrzewanie pomieszczeń, chłodzenie pomieszczeń, bytową wodę gorącą, układy wentylacji, wymianę okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, przebudowę systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła) i modernizację systemów wentylacji i klimatyzacji, instalację OZE w modernizowanych energetycznie budynkach.

Wsparciem będą objęte budynki mieszkalne wielorodzinne (m. in. budynki czynszowe, komunalne, które charakteryzują się wysoką – prawie 70% – tzw. luką remontową) oraz budynki użyteczności publicznej (m. in. Budynki użyteczności publicznej objęte obowiązkiem termomodernizacji na podstawie art. 5 ust. 1 dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej).

Elementem projektów polegających na modernizacji energetycznej może być budowa przyłączy do sieci ciepłowniczych (jeśli wynika z wskazań audytu energetycznego).
W ramach ww. typów projektów nie będą wspierane projekty dotyczące wyłącznie sieci ciepłowniczych.

W przypadku realizacji projektów z zakresu głębokiej termomodernizacji konieczne będzie spełnienie warunków ex ante z dyrektywy 2006/32/EC, odnoszących się do indywidualnych liczników ciepła w budynkach wielorodzinnych, podłączonych do ogrzewania sieciowego i poddawanych renowacji oraz do dyrektywy EE 2012/27/EU, w której kontynuowane są wymogi dyrektywy 2006/32/EC. Wprowadzenie indywidualnego pomiaru ciepła wymaga użycia zaworów termostatycznych w budynkach, w których nie zostały jeszcze zamontowane.
Warunkiem wsparcia projektów dotyczących kompleksowej, głębokiej modernizacji energetycznej budynków będzie również konieczność zastosowania indywidualnych

liczników ciepła, ciepłej wody oraz chłodu. Dodatkowo istnieje obowiązek instalacji termostatów i zaworów podpionowych, jeżeli będzie to wynikać z przeprowadzonego audytu energetycznego. Powyższe wydatki będą stanowić koszt kwalifikowalny.

Preferowane będą projekty zwiększające efektywność energetyczną powyżej 60%, natomiast z zakresu głębokiej, kompleksowej modernizacji energetycznej, projekty zwiększające efektywność energetyczną poniżej 25% nie będą kwalifikowały się do wsparcia.

W ramach obliczenia minimalnego wymaganego progu oszczędności (25%) możliwe będzie ujęcie oszczędności energii uzyskanych w poprzednich pracach dotyczących termomodernizacji.

W ramach przedsięwzięcia możliwa będzie wymiana źródła ciepła opartego na paliwach konwencjonalnych na źródła ciepła wytwarzające energię ze źródeł odnawialnych lub na podłączeniu do sieci ciepłowniczej. Sensowność podłączenia do sieci ciepłowniczej powinna wynikać z przeprowadzonego audytu energetycznego. Termomodernizacja budynków będzie musiała obejmować cały obiekt, co umożliwi realizację przedsięwzięcia w partnerstwie.

W przypadku indywidualnych pieców i mikrokogeneracji wsparcie może zostać udzielone na inwestycje w kotły spalające biomasę lub ewentualnie paliwa gazowe, ale jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy osiągnięte zostanie znaczne zwiększenie efektywności energetycznej oraz gdy istnieją szczególnie pilne potrzeby. Inwestycje muszą przyczyniać się do zmniejszenia emisji CO_2 i innych zanieczyszczeń powietrza oraz do znacznego zwiększenia oszczędności energii. Wspomniane inwestycje mogą zostać wsparte jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej na danym obszarze nie jest uzasadnione ekonomicznie.
Termomodernizacja budynków mieszkalnych i publicznych spowoduje zmniejszenie zapotrzebowania na energię. Realizacja celu szczegółowego przełoży się na obniżenie zużycia paliw konwencjonalnych, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie emisji do powietrza zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych.

Dofinansowanie działań mających na celu poprawę efektywności energetycznej wynika z dokumentu rządowego pt. *„Wspieranie Inwestycji w modernizację budynków”,* czyli „długoterminowej strategii wspierania inwestycji w renowację krajowych zasobów budynków mieszkaniowych i użytkowych, zarówno publicznych, jak i prywatnych” w związku z art. 4 dyrektywy 2012/27/UE *w sprawie efektywności energetycznej* oraz *Krajowego Planu Działań mającego na celu zwiększenie liczby budynków o niskim zużyciu energii*, w związku z art. 9 dyrektywy 2010/31/UE. Krajowy Plan Działań realizowany jest w powiązaniu z przepisami rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia12 kwietnia 2002 r., *w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki oraz ich usytuowanie*. Identyfikacja optymalnego zestawu działań zwiększających efektywność

energetyczną w danym przedsiębiorstwie, czy budynku dokonywana będzie na podstawie audytu energetycznego (stanowiącego element projektu wspieranego w ramach PI 4c).

Ze względu na konieczność zapewnienia demarkacji wsparcia między programami operacyjnymi, ustalono zasady nienakładania się pomocy w poszczególnych priorytetach inwestycyjnych. Opisane powyżej typy projektów zostały wyznaczone w taki sposób, aby co do zasady nie przekraczać ograniczeń wynikających z demarkacji. Barierami wsparcia, które stanowią punkt wyjściowy przy konstruowaniu Programu są:

- Projekty dotyczące budynków użyteczności publicznej tylko jednostek samorządu terytorialnego oraz ich związków,
- Projekty dotyczące budynków mieszkaniowych – poniżej 2 mln zł kosztów kwalifikowalnych.

Grupy docelowe: mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego.

Typy beneficjentów:

- w zakresie typu 1: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst, osoby prawne jst, partnerstwa wymienionych podmiotów,
- w zakresie typu 2: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst, TBS, wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie mieszkaniowe, organizacje pozarządowe, partnerstwa wymienionych podmiotów.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego. W ramach priorytetu inwestycyjnego zidentyfikowano obszary, w ramach których może wystąpić pomoc publiczna w ramach wsparcia dla przedsiębiorców.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wsparte projekty musza skutkować znaczną redukcją CO2 w odniesieniu do istniejących instalacji (o co najmniej 30% w przypadku zamiany spalanego paliwa).
Inwestycje w tym zakresie mają długotrwały charakter i dlatego powinny być zgodne z właściwymi przepisami unijnymi. Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.
Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu.
Priorytetowo będą wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii.

Wsparcie będzie uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynkach, w których wykorzystywana jest energia ze wspieranych urządzeń.
Wszelkie inwestycje powinny być zgodne z unijnymi standardami i przepisami w zakresie ochrony środowiska.

Działania związane z modernizacją energetyczną budynków (użyteczności publicznej i mieszkalnych wielorodzinnych)będą promowały jej kompleksowy wymiar (tzw. głęboka modernizacja oparta o system monitorowania i zarządzania energią), uwzględniającą również wysokosprawne źródła ciepła oraz modernizację sieci dystrybucji ciepła (w tym wymianę źródeł ciepła).
Inwestycje dotyczące sieci ciepłowniczych będą mogły być realizowane zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa w tym zakresie.

W obszarze ochrony zdrowia projekty z zakresu termomodernizacji mogą dotyczyć tylko obiektów, których funkcjonowanie będzie uzasadnione w kontekście map potrzeb.

Wybór priorytetów w zakresie efektywności energetycznej został dokonany w oparciu o następujące czynniki:

- istniejący potencjał poszczególnych sektorów i obszarów w zakresie ograniczenia zużycia energii(np. bardzo wysoki potencjał zidentyfikowano w odniesieniu do budownictwa oraz sieci przesyłowych),
- możliwość prowadzenia interwencji przy pomocy środków publicznych w świetle finansowania tych samych działań przez sektor prywatny ewentualnie przy wsparciu środków krajowych bądź osiągnięcia tych samych rezultatów przy pomocy regulacji (np. brak dostępnych innych środków na sfinansowanie modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej; rentowność niektórych inwestycji w efektywność energetyczną uzasadniająca ich finansowanie przez sektor prywatny bądź w formule partnerstwa publiczno-prywatnego),
- określony zakres interwencji możliwych do współfinansowania ze środków europejskich wynikający z rozporządzeń UE (przede wszystkim wykluczenie działań mających na celu redukcję emisji w instalacjach objętych systemem ETS).

Kluczowe w ramach oceny projektów będzie kryterium efektywności kosztowej w powiązaniu z osiąganymi efektami ekologicznymi w stosunku do planowanych nakładów finansowych. Poza tym o wsparciu takich projektów decydować będą także inne osiągane rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych (np. wielkość redukcji CO_2).

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem aspektów umożliwiających weryfikację projektów w zakresie zgodności z zasadami horyzontalnymi opisanymi w sekcji 11. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu wyboru projektów realizujących cele Programu, a także

efektywności procesu selekcji, sprawności proceduralnej przy zachowaniu zasad przejrzystości i bezstronności dokonywanej oceny.

Wzmocnieniu efektów realizowanych projektów służyć będzie wdrożenie inteligentnych systemów zarządzania energią w oparciu o technologie TIK.

Inwestycje w indywidualne urządzenia do ogrzewania (indywidualne źródła ciepła) muszą przyczyniać się do zmniejszenia emisji CO_2 i innych zanieczyszczeń powietrza oraz do znacznego zwiększenia oszczędności energii. Wspomniane inwestycje mogą zostać wsparte jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej na danym obszarze nie jest uzasadnione ekonomicznie.

Inwestycje termomodernizacyjne źródeł opartych o biomasę i biogaz, powinny być zgodne z Planami ochrony powietrza, tam gdzie plany obowiązują.

W przypadku urządzeń do ogrzewania wykorzystujących paliwa stałe, wspierane będą jedynie inwestycje w najlepiej działające urządzenia do ogrzewania dostępne na rynku w chwili ogłoszenia odpowiedniego konkursu.

Wszelkie inwestycje powinny być zgodne z unijnymi standardami i przepisami w zakresie ochrony środowiska.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.
Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI. Jednakże nie wyklucza się możliwości zastosowania w przyszłości instrumentów finansowych, jeśli analizy wskazywać będą zapotrzebowanie w tym obszarze

.*2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów*

Nie jest planowana realizacja dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
P.08	*Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*95*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.34	*Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych*	*tony ekwiwalentu CO2*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*23615*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.31	*Liczba gospodarstw domowych z ulepszoną klasą energetyczną*	*gospodarstwa domowe*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*568*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.32	*Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych*	*MWh/rok*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*40382,23*	*SL2014*	*raz w roku*

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4a: Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 3: Zwiększona produkcja energii z odnawialnych źródeł energii.

Jak wynika z krajowej strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko" globalny charakter zmian klimatycznych w sposób szczególnie wyraźny wymusza koordynację działań w wielu sektorach. Zmniejszenie emisji, w tym przede wszystkim CO_2 jest jednym z głównych zidentyfikowanych kierunków działań mitygacyjnych. Dla regionu coraz ważniejszą rolę zaczyna odgrywać stabilność dostaw energii, co może być osiągnięte poprzez rozwój rozproszonych źródeł energii w oparciu przede wszystkim o biomasę i biogaz. Tego typu źródła wytwarzają energię niezależnie od warunków zewnętrznych (odpowiednia siła wiatru, nasłonecznienie, itp.).Natomiast pozyskiwanie bioproduktów przemysłowych z biomasy (poza produkcją energii) powinno uwzględniać podejście kaskadowe a także synergie, które mogą stać się jednymi z kluczowych działań związanych z bioproduktami.
Produkcja energii z promieniowania słonecznego jest technologią, która na przestrzeni ostatnich lat cechuje się największą dynamiką rozwoju i dostępności. Realizacja inwestycji w obszarze energetyki rozproszonej, w powiązaniu ze znaczną poprawą efektywności energetycznej i zadań środowiskowych, sprzyjać będzie rozwojowi regionów peryferyjnych (nowe miejsca pracy, w szczególności na terenach wiejskich – Specjalnej Stefy Włączenia)i wzmocnieniu połączeń funkcjonalnych różnych części regionu.
Realizacja przedsięwzięć zwiększających potencjał wytwórczy produkcji energii ze źródeł odnawialnych wpłynie na osiągnięcie poziomu referencyjnego udziału OZE w konsumpcji energii ogółem w skali kraju tj. minimum 15% w 2020 roku. Powyższe działania przyczynią się do realizacji postanowień Strategii Europa 2020. Województwo zachodniopomorskie ze względu na swój rolniczy charakter posiada potencjalnie duże możliwości pozyskiwania energii z biomasy i biogazu. Tego typu źródła charakteryzuje stabilność dostaw energii. Rozwój energii z biomasy i biogazu i energii słonecznej jest możliwy w stosunkowo małych jednostkach wytwarzających energię, co pozwoli na realizację przedsięwzięć bez konieczności budowy lub rozbudowy kosztownych inwestycji w infrastrukturę przesyłową. Z drugiej strony zastępowanie konwencjonalnych źródeł energią z biomasy i biogazu da impuls dla rozwoju sektora biogospodarki w województwie zachodniopomorskim. Sektor ten stanowi regionalną specjalizację województwa. Dodatkowo realizacja przedsięwzięć związanych z wytwarzaniem energii w oparciu o biomasę i biogaz w źródłach rozproszonych nie będzie wymagała transportu surowca na duże odległości, co przełoży

się na wzrost zatrudnienia w rolnictwie na obszarach z dużym poziomem bezrobocia tj. na obszarze centralnym Specjalnej Strefy Włączenia[1].
W celu uzyskania stabilności dostaw energii możliwe jest konstruowanie modeli hybrydowych łączących energię z różnych źródeł adekwatnie do lokalnych potrzeb. Takie rozwiązanie, oprócz poprawy lokalnego zaopatrzenia w energię poprzez jej produkcję bliżej odbiorcy końcowego, spowoduje zmniejszenie strat energii związanych z przesyłem.

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
R.09	*Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem*	*%*	*słabiej rozwinięty*	*27*	2012	*48,10*	GUS	*raz w roku*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy projektów:

1. Zastępowanie konwencjonalnych źródeł energii źródłami odnawialnymi przede wszystkim z biomasy, biogazu i energii słonecznej.

Wsparcie zastępowania konwencjonalnych źródeł energii energią produkowaną przede wszystkim z biomasy, biogazu i energii słonecznej przyczyni się do osiągnięcia obu celów działania/priorytetu inwestycyjnego.
W ramach tego typu projektów możliwe będzie wsparcie na zasadach finansowania krzyżowego. Wsparcie to przyczyni się do podniesienia kwalifikacji zawodowych pracowników podmiotów zmieniających źródło wytwarzania energii. Realizacja przedsięwzięć polegających na zwiększeniu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych będzie możliwa także w przypadku wytwarzania energii na własne potrzeby.
Realizacja przedmiotowego typu projektu będzie uzupełnieniem działań wspieranych na poziomie krajowym.

[1] Opis SSW zgodnie z typologią OSI przedstawiono w sekcji 4

2. Budowa, rozbudowa, modernizacja jednostek wytwarzających energię elektryczną i/lub cieplną z odnawialnych źródeł energii, przede wszystkim w oparciu o biomasę, biogaz i energię słoneczną, w tym z niezbędną infrastrukturą przyłączeniową do sieci dystrybucyjnych.

Tak jak i w pierwszym typie projektu poprzez budowę, rozbudowę i modernizację jednostek wytwarzających energię w oparciu przede wszystkim o biomasę, biogaz i energię słoneczną osiągnięte zostaną dwa cele szczegółowe działania /priorytetu.

Dzisiejszy poziom zapotrzebowania na energię w przemyśle jest w województwie stosunkowo niewielki, jednak rozwojowi województwa w kierunku przemysłowym i innowacyjnego rolnictwa będzie towarzyszyć wzrost zapotrzebowania na energię. W ramach przedsięwzięć zwiększających wykorzystanie energii z odnawialnych źródeł możliwa będzie realizacja inwestycji w budowę źródeł kogeneracyjnych opartych o odnawialne źródła energii.

Wsparcie otrzyma budowa, uzasadnionych pod względem ekonomicznym, nowych instalacji wysokosprawnej kogeneracji o jak najmniejszej z możliwych emisji CO_2 oraz innych zanieczyszczeń powietrza. W przypadku nowych instalacji powinno zostać osiągnięte co najmniej 10% uzysku efektywności energetycznej w porównaniu do rozdzielonej produkcji energii cieplnej i elektrycznej przy zastosowaniu najlepszych dostępnych technologii. Ponadto wszelka przebudowa istniejących instalacji na wysokosprawną kogenerację musi skutkować redukcją CO_2 o co najmniej 30% w porównaniu do istniejących instalacji.

Realizacja przedsięwzięć polegających na zwiększeniu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych będzie możliwa także w przypadku wytwarzania energii na własne potrzeby.

Realizacja przedmiotowego typu projektu będzie uzupełnieniem działań wspieranych na poziomie krajowym.

3. Zwiększenie potencjału sieci energetycznej do odbioru energii z odnawialnych źródeł energii.

Poprzez realizację projektu na terenach wskazanych do aktywizacji gospodarczej osiągnięte zostaną dodatkowe możliwości powstawania podłączania niewielkich źródeł energii elektrycznej.
Zgodnie z Programem rozwoju sektora energetycznego w województwie zachodniopomorskim do 2015 r. z częścią prognostyczną do 2030 r., budowa farm wiatrowych napotyka na bariery wynikające z ograniczonych zdolności przesyłowych sieci elektroenergetycznych różnych napięć oraz ze względów ekologicznych (obszary chronione). Dodatkowo podział na krajowy i regionalny poziom wsparcia w zakresie odnawialnych źródeł energii ukierunkowuje wsparcie na poziomie regionalnego programu

operacyjnego wyłącznie na relatywnie małe źródła energii. Z tego względu wsparcie w ramach programu koncentruje się na energii z biomasy, biogazu i energii słonecznej.
Ze względu na konieczność zapewnienia demarkacji wsparcia między programami operacyjnymi, ustalono zasady nienakładania się pomocy w poszczególnych priorytetach inwestycyjnych.

Z uwagi na niedostateczny poziom rozwoju sieci elektroenergetycznej w województwie w stosunku do nagłego wzrostu potrzeb przesyłu mocy wynikających z planowanych inwestycji w zakresie OZE, wsparcie zostanie skierowane też na projekty dotyczące budowy oraz modernizacji sieci umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii z OZE do sieci dystrybucyjnej (projekty Operatorów Systemów Dystrybucyjnych). Wsparcie w zakresie przyłączeń OZE uwzględniać będzie nie tylko samo przyłączenie do sieci, ale również przebudowę lub rozbudowę sieci w zakresie niezbędnym dla właściwego funkcjonowania przyłącza. Wsparcie to będzie ukierunkowane na modernizację infrastruktury elektroenergetycznej jako niezbędnego elementu umożliwiającego zwiększenie możliwości przyłączenia jednostek wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych.

Interwencje prowadzone przy pomocy środków europejskich dotyczące OZE podporządkowane będą nadrzędnemu celowi określonemu dla Polski w ramach tzw. pakietu klimatyczno-energetycznego, zgodnie z którym udział energii ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii finalnej ma wynieść 15% w roku 2020.

Grupy docelowe: mieszkańcy województwa

Typy beneficjentów: przedsiębiorcy, przedsiębiorcy energetyczni, jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst, jednostki sektora finansów publicznych, szkoły wyższe, kościoły i związki wyznaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie mieszkaniowe, instytucje oświatowe i opiekuńcze, zakłady opieki zdrowotnej, grupy producentów rolnych, organy administracji rządowej prowadzące szkoły, organizacje pozarządowe, PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne, partnerstwa wymienionych podmiotów.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego

W ramach priorytetu inwestycyjnego zidentyfikowano obszary, w ramach których może wystąpić pomoc publiczna, w szczególności w ramach wsparcia dla przedsiębiorstw.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wsparcie dotyczące zwiększenia poziomu produkcji energii ze źródeł odnawialnych przewiduje budowę jednostek wytwarzania energii wykorzystujących energię wiatru, biomasę i biogaz, a także energię słońca, geotermii oraz wody (wyłącznie na już

istniejących budowlach piętrzących, wyposażonych w hydroelektrownie, przy jednoczesnym zapewnieniu pełnej drożności budowli dla przemieszczeń fauny wodnej).

W przypadku wsparcia projektów dotyczących jednostek OZE wykorzystujących energię wody, zastosowanie mają warunki dotyczące projektów mogących mieć wpływ na stan wód, które szczegółowo zostały opisane w CT 5.

W ramach działań związanych z inwestycjami w odnawialne źródła energii planuje się skierować wsparcie na realizację projektów inwestycyjnych dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej.

Hierarchizacja kierunków interwencji z zakresu rozwoju OZE przy wsparciu funduszy europejskich dokonana została przy uwzględnieniu następujących czynników:

- potencjału poszczególnych źródeł OZE na danym obszarze w świetle konieczności osiągnięcia przez Polskę celu 15% w roku 2020 (z uwzględnieniem podziału na krajowy i regionalny poziom wsparcia),
- uzasadnienia prowadzenia interwencji przy pomocy środków publicznych w świetle możliwości sfinansowania tych samych działań przez sektor prywatny ew. przy wsparciu środków krajowych,
- regulacji krajowych dotyczących OZE, zwłaszcza w odniesieniu do systemu wsparcia dla wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

Podział środków na poszczególne OZE dokonano w oparciu o dane historyczne realizowanych projektów w poprzedniej perspektywie oraz efektywności kosztowej w oparciu o Badanie IBS/InE (2013).

Czynnikiem sukcesu dla rozwoju OZE jest uwzględnienie tego typu instalacji w planowaniu przestrzennym na poziomie krajowym, wojewódzkim i lokalnym. Istnieje szereg ograniczeń w lokalizacji poszczególnych rodzajów OZE (oddziaływanie na tereny cenne przyrodniczo i gatunki chronione), które w skali kraju mogą utrudnić realizację celu na rok 2020.

W przypadku realizacji projektów wdrażanych z funduszy UE w latach 2014-2020 w trakcie oceny będą brane pod uwagę aspekty dotyczące lokalizacji tych inwestycji względem obszarów Natura 2000 (w szczególności obszarów specjalnej ochrony ptaków) oraz szlaków migracyjnych zwierząt.

Projekty dotyczące wytwarzania energii z OZE oceniane będą głównie poprzez pryzmat efektywności kosztowej oraz osiągniętych efektów wpisujących się w cele osi priorytetowej. Jednym z czynników branych pod uwagę przy wyborze takich inwestycji do wsparcia, będzie koncepcja opłacalności, czyli najlepszego stosunku wielkości środków unijnych przeznaczonych na uzyskanie 1 MWh energii lub 1 MW mocy zainstalowanej wynikających z budowy danej instalacji.

Poza tym o wsparciu takich projektów decydować będą także inne osiągane rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych (np. wielkość redukcji CO_2).

Na obszarach na których odnotowuje się przekroczenia wartości emisji PM10 promowane będzie zastosowanie rozwiązań niwelujących szkodliwy wpływ emisji pyłów ze źródeł opartych o biomasę i biogaz (np. poprzez wybór niskoemisyjnych, wysoko wydajnych układów spalania, układów wychwytywania pyłów, itp.), zgodnie z Programem ochrony powietrza.

W przypadku projektów z zakresu kogeneracji preferowane będzie wsparcie udzielane poprzez przedsiębiorstwa usług energetycznych (ESCO) oraz instrumenty finansowe, jednocześnie priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem aspektów umożliwiających weryfikację projektów w zakresie zgodności z zasadami horyzontalnymi opisanymi w sekcji 11. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu wyboru projektów realizujących cele Programu, a także efektywności procesu selekcji, sprawności proceduralnej przy zachowaniu zasad przejrzystości i bezstronności dokonywanej oceny.

Sprzyjającym realizacji PI 4a będzie realizacja działań wynikających z przygotowanych przez samorządy planów gospodarki niskoemisyjnej, obejmujących takie zagadnienia jak: przeciwdziałanie zmianom klimatu, zaopatrzenie w energię i jej zużycie oraz zapewnienie bezpieczeństwa zasilania. Dokumenty te określać będą lokalne uwarunkowania oraz kierunki planowanych interwencji z wykorzystaniem również środków z funduszy europejskich. Dokumenty będą zmierzały do zapewnienia zgodności z przepisami Dyrektywy 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza dla Europy.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.
Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI. Jednakże nie wyklucza się możliwości zastosowania w przyszłości instrumentów finansowych, jeśli analizy wskazywać będą zapotrzebowanie w tym obszarze.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
P.09	*Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*20*	*SL2014*	*raz w roku*
P.10	*Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*67*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.34	*Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych*	*tony ekwiwalentu CO2*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*8 909,3*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.30	*Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej*	*MW*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*54,78*	*SL2014*	*raz w roku*

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4g: Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 4: Zwiększony udział energii elektrycznej wytwarzanej w wysokosprawnej kogeneracji.

Realizacja celu priorytetu przyczyni się do poprawy racjonalizacji rozproszonych systemów gospodarowania energią i ciepłem użytkowym oraz oszczędnością w zużyciu energii pierwotnej.
Budowa instalacji nowych źródeł produkcji energii w kogeneracji lub modernizacja starych źródeł ciepła na źródła kogeneracje stanowi istotny element usprawniający pracę systemu energetycznego, jednocześnie zaspokajając lokalne zapotrzebowanie na energię i ciepło. Wysokosprawna kogeneracja jest kierunkiem rozwoju energetyki rozproszonej, bowiem zgodnie z założeniami „Polityki energetycznej Polski do 2030 r." wielkość produkcji energii w wysokosprawnej kogeneracji ma zostać podwojona w porównaniu do produkcji w roku 2006 (z poziomu 24,4 TWh w 2006 r. do 47,9 TWh w 2030 r.) natomiast udział produkcji energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji w krajowym zapotrzebowaniu na energię elektryczną brutto wzrośnie z poziomu 16,2% w 2006 r. do 22% w 2030 r.

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
R.10	*Odsetek energii cieplnej produkowanej w skojarzeniu*	*%*	*słabiej rozwinięty*	*31,68*	*2013*	*39,66*	*URE*	*raz w roku*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy projektów:

1. Budowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji wraz z budową przyłączeń do sieci ciepłowniczej i elektroenergetycznej (jeśli budowa tej sieci jest niezbędna dla projektu kogeneracyjnego).

Źródła kogeneracyjne najlepiej sprawdzają się w układach małej mocy, z uwagi na ułatwiony dobór zapotrzebowania na ciepło dla określonego odbiorcy. Realizacja projektów polegających na budowie lub przebudowie jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawną kogenerację przyczyni się do zwiększenia efektywności wykorzystania dostępnych paliw konwencjonalnych. Pozwoli to na zmniejszenie zużycia paliw kopalnych, przez co ograniczona zostanie emisja zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych do powietrza. W ramach tego typu projektów możliwe będzie modernizowanie jednostki kogeneracyjnej w celu podniesienia jej sprawności.

2. Przebudowa jednostek wytwarzania ciepła, w wyniku której zostaną one zastąpione jednostkami wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji.

Przebudowa jednostek wytwarzających ciepło na jednostki wytwarzające energię w wysokosprawnej kogeneracji przyczyni się do zwiększenia efektywności wykorzystania dostępnych źródeł energii, w tym przede wszystkim paliw konwencjonalnych. Pozwoli to na zmniejszenie zużycia paliw kopalnych, przez co ograniczona zostanie emisja zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych do powietrza.

Ze względu na konieczność zapewnienia demarkacji wsparcia między programami operacyjnymi, ustalono zasady nienakładania się pomocy w poszczególnych priorytetach inwestycyjnych. Opisane powyżej typy projektów zostały wyznaczone w taki sposób, aby co do zasady nie przekraczać ograniczeń wynikających z demarkacji. Barierami wsparcia, które stanowią punkt wyjściowy przy konstruowaniu Programu jest realizacja przedsięwzięć do 1 MW mocy energii elektrycznej.
EFRR nie wspiera inwestycji na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych pochodzących z listy działań wymienionych w załączniku I do dyrektywy 2003/87/WE, w tym instalacji energetycznego spalania o nominalnej mocy cieplnej przekraczającej 20 MW.
W odniesieniu do obu typów projektów wsparcie otrzyma budowa, uzasadnionych pod względem ekonomicznym, nowych instalacji wysokosprawnej kogeneracji o jak najmniejszej z możliwych emisji CO_2 oraz innych zanieczyszczeń powietrza. W przypadku nowych instalacji powinno zostać osiągnięte co najmniej 10% uzysku efektywności energetycznej w porównaniu do rozdzielonej produkcji energii cieplnej i elektrycznej przy zastosowaniu najlepszych dostępnych technologii. Ponadto wszelka przebudowa istniejących instalacji na wysokosprawną kogenerację musi skutkować redukcją CO_2 o co najmniej 30% w porównaniu do istniejących instalacji. Dopuszczona jest pomoc inwestycyjna dla wysokosprawnych instalacji spalających paliwa kopalne pod warunkiem,

że te instalacje nie zastępują urządzeń o niskiej emisji CO_2, a inne alternatywne rozwiązania byłyby mniej efektywne i bardziej emisyjne.

Grupy docelowe: mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego.

Typy beneficjentów: jednostki samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne jst, przedsiębiorstwa, jednostki sektora finansów publicznych, organizacje pozarządowe, partnerstwa wymienionych podmiotów.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Kluczowe w ramach oceny projektów będzie kryterium efektywności kosztowej w powiązaniu z osiąganymi efektami ekologicznymi w stosunku do planowanych nakładów finansowych. Poza tym o wsparciu takich projektów decydować będą także inne osiągane rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych (np. wielkość redukcji CO_2).

W ramach Programu wsparte mogą zostać projekty zapewniające najniższy poziom emisji CO_2 oraz innych zanieczyszczeń powietrza, a w szczególności PM 10.
Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie oraz, w stosownych przypadkach, przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu.
Projekty powinny być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynkach, do których doprowadzona jest energia ze wspieranych instalacji zapewniając, że inwestycje są oparte na zapotrzebowaniu na ciepło użytkowe.
Wszelkie inwestycje powinny być zgodne z unijnymi standardami i przepisami w zakresie ochrony środowiska.
W przypadku projektów z zakresu kogeneracji preferowane będzie wsparcie udzielane poprzez przedsiębiorstwa usług energetycznych (ESCO) oraz instrumenty finansowe. Ponadto priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii.

Wzmocnieniu efektów realizowanych projektów służyć będzie wdrożenie inteligentnych systemów zarządzania energią w oparciu o technologie TIK.

Inwestycje w zakresie ciepłownictwa mogą również wykorzystywać odzyskiwane ciepło odpadowe tj. zdefiniowane i opisane w dyrektywie 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej. Zgodnie z tą dyrektywą nowe instalacje wytwórcze energii elektrycznej oraz istniejące instalacje poddawane znacznej modernizacji lub takie, których zezwolenie lub koncesja są aktualizowane, powinny być wyposażane w wysokosprawne jednostki kogeneracji w celu odzyskiwania ciepła odpadowego powstałego przy wytwarzaniu energii elektrycznej.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem aspektów umożliwiających weryfikację projektów w zakresie zgodności z zasadami horyzontalnymi opisanymi w sekcji 11. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu wyboru projektów realizujących cele Programu, a także efektywności procesu selekcji, sprawności proceduralnej przy zachowaniu zasad przejrzystości i bezstronności dokonywanej oceny.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.

Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI. Jednakże nie wyklucza się możliwości zastosowania w przyszłości instrumentów finansowych, jeśli analizy wskazywać będą zapotrzebowanie w tym obszarze.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
P.11	*Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej i cieplnej w ramach kogeneracji*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*13*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.34	*Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych*	*tony ekwiwalentu CO2*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*5820*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.1	*Liczba przedsiębiorstw, które uzyskały wsparcie*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*13*	*SL2014*	*raz w roku*
P.12	*Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej w warunkach kogeneracji*	*MW*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*12,52*	*SL2014*	*raz w roku*

2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6: Ramy wykonania osi priorytetowej, w podziale na fundusze i kategorie regionów

KEW Wskaźnik produktu Wskaźnik postępu finansowego Wskaźnik rezultatu	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	*Fundusz*	*Kategoria regionu*	Cel pośredni (2018)	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)	Kwota rezerwy wykonania, która zostanie ostatecznie alokowana w 2019 r.
P.08 *Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*13*	*95*	*SL2014*	*Przewidziana alokacja to 40,576 mln euro co daje 18,64% alokacji w Osi Priorytetowej*	*5,34%*
P.05 *Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*16*	*52*	*SL2014*	*Przewidziana alokacja to 23 mln euro co daje10,56% alokacji Osi Priorytetowej*	
P.10 *Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*7*	*67*	*SL2014*	*Przewidziana alokacja to 41,157 mln euro co daje 18,91% alokacji w Osi Priorytetowej*	
P.04 *Długość ścieżek rowerowych*	*km*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*5,1*	*75,8*	*SL2014*	*Przewidziana alokacja to 20 mln euro co daje 9,19% alokacji Osi Priorytetowej*	
K.01 *Wartość wskaźnika Długość ścieżek rowerowych w podpisanych umowach*	*km*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*37,9*		*SL2014*		
F.01 *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych*	*EUR*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*39 066 895*	*256 131 078*	*SL2014*		

W odniesieniu do kluczowego etapu wdrażania wartość wskaźnika Długość ścieżek rowerowych w podpisanych umowach, do końca 2018 r. planowane jest podpisanie umów kontraktujących 37,9 km wskaźnika o wartości docelowej 75,8 km.

2.A.9 Kategorie interwencji

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 8 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
005 Energia elektryczna (magazynowanie i przesył)	*1 000 000,00*	*01 Dotacja bezzwrotna*	*217 711 416*	*01 Duże obszary miejskie (o ludności >50 000 i dużej gęstości zaludnienia)*	*82 701 601,44*	*01 Zintegrowane inwestycje terytorialne – miejskie*	*79900000*	*08 Nie dotyczy*	*0*	*04 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach*	*217 711 416*
009 Energia odnawialna: wiatrowa	*16 626 158,87*			*02 Małe obszary miejskie (o ludności >5 000 i średniej gęstości zaludnienia)*	*26 347 391,84*	*05 Inne zintegrowane podejścia do zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich/wiejskich*	*0*				
				03 Obszary wiejskie (o małej gęstości zaludnienia)	*73 562 422,72*	*07 Nie dotyczy*	*137 811 416*				
				07 Niedotyczy							

.KATEGORIE INTERWENCJI

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 8 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
010 Energia odnawialna: słoneczna	9 408 657,91										
011 Energia odnawialna: z biomasy	38 766 566,74										
012 Pozostałe rodzaje energii odnawialnej (w tym hydroelektryczna, geotermalna i morska) oraz integracja energii odnawialnej (w tym magazynowanie, zamiana energii elektrycznej na gaz oraz infrastruktura wytwarzania energii odnawialnej z wodoru)	1 333 616,48										
013 Renowacja infrastruktury publicznej dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	27 576 416,00										

.KATEGORIE INTERWENCJI

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 8 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
014 Renowacja istniejących budynków mieszkalnych dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	*20 000 000,00*										
016 Wysokosprawna kogeneracja i centralne ogrzewanie	*10000 000*										
043Infrastruktura na potrzeby czystego transportu miejskiego i jego promocja (w tym wyposażenie i tabor)	*67950 000,00*										
044 Inteligentne systemy transportowe (w tym wprowadzenie zarządzania popytem, systemy poboru opłat, informatyczne systemy monitorowania, kontroli i informacji)	*4950 000,00*										

.KATEGORIE INTERWENCJI

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 8 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
068 Projekty w zakresie efektywności energetycznej i projekty demonstracyjne w MŚP oraz środki wsparcia											
069 Wsparcie ekologicznych procesów produkcyjnych oraz efektywnego wykorzystywania zasobów w MŚP											
090 Ścieżki rowerowe i piesze	*20 000 000,00*										
101Finansowanie krzyżowe w ramach EFRR (wsparcie dla przedsięwzięć typowych dla EFS, koniecznych dla zadowalającego wdrożenia części przedsięwzięć związanej bezpośrednio z EFRR)	*100 000,00*										

2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów

nie dotyczy

III OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

2.A.1 Oś priorytetowa

2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz (w stosownych przypadkach)

III oś priorytetowa łączy dwa cele tematyczne – CT 5 i6, których połączenie oparto na powiązaniu działań w zakresie ochrony środowiska oraz działań ukierunkowanych na ograniczenie oddziaływań zagrożeń na środowisko. Podejście takie wynika z przekonania, że największe sukcesy w zakresie zrównoważonego rozwoju środowiska można osiągnąć poprzez zintegrowane podejście do zarządzania tym środowiskiem. Zaplanowane działania mają zapewnić spójność i przyczynić się do lepszego osiągniecia założonych celów. Ich realizacja ma na celu ograniczenie obszarów problemowych związanych z oddziaływaniem i skutkami zmian klimatu, poprawę ochrony przeciwpowodziowej przez efektywne zarządzanie ryzykiem powodziowym oraz zwiększenie możliwości retencji obszarów. W kontekście zagrożeń powodziowych, szczególnie powodowanych przez zjawiska ekstremalne, należy zwrócić uwagę na kumulację tych zjawisk na obszarach miejskich, gdzie istotnym będą działania związane gospodarowaniem i retencjonowaniem wodami opadowymi oraz zapobieganie uszczelnianiu gruntu. Integralnym dla podejmowanych działań będzie usprawnienie organizacji systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń lub poważnych awarii, a także wsparcie dla systemów ratownictwa i służb ratowniczych.
Inwestycje w sektor gospodarki wodno-ściekowej i odpadowej to przede wszystkim wypełnienie zobowiązań akcesyjnych. W przypadku gospodarki wodno-ściekowej to ograniczenie zrzutów nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych ścieków oraz podniesienie jakości oczyszczania ścieków, co bezpośrednio będzie wpływało na jakość wód powierzchniowych i podziemnych. Dla gospodarki odpadami wyzwaniem jest zwiększenie efektywności gospodarowania odpadami, prowadzenie gospodarki odpadami zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami, zapewnienie kompleksowości systemu gospodarki odpadami oraz ograniczenie ilości wytwarzania odpadów. W tym zakresie kluczowym jest podejmowanie działań ograniczających presję na środowisko.

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 5b: Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski żywiołowe i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 1: Skuteczny system zapobiegania zagrożeniom wynikającym ze zmian klimatu.

Problematyka obserwowanych zmian klimatu, częstotliwości i nasilenia ekstremalnych zjawisk pogodowych jest kluczowym elementem polityki Unii Europejskiej. Od kilku lat problematyka ta jest uzupełniana o zagadnienia związane m.in. z działaniami mającymi na celu dostosowanie społeczne i gospodarcze do zmian klimatu, zapobieganie i łagodzenie skutków występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych.
Na terenie województwa zachodniopomorskiego zdiagnozowane wyzwania związane są z oddziaływaniem strefy wybrzeża, zwiększeniem częstotliwości i nasileniem ekstremalnych zjawisk meteorologicznych oraz zagrożeniami wywołanymi zmianami klimatu. Dlatego ważnym będzie podjęcie działań mających na celu poprawę bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, przywrócenie dobrego stanu infrastruktury retencjonującej wodę, a także poprawę gospodarowania wodami opadowymi na terenach miejskich. Działania te wpłyną na poprawę stosunków wodnych w regionie i racjonalnego gospodarowania wodą. Uzupełniającym będzie usprawnienie organizacji systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń oraz systemów ratownictwa i służb ratowniczych w sytuacjach wystąpienia zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii, co poprawi bezpieczeństwo ludności i ograniczy straty.
Rezultatem interwencji będzie poprawa bilansu wodnego zlewni oraz zwiększenie odporności na zagrożenia naturalne.

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
R.11	*Pojemność obiektów małej retencji wodnej*	*dam^3*	*słabiej rozwinięty*	*65259*	*2012*	*77 201*	*GUS*	*raz w roku*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy projektów:

1. Budowa lub modernizacja urządzeń wodnych małej retencji[2].

Realizacja tego typu przedsięwzięć ma na celu poprawę stanu infrastruktury retencjonującej wodę oraz wpływającej na poprawę bilansu wodnego zlewni.

2. Rozwój systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń.

Projekty przyczynią się do zwiększenia ochrony ludności i infrastruktury na terenie województwa. Możliwość wczesnego ostrzegania i prognozowania skali zagrożeń pozwoli zaplanować i podejmować odpowiednio ukierunkowane działania.

3. Wsparcie systemu i służb ratownictwa w sytuacji wystąpienia zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii.

Celem planowanych do realizacji przedsięwzięć jest poprawa bezpieczeństwa ludności województwa w sytuacji wystąpienia zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii. Wsparcie będzie polegało na doposażeniu w uzasadnionych przypadkach służb ratowniczych w sprzęt niezbędny do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków klęsk żywiołowych.

4. Realizacja kompleksowych inwestycji na obszarach średniego ryzyka powodziowego.

Celem przedsięwzięć jest ograniczanie ryzyka wystąpienia powodzi na obszarach wyznaczonych mapami średniego ryzyka powodziowego oraz zgodnie z planem zarządzania ryzykiem powodziowym.

5. Zabezpieczenie obszarów miejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi i ich następstwami.

Inwestycje realizowane w ramach tego typu projektów mają na celu poprawę gospodarowania wodami opadowymi na terenach miejskich o zmniejszonej retencji, zurbanizowanych.

---

[2] *Pod pojęciem małej retencji rozumie się wszelkie działania techniczne i nietechniczne zmierzające do poprawy struktury bilansu wodnego zlewni poprzez zwiększenie ich zdolności retencyjnych. Realizowane będą działania wykorzysujące kompleksowe zabiegi łączące przyjazne środowisku metody przyrodnicze i techniczne oraz inne najlepsze praktyki przedstawione w Wytycznych do realizacji obiektów małej retencji w Nadleśnictwach.*

W ramach RPO WZ 2014-2020 wsparcie będą mogły uzyskać jedynie projekty, które będą zgodne z demarkacją przeprowadzoną pomiędzy poszczególnymi programami operacyjnymi.

W ramach priorytetu stosowane będzie kryterium premiujące wybór projektów przyczyniających się wprost do realizacji celów Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego oraz do realizacji co najmniej jednego działania określonego w Planie działania, stanowiącego załącznik do SUE RMB.

Grupy docelowe: mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego.

Typy beneficjentów: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst, administracja rządowa, PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne, parki narodowe i krajobrazowe, organizacje pozarządowe, RZGW, jednostki sektora finansów publicznych (pozostałe), rolnicy, przedsiębiorcy, Ochotnicza Straż Pożarna i jej związki i oddziały.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.
Nie przewiduje się realizacji projektów podlegających zasadom pomocy publicznej.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty realizowane w ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego powinny wynikać z zdiagnozowanych zagrożeń Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020.
Na wyposażenie służb ratunkowych zostanie przeznaczonych nie więcej niż 10% alokacji na PI 5b.
Warunkiem budowy lub modernizacji urządzeń wodnych małej retencji będzie zapewnienie zgodności z wymogami ramowej dyrektywy wodnej i dyrektywy siedliskowej.
Projekty przeciwpowodziowe, powinny mieć charakter uzupełniający względem działań wspieranych w ramach krajowego PO Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, a także powinny być spójne z planami zarządzania ryzykiem powodziowym. Projekty te również muszą wynikać z Planu Gospodarowania Wodami w Dorzeczu/Masterplanu. Współfinansowane będą tylko projekty niemające negatywnego wpływu na stan lub potencjał jednolitych części wód, które znajdują się na listach nr 1 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły.
Współfinansowanie projektów, które mają znaczący wpływ na stan lub potencjał jednolitych części wód i które mogą być zrealizowane tylko po spełnieniu warunków określonych w artykule 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej, znajdujących się na listach nr 2 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły, nie będzie dozwolone do czasu przedstawienia wystarczających dowodów na spełnienie warunków określonych w artykule 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej w drugim cyklu Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach. Wypełnienie warunku będzie uzależnione od

potwierdzenia zgodności z Ramową Dyrektywą Wodną drugiego cyklu Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach przez Komisję Europejską.
Projekty dotyczące zrządzania ryzykiem powodziowym powinny charakteryzować się ujęciem zlewniowym, być zgodne z ramową dyrektywą wodną oraz z planami zagospodarowania przestrzennego, a także z systemami wspierającymi zarządzanie ryzykiem.
Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem aspektów umożliwiających weryfikację projektów w zakresie zgodności z zasadami horyzontalnymi opisanymi w sekcji 11. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu wyboru projektów realizujących cele Programu, a także efektywności procesu selekcji, sprawności proceduralnej przy zachowaniu zasad przejrzystości i bezstronności dokonywanej oceny.

Narzędzia realizacji: W ramach priorytetu inwestycyjnego planuje się przede wszystkim tryb konkursowy oraz tryb pozakonkursowy w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.
Wsparcie dla systemu służb ratownictwa realizowane będzie w trybie konkursowym.
Tryb poza konkursowy będzie stosowany gdy:

1. występuje prawny obowiązek realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikający z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności gdy występuje monopol kompetencyjny,
2. uprzednio bezpośrednio zidentyfikowano konkretne projekty – w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji - w programie operacyjnym (lista dużych projektów zgodnie z art. 100 rozporządzenia ramowego, projekty wynegocjowane w kontrakcie terytorialnym, zawarte w strategii rozwoju lub dokumentach przygotowanych na potrzeby warunkowości ex ante, projekty zidentyfikowane w strategii ZIT, oraz pozytywnie zaopiniowane przez właściwe IZ, na podstawie kryteriów, wskazanych przez IZ).

Identyfikacja i analiza projektów w trybie pozakonkursowym pozwala na:

- przedstawienie list projektów zgodnie z wymogami warunkowości ex ante,
- optymalne ukierunkowanie założeń planowanych przez różne podmioty projektów na realizację celów i wskaźników programu,
- zidentyfikowanie projektów o znaczącej wartości dodanej, których wybór byłby nieefektywny w trybie konkursowym,
- ocenę zintegrowanego charakteru planowanych przedsięwzięć,
- uruchomienie monitoringu i wsparcia w procesie przygotowania do realizacji.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu

z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.
Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
P.13	*Liczba zakupionych wozów pożarniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*14*	*SL2014*	*raz w roku*
P.14	*Liczba urządzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*7*	*SL2014*	*raz w roku*
P.15	*Pojemność obiektów małej retencji*	*m^3*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*6 769 269*	*SL2014*	*raz w roku*

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6b: Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 2: Zwiększona liczba ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków zgodnego z wymogami unijnymi.

Realizacja celu będzie polegać na zmniejszeniu dysproporcji w dostępie do infrastruktury kanalizacyjnej.
W województwie zachodniopomorskim zdiagnozowano obszary (białe plamy), które są w minimalnym stopniu skanalizowane oraz zwodociągowane. W związku z powyższym oraz mając na uwadze zagrożenia środowiskowe wynikające z takiej sytuacji, zaplanowane zostały działania mające na celu budowę i modernizację sieci kanalizacyjnych dla ścieków komunalnych. Działania te będą służyć poprawie jakości wód powierzchniowych i zapobieganiu odprowadzania zanieczyszczeń do wody i gruntów. Realizowane projekty powinny wiązać się z dążeniem do efektywnego wykorzystania potencjału już istniejącej infrastruktury (np. oczyszczalnie ścieków). Zmianą będzie wzrost liczby ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków zgodnego z wymogami unijnymi, poprawa jakości ścieków (do poziomu wynikającego z prawa unijnego), zmniejszenie ilości nieoczyszczonych (nieodpowiednio oczyszczonych) ścieków.
W ramach aglomeracji, które uzyskają dostatecznie dobry stan gospodarki ściekowej, możliwe będzie wsparcie sieci wodociągowej.
Efektem wsparcia będzie również zmniejszenie strat wody poprzez modernizację sieci wodociągowych oraz urządzeń gospodarki wodnej.
Jakość systemu dostarczania wody w regionie wymaga prac modernizacyjnych ze względu na ich wiek (miejscami jest to około 100 lat) oraz zarastania przekroju przepływu.
Wskutek gwałtownych zjawisk pogodowych takich jak ulewne deszcze będziemy tracić coraz więcej cennej słodkiej wody na rzecz słonego Bałtyku. W związku z tym, zasoby wody pitnej tracą zdolność odnawialności. Z tego względu coraz bardziej istotnym problemem zaczyna być kurczenie się zasobów wody pitnej w regionie. Oprócz działań związanych z retencjonowaniem wód, koniecznym kierunkiem przystosowującym do przewidywanych zjawisk jest ograniczenie strat wody pitnej w systemach jej dystrybucji.

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
R.12	*Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków*	*%*	*słabiej rozwinięty*	*80,9*	*2012*	*85*	*GUS*	*raz w roku*
R.13	*Odsetek oczyszczalni spełniających warunek III dyrektywy 91/271/EWG w ogólnej liczbie oczyszczalni w KPOŚK*	*%*	*słabiej rozwinięty*	*66,3*	*2014*	*100*	*KPOŚK*	*zgodnie z aktualizacjami KPOŚK*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy projektów:

1. Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych.

Realizowane projekty mają na celu ochronę środowiska naturalnego poprzez ograniczenie odpływu ścieków do wód podziemnych lub wód powierzchniowych. Elementem projektu może być także budowa lub modernizacja sieci kanalizacji deszczowej, zwłaszcza na terenach miejskich. Inwestycje te zapewnią sprawność sieci. Dzięki realizacji tego typu przedsięwzięć nastąpi również poprawa jakości usług publicznych.

2. Budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków.

Celem tego typu projektów jest budowa, modernizacja, rozbudowa infrastruktury oczyszczalni ścieków celem dostosowania jej do wypełnienia zobowiązań wynikających z prawa unijnego. W ramach projektu możliwe jest wsparcie dla gospodarki osadami ściekowymi, jednocześnie mając na uwadze konieczność uwzględnienia hierarchii postępowania z osadami ściekowymi, zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

3. Budowa i modernizacja linii wodociągowych.

Inwestycje realizowane w ramach tego typu projektów mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców regionu, poprzez podjęcie kompleksowych działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Projekty wodociągowe mogą być realizowane jedynie jako projekty kompleksowe na obszarach skanalizowanych i/lub w połączeniu z budową sieci kanalizacyjnej.

4. Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków.

Realizacja tego typu projektów przyczyni się do ochrony środowiska naturalnego poprzez stopniowe ograniczenie możliwości przedostawania się zanieczyszczeń do wód. Przedsięwzięcia te będą polegały na budowie przydomowych lub przyzakładowych oczyszczalni ścieków, na obszarach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie lub technicznie niezasadna. Dzięki działaniom tego typu nastąpi poprawa jakości życia mieszkańców regionu. W ramach Programu w szczególnie uzasadnionych przypadkach (w sytuacji zidentyfikowanych obszarów o zabudowie rozproszonej, gdzie rachunek ekonomiczny będzie uzasadniał taki rodzaj inwestycji) dopuszczalne będzie wsparcie budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, które pozwolą na osiągnięcie pełnej zgodności aglomeracji wskazanych w KPOŚK z wymogami dyrektywy ściekowej. Inwestowanie w budowę i modernizację infrastruktury wodociągowej, dopuszczone będzie w ramach kompleksowych projektów regulujących gospodarkę ściekową.

5. Inteligentne systemy zarządzania sieciami wodociągowymi.

Planowane do realizacji projekty mają charakter kompleksowy i umożliwiają zdalne i stałe monitorowanie, diagnozowanie problemów oraz zarządzanie dystrybucją wody w sieci. W ramach projektu możliwy będzie zakup urządzeń do pomiaru, uzdatniania i kontroli jakości wody. Konsekwencją wdrożenia tego typu przedsięwzięć będzie poprawa jakości świadczonych usług, poprawa jakości wody pitnej, infrastruktury, optymalizacja kosztów utrzymania.

Wszystkie typy projektów powinny charakteryzować się kompleksowym podejściem do rozwiązania problemów związanych z infrastrukturą wodno-ściekową.

Ze względu na konieczność zapewnienia demarkacji wsparcia między programami operacyjnymi, ustalono zasady nienakładania się pomocy w poszczególnych priorytetach inwestycyjnych. Opisane powyżej typy projektów zostały wyznaczone w taki sposób, aby co do zasady nie przekraczać ograniczeń wynikających z demarkacji. Barierami wsparcia, które stanowią punkt wyjściowy przy konstruowaniu Programu jest realizacja przedsięwzięć w aglomeracjach od 2 000 RLM do 10 000 RLM.

W ramach priorytetu stosowane będzie kryterium premiujące wybór projektów przyczyniających się wprost do realizacji celów Strategii Unii Europejskiej dla Regionu

Morza Bałtyckiego oraz do realizacji co najmniej jednego działania określonego w Planie działania, stanowiącego załącznik do SUE RMB.

Grupy docelowe: mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego.

Typy beneficjentów: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst, przedsiębiorcy, osoby fizyczne, PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne, partnerstwa wymienionych podmiotów.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

W ramach priorytetu inwestycyjnego zidentyfikowano obszary w ramach których może wystąpić pomoc publiczna, w szczególności w ramach wsparcia dla przedsiębiorców.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wybór projektów do realizacji będzie opierał się na kryteriach zaakceptowanych przez Komitet monitorujący. Główne kryteria wyboru będą odnosić się do następujących kwestii:

- zdolność instytucjonalna,
- wpływ na rozwój gospodarczy województwa,
- zwiększenie racjonalnego wykorzystania zasobów,
- wdrażanie nowych technologii w zakresie gospodarki wodnej oraz oczyszczania ścieków,
- zgodność z KPOŚK.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem aspektów umożliwiających weryfikację projektów w zakresie zgodności z zasadami horyzontalnymi opisanymi w sekcji 11. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu wyboru projektów realizujących cele Programu, a także efektywności procesu selekcji, sprawności proceduralnej przy zachowaniu zasad przejrzystości i bezstronności dokonywanej oceny.

Podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy ściekowej jest Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych(KPOŚK), którego celem, poprzez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie ilości nieoczyszczonych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed zanieczyszczeniem, w tym eutrofizacją.
Dokument ten wraz z opracowanym w toku aktualizacji KPOŚK Masterplanem dla wdrażania dyrektywy 91/271/EWG, zawierającym listę potrzeb inwestycyjnych w poszczególnych aglomeracjach, będzie stanowić podstawę wyboru projektów.
Znajdująca się w KPOŚK szczegółowa priorytetyzacja potrzeb inwestycyjnych w obszarze gospodarki wodno-ściekowej (dla aglomeracji o wielkości powyżej 2 000 RLM) jest przedmiotem aktualizacji. Aktualizacja będzie zawierała ocenę obecnego stanu wdrażania dyrektywy ściekowej i na jej podstawie wskaże inwestycje niezbędne do osiągnięcia celów

ww. dyrektywy. W szczególności niezbędna jest niezwłoczna weryfikacja obszarów i granic aglomeracji zgodnie z nowelizowaną obecnie ustawą *Prawo wodn*e.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.
Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
P.16	*Liczba wspartych oczyszczalni ścieków komunalnych*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*2*	*SL2014*	*raz w roku*
P.17	*Długość sieci kanalizacji sanitarnej*	*km*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*82,9*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.19	*Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków*	*RLM*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*5 623*	*SL2014*	*raz w roku*
P.18	*Długość sieci wodociągowej*	*km*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*30*	*SL2014*	*raz w roku*
CO. 18	*Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego zaopatrzenia w wodę*	*osoby*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*755*	*SL2014*	*raz w roku*

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6a: Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy3: Zmniejszona ilość odpadów deponowanych na składowiskach.

Poprzez realizację celu priorytetu inwestycyjnego wzrośnie masa odpadów poddanych innym niż składowanie formom zagospodarowania, co wpłynie znacząco na poprawę środowiska naturalnego, jak również, na ochronę zasobów naturalnych.
Zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami ilość odpadów będzie sukcesywnie wzrastać. Ponadto pod względem ilości wytwarzanych odpadów komunalnych województwo zajmuje jedno z najwyższych miejsc w Polsce, co jest skutkiem wysokiego stopnia urbanizacji. W związku z tym konieczne jest wdrożenie działań zmierzających do zabezpieczenia odpowiedniej infrastruktury do przyjmowania i przetwarzania odpadów komunalnych z głównym naciskiem na odpady nadające się do recyklingu oraz odpady ulegające biodegradacji. Ponadto z uwagi na rozwijający się przemysł niezbędny jest również odpowiedni system gospodarowania odpadami przemysłowymi i niebezpiecznymi. W konsekwencji ulegnie zmniejszeniu udziału odpadów przekazywanych na składowiska w odniesieniu do masy odpadów wytworzonych.

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
R.14	*Udział odpadów komunalnych niepodlegających składowaniu w ogólnej masie odpadów komunalnych wytworzonych*	*%*	*słabiej rozwinięty*	*19,8*	*2012*	*60*	*GUS*	*raz w roku*
R.15	*Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów*	*%*	*słabiej rozwinięty*	*12,4*	*2013*	*21,8*	*GUS*	*raz w roku*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy projektów:

1. Kompleksowe inwestycje w zakresie rozwoju systemu gospodarki odpadami komunalnymi realizowane w regionach gospodarki odpadami komunalnymi, w których nie przewidziano komponentu dotyczącego termicznego przekształcenia odpadów, zapewniające zintegrowane podejście zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami na poziomie wynikającym ze zobowiązań akcesyjnych.

Celem realizowanych przedsięwzięć będzie przede wszystkim usprawnienie systemu przyjmowania i przetwarzania odpadów komunalnych, w tym wzrost ilości odpadów komunalnych podlegających przygotowaniu do ponownego użycia, recyklingu i innych metod odzysku oraz ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych. Działania te przyczynią się do poprawy stanu środowiska oraz zasobów naturalnych, a także wpłyną na efektywność i racjonalność systemu przetwarzania odpadów komunalnych w regionie oraz zniwelują słabo rozwinięty system selektywnego zbierania odpadów przeznaczonych do recyklingu w województwie.
Realizowane projekty będą obejmować infrastrukturę niezbędną do zapewnienia kompleksowej gospodarki odpadami w regionie, zaplanowanej zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami, m.in.:

- infrastrukturę do selektywnej zbiórki i przetwarzania odpadów: szkła, metalu, plastiku, papieru, odpadów biodegradowalnych oraz pozostałych odpadów komunalnych w połączeniu z edukacją lokalnej społeczności objętej projektem,
- infrastrukturę do recyklingu, sortowania i kompostowania, infrastrukturę do zbiórki, przetwarzania i utylizacji odpadów niebezpiecznych.

W pierwszej kolejności zapewnione zostaną systemy selektywnego zbierania, które umożliwią wydzielanie „u źródła" materiałów wysokiej jakości, nadających się do recyklingu. Należy przy tym pamiętać, że frakcje wydzielone w instalacjach do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych są instalacjami unieszkodliwiania odpadów, czyli są położone najniżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami.

2. Poprawa gospodarowania odpadami niebezpiecznymi (w tym unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest) oraz innymi niż komunalne.

Przedsięwzięcia planowane do realizacji mają na celu poprawę systemu gospodarowania odpadami na terenie województwa, w tym budowę (przebudowę) zakładów oraz instalacje i urządzenia odzysku, unieszkodliwiania odpadów innych niż komunalne oraz niebezpieczne, jak również kompleksowe oczyszczanie terenu z odpadów zawierających azbest wraz z zapewnieniem ich bezpiecznego unieszkodliwienia(budowa kwater na składowisku odpadów). Realizacja tego typu przedsięwzięć zapobiegnie negatywnemu wpływowi na środowisko naturalne, w szczególności na wody powierzchniowe, podziemne, glebę, powietrze oraz zdrowie ludzkie, a także zminimalizuje niepożądane oddziaływanie. Realizacja przedsięwzięć powinna być prowadzona zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami.
Ze względu na konieczność zapewnienia demarkacji wsparcia między programami operacyjnymi, ustalono zasady nienakładania się pomocy w poszczególnych priorytetach inwestycyjnych. Opisane powyżej typy projektów zostały wyznaczone w taki sposób, aby co do zasady nie przekraczać ograniczeń wynikających z demarkacji. Barierami wsparcia, które stanowią punkt wyjściowy przy konstruowaniu Programu są:

- kompleksowe inwestycje w zakresie rozwoju systemu gospodarki odpadami komunalnymi realizowane w regionach gospodarki odpadami komunalnymi, w których nie przewidziano komponentu dotyczącego termicznego przekształcania odpadów, zapewniające zintegrowane podejście zgodne z hierarchią sposobów postępowania z odpadami na poziomie wynikającym ze zobowiązań akcesyjnych,
- kompleksowa poprawa gospodarki odpadami niebezpiecznymi, przede wszystkim w zakresie usuwania i unieszkodliwiania azbestu (działania dedykowane głównie jednostkom samorządu terytorialnego – nie będzie możliwe wspieranie racjonalizacji gospodarki odpadami oraz wykorzystywanie w procesach produkcyjnych przez przedsiębiorców.

Grupy docelowe: mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego.

Typy beneficjentów: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst, jednostki sektora finansów publicznych, zakłady opieki zdrowotnej, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, PGL Lasy Państwowej ich jednostki organizacyjne, partnerstwa wymienionych podmiotów.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego. W ramach priorytetu inwestycyjnego zidentyfikowano obszary, w ramach których może wystąpić pomoc publiczna, w szczególności w ramach wsparcia dla przedsiębiorców.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wybór projektów do realizacji będzie opierał się na kryteriach zaakceptowanych przez Komitet Monitorujący. Główne kryteria wyboru będą odnosić się do następujących kwestii:

- zdolność instytucjonalna,

- wpływ na rozwój gospodarczy województwa,
- zwiększenie racjonalnego wykorzystania zasobów,
- wdrażanie nowych technologii w zakresie gospodarki odpadami,
- zgodność z Planem Gospodarki Odpadami dla WZ oraz Planem inwestycyjnym.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem aspektów umożliwiających weryfikację projektów w zakresie zgodności z zasadami horyzontalnymi opisanymi w sekcji 11. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu wyboru projektów realizujących cele Programu, a także efektywności procesu selekcji, sprawności proceduralnej przy zachowaniu zasad przejrzystości i bezstronności dokonywanej oceny.

Priorytetowo będą traktowane projekty zintegrowane, obejmujące większy obszar np. kilka gmin.

W celu wypełnienia warunkowości ex ante Polska zobowiązała się do zaktualizowania Krajowego oraz Wojewódzkich Planów Gospodarowania Odpadami, których załącznikami będą plany inwestycyjne zatwierdzanie przez ministra właściwego ds. środowiska,, których aktualizacja zakończy się do końca 2016 r.

Plany określą niezbędne inwestycje potrzebne do osiągnięcia celów określonych w dyrektywą 2008/98/WE oraz będą podstawą finansowania inwestycji. Celem planów inwestycyjnych będzie wskazanie infrastruktury niezbędnej do osiągnięcia do 2020 r. zgodności z unijnymi dyrektywami w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym wdrożenia hierarchii sposobów postępowania z odpadami, osiągnięcia wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu oraz ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.

Warunkiem wsparcia inwestycji będzie ich uwzględnienie w Planie inwestycyjnym w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, zatwierdzonym przez ministra właściwego ds. środowiska. Projekty będą zaplanowane w oparciu o selektywną zbiórkę odpadów u źródła.

Wspierane będą kompleksowe inwestycje w zakresie rozwoju systemu gospodarki odpadami komunalnymi realizowane w regionach gospodarki odpadami, w których nie uwzględniono komponentu dotyczącego termicznego przekształcania odpadów wraz z odzyskiem energii[3].

W pierwszej kolejności będzie więc rozbudowywana infrastruktura w zakresie selektywnego zbierania i przygotowania do recyklingu. Realizacja zadań współfinasowanych ze środków unijnych w sektorze odpadów będzie ukierunkowana na

[3] *Linia demarkacyjna pomiędzy POIŚ a RPO zostanie zweryfikowana po zakończeniu aktualizacji Krajowego Planu Gospodarki Odpadami do końca 2015, w ramach wypełnienia warunkowości ex ante.*

obowiązki jednostek samorządowych wynikające z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz ustawy o odpadach.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.
Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
P.19	*Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*2*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.17	*Dodatkowa zdolność przerobowa zakładów recyklingu*	*t/rok*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*30 321*	*SL2014*	*raz w roku*

2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6: Ramy wykonania osi priorytetowej, w podziale na fundusze i kategorie regionów

KEW Wskaźnik produktu Wskaźnik postępu finansowego Wskaźnik rezultatu	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)	Kwota rezerwy wykonania, która zostanie ostatecznie alokowana w 2019 r.
P.14*Liczba urządzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*7*	*SL2014*	*Przewidziana alokacja to 16,5 mln euro co daje 22,60% alokacji Osi Priorytetowej*	*5,14%*
K.02*Wartośćwskaźnika Liczba urządzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej w podpisanych umowach*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*1*		*SL2014*		
P.16*Liczba wspartych oczyszczalni ścieków komunalnych*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*2*	*SL2014*	*Przewidziana alokacja to 6,316475 mln euro co daje 8,65% alokacji Osi Priorytetowej*	
K.03*Wartośćwskaźnika Liczba wspartych oczyszczalni ścieków komunalnych w podpisanych umowach*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*2*		*SL2014*		
P.19*Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*2*	*SL2014*	*Przewidziana alokacja to 15mln euro co daje 20,55% alokacji Osi Priorytetowej*	
K.04*Wartośćwskaźnika Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów w podpisanych umowach*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*2*		*SL2014*		
F.01*Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych*	*EUR*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*22 509 412*	*85 882 353*	*SL2014*		

W odniesieniu do kluczowego etapu wdrażania wartość wskaźnika Liczba urządzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej w podpisanych umowach, do końca 2018 r. planowane jest podpisanie umów kontraktujących 1 szt. wskaźnika o wartości docelowej 7 szt.

W odniesieniu do kluczowego etapu wdrażania wartość wskaźnika Liczba wspartych oczyszczalni ścieków komunalnych w podpisanych umowach do końca 2018 r. planowane jest podpisanie umów kontraktujących 2 szt. wskaźnika o wartości docelowej 2 szt.

W odniesieniu do kluczowego etapu wdrażania wartość wskaźnika Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów w podpisanych umowach do końca 2018 r. planowane jest podpisanie umów kontraktujących 2 szt. wskaźnika o wartości docelowej 2 szt.

2.A.9 Kategorie interwencji

Tabele 7-11: Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorię interwencji

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 8 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
017 Gospodarowanie odpadami komunalnymi (w tym działania w zakresie: minimalizacji, segregacji, recyklingu)	*7 500 000*	*01 Dotacja bezzwrotna*	*73 000 000*	*01 Duże obszary miejskie (o ludności >50 000 i dużej gęstości zaludnienia)* *02 Małe obszary miejskie (o ludności >5 000 i średniej gęstości zaludnienia)* *03 Obszary wiejskie (o małej gęstości zaludnienia)* *07 Nie dotyczy*	*5 345 400* *11 986 400* *55 668 200*	*01 Zintegrowane inwestycje terytorialne – miejskie* *05 Inne zintegrowane podejścia do zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich/wiejskich* *07 Nie dotyczy*	*073 000 000*	*08 Nie dotyczy*	*0*	*06 Zachowanie i ochrona i środowiska naturalnego i wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami* *05 Promowanie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem*	*33 000 00030 000 000*
018 Gospodarowanie odpadami komunalnymi (w tym działania w zakresie: mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, przetwarzania termicznego, przekształcania termicznego i składowania	*5 000 000*										
019 Gospodarowanie odpadami: komercyjnymi, przemysłowymi lub niebezpiecznymi	*5 000 000*										

KATEGORIE INTERWENCJI

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 8 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
020 Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji)	*2 880 000*										
021 Gospodarka wodna i ochrona wody pitnej (w tym gospodarowanie wodami w dorzeczu, dostarczanie wody, konkretne środki dostosowania do zmian klimatu, pomiary zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociągowej i u konsumentów, systemy naliczania opłat, ograniczanie wycieków)	*8 100 000*										
022 oczyszczanie ścieków	*20 520 000,00*										

KATEGORIE INTERWENCJI

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 8 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
023 Środki ochrony środowiska służące ograniczeniu i / lub uniknięciu emisji gazów cieplarnianych (w tym obróbka i magazynowanie metanu oraz kompostowanie)	*500 000*										
087 Środki w zakresie dostosowania do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem, np. erozją, pożarami, powodziami, burzami, suszami, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie, w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami	*23 500 000*										

KATEGORIE INTERWENCJI

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 8 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
088 Zapobieganie zagrożeniom naturalnym niezwiązanym z klimatem (np. trzęsieniami ziemi) oraz wywołanym działalnością człowieka, np. awariami przemysłowymi, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie, w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami	-										

IV NATURALNE OTOCZENIE CZŁOWIEKA

2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz (w stosownych przypadkach)

OP IV realizowana będzie w oparciu o realizację celów szczegółowych CT 6 i 8. Połączenie dwóch CT w ramach jednej Osi priorytetowej jest uzasadnione z uwagi na komplementarność zaplanowanych do realizacji typów projektów, w szczególności w odniesieniu do komplementarności ich interwencji. Województwo Zachodniopomorskie charakteryzuje się jednymi z największych potencjałów w kraju w zakresie bioróżnorodności jak również dziedzictwa przyrodniczego oraz kulturowego. Wsparcie naturalnego środowiska człowieka (CT 6) oraz rozwój potencjałów endogenicznych (CT 8) przyczyni się do z jednej strony ochrony zasobów naturalnych a z drugiej strony wpłynie na rozwój gospodarki turystycznej w regionie.
Jednocześnie zarówno w ramach CT 6 jak i w CT 8 przewidywane jest komplementarne wsparcie z EFS, co ostatecznie wpłynie na podniesienie jakości usług społecznych świadczonych w ramach projektów.
Kreowanie korzystnych warunków dla zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturalnego jest jednym z priorytetów w politykach Unii Europejskiej. W perspektywie finansowej 2014-2020 planuje się kompleksowe wsparcie obszarów chronionych wspierając nie tylko kanalizację ruchu turystycznego, ale również wzmacniając działania opierające się na potencjale endogenicznym kreujące rynek pracy i wykorzystujące potencjał przyrodniczy bez szkodliwej ingerencji. Uwzględniając szczególne uwarunkowania przyrodnicze województwa dostrzega się potrzebę podejmowania równoległych i komplementarnych względem siebie działań na rzecz zachowania bioróżnorodności jak również pobudzanie i kreowanie rynku pracy na bazie tych potencjałów. Z tego względu zasadne jest połączenie w ramach jednej osi priorytetowej interwencji EFRR ukierunkowanej na wzmocnienie naturalnego otoczenia człowieka.

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6c: Zachowanie, ochronę, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego;

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy1: Zwiększona atrakcyjność zasobów kultury regionu.

W województwie zachodniopomorskim znajdują się zabytki o międzynarodowej sławie, niestety wiele z nich wymaga renowacji oraz przywrócenia dawnej świetności. W związku z tym planowane są działania z zakresu prac konserwatorskich, restauratorskich oraz promocyjnych, które mają na celu zwiększenie atrakcyjności województwa poprzez udostępnienie obiektów zabytkowych oraz łączących walory zabytkowe z przyrodniczymi (naturalnymi) dla mieszkańców województwa oraz turystów. Posiadanie dużej liczby zabytków w województwie wymaga ukierunkowania wsparcia na ochronę dziedzictwa kulturowego na obszary, które będzie można udostępnić turystom. Pozwoli to na poszerzenie oferty turystycznej, co przyczyni się do rozwoju jednej z regionalnych specjalizacji, którą jest turystyka. Działania te umożliwią dywersyfikację oraz poprawę jakości oferty turystycznej oraz przyczynią się do wzrostu roli turystyki, jako czynnika sprzyjającego rozwojowi społeczno-gospodarczemu regionu.
Dużym deficytem w województwie jest niedostateczna liczba instytucji kultury o znaczeniu ponadregionalnym. Należy zadbać o możliwie jak najszerszy rozwój instytucji kultury przynajmniej w skali regionalnej poprzez stworzenie odpowiedniej bazy materialnej. W celu zwiększenia udziału w kulturze mieszkańców regionu planowane jest wsparcie dla kluczowych instytucji kultury w województwie.

Udzielone wsparcie przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności województwa dla turystów oraz mieszkańców regionu, a poprzez to w znaczącym stopniu wpłynie na tworzenie nowych miejsc pracy.

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
R.16	*Udzielone noclegi w turystycznych obiektach noclegowych*	*osoba*	*słabiej rozwinięty*	*11 221 437,00*	*2013*	*13 087 398*	*GUS*	*raz w roku*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy projektów:

1. Prace konserwatorskie, restauratorskie przy zabytkach, historycznych zespołach budowlanych, prowadzące do dostosowania tych obiektów na cele użytkowe, wraz z promocją tych obiektów.
2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury przemysłów kultury o znaczeniu ponadregionalnym.

Realizacja prac konserwatorskich, restauratorskich przyczyni się realizacji celu szczegółowego z uwagi na fakt dostosowania obiektów na cele użytkowe oraz ich udostępnienia dla mieszkańców regionu oraz turystów. Dzięki realizacji tego typu projektu zwiększy się potencjał turystyczny tj. miejsca ciekawe i cenne kulturowo.
Realizacja drugiego typu projektów przyczyni się do rozwoju i wzmocnienia znaczenia instytucji kultury o zasięgu ponadregionalnym Dzięki realizacji tego typu projektów zwiększy się uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych.

Główną zmianą przewidywaną w PI 6c będzie wzrost liczby turystów.

W ramach RPO WZ 2014-2020 wsparcie będą mogły uzyskać jedynie projekty które będą zgodne z demarkacją przeprowadzoną pomiędzy poszczególnymi programami operacyjnymi. Ponadto w ramach priorytetu możliwe jest jedynie wsparcie dla projektów z zakresu kultury o maksymalnej wartości 5 mln euro kosztów całkowitych. W ramach PI nie będzie możliwe udzielenie wsparcia na projekty mające na celu budowę od podstaw nowej infrastruktury kulturalne. Nie będą również wspierane projekty obejmujące organizację wydarzeń o charakterze kulturalnym, takich jak festiwale i wystawy.

Planuje się użycie mechanizmu finansowania krzyżowego w ramach projektów z zakresu pierwszego typu projektów, aby wzmocnić potencjalnego wnioskodawcę w zakresie obsługi turystów i świadczenia wysokiej jakości usług.

Finansowanie przewidziane w ramach wsparcia projektów z zakresu kultury i dziedzictwa kulturowego nie może zastąpić środków krajowych dotyczących utrzymania regionalnych zasobów. Renowacja/adaptacja obiektów zabytkowych oraz wsparcie instytucji kultury będzie mogło być wsparte jeśli projekt będzie stanowił część szerszej strategii rozwoju gospodarczego dla danego terytorium charakteryzującej się potencjałem przyczyniającym się do ogólnego wzrostu i celów związanych z tworzeniem miejsc pracy.

Grupy docelowe: mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego, turyści.

Typy beneficjentów: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia oraz podmioty podległe jst, instytucje kultury, organizacje pozarządowe, kościoły i inne związki wyznaniowe, przedsiębiorcy, PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne, jednostki sektora finansów publicznych, zarządcy infrastruktury kolejowej.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

W ramach priorytetu inwestycyjnego zidentyfikowano obszary w ramach których może wystąpić pomoc publiczna.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wybór projektów do realizacji będzie opierał się przede wszystkim na określeniu ich wpływu na rozwój gospodarczy województwa. Ponadto planuje się terytorializację w ramach projektów z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego.
Projekty muszą przyczyniać się do osiągania wymiernych i trwałych korzyści społeczno-gospodarczych, w tym poprzez zwiększenie zdolności kreowania nowych miejsc pracy i oddziaływanie na bezpośrednie otoczenie inwestycji.
Projekty finansowane w ramach PI muszą wykazać wkład w rozwój priorytetów kulturowych wymienionych w Umowie Partnerstwa oraz zwiększać potencjał turystyczny.
W projektach musi zostać wykazana trwałość ich finansowania w okresie eksploatacyjnym, z uwzględnieniem prognoz dotyczących popytu oraz przychodów generowanych przez bezpośrednich użytkowników, a także z uwzględnieniem środków własnych beneficjenta oraz subwencji ze strony właściwych podmiotów.
Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem aspektów umożliwiających weryfikację projektów w zakresie zgodności z zasadami horyzontalnymi opisanymi w sekcji 11. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu wyboru projektów realizujących cele Programu, a także efektywności procesu selekcji, sprawności proceduralnej przy zachowaniu zasad przejrzystości i bezstronności dokonywanej oceny.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy, tryb pozakonkursowy.

Tryb konkursowy będzie stosowany w ramach pierwszego typu projektu.

W ramach drugiego typu zaplanowano tryb poza konkursowy, który będzie stosowany dla projektów samorządu województwa oraz jednostek podległych. Wspierane projekty powinny wynikać ze Strategii Rozwoju Województwa oraz strategii sektorowych, jak również z Kontraktu Terytorialnego negocjowanego pomiędzy stroną rządową oraz Samorządem Województwa Zachodniopomorskiego.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.
Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
P.20	*Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*13*	*SL2014*	*raz w roku*
P.21	*Liczba instytucji kultury objętych wsparciem*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*1*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.09	*Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne*	*osoba*	*EFRR*	*Słabiej rozwinięty*	*53 000*	*SL2014*	*raz w roku*

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6d: Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program Natura 2000 oraz zieloną infrastrukturę

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 2: Wzmocnione mechanizmy ochrony przyrody.

Województwo zachodniopomorskie, ze względu na położenie geograficzne, jest unikatowe w skali Europy pod względem różnorodności biologicznej. Znaczny procent obszaru regionu stanowią rezerwaty, torfowiska oraz enklawy przyrodnicze o bezcennym znaczeniu dla środowiska naturalnego. Ze względu na szczególne walory przyrodnicze w województwie wyznaczono wiele obszarów Natura 2000. Interwencja ta będzie służyć ochronie bogactwa różnorodności przyrody regionu oraz zmniejszeniu antropopresji na obszary cenne przyrodniczo.
Efektem, który zostanie osiągnięty poprzez wsparcie, będzie podniesienie skuteczności ochrony obszarów cennych.

Ochrona różnorodności biologicznej odbywać się będzie poprzez ochronę zasobu genetycznego roślin endogenicznych, na bazie np. banków genowych lub ogrodów botanicznych oraz leczenie i rehabilitację dziko żyjących zwierząt jako walorów województwa zachodniopomorskiego.

Inwestycjom w infrastrukturę służącą ochronie różnorodności biologicznej towarzyszyć będą działania z zakresu edukacji ekologicznej i promowaniu wiedzy na temat różnorodności biologicznej.

Planowane wsparcie przyczyni się do podwyższenia jakości ochrony zasobu genetycznego endogenicznych, dziko żyjących roślin, grzybów i zwierząt.

Cel szczegółowy 3: Zwiększony zasób informacji o stanie środowiska przyrodniczego.

Perspektywa rozwoju regionu wiąże się z koniecznością harmonizowania rozwoju gospodarczego z ochroną środowiska przyrodniczego. Oznacza to konieczność zachowania zasobów i ochronę jakości środowiska poprzez określenie zasad korzystania z przestrzeni, którą mamy do dyspozycji. Zasady korzystania z przestrzeni łączą interes publiczny i prywatny z funkcjami przyrodniczymi. W praktyce opis zasad korzystania z przestrzeni będzie oznaczał określenie planów ochrony dla obszarów cennych przyrodniczo. Oprócz tego konieczne jest przeprowadzenie działań edukacyjnych nt. zasad prowadzenia działań gospodarczych i życia na terenach Natura 2000 – dostarczanie

mieszkańcom terenów i przedsiębiorców rzetelnych informacji nt. zasad funkcjonowania obszarów Natura 2000, szans i ograniczeń wynikających z funkcjonowania tych terenów.

Efektem działań polegających na wsparciu powstawania planów ochrony i upowszechnieniu tych planów będzie poprawa ochrony przyrody na terenach cennych przyrodniczo.

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
R.17	*Udział powierzchni obszarów chronionych w powierzchni ogółem*	*%*	*słabiej rozwinięty*	*21,7*	*2013*	*22,04*	*GUS*	*raz w roku*
R.18	*Odsetek obszarów posiadających zatwierdzone plany ochrony lub plany zadań ochronnych w stosunku do liczby obszarów dla których plany ochrony i plany zadań ochronnych są wymagane*	*%*	*słabiej rozwinięty*	*59*	*2012*	*100*	*RDOŚ*	*raz w roku*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy projektów:

1. Projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki.

Poprzez projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime, zostanie osiągnięty cel szczegółowy – *wzmocnione mechanizmy ochrony przyrody*. Dzięki inwestycjom w infrastrukturę zostanie stworzona i uzupełniona baza do ochrony zasobu genetycznego roślin, jak również baza dla rozwoju gatunków rodzimych.

2. Zapewnienie ciągłości istnienia chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów wraz z ich siedliskami.

3. Kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację.

4. Zachowanie walorów krajobrazowych.

Istotą interwencji będą działania mające na celu powstrzymanie procesu utraty różnorodności biologicznej i naturalnych walorów krajobrazowych w regionie. Inwestycje nakierowane będą przede wszystkim na zachowanie siedlisk i gatunków oraz odtworzenie ich tam, gdzie zostały zdegradowane. Ważnymi działaniami w tym obszarze będą także projekty z zakresu zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych, czy rozwijające infrastrukturę związaną z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo, co pozwoli zapewnić lepszą ochronę wartości przyrodniczych tych obszarów. Niezbędnym dla utrzymania efektu zaplanowanych działań będzie również wkład w kształtowanie postaw, wypływających na zamianę zachowań oraz podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

5. Budowa, rozbudowa ośrodków rehabilitacji dla dziko żyjących zwierząt.

Realizacja typu 5. projektów przyczyni się do stworzenia lub poprawy warunków rehabilitacji dziko żyjących zwierząt w celu przywrócenia ich do środowiska naturalnego.

Planuje się użycie mechanizmu finansowania krzyżowego w ramach przedsięwzięć z zakresu pierwszego typu projektów, aby wzmocnić potencjał naukowy ogrodów botanicznych poprzez wsparcie projektów badawczych i kadry naukowej.

6. Sporządzenie inwentaryzacji przyrodniczej gmin (w porozumieniu z GDOŚ).

Realizacja typu projektu 6. przyczyni się do zwiększenia liczby planów ochrony, a dzięki temu podniesiona zostanie jakość kształtowania ładu przestrzennego w zakresie ochrony przyrody.

Plany ochrony stanowią podstawę działań ochronnych, ponieważ zawierają m.in.:

- cele ochrony przyrody oraz przyrodnicze, społeczne i gospodarcze uwarunkowania ich realizacji,
- identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków,
- wskazanie obszarów realizacji działań ochronnych,
- określenie zakresu prac związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu,
- wskazanie obszarów udostępnianych dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, amatorskiego połowu ryb i dla innych form gospodarowania oraz określenie sposobów korzystania z tych obszarów.

Dzięki przeprowadzeniu inwentaryzacji przyrodniczej gmin pogłębiona i udostępniona zostanie wiedza o zasobach przyrodniczych województwa. Działanie takie przyczyni się także, do racjonalnego planowania przez inwestorów planowanych inwestycji.

W ramach priorytetu stosowane będzie kryterium premiujące wybór projektów przyczyniających się wprost do realizacji celów Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego oraz do realizacji co najmniej jednego działania określonego w Planie działania, stanowiącego załącznik do SUE RMB.

Grupy docelowe: mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego.

Typy beneficjentów: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst, parki krajobrazowe i rezerwaty przyrody, szkoły wyższe, przedsiębiorstwa, organizacje pozarządowe, PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, instytucje naukowe, partnerstwa wymienionych podmiotów.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

W ramach priorytetu inwestycyjnego nie zidentyfikowano obszarów w ramach których może wystąpić pomoc publiczna.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wybór projektów do realizacji będzie opierał się na kryteriach zaakceptowanych przez Komitet monitorujący. Główne kryteria wyboru będą odnosić się do następujących kwestii:

- zdolność instytucjonalna,
- wpływ na rozwój gospodarczy województwa,
- wykorzystanie potencjału endogenicznego dla rozwoju gospodarki,
- projekty partnerskie.

Wsparcie w zakresie kanalizacji ruchu turystycznego zostanie udzielone wyłącznie wówczas, gdy wykazane zostanie bezpośrednie powiązanie promowania bioróżnorodności oraz ochrony przyrody z infrastrukturą turystyczną. Inwestycje te na terenie parków krajobrazowych będą realizowane pod warunkiem złożenia zobowiązana, że w zakresie działań dotyczących ochrony różnorodności biologicznej, będą miały one charakter trwały (priorytetowo traktować należy działania na terenach objętych programem Natura 2000).

Działania na rzecz ochrony różnorodności biologicznej z jednej strony służyły będą powstrzymaniu procesu jej utraty, z drugiej zaś będą wzmacniać potencjał rozwoju gospodarczego i społecznego w oparciu o wykorzystanie walorów przyrodniczych na poziomie regionalnym i lokalnym – nakierowane będą przede wszystkim na zachowanie siedlisk i gatunków oraz odtworzenie ich tam, gdzie zostały zdegradowane. Ważnymi działaniami w tym obszarze będą także projekty z zakresu zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych czy rozwijające infrastrukturę związaną z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo – zapewniającą z jednej strony lepszą ochronę wartości przyrodniczych, a jednocześnie przyczyniającą się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej tych obszarów. Projekty mające na celu ochronę różnorodności biologicznej w wielu przypadkach przyczyniać się będą do adaptacji do zmian klimatu (i odwrotnie – np. w wyniku prowadzonych w ramach CT5 inwestycji na rzecz odtwarzania naturalnych terenów zalewowych następować będzie odbudowa cennych ekosystemów).

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem aspektów umożliwiających weryfikację projektów w zakresie zgodności z zasadami horyzontalnymi opisanymi w sekcji 11. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu wyboru projektów realizujących cele Programu, a także efektywności procesu selekcji, sprawności proceduralnej przy zachowaniu zasad przejrzystości i bezstronności dokonywanej oceny.
W ramach priorytetu inwestycyjnego zidentyfikowano obszary, w ramach których może wystąpić pomoc publiczna.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy.

W ramach priorytetu inwestycyjnego planuje się tryb konkursowy z uwagi na jego konkurencyjny charakter.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.

Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie planuje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
P.22	*Długość szlaków turystycznych*	*km*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*38,66*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.23	*Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony*	*ha*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*91,29*	*SL2014*	*raz w roku*
P.23	*Liczba wspartych instytucji paramuzealnych*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*1*	*SL2014*	*raz w roku*

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 8b: Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 4: Rozwój lokalnego rynku pracy opartego o endogeniczny potencjał.

Regiony poszukując źródeł przewag intensywnie wykorzystują zasoby endogeniczne. Dobre położenie, zasoby energii, surowce stają się znowu bardzo istotnym czynnikiem przewagi regionów. Rośnie rola jakości środowiska jako zasobu regionu. Bazując na lokalnych potencjałach, regiony pozbawione przemysłu mogą kreować rozwój gospodarczy w lokalnej skali. Gospodarka oparta na produktach lokalnych w pierwszej mierze zapewni rozwój rynku pracy dla lokalnej społeczności.
Zasoby endogeniczne stanowią potencjał własny obszarów, składający się z zespołu czynników wynikających z położenia obszaru (województwa) oraz cech zamieszkujących go mieszkańców. Województwo zachodniopomorskie cechuje duży zakres potencjałów endogenicznych przede wszystkim z uwagi na położenie regionu w obszarze nadmorskim, jak również z uwagi na uwarunkowania polodowcowe. Biorąc pod uwagę powyższe można zauważyć, że poszczególne obszary odznaczają się wysoką zdolnością do tworzenia nowych produktów turystycznych. Należy zauważyć, że atrakcyjne położenie geograficzne i dobrze zachowane środowisko naturalne sprzyja rozwojowi i efektywnie „przyciąga" wysoko wykwalifikowane kadry gospodarki.

Ze względu na położenie Województwa Zachodniopomorskiego i jego zasoby endogeniczne szacuje się dynamiczny rozwój w branżach potocznie uważanych za tradycyjne, które mogą generować innowacje, jak: turystyka, rolnictwo, logistyka, przetwórstwo spożywcze. Branże te w sposób naturalny wykreują nowe miejsca pracy na lokalnych rynkach w oparciu o posiadany kapitał ludzki.

Celem priorytetu jest wsparcie działań z zakresu wykreowania produktów/usług niszowych (mających potencjał do bycia produktem regionalnym, marką województwa lub produktem turystycznym) opartych na endogenicznych zasobach, określonych w ramach właściwej strategii lokalnej.

Podjęte działania przyczynią się do wzmocnienia lokalnego rynku pracy oraz kreowania nowych miejsc pracy. Interwencja w ramach priorytetu 8b będzie stanowiła

komplementarne wsparcie wobec interwencji zaplanowanej z EFS, przede wszystkim priorytet 8(iii) oraz 9(iv).

Wspierane w ramach priorytetu projekty muszą cechować się prozatrudnieniowym charakterem oraz wynikać ze strategii lokalnej lub regionalnej, być elementem planu działań zawierającego spójną zintegrowaną koncepcję rozwoju danego terytorium wskazującego powiązane ze sobą projekty.

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
R.19	*Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata*	*%*	*słabiej rozwinięty*	*61,6*	*2013*	*70,6*	*GUS*	*raz w roku*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy projektów:

1. Wsparcie projektów z zakresu infrastruktury turystyki aktywnej i uzdrowiskowej, bazującej na endogenicznych potencjałach obszaru, mającej charakter prozatrudnieniowy.

Poprzez realizację przedsięwzięć tego typu zostanie wzmocniony lokalny rynek pracy, jak również zmniejszone zostaną efekty zmian demograficznych. Poprawa oraz rozszerzenie lokalnego rynku pracy w sposób bezpośredni wpływa na zmniejszenie odpływu ludności z danego obszaru.
Ponadto wsparte przedsięwzięcia będą promować włączenie społeczne oraz walkę z ubóstwem poprzez przekazywanie odpowiednich wzorców i wskazywanie możliwości podejmowania aktywności zawodowej.

Wsparcie działań w ramach priorytetu przyczyni się do zapobiegania problemom marginalizacji, których duże skupisko zauważalne jest w między innymi centralnym regionie województwa. Poprzez działania wzmacniające potencjał dla powstawania

nowych miejsc pracy poprawi się dostępność do rynku pracy dla osób z obszarów wiejskich.

Projekty realizowane w ramach priorytetu muszą przyczyniać się do tworzenia nowych produktów turystycznych i mieć wpływ na tworzenie miejsc pracy i przedsiębiorczość.

Planowana zmiana w ramach przewidzianej interwencji to rozwój lokalnych rynków w oparciu o spójną ofertę z zakresu turystyki aktywnej i uzdrowiskowej.

Projekty realizowane w ramach tego priorytetu inwestycyjnego będą stanowić uzupełnienie działań współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

W odniesieniu do projektów turystycznych i kulturalnych w ramach priorytetu możliwe jest wsparcie jedynie dla projektów o limicie2 mln euro kosztów kwalifikowalnych.

Grupy docelowe: mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego.

Typy beneficjentów: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, przedsiębiorcy.

Terytorialny obszar realizacji: wyznaczony obszar województwa zachodniopomorskiego ze zdiagnozowanymi potencjałami endogenicznymi określonymi w ramach właściwej strategii lokalnej.

W ramach priorytetu inwestycyjnego zidentyfikowano obszary w ramach których może wystąpić pomoc publiczna.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Premiowane będą przedsięwzięcia polegające na realizacji strategii określonych obszarów poprzez wykorzystanie ich endogenicznych potencjałów, jak też przedsięwzięcia stanowiące element zaplanowanej grupy działań. Warunkiem wyboru projektu do dofinansowania będzie wykazanie oddziaływania przedsięwzięcia na wzrost zatrudnienia.

Planuje się ukierunkowanie wsparcia w ramach tego priorytetu inwestycyjnego na obszary o szczególnie niekorzystnej sytuacji w regionie stanowiące specjalną strefę włączenia w ścisłym powiązaniu z programem działań dla tej strefy.

Projekty muszą zapewnić ścisłe powiązanie zaplanowanych rezultatów z potrzebami rynku i włączenia sektora prywatnego oraz wpływ na rozwój lokalnej gospodarki.

Dla zapewnienia skuteczności interwencji, wsparcie będzie warunkowane posiadaniem przez jednostkę samorządu terytorialnego planu działań, opartego na strategii danego obszaru, zawierającego spójną zintegrowaną koncepcję rozwoju danego terytorium, wskazującego powiązane ze sobą projekty lub typy projektów.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem aspektów umożliwiających weryfikację projektów w zakresie zgodności z zasadami horyzontalnymi opisanymi w sekcji 11. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu wyboru projektów realizujących cele Programu, a także efektywności procesu selekcji, sprawności proceduralnej przy zachowaniu zasad przejrzystości i bezstronności dokonywanej oceny.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy, tryb pozakonkursowy.

Tryb pozakonkursowy będzie stosowany gdy:

1. występuje prawny obowiązek realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikający z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności gdy występuje monopol kompetencyjny,
2. uprzednio bezpośrednio zidentyfikowano konkretne projekty – sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji – programie operacyjnym (lista dużych projektów zgodnie z art. 100 rozporządzenia ramowego, projekty wynegocjowane w kontrakcie terytorialnym, zawarte w strategii rozwoju lub dokumentach przygotowanych na potrzeby warunkowości ex ante, projekty zidentyfikowane w strategii ZIT, oraz pozytywnie zaopiniowane przez właściwe IZ, na podstawie kryteriów, wskazanych przez IZ).

Identyfikacja i analiza projektów w trybie pozakonkursowym pozwala na:

- przedstawienie list projektów zgodnie z wymogami warunkowości ex ante,
- optymalne ukierunkowanie założeń planowanych przez różne podmioty projektów na realizację celów i wskaźników programu,
- zidentyfikowanie projektów o znaczącej wartości dodanej, których wybór byłby nieefektywny w trybie konkursowym,
- ocenę zintegrowanego charakteru planowanych przedsięwzięć,
- uruchomienie monitoringu i wsparcia w procesie przygotowania do realizacji.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.
Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie planuje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
P.24	*Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*17*	*SL2014*	*raz w roku*
P.25	*Długość szlaków turystycznych*	*km*	*EFRR*	*Słabiej rozwinięty*	*276*	*SL2014*	*raz w roku*

2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6: Ramy wykonania osi priorytetowej, w podziale na fundusze i kategorie regionów

KEW Wskaźnik produktu Wskaźnik postępu finansowego Wskaźnik rezultatu	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)	Kwota rezerwy wykonania, która zostanie ostatecznie alokowana w 2019 r.
CO.23*Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony*	*ha*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*12,37*	*91,29*	*SL2014*	*Przewidziana alokacja to 4,385 mln euro co daje 4,85% alokacji Osi Priorytetowej*	5,93%
P.24*Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*4*	*17*	*SL2014*	*Przewidziana alokacja to 33 000 000 euro co daje 36,5% alokacji Osi Priorytetowej*	
P.20 *Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem*	*szt.*	*EFRR*	*Słabiej rozwinięty*	*0*	*13*	*SL2014*	*Przewidziana alokacja to 13 mln euro co daje 14,68% alokacji Osi Priorytetowej*	
K.05*Wartość wskaźnika Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem w podpisanych umowach*	*szt.*	*EFRR*	*Słabiej rozwinięty*	*8*		*SL2014*		
F.01*Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych*	*EUR*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*21 038 172*	*106 354 877*	*SL2014*		

W odniesieniu do kluczowego etapu wdrażania Wartość wskaźnika Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem w podpisanych umowach, do końca 2018 r. planowane jest podpisanie umów kontraktujących 8 szt. wskaźnika o wartości docelowej 13 szt.

2.A.9 Kategorie interwencji

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 8 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
085Ochrona i zwiększanie różnorodności biologicznej, ochrona przyrody i zielona infrastruktura	*25000 000,00*	*01 Dotacja bezzwrotna*	*90 401 645,00*	*01 Duże obszary miejskie (o ludności >50 000 i dużej gęstości zaludnienia*	*30 068 570*	*07 Nie dotyczy*	*90 401 645,00*	*08 Nie dotyczy*	*0*	*06Zachowanie i ochrona i środowiska naturalnego i wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami* *08Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników*	*45 000 000 45 401 645*

PRIORYTET INWESTYCYJNY 8b

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 8 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
				02 Małe obszary miejskie (o ludności >5 000 i średniej gęstości zaludnienia) *03 Obszary wiejskie (o małej gęstości zaludnienia)* *07 Nie dotyczy*	32 852 325 10 043 34027 480 840						
086Ochrona, regeneracja i zrównoważone wykorzystanie obszarów Natura 2000	*0*										
090 Ścieżki rowerowe i piesze	*12 401 645,00*										
092 Rozwój i promowanie publicznych usług turystycznych	*28000000,00*										

PRIORYTET INWESTYCYJNY 8b

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 8 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
075Rozwój i promowanie komercyjnych usług turystycznych w MŚP lub na ich rzecz	*5 000 000,00*										
094Ochrona, rozwój i promowanie dóbr publicznych w dziedzinie kultury i dziedzictwa	*20 000 000*										

V ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 7b: Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 1: Zwiększona dostępność drogowa do regionalnych ośrodków wzrostu i obszarów wykluczonych.

Dzięki realizacji działań w ramach tego priorytetu inwestycyjnego zwiększona zostanie spójność sieci transportu drogowego wewnątrz regionu. Zachodniopomorskie jest jednym z najsłabiej skomunikowanych regionów Polski, jednak wynika to nie tyle z mało rozwiniętej sieci drogowej, ale z niedostatecznej jej przepustowości. Ponadto ze względu na niekorzystną sieć osadniczą, konieczne są działania mające na celu poprawę jakości głównych szlaków drogowych poza siecią TEN-T. Działania będą podejmowane głównie w obszarze łączenia obszarów o niskiej dostępności z siecią transportową włączoną w sieć TEN-T (tzw. secondary connectivity). Rezultatem podejmowanych działań będzie poprawa dostępności mieszkańców regionu do głównych ośrodków miejskich, a co za tym idzie do szeroko rozumianych usług, co przełoży się na zwiększenie spójności społeczno-gospodarczej regionu. Poprawie rozwoju społeczno-gospodarczego regionu w kontekście transportu drogowego służyć będzie także poprawa połączeń drogowych do obszarów inwestycyjnych. Dodatkowo poprawa skomunikowania węzłów sieci TEN-T z obszarami o niskiej dostępności komunikacyjnej pozwoli lepiej wykorzystać istniejącą i powstającą w regionie sieć, a także skomunikować ponad regionalne, regionalne i subregionalne ośrodki wzrostu. Odbędzie się to przede wszystkim poprzez modernizację sieci dróg wojewódzkich oraz budowę obwodnic na trasach o dużym natężeniu ruchu.
Drugim rezultatem będzie zmniejszenie presji środowiskowej transportu samochodowego, poprzez eliminację wąskich gardeł systemu transportowego, powodujących zwiększoną kongestię, emisję spalin i hałasu.

Wspierane będą projekty łączenia ośrodków subregionalnych lub mniejszych ośrodków miejskich z infrastrukturą transportową sieci TEN-T, zarówno drogową, jak i morską, lotniczą czy kolejową, tak by poprawić dostępność transportową tych obszarów.

Projekty budowy obwodnic ośrodków miejskich w ciągach dróg regionalnych i lokalnych ograniczą presję transportu samochodowego. W celu zmniejszenia uciążliwości ruchu samochodowego na obszarach turystycznych, wspierane będą projekty eliminacji wąskich gardeł na kluczowych kierunkach tego ruchu, przede wszystkim w powiązaniu z rozwojem alternatywnych środków dojazdu do obszarów turystycznych.

Ważnym elementem będzie wsparcie dostępu drogowego do obszarów inwestycyjnych stanowiących o potencjale rozwojowym województwa. Te działania będą komplementarne z podejmowanymi w ramach priorytetu inwestycyjnego 3a.

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
R.20	*WMDT- transport drogowy*	*miara syntetyczna*	*słabiej rozwinięty*	*11,8850*	*2013*	*14,0193*	*MIR*	*od 2013 co 2-3 lata*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy projektów:

1. Budowa i przebudowa dróg regionalnych (wojewódzkich).

Budowa nowych dróg, będzie miała miejsce wyłącznie na obszarach o zwiększonym (także sezonowo) natężeniu ruchu, w celu odciążenia kluczowych odcinków drogowych. Planowana jest budowa obwodnic co pozwoli na wyprowadzenia ruchu tranzytowego z centrów miast a tym samym poprawę bezpieczeństwa ruchu, zmniejszenie uciążliwości środowiskowej transportu (hałas, zanieczyszczenie powietrza, drgania). Realizacja tych projektów pozwoli na zmniejszenie zatorów, co wpłynie na zwiększenie wewnątrzregionalnej spójności transportowej. Projekty modernizacji odcinków dróg regionalnych w celu utworzenia szlaków alternatywnych (np. tras turystycznych w kierunku brzegu morskiego) przyczynią się do rozładowania sezonowo tworzących się zatorów, co pozwoli zaoszczędzić czas przewozu osób i towarów.
Efektem realizacji projektu będzie stworzenie infrastruktury drogowej o wyższych niż pierwotnie parametrach. Projekty koncentrujące się na poprawie bezpieczeństwa ruchu nie muszą poprawiać dostępności transportowej ośrodków, ich głównym celem jest zwiększenie bezpieczeństwa kierowców oraz niechronionych uczestników ruchu drogowego (pieszych, rowerzystów).

2. Budowa i przebudowa, lokalnych dróg (gminnych i powiatowych).

Drogi lokalne będą stanowiły mniejszość interwencji (nie więcej niż 15% całości środków na infrastrukturę drogową środków zostanie na nie przeznaczone) oraz będą realizowane pod następującymi warunkami (zgodnie z zapisami UP): zapewnią konieczne bezpośrednie połączenia z siecią TEN-T, przejściami granicznymi, portami lotniczymi, morskimi, terminalami towarowymi, centrami lub platformami logistycznymi.

Projekty koncentrujące się na poprawie bezpieczeństwa ruchu nie muszą poprawiać dostępności transportowej ośrodków, ich głównym celem jest zwiększenie bezpieczeństwa kierowców oraz niechronionych uczestników ruchu drogowego (pieszych, rowerzystów).

Grupy docelowe: mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego, turyści spoza regionu.

Typy beneficjentów: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, w przypadku projektów poprawiających bezpieczeństwo ruchu także policja i organizacje pozarządowe.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Głównym kryterium wyboru operacji będzie komplementarność z istniejącą infrastrukturą transportową – łączenie obszarów o niedostatecznym skomunikowaniu z siecią TEN-T oraz łączenie systemu drogowego z innymi rodzajami transportu (transportem rowerowym, lotniczym, kolejowym i wodnym). Wpisywanie się projektu w kompleksowe rozwiązanie obszarowe.

Przyczynianie się do wypełniania luk w istniejącym systemie drogowym pomiędzy ośrodkami wojewódzkimi, regionalnymi i subregionalnymi, w tym kontynuacja ciągu, przyczynianie się do poprawy efektywności środowiskowej rozładowywania zatorów i wąskich gardeł w sieci, a także promowania integracji systemu transportu.

Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, szczególnie na odcinkach o zwiększonym natężeniu ruchu.

Funkcja drogi, a więc wpływ na rozwój gospodarczy regionu, ze szczególnym uwzględnieniem Specjalnej Strefy Włączenia.

Wybrane będą projekty o najwyższej, porównywalnej wartości społeczno-ekonomicznej.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem aspektów umożliwiających weryfikację projektów w zakresie zgodności z zasadami horyzontalnymi opisanymi w sekcji 11. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu wyboru projektów realizujących cele Programu, a także

efektywności procesu selekcji, sprawności proceduralnej przy zachowaniu zasad przejrzystości i bezstronności dokonywanej oceny.

W ramach priorytetu stosowane będzie kryterium premiujące wybór projektów przyczyniających się wprost do realizacji celów Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego oraz do realizacji co najmniej jednego działania określonego w Planie działania, stanowiącego załącznik do SUE RMB.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy, tryb pozakonkursowy: projekty zgodnie z warunkiem ex ante nr 7.1.

Tryb pozakonkursowy będzie stosowany gdy:

1. występuje prawny obowiązek realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikający z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności gdy występuje monopol kompetencyjny,
2. uprzednio bezpośrednio zidentyfikowano konkretne projekty – sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji – programie operacyjnym (projekty wynegocjowane w kontrakcie terytorialnym, zawarte w strategii rozwoju lub dokumentach przygotowanych na potrzeby warunkowości ex ante, projekty zidentyfikowane w strategii ZIT oraz pozytywnie zaopiniowane przez właściwe IZ, na podstawie kryteriów, wskazanych przez IZ).

Identyfikacja i analiza projektów w trybie pozakonkursowym pozwala na:

- przedstawienie list projektów zgodnie z wymogami warunkowości ex ante,
- optymalne ukierunkowanie założeń planowanych przez różne podmioty projektów na realizację celów i wskaźników programu,
- zidentyfikowanie projektów o znaczącej wartości dodanej, których wybór byłby nieefektywny w trybie konkursowym,
- ocenę zintegrowanego charakteru planowanych przedsięwzięć,
- uruchomienie monitoringu i wsparcia w procesie przygotowania do realizacji.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.
Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie planuje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
CO.13	*Całkowita długość nowych dróg (CI)*	*km*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*5*	*SL 2014*	*raz w roku*
CO.14	*Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI)*	*km*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*190*	*SL 2014*	*raz w roku*

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 7d: Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 2: Zwiększona dostępność kolejowa do stolicy województwa.

W województwie po okresie ograniczania działalności kolejowej, znów notowany jest wzrost zainteresowani pasażerów tym środkiem transportu. Jest to szczególnie istotne z punktu widzenia dołączenia do węzłów sieci TEN-T obszarów marginalizowanych transportowo (tzw. Secondary connectivity). Doświadczenia perspektywy 2007-2013 pokazują dobre efekty ponownego uruchomienia części linii kolejowych oraz wiązania kolei z innymi środkami transportu w tym z transportem rowerowym poprzez rozbudową infrastruktury park&ride i bike&ride. Niedostateczny stan techniczny wielu odcinków regionalnych linii kolejowych oraz taboru kolejowego to jedna z istotnych barier rozwojowych województwa. Taka sytuacja ma m.in. niekorzystny wpływ na mobilność mieszkańców regionu, możliwość rozwoju poszczególnych jego obszarów, środowisko. Dla poprawy tej sytuacji konieczne jest wsparcie dalszej modernizacji i rehabilitacji regionalnej liniowej infrastruktury kolejowej, a także istniejącej infrastruktury dworcowej z uwzględnieniem potrzeb osób o ograniczonej możliwości poruszania się. Kolejnym obszarem jest zakup i modernizacja taboru kolejowego do obsługi połączeń regionalnych. Tego typu działania powodują wzrost atrakcyjności kolei jako środka transportu zarówno w kontekście codziennych dojazdów do pracy jak i w odniesieniu do turystycznego wykorzystania, szczególnie weekendowego.

Podniesienie komfortu podróży oraz skrócenie czasów przejazdu powoduje zastępowanie, przede wszystkim indywidualnego transportu samochodowego, transportem kolejowym co przekłada się na zmniejszenie presji środowiskowej transportu.

Oczekiwaną zmianą jest zmniejszenie lub zatrzymanie wzrostu ilości samochodowych podróży indywidualnych na rzecz transportu kolejowego. Przekłada się to także na większą rentowność przewoźnika i operatora systemu kolejowego.

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
R.21	*- WMDT- transport kolejowy*	*miara syntetyczna*	*słabiej rozwinięty*	*5411*	*2013*	*17,3165*	*MIR*	*od 2013 co 2-3 lata*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy projektów:

1. Budowa, przebudowa i rehabilitacja regionalnych linii kolejowych oraz infrastruktury dworcowej.

Projekty będą nastawione na rozwój połączeń obszarów wykluczonych z siecią TEN-T (tzw. Secondary connectivity). Aby zwiększyć konkurencyjność transportu kolejowego wobec transportu drogowego konieczne jest zwiększenie średnich prędkości pociągów na tych liniach. Możliwa będzie rewitalizacja sieci kolejowej i infrastruktury dworcowej o znaczeniu regionalnym. Przewidziane do realizacji w ramach wspomnianej rewitalizacji działania będą kompleksowe, skutkujące długotrwałą poprawą stanu technicznego oraz dostosowujące infrastrukturę do potrzeb rynku przewoźników (np. wzrost dopuszczalnych nacisków na oś, modernizacja peronów) oraz pasażerów (dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych). Inwestycje te nie będą obejmowały prac remontowych, jak również nie będą dotyczyły bieżącego utrzymania infrastruktury. Rewitalizacja linii pozwoli na przywrócenie im wartości użytkowych, tam gdzie linie zatraciły swoje parametry. Na skrzyżowaniach mniej uczęszczanych szlaków kolejowych z drogami o mniejszym natężeniu ruchu, planowane są działania modernizacyjne w obrębie przejazdów kolejowych oraz ich wyposażenie w nowoczesne urządzenia sygnalizacyjne. W przypadku planowanego użycia systemów zarządzania ruchem kolejowym będzie dopuszczona wyłącznie instalacja europejskiego systemu zarządzania ruchem kolejowym (ERTMS). Który uzupełniając infrastrukturę torową, pozwala na znaczne podniesienie bezpieczeństwa ruchu, a co za tym idzie pozwala na zwiększenie średniej prędkości pociągów. Zwiększają także bezpieczeństwo i zmniejszają awaryjność systemu. Przebudowa lub zmiana sposobu użytkowania budynków dworcowych podniesie atrakcyjność korzystania z infrastruktury i zwiększy rentowność systemu. Dworce będą mogły stać się centrami przesiadkowymi lub miejscami integracji różnych rodzajów transportu z koleją.

2. Zakup i modernizacja taboru kolejowego na potrzeby przewozów regionalnych.

Nowoczesny i komfortowy tabor kolejowy z jednej strony zachęca do rezygnacji z indywidualnych środków transportu, z drugiej jest tańszy w eksploatacji co zwiększa rentowność przewozów regionalnych.

Grupy docelowe: mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego oraz mieszkańcy województw ościennych.

Typy beneficjentów: zarządcy infrastruktury kolejowej, przedsiębiorstwa, jednostki samorządu terytorialnego i ich związki i stowarzyszenia.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

Planowana kwota alokacji na sektor kolejowy wynosi nie mniej niż110 mln EUR.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Głównym kryterium wyboru operacji będzie komplementarność z istniejącą infrastrukturą transportową – łączenie transportu kolejowego z innymi rodzajami transportu (transport samochodowy, lotniczy, wodny). Wpisywanie się projektu w kompleksowe rozwiązanie obszarowe.
Przyczynianie się do przenoszenia transportu osób i towarów z dróg na linie kolejowe.
Łączenie obszarów o niskiej dostępności z węzłami transportowymi, mające na celu poprawę dostępności komunikacyjnej.
Osiąganie rezultatów projektu najniższym kosztem społecznym.
Zgodnie z celem priorytetu, którym jest zmniejszanie emisyjności transportu, jednym z kryteriów zakupu taboru kolejowego będzie jego efektywność energetyczna.
Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem aspektów umożliwiających weryfikację projektów w zakresie zgodności z zasadami horyzontalnymi opisanymi w sekcji 11. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu wyboru projektów realizujących cele Programu, a także efektywności procesu selekcji, sprawności proceduralnej przy zachowaniu zasad przejrzystości i bezstronności dokonywanej oceny.

Narzędzia realizacji: tryb pozakonkursowy – projekty w zakresie zakupu taboru kolejowego, projekty uzgodnione z PKP PLK i w Kontrakcie Terytorialnym.

Tryb pozakonkursowy będzie stosowany gdy:

1. występuje prawny obowiązek realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikający z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności gdy występuje monopol kompetencyjny,
2. uprzednio bezpośrednio zidentyfikowano konkretne projekty – sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji – programie operacyjnym (lista dużych projektów zgodnie z art. 100 rozporządzenia ramowego, projekty wynegocjowane w kontrakcie terytorialnym, zawarte w strategii rozwoju lub dokumentach przygotowanych na potrzeby warunkowości ex ante, projekty zidentyfikowane w strategii ZIT, oraz pozytywnie zaopiniowane przez właściwe IZ, na podstawie kryteriów, wskazanych przez IZ).

Identyfikacja i analiza projektów w trybie pozakonkursowym pozwala na:

- przedstawienie list projektów zgodnie z wymogami warunkowości ex ante,

- optymalne ukierunkowanie założeń planowanych przez różne podmioty projektów na realizację celów i wskaźników programu,
- zidentyfikowanie projektów o znaczącej wartości dodanej, których wybór byłby nieefektywny w trybie konkursowym,
- ocenę zintegrowanego charakteru planowanych przedsięwzięć,
- uruchomienie monitoringu i wsparcia w procesie przygotowania do realizacji.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.
Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Projekt rewitalizacji linii kolejowej nr 210 może spełniać warunki dla dużych projektów, przewidywany poziom wydatków kwalifikowalnych projektu to 85-95 mln euro.

Linia nr 210 jest linią międzywojewódzką (jej bieg rozpoczyna się na terenie województwa pomorskiego), lecz w ruchu pasażerskim obsługuje ona głównie przewozy o charakterze regionalnym. Celem rewitalizacji linii jest podniesienie komfortu oraz skrócenie czasu podróży w relacji Szczecinek - Szczecin. Cel ten zostanie osiągnięty dzięki poprawie parametrów eksploatacyjnych infrastruktury kolejowej, w wyniku której wzrośnie przepustowość linii oraz na zdecydowanej jej długości wprowadzona zostanie maksymalna prędkość rozkładowa dla pociągów pasażerskich wynosząca 120 km/h. Projekt obejmować ma przede wszystkim:

- Całkowita wymiana nawierzchni toru nr 1 na całej długości rewitalizowanego odcinka oraz toru nr 2 na odcinku Szczecinek – Drawsko Pomorskie (dzięki czemu przywrócony zostanie ruch dwutorowy na odcinku Szczecinek – Łubowo), wymiana lub wzmocnienie podtorza w miejscach wymagających interwencji,
- Przebudowa przejazdów kolejowych w zakresie urządzeń zabezpieczenia ruchu, nawierzchni i oświetlania,
- Przebudowa peronów wraz z elementami małej architektury,
- Budowa systemu zapewnienia łączności systemów srk (łączność radiowa lub przewodowa).

Realizacja projektu przyczyni się do ożywienia, słabo skomunikowanej środkowej części województwa. Projekt jest zgodny z następującymi dokumentami strategicznymi:

- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego cel strategiczny 3 Zwiększenie przestrzennej konkurencyjności regionu cel kierunkowy 3.3 Rozwój ponadregionalnych, multimodalnych sieci transportowych.
- Strategia Rozwoju Sektora Transportu Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 – strategia na lata 2014-2020 Rozwój regionalnej i ponadregionalnej infrastruktury kolejowej.

Przedsięwzięcie jest komplementarne z rekomendowanymi do realizacji w ramach Kontraktu terytorialnego inwestycjami dotyczącymi poprawy zewnętrznej dostępności kolejowej województwa (modernizacja linii nr 351 łączącej Szczecin przez Stargard Szczeciński z Krzyżem i Poznaniem, linii nr 202 na odcinku Gdańsk – Stargard Szczeciński, linii nr 404 Szczecinek - Kołobrzeg oraz linii nr 273 na odcinku Szczecin – Kostrzyn nad Odrą) oraz modernizacją linii kolejowej nr 402 na odcinku Koszalin – Kołobrzeg służącą poprawie stanu infrastruktury komunikacyjnej Koszalińsko – Kołobrzesko – Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego.
Na linii funkcjonować będą składy kolejowe zakupione ze środków perspektywy 2007-2013 jak i planowane do zakupu w okresie 2014-2020.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
CO.12	*Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych (CI)*	*km*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*100*	*SL2014*	*raz w roku*
P.26	*Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru kolejowego*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*25*	*SL2014*	*raz w roku*

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 7c: Rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 3: Poprawiona dostępność transportem wodnym.

Ze względu na położenie geograficzne oraz szereg istotnych z punktu widzenia systemu transportowego portów morskich, władze samorządowe Pomorza Zachodniego przykładają dużą wagę do rozwoju sektora transportu wodnego. Na skutek realizacji działań w ramach priorytetu inwestycyjnego 7.c wsparty zostanie rozwój niskoemisyjnego transportu wodnego poprzez poprawę dostępności do leżących w ciągu, znajdującej się w sieci TEN-T, Odrzańskiej Drogi Wodnej portów morskich, rzecznych i przystani. Poprawiona zostanie także infrastruktura szlaków żeglownych, zwiększając bezpieczeństwo i atrakcyjność tego sektora transportu.
Oczekiwane rezultaty podejmowanych inwestycji przyczynią się do zwiększenia atrakcyjności transportu wodnego i multimodalnego w stosunku do transportu drogowego. Inwestycje w ogólnodostępną infrastrukturę dróg wodnych, jak: tory podejściowe, falochrony, nabrzeża, oznakowanie zwiększą funkcjonalność portów i przystani. Działania te będą komplementarne do zaplanowanego z poziomu krajowego projektu pogłębienia toru wodnego Szczecin-Świnoujście.

Prace w ciągu drogi wodnej, w tym inwestycje mające na celu poprawę bezpieczeństwa żeglugi oraz poprawę oznakowania nawigacyjnego przyczynią się do zwiększonej dostępności transportem wodnym, szczególnie w obszarze Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego. Prognozowany wzrost ruchu wymaga wdrożenia skutecznych technik zarządzania i monitorowania ruchu na tych drogach.

Podejmowane działania będą komplementarne do działań planowanych w ramach PO RYBY.

Współfinansowane będą tylko projekty niemające negatywnego wpływu na stan lub potencjał jednolitych części wód, które znajdują się na listach nr 1 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły.

Współfinansowanie projektów, które mają znaczący wpływ na stan lub potencjał jednolitych części wód i które mogą być zrealizowane tylko po spełnieniu warunków określonych w artykule 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej, znajdujących się na listach

nr 2 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły, nie będzie dozwolone do czasu przedstawienia wystarczających dowodów na spełnienie warunków określonych w artykule 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej w drugim cyklu Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach. Wypełnienie warunku będzie uzależnione od potwierdzenia zgodności z Ramową Dyrektywą Wodną drugiego cyklu Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach przez Komisję Europejską.

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
R.22	*WMDT – transport wodny*	*miara syntetyczna*	*słabiej rozwinięty*	*6,03*	*2013*	*7,85*	*MIR*	*od 2013 co 2-3 lata*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy projektów:

1. Budowa, rozbudowa lub modernizacja ogólnodostępnej infrastruktury szlaków żeglownych, utrzymanie dróg wodnych prowadzących do portów, monitoring dróg wodnych, w tym związany z systemami zarządzania ruchem.

Transport wodny województwa wymaga wsparcia w celu przywrócenia jej roli w systemie transportowym, a co za tym idzie, zwiększenia dostępności regionu dla transportu wodnego.

Grupy docelowe: mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego.

Typy beneficjentów: jednostki samorządu terytorialnego i ich związki i stowarzyszenia, Urzędy Morskie, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Urząd Żeglugi Śródlądowej.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Głównym kryterium wyboru operacji będzie komplementarność z istniejącą infrastrukturą transportową – łączenie transportu wodnego z innymi rodzajami transportu (transport samochodowy, lotniczy, kolejowy). Wpisywanie się projektu w kompleksowe rozwiązanie obszarowe. Przyczynianie się do przenoszenia transportu osób i towarów z dróg na drogi wodne.

Wybór projektów o najkorzystniejszym stosunku kosztów do korzyści społecznych.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem aspektów umożliwiających weryfikację projektów w zakresie zgodności z zasadami horyzontalnymi opisanymi w sekcji 11. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu wyboru projektów realizujących cele Programu, a także efektywności procesu selekcji, sprawności proceduralnej przy zachowaniu zasad przejrzystości i bezstronności dokonywanej oceny.

W ramach priorytetu stosowane będzie kryterium premiujące wybór projektów przyczyniających się wprost do realizacji celów Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Mora Bałtyckiego oraz do realizacji co najmniej jednego działania określonego w Planie działania, stanowiącego załącznik do SUE RMB.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy, tryb pozakonkursowy.

Tryb pozakonkursowy będzie stosowany gdy:

1. występuje prawny obowiązek realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikający z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności gdy występuje monopol kompetencyjny,

2. uprzednio bezpośrednio zidentyfikowano konkretne projekty – w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji - w programie operacyjnym (lista dużych projektów zgodnie z art. 100 rozporządzenia ramowego, projekty wynegocjowane w kontrakcie terytorialnym, zawarte w strategii rozwoju lub dokumentach przygotowanych na potrzeby warunkowości ex ante, projekty zidentyfikowane w strategii ZIT, oraz pozytywnie zaopiniowane przez właściwe IZ, na podstawie kryteriów, wskazanych przez IZ).

Identyfikacja i analiza projektów w trybie pozakonkursowym pozwala na:

- przedstawienie list projektów zgodnie z wymogami warunkowości ex ante,
- optymalne ukierunkowanie założeń planowanych przez różne podmioty projektów na realizację celów i wskaźników programu,
- zidentyfikowanie projektów o znaczącej wartości dodanej, których wybór byłby nieefektywny w trybie konkursowym,
- ocenę zintegrowanego charakteru planowanych przedsięwzięć,
- uruchomienie monitoringu i wsparcia w procesie przygotowania do realizacji.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.
Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie planuje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
CO.16	*Całkowita długość ulepszonych lub utworzonych śródlądowych dróg wodnych (CI)*	*km*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*10*	*SL2014*	*raz w roku*

2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6: Ramy wykonania osi priorytetowej, w podziale na fundusze i kategorie regionów

KEW Wskaźnik produktu Wskaźnik postępu finansowego Wskaźnik rezultatu	Jednostka pomiaru(w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)	Kwota rezerwy wykonania, która zostanie ostatecznie alokowana w 2019 r.
CO.14*Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI)*	*km*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*50*	*190*	*SL2014*	*Wskaźnik przypisany do 134 mln € alokacji na PI 7b, co stanowi 48% alokacji na oś priorytetową.*	*7,00%*
P.26*Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru kolejowego*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*20*	*25*	*SL2014*	*Wskaźnik przypisany do 75 mln € alokacji na PI 7d, co stanowi 27% lokacji na oś priorytetową.*	
F.01*Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych*	*EUR*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*76 091 472*	*332 535 638*	*SL2014*		

2.A.9 Kategorie interwencji

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 8 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
026 Inne koleje	*40 000 000,00*	*01 Dotacja bezzwrotna*	*282 655 292*	*01 Duże obszary miejskie (o ludności >50 000 i dużej gęstości zaludnienia)*	*21 000 000*	*01 Zintegrowane inwestycje terytorialne – miejskie*	*12 000 000*	*00 Nie dotyczy*		*07 Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych.*	*282 655 292*
027 Tabor kolejowy	*70 000 000,00*					*05 Inne zintegrowane podejścia do zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich/wiejskich*	*0*				
030 Drugorzędne połączenia drogowe z siecią drogową i węzłami TEN-T (nowo budowane)	*11 000 000,00*			*02 Małe obszary miejskie (o ludności >5 000 i średniej gęstości zaludnienia)*	*34 337 500*	*07 Nie dotyczy*	*270 655 292*				
031 Pozostałe drogi krajowe i regionalne (nowo budowane)	*11 500 000,00*			*03 Obszary wiejskie (o małej gęstości zaludnienia)*	*227 317 792*						

KATEGORIE INTERWENCJI

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 8 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
032 Lokalne drogi dojazdowe (nowo budowane)	*21 134 753,00*										
034 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	*119 020 539*										
040 Inne porty morskie	-										
042 Śródlądowe drogi wodne i porty (regionalne i lokalne)	*10 000 000*										

2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów

nie dotyczy

VI RYNEK PRACY

2.A.1 Oś priorytetowa

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 8v: Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 1: Wzrost liczby przedsiębiorstw z sektora mikro, małych i średnich, które zrealizowały cel rozwojowy.

Współczesna konkurencyjna gospodarka wymusza na dostawcach produktów i usług stałe utrzymanie ich na wysokim, satysfakcjonującym nabywców, poziomie. W województwie zachodniopomorskim szczególnie rozwinięty jest sektor mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, którego specyfika powoduje wrażliwość na zmiany i niekorzystne trendy w gospodarce co w konsekwencji ma bezpośredni wpływ na sytuację przedsiębiorców oraz ich pracowników. W związku z tym, szczególnie istotne jest, nie tylko stałe podnoszenie kwalifikacji przedsiębiorców i ich pracowników, ale również rozwijanie umiejętności efektywnego zarządzania zmianą w przedsiębiorstwach.

W wyniku realizowania usług rozwojowych m.in. poprzez nabywanie i podnoszenie przez pracowników kwalifikacji wzrośnie poziom konkurencyjności i kondycji zachodniopomorskich przedsiębiorstw.

Cel szczegółowy 2: Wzrost zdolności przystosowania się przedsiębiorstw do zmian oraz zniwelowanie ryzyka bezrobocia pracowników przedsiębiorstw przechodzących procesy adaptacyjne.

W przypadku przedsiębiorstw przechodzących procesy restrukturyzacji istotne jest takie wspieranie pracowników podlegających procesowi outplacementu, które prowadzić będzie do zmiany, bądź uzupełnienia kwalifikacji oraz ponownego odnalezienia się na rynku pracy.

Przedsięwzięcia te przyczynią się w głównej mierze do zwiększenia adaptacyjności przedsiębiorstw do zmian, w szczególności w zakresie restrukturyzacji oraz zmniejszeniu liczby pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy.

Tabela 4: Zestawienie wspólnych wskaźników rezultatu EFS, dla których zostały ustalone wartości docelowe oraz wskaźników rezultatu EFS specyficznych dla programu, odnoszących się do celów szczegółowych, w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionów

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
Cel szczegółowy 1:Wzrost liczby przedsiębiorstw z sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały cel rozwojowy														
R.23	*Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie*	*słabiej rozwinięty*	*szt.*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*Wartość bazowa wynosi0, gdyż nie realizowano podobnych projektów/ interwencji niezależnie od źródła ich finansowania*	*%*	*Nie dotyczy*	*0*	*0*	*60*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
Cel szczegółowy 2: Wzrost zdolności przystosowania się przedsiębiorstw do zmian oraz zniwelowanie ryzyka bezrobocia pracowników przedsiębiorstw przechodzących procesy adaptacyjne														
R.24	*Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*71*	*%*	*2012*	*0*	*0*	*71*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
Cel szczegółowy 1: Wzrost liczby przedsiębiorstw z sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały cel rozwojowy *Cel szczegółowy 2: Wzrost zdolności przystosowania się przedsiębiorstw do zmian oraz zniwelowanie ryzyka bezrobocia pracowników przedsiębiorstw przechodzących procesy adaptacyjne*														
R.25	*Liczba osób, które*	*słabiej*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*80*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*80*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*

PRIORYTET INWESTYCYJNY 8v

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
	uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	*rozwinięty*												
CR.30	*Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu (C)*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*Liczba osób pracujących objętych wsparciem w programie (łącznie z pracującymi na własny rachunek) (C)*	*0*	*0*	*30*	*%*	*2012*	*0*	*0*	*30*	*badanie ewaluacyjne*	*Zgodnie z wytycznymi dot. monitorowania postępu rzeczowego w perspektywie finansowej 2014-2020.*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy projektów:

1. Usługi rozwojowe skierowane do przedsiębiorców i pracowników przedsiębiorstw w oparciu o system popytowy.

Wspieranie rozwoju kwalifikacji przedsiębiorców i pracowników w oparciu o system popytowy przewidziano w 1 typie projektów.

W ramach usług rozwojowych wspierane będą usługi szkoleniowe, doradcze, diagnostyczne, wdrożeniowe m.in. z zakresu zarządzania strategicznego i nowoczesnych metod zarządzania przedsiębiorstwem, które mają na celu wspieranie szeroko rozumianego rozwoju działalności podmiotów gospodarczych w regionie.

Dystrybucja środków oparta będzie o system popytowy zgodnie z potrzebami przedsiębiorców i pracowników przedsiębiorstw. Pracodawcy będą mogli samodzielnie określić ścieżkę jakie usługi rozwojowe są potrzebne ich przedsiębiorstwom i pracownikom. Możliwe też będzie poprzedzenie usługi rozwojowej wsparciem doradczym w celu ustalenia kluczowych kierunków realizacji wsparcia na rzecz przedsiębiorstwa i jego pracowników. Powyższy zakres działań ma na celu wsparcie przedsiębiorstw i ich pracowników w zakresie zmiany lub poszerzenia kwalifikacji w oparciu o system usług rozwojowych a tym samym realizacji 1-go celu szczegółowego dla Priorytetu 8v.

Grupa docelowa: przedsiębiorstwa, przedsiębiorcy i pracownicy przedsiębiorstw z sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

Wsparcie rozwojowe dla przedsiębiorstw nie jest udzielane dużym przedsiębiorstwom.

Typ beneficjenta: wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

2. Wsparcie adresowane do przedsiębiorstw odczuwających negatywne skutki zmian gospodarczych oraz ich pracowników, mające na celu dostosowanie do tych zmian.

3. Wsparcie dla osób zwolnionych, przewidzianych do zwolnienia lub zagrożonych zwolnieniem z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, realizowane w formie tworzenia i wdrażania programów typu outplacement.

W celu poprawy zdolności przedsiębiorstw oraz pracowników w zakresie adaptacji do zmian wynikających z dynamicznych uwarunkowań gospodarczych przewidziano wsparcie w ramach typu 2 i 3.

W typie 2możliwe będzie uzyskanie wsparcia przez przedsiębiorstwa, które odczuwają negatywne skutki zmian gospodarczych i niezbędnym dla nich byłoby zastosowanie różnych działań na rzecz zapobiegania lub rozwiązywania sytuacji kryzysowych (szybkie reagowanie). W ramach projektu możliwe byłoby m.in. zapewnianie przedsiębiorcy, który znalazł się w trudnej bądź kryzysowej sytuacji, wsparcia doradczego w zakresie opracowania i/lub wdrożenie planu restrukturyzacji przedsiębiorstwa, planu zwolnień monitorowanych lub programu typu outplacement, przeprowadzenie procesu zmiany profilu działalności przedsiębiorstwa.

W 3 typie możliwe będzie zapewnienie wsparcia dla osób tracących zatrudnienie z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w przypadku których pracodawca nie miałby ustawowego obowiązku przygotowania planu zwolnień monitorowanych i nie prowadził, bądź nie będzie prowadził, żadnych działań wpierających w związku z dokonanym lub planowanym zwolnieniem z pracy, jak również w przypadku, w którym pracodawcy ten obowiązek mają.

Powyższy zakres działań ma na celu wsparcie przedsiębiorstw przechodzących procesy restrukturyzacyjne i modernizacyjne w zakresie zmiany oraz ich pracowników i przyczyni się do poprawy zdolności przystosowania ich do zmian, a tym samym realizacji 2-go celu szczegółowego dla Priorytetu 8v.

Grupa docelowa:

- Przedsiębiorstwa i przedsiębiorcy z sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, przechodzący procesy restrukturyzacyjne i modernizacyjne i inne, ukierunkowane na dostosowanie się do zmian gospodarczych (2 typ);
- Pracownicy przedsiębiorstw z sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, przewidziani do zwolnienia lub zagrożeni zwolnieniem z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz zwolnieni z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu (3 typ);
- Pracownicy dużych przedsiębiorstw przewidziani do zwolnienia lub zagrożeni zwolnieniem z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz zwolnieni z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu (3 typ).

Typ beneficjenta: wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wybór projektów do realizacji będzie opierał się na kryteriach zaakceptowanych przez Komitet monitorujący. Stosowane kryteria będą zapewniały wybór projektów, które w największym stopniu przyczynią się do osiągnięcia zakładanych celów szczegółowych i rezultatów priorytetu inwestycyjnego. Główne kryteria wyboru będą odnosić się do następujących kwestii:

- polityki horyzontalne,
- zdolność instytucjonalna,
- zwiększenie racjonalnego wykorzystania zasobów,
- wpływ na realizację strategii inteligentnych specjalizacji regionu,
- wzrost konkurencyjności zachodniopomorskiej regionalnej gospodarki.

Wsparcie będzie koncentrowane na branżach o najwyższym potencjale do generowania nowych miejsc pracy (tzw. firmach szybkiego wzrostu). Branże te będą wskazane w oparciu o regionalne badania i analizy oraz wskazane inteligentne specjalizacje z uwzględnieniem jednolitej metodologii określania branż, na podstawie danych dostępnych w ramach statystyki publicznej. Również premiowane będą projekty kierowane do osób w wieku 50 lat i więcej oraz pracowników o niskich kwalifikacjach.

IZ RPO przeprowadzi analizę, której celem będzie zidentyfikowanie zapotrzebowania na wsparcie w zakresie tworzenia białych i zielonych miejsc pracy. Wyniki tej analizy będą brane pod uwagę podczas formułowania kryteriów wyboru projektów.

IZ zapewni, że wszelkie wsparcie publiczne w ramach niniejszego programu będzie zgodne z zasadami proceduralnymi i materialnymi odnoszącymi się do pomocy państwowej, obowiązującymi na dzień udzielenia wsparcia publicznego.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy, tryb pozakonkursowy.

Dla 1-go typu projektów, planowane jest zastosowanie trybu spójnego z opracowanym na późniejszym etapie, systemem dystrybucji środków w oparciu o podejście popytowe. To przyjęty w regionie mechanizm zdeterminuje wybór odpowiedniej ścieżki wyłaniania projektów. Będzie to opcjonalnie jeden projekt pozakonkursowy realizowany przez Instytucję Pośredniczącą, bądź w oparciu o tryb konkursowy wybrany zostanie operator środków.

Możliwość zastosowania trybu pozakonkursowego będzie ograniczona, gdyż będzie miało miejsce tylko w uzasadnionych przypadkach, które czynią tryb konkursowy nieefektywnym (w tym kosztowo) lub niemożliwym do zastosowania. Są to:

1. występowanie prawnego obowiązku realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikającego z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności w przypadku występowania monopolu kompetencyjnego,
2. uprzednie bezpośrednie zidentyfikowanie konkretnych projektów – w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji – w programie operacyjnym (lista dużych projektów zgodnie z art. 100 rozporządzenia ramowego, projekty wynegocjowane w kontrakcie terytorialnym, strategii rozwoju, dokumentów przygotowanych a potrzeby warunkowości ex ante, projekty zidentyfikowane w strategii ZIT, oraz pozytywnie zaopiniowane przez właściwe IZ, na podstawie kryteriów, wskazanych przez IZ).

Identyfikacja i analiza projektów w trybie pozakonkursowym pozwala na:

- przedstawienie list projektów zgodnie z wymogami warunkowości ex ante,
- optymalne ukierunkowanie założeń planowanych przez różne podmioty projektów na realizację celów i wskaźników programu,
- zidentyfikowanie projektów o znaczącej wartości dodanej, których wybór byłby nieefektywny w trybie konkursowym,
- ocenę zintegrowanego charakteru planowanych przedsięwzięć,
- uruchomienie monitoringu i wsparcia w procesie przygotowania do realizacji.

Jednak ze względu na specyfikę działań Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach RPO projekty pozakonkursowe są ograniczone do projektów o charakterze wdrożeniowym polegających na świadczeniu usług m. in. rynku pracy, integracji społecznej, edukacji na rzecz ostatecznych odbiorców wsparcia. Beneficjentem pozakonkursowym tych działań jest wskazany prawnie podmiot publiczny odpowiedzialny za koordynację danej polityki na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym np. instytucja rynku pracy dysponująca środkami Funduszu Pracy, instytucja systemu pomocy społecznej czy władze gminy ustawowo odpowiedzialne za organizacje opieki nad dziećmi do lat 3 i edukację przedszkolną.

Zakres i zasady realizacji tego typu projektów pozakonkursowych zostaną ograniczone do przedsięwzięć wskazanych w wiążących wytycznych horyzontalnych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego.

Natomiast dla 2 i 3 typu projektów będzie zastosowany tryb konkursowy, ze względu na jego konkurencyjny charakter.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.
Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie planuje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
CO. 5	*Liczba osób pracujących objętych wsparciem w programie (łącznie z pracującymi na własny rachunek) (C)*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*17 061*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.27	*Liczba osób pracujących (łącznie z pracującymi na własny rachunek) w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*4 265*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.28	*Liczba osób pracujących o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*5 118*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.29	*Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi w programie*	*szt.*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*5 687*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.30	*Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*1 146*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 8iii: Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 3: Zwiększenie liczby nowoutworzonych przedsiębiorstw oraz utworzonych miejsc pracy w tych przedsiębiorstwach.

Dotychczasowe doświadczenia wskazują na wysoką efektywność narzędzi umożliwiających dofinansowanie stanowiska pracy. Jednocześnie doświadczenie wskazuje, że wsparcie finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej jest jedną z najefektywniejszych form walki z bezrobociem. Mając na uwadze wysoki poziom bezrobocia w województwie istnieje konieczność kontynuowania wsparcia dla osób planujących rozpoczęcie własnej działalności oraz wsparcia nowopowstałych firm. Główną formą wsparcia przewidzianą w ramach tego PI są niskooprocentowane pożyczki. Częstą barierą dla założenia własnej firmy jest: ograniczony dostęp do kapitału finansowego, brak możliwości pozyskania finansowania ze źródeł komercyjnych ze względu na brak odpowiedniej historii kredytowej, niedysponowanie wystarczającymi zabezpieczeniami, czy zbyt wysokie ryzyko planowanego przedsięwzięcia gospodarczego. Forma pożyczki ma odpowiadać na to zapotrzebowanie i przyczynić się do wzrostu przedsiębiorczości w regionie.

Efekty realizacji wpłyną na zwiększenie liczby nowopowstałych miejsc pracy oraz zwiększenie liczby osób, które podjęły zatrudnienie. Rezultatem będzie również wzrost przedsiębiorczości i zatrudnienia w regionie oraz podniesienie poziomu aktywności zawodowej. Efektem wsparcia towarzyszącego dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz w pierwszym okresie prowadzenia tej działalności będzie zwiększenie, w wymiarze ilościowym i jakościowym, przeżywalności przedsiębiorstw oraz poprawa jakości zarządzania ich rozwojem.

Tabela 4: Zestawienie wspólnych wskaźników rezultatu EFS, dla których zostały ustalone wartości docelowe oraz wskaźników rezultatu EFS specyficznych dla programu, odnoszących się do celów szczegółowych, w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionów

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
R.26	*Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej*	*słabiej rozwinięty*	*szt.*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*2 523*	*szt.*	*2014*	*0*	*0*	*1 336*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
R.27	*Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego*	*słabiej rozwinięty*	*szt.*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*65*	*%*	*2012*	*0*	*0*	*65*	*badanie ewaluacyjne*	*zgodnie z wytycznymi dot. monitorowania postępu rzeczowego w perspektywie finansowej 2014-2020.*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy projektów:

1. Wsparcie przedsiębiorczości, samozatrudnienia oraz tworzenia nowych miejsc pracy, poprzez środki finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz wsparcie doradczo-szkoleniowe.

Wsparcie dla osób plaujących rozpoczęcie działalności gospodarczej udzialane będzie poprzez środki finansowe (w tym preferencyjne pożyczki), finansowanie wsparcia pomostowego na utworzenie dodatkowego miejsca pracy, wsparcie doradczo-szkoleniowe.

W celu umożliwienia ponownego rozpoczęcia działalności gospodarczej osobom, które poniosły porażkę biznesową, zaplanowano udzielanie specjalnie dedykowanego wsparcia dla byłych przedsiębiorców. Projekty takie będą adresowane wyłącznie do przedsiębiorców doświadczonych upadłością/likwidacją, którzy wykazują aktywną postawę i aplikują o wsparcie na zrealizowanie planów biznesowych z uwzględnieniem dotychczasowych doświadczeń, z wykluczeniem osób, które otrzymały środki finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej z EFS w ciągu ostatnich 3 lat przed przystąpieniem do projektu.

W ramach programu wspierane będzie tworzenie nowych przedsiębiorstw, a także zapewnianie trwałości i rozwoju nowopowstałych podmiotów. Główna forma wsparcia w postaci pożyczek będzie uzupełniona kompleksowym wsparciem dla osób zainteresowanych założeniem działalności, w tym wysokiej jakości wsparciem szkoleniowo-doradczym (w tym trenera osobistego) przygotowującym do samodzielnego prowadzenia działalności gospodarczej, a także wspomagającym ostatecznego odbiorcę wsparcia w początkowej fazie prowadzenia działalności gospodarczej zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami. Formy wsparcia będą indywidualnie dostosowane do zapotrzebowania poszczególnych odbiorców.

Wsparciem w ramach PI 8iii będą objęte wyłącznie osoby bezrobotne, poszukujące pracy i nieaktywne zawodowo, zwłaszcza te, które znajdują się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy tj. osoby starsze po 50 roku życia, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne, nisko wykwalifikowane.

Jednocześnie dopuszcza się możliwość wykorzystania max. 20% alokacji na wsparcie grup niebędących w najtrudniejszej sytuacji, ale należących do grupy bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo, w zakresie wsparcia w postaci zwrotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Grupy docelowe:

– osoby powyżej 29 roku życia, tj.: osoby bezrobotne, poszukujące pracy i nieaktywne zawodowo, zwłaszcza te, które znajdują się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy tj. osoby starsze po 50 roku życia, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne, nisko wykwalifikowane, z wyłączeniem osób zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym, Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej lub prowadzących działalność na podstawie odrębnych przepisów (w tym m.in. działalność adwokacką, komorniczą lub oświatową) w okresie 12 miesięcy poprzedzających dzień przystąpienia do projektu oraz z wyłączeniem osób, które otrzymały środki finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej z EFS w ciągu ostatnich 3 lat przed przystąpieniem do projektu,
– mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, które powstały w wyniku otrzymanych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, w pierwszym okresie prowadzenia działalności.

Typy beneficjentów: wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wybór projektów do realizacji będzie opierał się na kryteriach zaakceptowanych przez Komitet Monitorujący. Stosowane kryteria będą zapewniały wybór projektów, które w największym stopniu przyczynią się do osiągnięcia zakładanych celów szczegółowych i rezultatów priorytetu inwestycyjnego. Główne kryteria wyboru będą odnosić się do następujących kwestii:

– polityki horyzontalne,
– zdolność instytucjonalna,
– wpływ na realizację strategii inteligentnych specjalizacji regionu,
– zwiększenie racjonalnego wykorzystania zasobów,
– wzrost konkurencyjności zachodniopomorskiej regionalnej gospodarki.

Premiowane będą projekty generujące dodatkowe miejsca pracy w nowoutworzonych przedsiębiorstwach.

IZ RPO WZ zapewni, że wszelkie wsparcie publiczne w ramach niniejszego programu będzie zgodne z zasadami proceduralnymi i materialnymi odnoszącymi się do pomocy państwowej, obowiązującymi na dzień udzielenia wsparcia publicznego.

Ponadto na etapie wdrożeniowym zostaną wprowadzone mechanizmy zapobiegające dublowaniu wsparcia z EFS i EFRROW, np. poprzez ograniczanie możliwości udziału w projektach osobom, które korzystają z drugiego funduszu i tych samych form pomocy.

Mechanizmy te będą miały formę odpowiednich kryteriów wyboru projektów lub na etapie realizacji projektów – kontroli krzyżowych.

W ramach przedmiotowego priorytetu inwestycyjnego możliwy będzie mechanizm finansowania krzyżowego. Realizowane w ramach *cross-financingu* działania dotyczące np. sfinansowania niezbędnych kosztów dostosowania infrastruktury do potrzeb wynikających ze specyfiki przedsięwzięcia, mogą być stosowane w przypadku, kiedy stanowią integralną część projektu i związane są z zapewnieniem realizacji zasady równości. Beneficjenci będą zobowiązani do wykazania, że koszty poniesione w ramach *cross-financingu* będą niezbędne dla wdrożenia operacji. Instytucja Zarządzająca będzie monitorować wykorzystanie poziomu mechanizmu *cross-financing*.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy.

Projekty będą wybierane w trybie konkursowym ze względu na jego konkurencyjny charakter.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.

Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o zastosowaniu w ramach przedmiotowego priorytetu następujących instrumentów:
- pożyczki.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

W ramach przedmiotowego Priorytetu nie planuje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
P.31	*Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*198*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.32	*Liczba osób pozostających bez pracy, które skorzystały z instrumentów zwrotnych na podjęcie działalności gospodarczej w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*974*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 8i: Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukującym pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 4: Zwiększenie zatrudnienia wśród osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.

W województwie zachodniopomorskim stwierdzono najniższy w kraju poziom zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata, jeden z najwyższych w kraju poziom bezrobocia wg BAEL oraz bezrobocia długookresowego. Zaobserwowano wysoki wzrost udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych oraz najniższy w kraju poziom zatrudnienia. Województwo znajduje się wśród województw o najniższym wskaźniku aktywności zawodowej. Wśród osób bezrobotnych dominują kobiety, osoby wchodzące na rynek pracy, osoby po 50 roku życia, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne oraz osoby nisko wykwalifikowane. Specyfika województwa zachodniopomorskiego, stosunkowo duże odległości pomiędzy głównymi ośrodkami miejskimi zmuszają do większej intensywności działań wspomagających mobilność zawodową pracowników.

Należy podkreślić, iż niski wskaźnik zatrudnienia oraz niedostateczna mobilność zawodowa są głównymi barierami w rozwoju województwa. Biorąc pod uwagę fakt, że duża część regionu należy do strefy przygranicznej, na podstawie przeprowadzonych analiz społeczno-gospodarczych określona będzie potrzebna wsparcia w ramach ukierunkowanych schematów mobilności zawodowej EURES. Mankamentem rynku pracy jest też słaba jego elastyczność i niedostosowanie struktury podaży do popytu na pracę.

Jednym z podstawowych problemów w obszarze zatrudnienia w Polsce jest niski poziom aktywności zawodowej i wciąż niewielki udział w rynku pracy osób w wieku 55+ na tle UE oraz OECD.

Wsparcie będzie służyło niwelowaniu barier utrudniających podjęcie zatrudnienia. W wyniku realizacji programu osoby bezrobotne, poszukujące pracy i nieaktywne zawodowo poprawią swoją sytuację na rynku pracy poprzez kompleksowe wsparcie aktywizacyjne oraz nabycie kwalifikacji, co będzie prowadziło do podejmowania przez te osoby zatrudnienia. Wsparcie będzie odpowiadało na zidentyfikowane u tych osób trudności i bariery oraz będzie się charakteryzowało zindywidualizowanym i kompleksowym podejściem do ich rozwiązania. Wsparcie przyczyni się do wzrostu

efektywności wykorzystania zasobów ludzkich na regionalnym rynku pracy, szczególnie wśród grup, których udział w zatrudnieniu jest niski.

Głównym efektem będzie wzrost poziomu zatrudnienia w regionie, co przyczyni się do wzrostu konkurencyjności zachodniopomorskiej regionalnej gospodarki.

Tabela 4: Zestawienie wspólnych wskaźników rezultatu EFS, dla których zostały ustalone wartości docelowe oraz wskaźników rezultatu EFS specyficznych dla programu, odnoszących się do celów szczegółowych, w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionów

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa[4] (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
CR.04	*Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) (C)*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie (C)*	*0*	*0*	*40*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*45*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
			osoby	*Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (C)*	*0*	*0*	*37*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*40*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
			osoby	*Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie (C)*	*0*	*0*	*10*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*15*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
			osoby	*Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem*	*0*	*0*	*16*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*20*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*

[4] Wykaz ten obejmuje wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz wszystkie specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu. Wartości docelowe dla wspólnych wskaźników rezultatu muszą być wyrażone ilościowo, natomiast dla specyficznych dla programu wskaźników rezultatu mogą być wyrażone jakościowo lub ilościowo. Wartość docelową można przedstawić łącznie (mężczyźni + kobiety) lub w podziale na płeć, przy czym wartości bazowe mogą zostać odpowiednio dostosowane. „M" = mężczyźni, „K" = kobiety, „O" = ogółem.

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa[4] (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
				w programie (C)										
CR.03	*Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C)*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie (C)*	*0*	*0*	*31*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*31*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
			osoby	*Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (C)*	*0*	*0*	*31*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*31*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
			osoby	*Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie (C)*	*0*	*0*	*31*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*31*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
			osoby	*Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)*	*0*	*0*	*31*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*31*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
R.26	*Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej*	*słabiej rozwinięty*	*szt.*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*9987*	*szt.*	*2014*	*0*	*0*	*3 261*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*

PRIORYTET INWESTYCYJNY 8i

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa[4] (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
CR.06	*Liczba osób pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) (C)*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie (C)*	*0*	*0*	*40*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*45*	*badanie ewaluacyjne*	*zgodnie z wytycznymi dot. monitorowania postępu rzeczowego w perspektywie finansowej 2014-2020*
			osoby	*Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (C)*	*0*	*0*	*37*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*40*	*badanie ewaluacyjne*	*zgodnie z wytycznymi dot. monitorowania postępu rzeczowego w perspektywie finansowej 2014-2020*
			osoby	*Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie (C)*	*0*	*0*	*10*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*15*	*badanie ewaluacyjne*	*zgodnie z wytycznymi dot. monitorowania postępu rzeczowego w perspektywie finansowej 2014-2020*
			osoby	*Liczba osób z niepełnosprawnościami*	*0*	*0*	*16*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*20*	*badanie ewaluacyjne*	*zgodnie z wytycznymi dot.*

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa[4] (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
				objętych wsparciem w programie (C)										*monitorowania postępu rzeczowego w perspektywie finansowej 2014-2020*
R.27	*Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego*	*słabiej rozwinięty*	*szt.*	*Nie dotyczy*	*0*	*0*	*62*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*62*	*badanie ewaluacyjne*	*zgodnie z wytycznymi dot. monitorowania postępu rzeczowego w perspektywie finansowej 2014-2020*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy projektów:

1. Kompleksowe wsparcie dla osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo i poszukujących pracy znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy obejmujące pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy oraz działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Planowane wsparcie będzie obejmować identyfikację potrzeb osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy tj. osób starszych po 50 roku życia, kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób długotrwale bezrobotnych oraz nisko wykwalifikowanych na regionalnym rynku pracy oraz diagnozę możliwości ich rozwoju zawodowego.

Wsparcie poszczególnych grup będzie odpowiadało na zidentyfikowane u tych osób trudności i bariery oraz będzie się charakteryzowało zindywidualizowanym i kompleksowym podejściem do ich rozwiązania. Wsparcie przeprowadzone zostanie z zastosowaniem odpowiednich instrumentów i form wsparcia (np. praktyki, staże, zatrudnienie subsydiowane, szkolenia, bezzwrotne dotacje udzielane przez urzędy pracy).

Wsparcie na rozpoczęcie działalności gospodarczej udzielane będzie wyłącznie osobom znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy (w tym m.in. z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotne, powyżej 50. roku życia, nisko wykwalifikowane oraz kobiety).

Grupy docelowe:

Osoby powyżej 29. roku życia, znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy (tj. osoby w wieku 50 lat i więcej, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne oraz nisko wykwalifikowane), w tym:

a) osoby bezrobotne, w tym bezrobotne, dla których, zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku, określono pierwszy lub drugi profil pomocy,
b) osoby nieaktywne zawodowo,
c) osoby poszukujące pracy.

Typy beneficjentów: wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

2. Realizacja ukierunkowanych schematów mobilności EURES zdiagnozowanych na podstawie analiz społeczno-gospodarczych regionu (typ operacji o charakterze warunkowym).

Realizacja ukierunkowanych schematów mobilności EURES będzie miała charakter warunkowy, uzależniony od zdiagnozowania branż, zawodów lub kompetencji, w których sytuacja na rynku pracy będzie wymagała ich realizacji.

Grupy docelowe:

1. Osoby powyżej 29. roku życia, znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy (tj. osoby w wieku 50 lat i więcej, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne oraz nisko wykwalifikowane), w tym:
   a) osoby bezrobotne, w tym bezrobotne, dla których, zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku, określono pierwszy lub drugi profil pomocy,
   b) osoby nieaktywne zawodowo,
   c) osoby poszukujące pracy.
2. Pracodawcy w zakresie usług EURES.

Typy beneficjentów: wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wybór projektów do realizacji będzie opierał się na kryteriach zaakceptowanych przez Komitet Monitorujący. Stosowane kryteria będą zapewniały wybór projektów, które w największym stopniu przyczynią się do osiągnięcia zakładanych celów szczegółowych i rezultatów priorytetu inwestycyjnego. Główne kryteria wyboru będą odnosić się do następujących kwestii:

- polityki horyzontalne,
- zdolność instytucjonalna,
- wpływ na realizację strategii inteligentnych specjalizacji regionu,
- zwiększenie racjonalnego wykorzystania zasobów,
- wzrost konkurencyjności zachodniopomorskiej regionalnej gospodarki.

Premiowane będą projekty zapewniające większą efektywność zatrudnieniową wśród osób objętych wsparciem po opuszczeniu programu niż minimalnie wymagana. Zostanie ona określona w odpowiednich wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, gdzie zostanie opisana jednolita metodologia pomiaru efektywności zatrudnieniowej, a także sposób wskazania jej wartości minimalnych.

IZ RPO przeprowadzi analizę, której celem będzie zidentyfikowanie zapotrzebowania na wsparcie w zakresie tworzenia białych i zielonych miejsc pracy. Wyniki tej analizy będą brane pod uwagę podczas formułowania kryteriów wyboru projektów.

Ponadto na etapie wdrożeniowym zostaną wprowadzone mechanizmy zapobiegające dublowaniu wsparcia z EFS i EFRROW, np. poprzez ograniczanie możliwości udziału w projektach osobom, które korzystają z drugiego funduszu i tych samych form pomocy. Mechanizmy te będą miały formę odpowiednich kryteriów wyboru projektów lub na etapie realizacji projektów - kontroli krzyżowych.

IZ RPO WZ zapewni, że wszelkie wsparcie publiczne w ramach niniejszego programu będzie zgodne z zasadami proceduralnymi i materialnymi odnoszącymi się do pomocy państwowej, obowiązującymi na dzień udzielenia wsparcia publicznego.

W ramach przedmiotowego priorytetu inwestycyjnego możliwy będzie mechanizm finansowania krzyżowego. Realizowane w ramach *cross-financingu* działania dotyczące np. sfinansowania niezbędnych kosztów dostosowania infrastruktury do potrzeb wynikających ze specyfiki przedsięwzięcia, mogą być stosowane w przypadku, kiedy stanowią integralną część projektu i związane są z zapewnieniem realizacji zasady równości. Beneficjenci będą zobowiązani do wykazania, że koszty poniesione w ramach *cross-financingu* będą niezbędne dla wdrożenia operacji. Instytucja Zarządzająca będzie monitorować wykorzystanie poziomu mechanizmu *cross-financing*.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy, tryb pozakonkursowy.

Większość alokacji w ramach PI 8i zostanie rozdysponowana w trybie pozakonkursowym, poprzez Powiatowe Urzędy Pracy, z uwagi na strategiczny charakter wsparcia. Taki wybór został poprzedzony obiektywną analizą. Tryb ten zapewni lepsze dostosowanie interwencji do potrzeb i potencjałów określonych grup odbiorców, co przyczyni się do większej efektywności podejmowanych przedsięwzięć.

Projekty Powiatowych Urzędów Pracy uzasadnione są możliwością kompleksowego wsparcia osób poszukujących pracy, bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo poprzez specjalistyczną wiedzę na temat sytuacji na rynku pracy oraz na temat potrzeb beneficjentów wsparcia odpowiednich, dla każdego powiatu w województwie zachodniopomorskim. Wieloletnia praktyka projektów PO KL w tym zakresie pokazała, iż formy wsparcia kierowane z Powiatowych Urzędów Pracy cechują się bardzo dużą skutecznością oraz przyczyniają się do wysokiego osiągania wyznaczonych wskaźników.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.

Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

W ramach przedmiotowego Priorytetu nie planuje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
CO.01	*Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie (C)*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*9 469*	*10258*	*19 727*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
CO.02	*Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (C)*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*10 850*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
CO.03	*Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie (C)*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*3 358*	*5 037*	*8 395*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
C0.16	*Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*1 406*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.33	*Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*7 874*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.34	*Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*12 373*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.35	*Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*2 938*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 8iv: Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taka samą pracę

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 5: Wzrost zatrudnienia oraz powrót na rynek pracy osób, którym utrudnia to sytuacja rodzinna wynikająca z opieki nad dziećmi do lat 3.

Konieczność sprawowania opieki nad dziećmi do 3 roku życia stanowi barierę w udziale w rynku pracy. Istnieje konieczność zapewnienia spójnego systemu wsparcia dla osób chcących powrócić na rynek pracy po przerwie związanej z wychowaniem dziecka. Niska dostępność usług opieki nad dziećmi, w połączeniu ze specyficzną dla województwa siatką osiedleńczą, determinuje konieczność dostosowania form opieki do potrzeb demograficznych.

Efektem wsparcia będzie powrót na rynek pracy osób sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 roku życia dzięki działaniom obejmującym m. in. utworzenie nowych miejsc w żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennego opiekuna, jak również trwałemu upowszechnieniu przedmiotowych form opieki nad dzieckiem, co ma szczególne znaczenie w przypadku form nieinstytucjonalnych.

Tabela 4: Zestawienie wspólnych wskaźników rezultatu EFS, dla których zostały ustalone wartości docelowe oraz wskaźników rezultatu EFS specyficznych dla programu, odnoszących się do celów szczegółowych, w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionów

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
R.28	*Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*80*	*%*	*2014*	*0*	*0*	*80*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
R.29	*Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*20*	*%*	*2014*	*0*	*0*	*20*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
R.30	*Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS*	*słabiej rozwinięty*	*szt.*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*70*	*%*	*2014*	*0*	*0*	*70*	*badanie ewaluacyjne*	*zgodnie z wytycznymi dot. monitorowania postępu rzeczowego w perspektywie finansowej 2014-2020.*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typ projektów:

1. Programy zapewniania i zwiększania dostępu do opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, obejmujące:
   a) tworzenie instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 (żłobki i kluby dziecięce),
   b) wsparcie istniejących instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 w zakresie wygenerowania dodatkowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w instytucji (żłobki i kluby dziecięce),
   c) tworzenie odpowiednich, warunków dla rozwoju opieki nad dziećmi do lat 3 (opiekun dzienny),
   d) finansowanie pozainstytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat trzech (niania).

Wsparcie będzie polegać na tworzeniu warunków do godzenia ról rodzinnych i zawodowych, m.in. poprzez rozwój opieki instytucjonalnej i nieinstytucjonalnej nad dziećmi do 3. roku życia. Możliwe będzie m.in. tworzenie nowych miejsc w aktualnie funkcjonujących instytucjonalnych podmiotach opieki nad dziećmi, a także ich tworzenie w nowych placówkach wraz z finansowaniem działalności przez pierwszy okres funkcjonowania.

Planowane w ramach tego typu projektów działania, uwzględniają także inicjatywy mające na celu tworzenie przyzakładowych żłobków/klubów dziecięcych na obszarach charakteryzujących się dużą koncentracją zakładów pracy np. strefy ekonomiczne czy parki naukowo-technologiczne.

Dostęp do usług opieki nad dziećmi do lat 3 powinien zostać zwiększony w wymiarze jakościowym i ilościowym. Tworzenie warunków do rozwoju nieinstytucjonalnych form opieki nad dziećmi będzie odbywało się m.in. poprzez tworzenie programów nabywania kwalifikacji wymaganych przy tego typu pracy (skierowane m. in. do osób pozostających bez zatrudnienia) oraz wspomaganie przy aranżowaniu odpowiednich warunków do opieki nieinstytucjonalnej nad dziećmi do lat 3.

Grupa docelowa:

Osoby powracające na rynek pracy po przerwie związanej z wychowywaniem dziecka (m.in. po urlopach macierzyńskich/wychowawczych).

Typ beneficjenta: wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wybór projektów do realizacji będzie opierał się na kryteriach zaakceptowanych przez Komitet monitorujący. Stosowane kryteria będą zapewniały wybór projektów, które w największym stopniu przyczynią się do osiągnięcia zakładanych celów szczegółowych i rezultatów priorytetu inwestycyjnego. Główne kryteria wyboru będą odnosić się do następujących kwestii:

- polityki horyzontalne,
- zdolność instytucjonalna,
- zwiększenie racjonalnego wykorzystania zasobów.

W ramach typu projektu 1 a) i 1 b) premiowane będą projekty zakładające współpracę z podmiotem, który po zakończeniu okresu realizacji projektu będzie finansował usługi opieki nad dziećmi np. gminą, organizacją pozarządową czy zakładem pracy. Jest to szczególnie istotne przy nieinstytucjonalnych formach opieki nad dziećmi, których finansowanie jest zadaniem gmin oraz osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej. Ponadto w ramach typów operacji 1 a) i 1 b) warunkiem udzielenia dofinansowania będzie zapewnienie m. in. trwałości projektu.

IZ RPO WZ zapewni, że wszelkie wsparcie publiczne w ramach niniejszego programu będzie zgodne z zasadami proceduralnymi i materialnymi odnoszącymi się do pomocy państwowej, obowiązującymi na dzień udzielenia wsparcia publicznego.

W ramach przedmiotowego priorytetu inwestycyjnego możliwy będzie mechanizm finansowania krzyżowego. Realizowane w ramach *cross-financingu* działania dotyczące np. sfinansowania niezbędnych kosztów dostosowania infrastruktury do potrzeb wynikających ze specyfiki przedsięwzięcia, mogą być stosowane w przypadku, kiedy stanowią integralną część projektu i związane są z zapewnieniem realizacji zasady równości. Beneficjenci będą zobowiązani do wykazania, że koszty poniesione w ramach *cross-financingu* będą niezbędne dla wdrożenia operacji. Instytucja Zarządzająca będzie monitorować wykorzystanie poziomu mechanizmu *cross-financing*.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy.

Projekty będą wybierane w trybie konkursowym ze względu na jego konkurencyjny charakter.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.
Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie planuje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
P.36	*Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do 3 lat objętych wsparciem w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*4 383*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.37	*Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat*	*szt.*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*4 383*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 8vi: Aktywne i zdrowe starzenie się

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 6: Wdrożenie programów zdrowotnych dla chorób negatywnie wpływających na rynek pracy, dedykowanych osobom w wieku aktywności zawodowej.

Jedną z istotniejszych przyczyn wykluczenia z rynku pracy jest zły stan zdrowia. W związku z tak zdiagnozowanymi problemami regionu, istnieje potrzeba realizacji programów zdrowotnych w zakresie chorób będących najczęstszymi przyczynami przerwania aktywności zawodowej. W województwie zachodniopomorskim, obserwuje się wzrost zachorowalności na choroby układu krążenia i nowotwory. Zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej osobom w wieku aktywności zawodowej pozwoli na wydłużenie czasu aktywności zawodowej oraz ograniczy wyłączanie osób z rynku pracy z powodów zdrowotnych.

Najczęstszymi przyczynami niezdolności do pracy są: choroby układu krążenia, nowotwory, choroby układu kostno-stawowego i mięśniowego, zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania, urazy kości, stawów i tkanej miękkich oraz choroby układu nerwowego.

Tabela 4: Zestawienie wspólnych wskaźników rezultatu EFS, dla których zostały ustalone wartości docelowe oraz wskaźników rezultatu EFS specyficznych dla programu, odnoszących się do celów szczegółowych, w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionów

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
R.24	*Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*60*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*60*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
R.31	*Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*60*	*%*	*2012*	*0*	*0*	*60*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy projektów:

1. Wdrożenie kompleksowych programów zdrowotnych dotyczących chorób negatywnie wpływających na rynek pracy, ułatwiających powroty do pracy, umożliwiające wydłużenie aktywności zawodowej oraz zwiększenie zgłaszalności na badania profilaktyczne.

Planowane do realizacji działania w ramach programów zdrowotnych to m.in.: profilaktyka zdrowotna związana z nowotworami jelita grubego, raka piersi, szyjki macicy. Ponadto planowane działania będą uwzględniać programy zdrowotne w zakresie przeciwdziałania chorobom psychicznym, zapobiegania chorobom układu krążenia w następstwie cukrzycy i otyłości oraz profilaktyki chorób układu kostno-stawowego. Jednocześnie w ramach wdrożenia programów rehabilitacji leczniczej możliwe będzie np. opracowanie indywidualnego planu rehabilitacji, profilaktyka zespołów bólowych i zmian zwyrodnieniowych kręgosłupa, których głównym celem będzie wydłużenie aktywności zawodowej ze szczególnym uwzględnieniem osób w wieku 50 lat i więcej. Wszystkie działania mają na celu wydłużenie aktywności zawodowej oraz niwelowanie ryzyka jej przerwania z powodów zdrowotnych.

Powyższe działania z zakresu zdrowia wymagają silnej koordynacji podejmowanych interwencji pomiędzy poziomem krajowym i regionalnym. Głównym narzędziem, które posłuży temu celowi, będzie Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia. Działa on pod przewodnictwem ministra właściwego ds. zdrowia, a w jego skład wchodzą przedstawiciele ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, ministra właściwego ds. cyfryzacji, ministra właściwego ds. pracy i polityki społecznej oraz samorządy regionów, a także inni partnerzy właściwi w zakresie ochrony zdrowia. Warunkiem koniecznym dla podejmowania interwencji w sektorze zdrowia jest ich zgodność z uzgodnionym przez Komitet Sterujący Planem działań w sektorze zdrowia (Plan działań) podejmowanych ze środków unijnym na poziomie krajowym i regionalnym.

Wszystkie realizowane działania będą musiały odbywać się z poszanowaniem praw pacjentów, zgodnie z obowiązującym prawem krajowym i UE.

Grupy docelowe:

Osoby w wieku aktywności zawodowej.

Typy beneficjentów:

- Jednostki samorządu terytorialnego (w tym w szczególności gminy i powiaty),
- Podmioty lecznicze wykonujące działalność leczniczą,
- Organizacje pozarządowe, których działalność statutowa dotyczy promocji zdrowia,
- Podmioty ekonomii społecznej, których założenia statutowe przewidują działania w zakresie lecznictwa lub promocji zdrowia.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego**.**

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wybór projektów do realizacji będzie opierał się na obiektywnej ocenie wniosków opartej na kryteriach wyboru adekwatnych dla oczekiwanych rezultatów, zaakceptowanych przez Komitet Monitorujący. Główne kryteria wyboru będą odnosić się do kwestii polityk horyzontalnych.

Każdorazowo decyzja o dofinansowaniu realizacji programu zdrowotnego będzie poprzedzana analizą epidemiologiczną terytorium i grup docelowych z uwzględnieniem odpowiednich dla danego programu elementów: skali zapadalności, czynników wykluczających z rynku pracy, wieku, płci oraz profilu zawodowego osób planowanych do objęcia programem zdrowotnym. W szczególności programy zdrowotne powinny być ukierunkowane na grupy docelowe najbardziej narażone na opuszczenie rynku pracy z powodu czynników zdrowotnych lub najbardziej bliskich powrotowi na rynek pracy w wyniku świadczeń rehabilitacyjnych.

Premiowane będą działania mające na celu utrzymanie aktywności zawodowej lub powrót do pracy po przerwie związanej z problemami zdrowotnymi. Przedsięwzięcia powinny obejmować wdrożenie programów zdrowotnych z zakresu rehabilitacji leczniczej ułatwiających powroty do pracy. Planowane działania powinny obejmować również populacyjne programy profilaktyczne w kierunku wczesnego wykrywania nowotworu jelita grubego, piersi i szyjki macicy oraz programy dotyczące chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu, jakimi są m. in.: przeciwdziałanie chorobom psychicznym, zapobiegania chorobom układu krążenia w następstwie cukrzycy i otyłości oraz profilaktyki chorób układu kostno-stawowego.

Ponadto będą preferowane projekty, w których realizatorem usług społecznych będą podmioty ekonomii społecznej (np. poprzez zastosowanie klauzul społecznych)

IZ RPO WZ zapewni, że wszelkie wsparcie publiczne, w ramach niniejszego programu będzie zgodne z zasadami proceduralnymi i materialnymi odnoszącymi się do pomocy państwowej, obowiązującymi na dzień udzielenia wsparcia publicznego.

W ramach przedmiotowego priorytetu inwestycyjnego możliwy będzie mechanizm finansowania krzyżowego. Realizowane w ramach *cross-financingu* działania dotyczące np. sfinansowania niezbędnych kosztów dostosowania infrastruktury do potrzeb wynikających

ze specyfiki przedsięwzięcia, mogą być stosowane w przypadku, kiedy stanowią integralną część projektu i związane są z zapewnieniem realizacji zasady równości. Beneficjenci będą zobowiązani do wykazania, że koszty poniesione w ramach *cross-financingu* będą niezbędne dla wdrożenia operacji. Instytucja Zarządzająca będzie monitorować wykorzystanie poziomu mechanizmu *cross-financing*.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy.

Projekty będą wybierane w trybie konkursowym ze względu na jego konkurencyjny charakter.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.

Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie planuje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
P.38	*Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*30 000*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*

2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

W ramach przedmiotowego Priorytetu nie planuje się działań w zakresie innowacji społecznej. Natomiast w ramach działań EURES w PI 8i, związanych z bezpośrednim świadczeniem usług dla bezrobotych, poszukujących pracy i pracodawców planowana jest współpraca ponadnarodowa.

W zakresie komplementarności z działaniami realizowanymi w ramach celów tematycznych 1-7, finansowanych ze środków EFRR, występuje ona w ramach:

I Osi Priorytetowej – Priorytet Inwestycyjny 3a, 3c i 3d poprzez realizację projektów szkoleniowych ukierunkowanych na konkretne potrzeby przedsiębiorców (EFS), którzy uzyskali dofinansowanie na rozwój przedsiębiorstwa w ramach wskazanych PI (procesy modernizacyjne - EFRR) i w przypadku potrzeby stworzenia nowych miejsc pracy, pozwolą na jednoczesne dopasowanie kwalifikacji nowych pracowników bądź pracowników już zatrudnionych, co do których konieczne jest podjęcie działań adaptacyjnych do inwestycji w firmie, natomiast w przypadku inwestycji w nowoczesne maszyny i sprzęt produkcyjny w ramach PI 3c możliwe są działania przekwalifikujące pracowników, jeśli tego typu inwestycja może wiązać się z redukcją zatrudnienia.

Zapewniona zostanie komplementarność interwencji podejmowanej w osi VI z interwencją w CT 3 – w zakresie wsparcia dla istniejących podmiotów gospodarczych, młodych firm do 24 miesięcy. Wsparcie finansowe udzielane w ramach CT 3 będzie bezpośrednio ukierunkowane na rozwój potencjału i innowacyjności funkcjonujących przedsiębiorstw. Inwestycje w rozwój kapitału ludzkiego na rzecz wzrostu adaptacyjności przedsiębiorstw (tj. działania szkoleniowe i doradcze) będą realizowane w VI Osi Priorytetowej. Również wsparcie udzielane na ustanowienie nowego przedsiębiorstwa poprzez środki finansowe przeznaczone na rozpoczęcie działalności gospodarczej będzie udzielane ramach VI Osi Priorytetowej. Dodatkowo na poziomie aplikowania o wsparcie, a także w trakcie realizacji projektów beneficjenci będą zobowiązani do przestrzegania zasady nienakładania się wsparcia na te same wydatki kwalifikowane. Realizacja wsparcia EFRR i EFS w jednym programie znacznie ułatwi monitorowanie prawidłowości funkcjonowania mechanizmów zastosowanych w celu wyeliminowania nienakładania się wsparcia.

Usługi dla przedsiębiorców (mogące obejmować także wsparcie szkoleniowe) oferowane w ramach I Osi Priorytetowej będą ściśle powiązane z inwestycjami (jako *cross-financing*), sferą B+R, nowoczesnymi technologiami oraz zwiększeniem skali i zakresu działalności firmy, natomiast wsparcie w ramach VI Osi Priorytetowej będzie elementem szerszej strategii rozwoju firmy w zakresie inwestycji w kapitał ludzki oraz podnoszenia kwalifikacji i kompetencji pracowników i kadry zarządzającej przedsiębiorstw.

IX Osi Priorytetowej:

a) Priorytet Inwestycyjny 2c poprzez wykorzystanie TIK jako źródła informacji o programach profilaktycznych, np. mailing do firm, bank usług profilaktycznych

(EFRR) realizowanych w ramach działań na rzecz opracowania, realizacji i wdrożenia programów profilaktycznych – PI 8vi (EFS).

2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6: Ramy wykonania osi priorytetowej, w podziale na fundusze i kategorie regionów

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik postępu finansowego, produktu lub jeśli właściwe wskaźnik rezultatu)	Lp.	Jednostka pomiaru(w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)	Kwota rezerwy wykonania, która zostanie ostatecznie alokowana w 2019 r.
						M	K	O	M	K	O			
VI Rynek pracy	***CO.01****Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie*	*1*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	4 260	4 617	8 877	9 469	10 258	19 727	*SL 2014*	*Wykorzystany wskaźnik dotyczy projektów realizowanych w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 8i , na który wstępnie przeznaczono 28% alokacji Osi priorytetowej VI Rynek Pracy.*	*6%*
	P.35*Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie*	*2*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*1 322*			*2 938*			*SL 2014*	*Wykorzystany wskaźnik dotyczy projektów realizowanych w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 8i , na który wstępnie przeznaczono 12% alokacji Osi priorytetowej VI Rynek Pracy.*	
	CO.05*Liczba osób pracujących objętych wsparciem w programie (łącznie z pracującymi na własny rachunek)*	*3*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*2 020*			*17 061*			*SL 2014*	*Wykorzystany wskaźnik dotyczy projektów realizowanych w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 8v , na który wstępnie przeznaczono 19% alokacji Osi priorytetowej VI Rynek Pracy.*	
	F.01*Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych*	*4*	*EURO*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*67 941 177*			*194 117 648*			*SL 2014*	*Nie dotyczy*	

2.A.9 Kategorie interwencji

Tabele 7-11: Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorię interwencji

Fundusz i Kategoria regionu : Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Społeczny														
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium			Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		
Oś priorytetowa	*Kod*	€	*Oś priorytetowa*	*Kod*	€	*Oś priorytetowa*	*Kod*	€	*Oś priorytetowa*	*Kod*	€	*Oś priorytetowa*	*Kod*	€
Rynek Pracy	102 Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych i oddalonych od rynku pracy, m.in. poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników	87 000 000,00	Rynek Pracy	01Dotacja bezzwrotna	151 404 600	Rynek Pracy	03 Obszary wiejskie (o małej gęstości zaludnienia)	52 130 000	Rynek Pracy	07 Nie dotyczy	165 000 000	Rynek Pracy	03 Wzmacnianie konkurencyjności MŚP	
				04 Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: pożyczki lub środki równoważne	3 595 400		02 Małe obszary miejskie (o ludności >5 000 i średniej gęstości zaludnienia)	57 798 700						
							01 Duże obszary miejskie (o ludności >50 000 i dużej gęstości zaludnienia)	54 571 300					04 Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	

KATEGORIE INTERWENCJI

Fundusz i Kategoria regionu : Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Społeczny														
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium			Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		
Oś priorytetowa	*Kod*	€	*Oś priorytetowa*	*Kod*	€	*Oś priorytetowa*	*Kod*	€	*Oś priorytetowa*	*Kod*	€	*Oś priorytetowa*	*Kod*	€
													05 Zwiększanie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjnych i komunikacyjnych	
							07 Nie dotyczy						06 Niedyskryminacja	
							06 Współpraca ponadnarodowa w ramach EFS	500 000					07 Równość płci	
	104 Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	18 000 000,00											08 Nie dotyczy	

KATEGORIE INTERWENCJI

Fundusz i Kategoria regionu : Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Społeczny														
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium			Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		
Oś priorytetowa	*Kod*	€	*Oś priorytetowa*	*Kod*	€	*Oś priorytetowa*	*Kod*	€	*Oś priorytetowa*	*Kod*	€	*Oś priorytetowa*	*Kod*	€
	105 Równość kobiet i mężczyzn we wszystkich dziedzinach, w tym pod względem dostępu do zatrudnienia, rozwoju kariery zawodowej, godzenia życia zawodowego i prywatnego, a także promowanie równego wynagrodzenia za taką sama pracę	17 900 000,00												
	106 Przystosowywanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	35 100												
	107 Aktywne i zdrowe starzenie się	7 000												

VII WŁĄCZENIE SPOŁECZNE

2.A.1 Oś priorytetowa

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESYCYJNY 9i: Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 1: Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym zwiększająca ich zatrudnienie.

Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się jednym z najwyższych w skali kraju odsetkiem ludności zagrożonej wykluczeniem społecznym, w tym korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Brak jest jednocześnie kompleksowych programów integracji wykorzystujących instrumenty aktywizacji edukacyjnej, społecznej oraz zawodowej. W związku z powyższym istnieje potrzeba realizacji komplementarnych usług różnych służb publicznych, w szczególności publicznych służb zatrudnienia, podmiotów integracji społecznej, a także podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza).

Konieczna będzie zmiana polegająca na zintegrowaniu usług oferowanych przez różne lokalne/regionalne instytucje wsparcia, w tym wzmocnienie współpracy w celu zapewnienia kompleksowego wsparcia jednostce i rodzinie. Kompleksowe programy będą miały na celu eliminowanie różnego rodzaju barier (organizacyjnych, prawnych czy psychologicznych) na jakie napotykają osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, borykające się z problemem dyskryminacji na rynku pracy. Efektem realizacji wsparcia w ramach danego priorytetu inwestycyjnego będzie wdrożenie i realizacja komplementarnych usług różnych służb publicznych (wykorzystujących instrumenty aktywizacji edukacyjnej, społecznej oraz zawodowej), prowadzących do integracji społecznej oraz do zwiększenia zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym. Realizacja działań przyczyni się do wzrostu kompetencji społecznych, zawodowych, samodzielności i samoorganizacji ww. grup społecznych. W rezultacie działania powyższe będą odpowiadały na cel szczegółowy, jakim jest aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym zwiększająca ich zatrudnienie.

Planowana interwencja ukierunkowana jest na realizację celów strategii Europa 2020 dotyczących zatrudnienia i zwalczania ubóstwa. Wpisuje się w cel główny – „obniżenie o 1,5 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem i/lub deprywacją materialną i/lub żyjących w gospodarstwach domowych bez osób pracujących lub o niskiej intensywności pracy".

Wiodącym dokumentem strategicznym w obszarze wspierania włączenia społecznego i walki z ubóstwem jest Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego. Na poziomie operacyjno-wdrożeniowym kluczowy w tym obszarze jest Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 oraz Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej. Realizowane działania przyczyniają się do realizacji tych celów przynosząc efekty bezpośrednie lub pośrednie w dłuższej perspektywie czasowej, ograniczając ryzyko przerywania aktywności zawodowej oraz ubóstwa i wykluczenia społecznego, w tym ryzyko dziedziczenia ubóstwa.

Tabela 4: Zestawienie wspólnych wskaźników rezultatu EFS, dla których zostały ustalone wartości docelowe oraz wskaźników rezultatu EFS specyficznych dla programu, odnoszących się do celów szczegółowych, w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionów

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
R.32	*Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*31*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*31*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
R.33	*Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*25*	*%*	*2012*	*0*	*0*	*25*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
R.34	*Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*15*	*%*	*2011*	*0*	*0*	*15*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
R.35	*Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*23*	*%*	*2012*	*0*	*0*	*23*	*badanie ewaluacyjne*	*zgodnie z wytycznymi dot. monitorowania postępu rzeczowego w perspektywie finansowej 2014-2020*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typ projektu:

1. Programy na rzecz integracji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, społecznej, zawodowej.
2. Usługi reintegracji i rehabilitacji społeczno-zawodowej, w szczególności w KIS, CIS, ZAZ.

Z uwagi na wielopłaszczyznowy charakter wykluczenia społecznego oraz na potrzebę wsparcia otoczenia osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym konieczne jest dostarczanie kompleksowych działań, których celem jest przywrócenie na rynek pracy oraz do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. W ramach przedmiotowego priorytetu inwestycyjnego planowana interwencja ukierunkowana będzie przede wszystkim na aktywizację społeczno-zawodową z wykorzystaniem m.in. instrumentów aktywizacji: edukacyjnej, społecznej czy zawodowej. Działania aktywizacji zawodowej uwzględniać powinny m.in. wsparcie osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym w ramach usług Centrum Integracji Społecznej oraz Klubu Integracji Społecznej. Ponadto celem komplementarności działań istotnym będzie wsparcie działań z zakresu aktywizacji edukacyjnej .

Skuteczność wsparcia uzależniona jest od włączenia obok aktywizacji zawodowej i edukacyjnej działań z zakresu aktywizacji społecznej uwzględniającej m.in. rozwój usług społecznych przezwyciężających indywidualne bariery w integracji społecznej w tym w powrocie na rynek pracy. W ramach danego instrumentu realizowane będą działania wspierające osoby z niepełnosprawnościami, usamodzielniane, opuszczające pieczę zastępczą i inne ośrodki o charakterze resocjalizacyjnym oraz usługi wspierające rodziny marginalizowane i osoby bezdomne.

W ramach danego priorytetu inwestycyjnego przewidziane jest również wsparcie działalności podmiotów integracji społecznej, a także podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej, których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza (w szczególności KIS, CIS, ZAZ).

Grupy docelowe:

- Osoby zagrożone ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym, w tym osoby bezrobotne, które zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy znajdą się w trzeciej grupie osób - tzw. oddalonych od rynku pracy,
- Otoczenie osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym (w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne dla udzielanego wsparcia osobom zagrożonym ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym).

Typy beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki, porozumienia i stowarzyszenia JST,
- podmioty ekonomii społecznej zajmujące się aktywizacją społeczno-zawodową osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym,
- podmioty integracji społecznej (w tym: centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej),
- Podmioty działające na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej, których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wybór projektów do realizacji będzie opierał się na kryteriach zaakceptowanych przez Komitet Monitorujący. Stosowane kryteria będą zapewniały wybór projektów, które w największym stopniu przyczynią się do osiągnięcia zakładanych celów szczegółowych i rezultatów priorytetu inwestycyjnego. Główne kryteria wyboru będą odnosić się do następujących kwestii:

- polityki horyzontalne,
- zdolność instytucjonalna,
- zwiększenie racjonalnego wykorzystania zasobów,
- zapewnienie równego dostępu i przeciwdziałanie dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami do oferowanego wsparcia oraz zapewnienie niezbędnych dostosowań do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (kwestie dotyczące niepełnosprawności powinny być uwzględniane w sposób horyzontalny, tzn. potrzeby osób z niepełnosprawnościami powinny być uwzględniane we wszystkich działaniach).

Preferencyjnie będą traktowane projekty partnerskie, realizowane we współpracy podmiotów publicznych i niepublicznych instytucji integracji i pomocy społecznej z instytucjami rynku pracy i/lub organizacjami pozarządowymi/podmiotami ekonomii społecznej/przedsiębiorstwami społecznymi oraz sprzyjające powstawaniu trwałych miejsc

pracy. Na etapie ogłaszania konkursów zostanie określona minimalna efektywność społeczno-zatrudnieniowa (łącząca w sobie efekty aktywizacji społecznej względem osób o najwyższym stopniu wykluczenia oraz efekty zatrudnieniowe względem osób o relatywnie większym stopniu zbliżenia do rynku pracy). Będą premiowane te projekty, w których poziom ten jest wyższy od minimalnego.

Ponadto premiowane będą projekty umożliwiające kompleksowe wsparcie w zakresie instrumentów aktywizacji edukacyjnej, społecznej i zawodowej (w takim zakresie w jakim jest to niezbędne dla indywidualnych potrzeb uczestnika projektu).

Preferowane będą projekty, w których realizatorem usług społecznych będą podmioty ekonomii społecznej (np. poprzez stosowanie klauzul społecznych).

W celu poprawy skuteczności działań na rzecz walki z ubóstwem, IZ RPO zapewni zastosowanie mechanizmów zapewniających komplementarność wsparcia EFS i Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (PO PŻ), w szczególności zapewni możliwość korzystania przez grupy docelowe PO PŻ z usług aktywnej integracji oraz innych usług społecznych (w zależności od indywidualnych potrzeb i potencjału poszczególnych osób), a także współpracę beneficjentów EFS, w tym ośrodków pomocy społecznej z organizacjami partnerskimi i ich regionalnymi i lokalnymi jednostkami zajmującymi się dystrybucją żywności.

Ocena dokonywana w oparciu o przedmiotowe kryteria będzie bezstronna, niedyskryminacyjna i przejrzysta. Przedsięwzięcia finansowane ze środków EFS będą realizowane po uprzednim dokonaniu analizy trendów demograficznych na danym obszarze.

IZ RPO WZ zapewni, że wszelkie wsparcie publiczne w ramach niniejszego programu będzie zgodne z zasadami proceduralnymi i materialnymi odnoszącymi się do pomocy państwowej, obowiązującymi na dzień udzielenia wsparcia publicznego.

W ramach przedmiotowego priorytetu inwestycyjnego planowany jest mechanizm finansowania krzyżowego. Realizowane w ramach *cross-financingu* działania dotyczące np. sfinansowania niezbędnych kosztów dostosowania infrastruktury do potrzeb wynikających ze specyfiki przedsięwzięcia, mogą być stosowane w przypadku, kiedy stanowią integralną część projektu i związane są z zapewnieniem realizacji zasady równości szans, np. potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Beneficjenci będą zobowiązani do wykazania, że koszty poniesione w ramach *cross-financingu* będą niezbędne dla wdrożenia operacji. Instytucja Zarządzająca będzie monitorować wykorzystanie poziomu mechanizmu *cross-financing*.

IZ RPO WZ, w razie potrzeby, zastosuje mechanizmy gwarantujące trwałość realizowanych z EFS przedsięwzięć dotyczących zapewniania dostępu do usług w tym odpowiednie kryteria wyboru projektów oraz wymagany wkład własny beneficjentów.

Mechanizmy zapobiegające dublowaniu wsparcia z EFS i EFRROW zostaną wprowadzone na etapie wdrożeniowym np. poprzez ograniczanie możliwości udziału w projektach osobom, które korzystają z drugiego funduszu i tych samych form pomocy. Mechanizmy te

będą miały formę odpowiednich kryteriów wyboru projektów lub na etapie realizacji projektów – kontroli krzyżowych.

Wsparcie w ramach danego priorytetu inwestycyjnego będzie zgodne z krajowymi wytycznymi ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dotyczącymi realizacji CT 9.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy, tryb pozakonkursowy

W przypadku objęcia wszystkich jednostek pomocy społecznej danego typu będzie mógł być zastosowany tryb pozakonkursowy. W przypadku braku takiej możliwości stosowany będzie tryb konkursowy.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.

Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie planuje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów k – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
P.39	*Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*25 678*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
CO.16	*Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*3 504*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESYCYJNY 9v: Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 2: Wzrost poziomu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej.

Ekonomia społeczna została wskazana jako innowacyjny instrument wpływający na zwiększenie integracji społecznej i zawodowej osób wykluczonych społecznie oraz kapitału społecznego, a także rozwoju lokalnego. Podmioty ekonomii społecznej odgrywają ważną rolę w realizowaniu celu wspierania włączenia społecznego i walki z ubóstwem. Działalność taka pozwala na rozwiązywanie zróżnicowanych problemów społecznych w wielu obszarach życia publicznego. W województwie zachodniopomorskim zauważa się wzrost liczby podmiotów ekonomii społecznej, jednak ich rozmieszczenie nie odpowiada strukturze demograficznej i zidentyfikowanym potrzebom społecznym.

W związku z powyższym podmioty ekonomii społecznej wymagają wsparcia zarówno w zakresie efektywności świadczonych usług, jak i profesjonalizacji i ekonomizacji działalności. Efektem realizowanych działań będzie stworzenie warunków dla funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej, co wzmocni ich pozycję konkurencyjną. Ponadto efekty tych działań będą sprzyjać tworzeniu nowych miejsc pracy, a tym samym ograniczy to ryzyko bezrobocia wśród osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym.

Planowana interwencja ukierunkowana jest na realizację celów strategii Europa 2020 dotyczących zatrudnienia i zwalczania ubóstwa. Wpisuje się w cel główny – „obniżenie o 1,5 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem i/lub deprywacją materialną i/lub żyjących w gospodarstwach domowych bez osób pracujących lub o niskiej intensywności pracy". Wiodącym dokumentem strategicznym w obszarze wspierania włączenia społecznego i walki z ubóstwem jest Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego. Na poziomie operacyjno-wdrożeniowym kluczowy w tym obszarze jest Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 oraz Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej. Realizowane działania przyczyniają się do realizacji tych celów przynosząc efekty bezpośrednie lub pośrednie w dłuższej perspektywie czasowej, ograniczając ryzyko przerywania aktywności zawodowej oraz ubóstwa i wykluczenia społecznego, w tym ryzyko dziedziczenia ubóstwa.

Tabela 4: Zestawienie wspólnych wskaźników rezultatu EFS, dla których zostały ustalone wartości docelowe oraz wskaźników rezultatu EFS specyficznych dla programu, odnoszących się do celów szczegółowych, w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionów

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
R.34	*Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*18*	*%*	*2011*	*0*	*0*	*18*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
R.36	*Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych*	*słabiej rozwinięty*	*szt.*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*110*	*szt.*	*2014*	*0*	*0*	*160*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
R.37	*Liczba miejsc pracy istniejących co najmniej 30 miesięcy, utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych*	*słabiej rozwinięty*	*szt.*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*75*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*75*	*badanie ewaluacyjne*	*zgodnie z wytycznymi dot. monitorowania postępu rzeczowego w perspektywie finansowej 2014-2020*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typ projektu:

1. Wsparcie dla utworzenia i/lub funkcjonowania (w tym wzmocnienia potencjału) instytucji wspierających ekonomię społeczną zgodnie z Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej.

Rozwój ekonomii społecznej wymaga bieżącego zapewnienia wsparcia doradczego, szkoleniowego, animacyjnego na różnych poziomach zależnych od potrzeb podmiotów ekonomii społecznej czy przedsiębiorstw społecznych. W związku z powyższym, w ramach danego priorytetu inwestycyjnego przewidziano możliwość finansowania usług wsparcia ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych, które powinny składać się m.in. z usług doradczych i szkoleniowych, usług prawnych, księgowych, marketingowych.

Grupy docelowe:

- osoby fizyczne w zakresie doradztwa i szkoleń umożliwiających uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i/lub prowadzenia działalności w sektorze ekonomii społecznej,
- podmioty uprawnione do założenia spółdzielni socjalnej w zakresie doradztwa i szkoleń umożliwiających uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i/lub prowadzenia działalności w sektorze ekonomii społecznej, w tym w formie spółdzielni socjalnej,
- podmioty ekonomii społecznej.

Typy beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki, porozumienia i stowarzyszenia JST,
- akredytowane podmioty świadczące usługi na rzecz podmiotów ekonomii społecznej,
- organizacje pozarządowe działające w obszarze i na rzecz włączenia społecznego.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego

Typ projektu:

2. Tworzenie miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej m.in. poprzez wsparcie tworzenia przedsiębiorstw społecznych (w szczególności spółdzielni socjalnych).

Aby móc zrealizować cel szczegółowy, jakim jest wzrost poziomu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej, niezbędne jest tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju tego sektora w regionie. Cel ten ma być osiągnięty m.in. poprzez wsparcie dla zakładania przedsiębiorstw społecznych (w szczególności spółdzielni socjalnych), obejmujące wsparcie szkoleniowo-doradcze, dotacyjne i pomostowe (w trakcie rozpoczynania prowadzenia działalności oraz w początkowym okresie rozwoju). Istotnym będzie również wsparcie inicjatyw związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych (w szczególności spółdzielniach socjalnych).

Grupy docelowe:

- osoby fizyczne ukierunkowane na założenie przedsiębiorstwa społecznego (w tym uprawnione do założenia spółdzielni socjalnej),
- podmioty ukierunkowane na założenie przedsiębiorstwa społecznego (w tym uprawnione do założenia spółdzielni socjalnej),
- przedsiębiorstwa społeczne (w tym spółdzielnie socjalne).

Typy beneficjentów: wszystkie podmioty, z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w szczególności organizacje pozarządowe.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego

Typ projektu:

3. Koordynacja rozwoju sektora ekonomii społecznej oraz wsparcie rozwoju sieci kooperacji i partnerstw ekonomii społecznej w województwie.

Efektywna realizacja działań związanych z rozwojem potencjału ekonomii społecznej wymaga zapewnienia mechanizmów koordynacji i spójności podejmowanych działań. W związku z powyższym w ramach przedmiotowego typu projektu zaplanowano rozwój systemu koordynacji, w tym m.in. działania animacyjne w zakresie ekonomii społecznej, mające na celu deinstytucjonalizację usług społecznych, sieciowanie PES, OWES, oraz działania edukacyjne. W ramach danego typu projektu przewiduje się wsparcie na tworzenie i wspieranie regionalnych i lokalnych partnerstw na rzecz rozwoju ekonomii społecznej.

Grupy docelowe:

- Podmioty ekonomii społecznej,
- Jednostki sektora finansów publicznych,
- Partnerzy społeczni i gospodarczy,

- Instytucje rynku pracy oraz pomocy i integracji społecznej w zakresie rozwoju ekonomii społecznej (zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej oraz rozwoju partnerstwa),
- Jednostki samorządu terytorialnego, przedstawiciele lokalnych przedsiębiorstw i mediów w zakresie rozwoju ekonomii społecznej (zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej oraz rozwoju partnerstwa).

Typy beneficjentów: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wybór projektów do realizacji będzie opierał się na kryteriach zaakceptowanych przez Komitet Monitorujący. Stosowane kryteria będą zapewniały wybór projektów, które w największym stopniu przyczynią się do osiągnięcia zakładanych celów szczegółowych i rezultatów priorytetu inwestycyjnego. Główne kryteria wyboru będą odnosić się do następujących kwestii:

- polityki horyzontalne,
- zdolność instytucjonalna,
- zwiększenie racjonalnego wykorzystania zasobów,
- zwiększenie efektywności organizacji/instytucji,
- zapewnienie równego dostępu i przeciwdziałanie dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami do oferowanego wsparcia oraz zapewnienie niezbędnych dostosowań do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Preferencyjnie będą traktowane projekty sprzyjające powstawaniu trwałych miejsc pracy. Na etapie ogłaszania konkursów zostanie określona minimalna efektywność społeczno-zatrudnieniowa (łącząca w sobie efekty aktywizacji społecznej względem osób o najwyższym stopniu wykluczenia oraz efekty zatrudnieniowe względem osób o relatywnie większym stopniu zbliżenia do rynku pracy). Będą premiowane te projekty, w których poziom ten jest wyższy od minimalnego.

IZ RPO WZ zapewni, że wszelkie wsparcie publiczne w ramach niniejszego programu będzie zgodne z zasadami proceduralnymi i materialnymi odnoszącymi się do pomocy państwowej, obowiązującymi na dzień udzielenia wsparcia publicznego.

Preferowane będą projekty, w których realizatorem usług społecznych będą podmioty ekonomii społecznej (np. poprzez stosowanie klauzul społecznych).

IZ RPO zapewni zastosowanie mechanizmów zapewniających komplementarność wsparcia EFS i Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (PO PŻ), w szczególności zapewni

możliwość korzystania przez grupy docelowe PO PŻ z usług aktywnej integracji oraz innych usług społecznych, a także współpracę beneficjentów EFS, w tym ośrodków pomocy społecznej z organizacjami partnerskimi i ich regionalnymi i lokalnymi jednostkami zajmującymi się dystrybucją żywności.

Ocena dokonywana w oparciu o przedmiotowe kryteria będzie bezstronna, niedyskryminacyjna i przejrzysta. Przedsięwzięcia finansowane ze środków EFS będą realizowane po uprzednim dokonaniu analizy trendów demograficznych na danym obszarze.

Ponadto decyzje o wyborze do realizacji operacji w zakresie wsparcia dla utworzenia i/lub funkcjonowania instytucji wspierających ekonomię społeczną będą podejmowane w oparciu o kryteria wyboru projektów wskazujące na wymagane ilościowe efekty działalności OWES w odniesieniu do wybranych kryteriów akredytacji OWES dla poszczególnych typów świadczonych usług (animacyjnych, inkubacyjnych, biznesowych).

IZ RPO WZ zapewni, że wszelkie wsparcie publiczne w ramach niniejszego programu będzie zgodne z zasadami proceduralnymi i materialnymi odnoszącymi się do pomocy państwowej, obowiązującymi na dzień udzielenia wsparcia publicznego.

W ramach przedmiotowego priorytetu inwestycyjnego planowany jest mechanizm finansowania krzyżowego. Realizowane w ramach *cross-financingu* działania dotyczące np. sfinansowania niezbędnych kosztów dostosowania infrastruktury do potrzeb wynikających ze specyfiki przedsięwzięcia, mogą być stosowane w przypadku, kiedy stanowią integralną część projektu i związane są z zapewnieniem realizacji zasady równości szans, a zwłaszcza potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Beneficjenci będą zobowiązani do wykazania, że koszty poniesione w ramach *cross-financingu* będą niezbędne dla wdrożenia operacji. Instytucja Zarządzająca będzie monitorować wykorzystanie poziomu mechanizmu *cross-financing*.

IZ RPO WZ, w razie potrzeby, zastosuje mechanizmy gwarantujące trwałość realizowanych z EFS przedsięwzięć dotyczących zapewniania dostępu do usług w tym odpowiednie kryteria wyboru projektów oraz wymagany wkład własny beneficjentów.

Mechanizmy zapobiegające dublowaniu wsparcia z EFS i EFRROW (np. odpowiednie kryteria wyboru projektów lub na etapie realizacji projektów – kontrole krzyżowe) zostaną wprowadzone na etapie wdrożeniowym np. poprzez ograniczanie możliwości udziału w projektach osobom, które korzystają z drugiego funduszu i tych samych form pomocy. Wsparcie w ramach danego priorytetu inwestycyjnego będzie zgodne z krajowymi wytycznymi ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dotyczącymi realizacji CT 9.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy, tryb pozakonkursowy.

Co do zasady projekty będą wybierane w trybie konkursowym ze względu na jego konkurencyjny charakter. Zastosowanie trybu pozakonkursowego będzie możliwe w ramach 3-go typu projektu, w przypadku, gdy beneficjentem działań jest wskazany

prawnie podmiot publiczny odpowiedzialny za koordynację rozwoju sektora ekonomii społecznej, czyli Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej).

Zakres i zasady realizacji tego typu projektów pozakonkursowych zostaną ograniczone do przedsięwzięć wskazanych w wiążących wytycznych horyzontalnych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.
Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie planuje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów –w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
P.39	*Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*4 289*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.40	*Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem*	*szt.*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*215*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESYCYJNY 9iv: Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 3: Zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym.

W województwie zachodniopomorskim występuje wysoki odsetek osób, którym należy zapewnić dostęp do pomocy i podstawowych usług społecznych. Jednocześnie na obszarze województwa odnotowuje się znaczną liczbę osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji tj.: osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, dzieci objętych systemem pieczy zastępczej, osób chorujących psychicznie, osób opuszczających zakłady penitencjarne. Dostęp do usług, w tym usług społecznych jest szczególnie utrudniony dla osób zamieszkujących tereny odległe od miast – często są to enklawy popegeerowskie. W związku z powyższym należy dążyć do ułatwienia dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym. Należy podjąć działania mające na celu rozwijanie instrumentów ukierunkowanych na wsparcie rodzin, w tym profilaktykę pomagającą przeciwdziałać dziedziczeniu biedy oraz zwiększenie dostępności i jakości usług opiekuńczych. Należy mieć na względzie, że brak lub ograniczenie dostępu do tych usług powoduje trwałe, często nieodwracalne pogorszenie zdolności do uczestnictwa w życiu społecznym, w tym do podjęcia i utrzymania zatrudnienia, co bezpośrednio przyczynia się do zwiększenia ryzyka wystąpienia ubóstwa.

Oczekiwanym efektem planowanych interwencji będzie ograniczenie istniejących nierówności w zakresie dostępu do usług społecznych w tym usług opiekuńczych, środowiskowych, usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, jak również podwyższenie standardu świadczonych usług. W rezultacie przyczyni się to do przeciwdziałania i łagodzenia efektów negatywnych zjawisk, w tym: ubóstwa, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży żyjących w rodzinach wielodzietnych, niepełnych, opiekujących się osobami zależnymi, w tym również osobami z niepełnosprawnościami. Taka wielowymiarowa interwencja pozwoli zmniejszyć oraz wyeliminować zjawisko wykluczenia społecznego, wyrównać dysproporcje, stwarzając warunki do podjęcia pracy. Wartością dodaną będzie rozwój sektora ekonomii społecznej, który będzie mógł świadczyć ww. usługi na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji.

Cel szczegółowy 4: Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym.

Wady rozwojowe są uważane za najczęstszą przyczynę niepełnosprawności u dzieci. Zgodnie z danymi GUS (stan na 30 maja 2014 r.) przyczyną ponad połowy zgonów niemowląt w Polsce są choroby i stany okresu okołoporodowego, czyli powstające w trakcie trwania ciąży matki i w okresie pierwszych 6 dni życia noworodka, 1/3 stanowią wady rozwojowe wrodzone. Zgodnie z *Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014 2020 – Krajowe ramy strategiczne*, co piąte dziecko w Polsce ma problemy związane ze słuchem, wymagające stałej lub okresowej opieki audiologicznej, foniatrycznej, logopedycznej, psychologicznej bądź pedagogicznej. Co trzecie dziecko ma problemy ze wzrokiem, a znaczny odsetek populacji z powodu zaburzeń słuchu ma problemy w adaptacji do środowiska szkolnego oraz zaburzenia komunikowania się i ograniczenia w przyswajaniu wiedzy, a zatem mniejszą znajomość języka, trudności w mówieniu, czytaniu i pisaniu. Osoby z poważnymi wadami rozwojowymi wymagają wieloletniej, wielokierunkowej opieki medycznej. Urodzenie dziecka z poważną wadą rozwojową/zespołem wad zaburza funkcjonowanie rodziny. Istotne jest zatem podjęcie działań mających na celu wczesne wykrywanie wad rozwojowych wśród dzieci i niemowląt oraz wdrożenie programów rehabilitacji dzieci z niepełnosprawnościami lub zagrożonych niepełnosprawnością.

Zgodnie z *Programem Strategicznym Ochrona Zdrowia* dla województwa zachodniopomorskiego problemami regionu jest m.in. zbyt mała populacja mieszkańców objęta badaniami profilaktycznymi, nierówna dostępność do usług zdrowotnych oraz nierównomierne rozmieszczenie placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. Według danych GUS, w województwie zachodniopomorskim występuje wysoki odsetek osób, którym należy zapewnić dostęp do usług zdrowotnych. Na terenie województwa zachodniopomorskiego ukształtowały się ośrodki specjalizujące się w niektórych dziedzinach, lecz zauważa się potrzebę ich optymalnego ukształtowania i wykorzystania dla potrzeb społecznych. Istotnym będzie ułatwienie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług opieki zdrowotnej. Wsparcie będzie kierunkowane na zwiększenie dostępu do usług zdrowotnych, uwarunkowanych w głównej mierze trendami demograficznymi, w tym deinstytucjonalna w sferze opieki zdrowotnej i rehabilitacji medycznej nad osobami zależnymi. Oczekiwanym efektem planowanych interwencji będzie ograniczenie istniejących nierówności w zakresie dostępu do usług zdrowotnych. W rezultacie przyczyni się to do przeciwdziałania i łagodzenia ryzyka wykluczenia społecznego. Wartością dodaną będzie rozwój sektora ekonomii społecznej, który będzie mógł świadczyć ww. usługi na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji.

Planowana interwencja ukierunkowana jest na realizację celów strategii Europa 2020 dotyczących zatrudnienia i zwalczania ubóstwa. Wiodącym dokumentem strategicznym w obszarze wspierania włączenia społecznego i walki z ubóstwem jest Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego. Na poziomie operacyjno-wdrożeniowym kluczowy w tym obszarze jest Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 oraz Krajowy

Program Rozwoju Ekonomii Społecznej. Realizowane działania przyczyniają się do realizacji tych celów przynosząc efekty bezpośrednie lub pośrednie w dłuższej perspektywie czasowej, ograniczając ryzyko przerywania aktywności zawodowej oraz ubóstwa i wykluczenia społecznego, w tym ryzyko dziedziczenia ubóstwa.

Tabela 4: Zestawienie wspólnych wskaźników rezultatu EFS, dla których zostały ustalone wartości docelowe oraz wskaźników rezultatu EFS specyficznych dla programu, odnoszących się do celów szczegółowych, w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionów

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
Cel szczegółowy 1: Zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym														
R.38	*Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu*	*słabiej rozwinięty*	*szt.*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*Wartość bazowa wynosi 0, gdyż nie realizowano podobnych projektów/ interwencji niezależnie od źródła ich finansowania*	*szt.*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*70*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
Cel szczegółowy 2: Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym														
R.39	*Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych, istniejących po zakończeniu projektu*	*słabiej rozwinięty*	*szt.*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*Wartość bazowa wynosi 0, gdyż nie realizowano podobnych projektów/ interwencji niezależnie od źródła ich finansowania*	*szt.*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*30*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
Cel szczegółowy 1: Zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych														

ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym *Cel szczegółowy 2: Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym*														
R.65	*Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu).*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*30*	*%*	*2012*	*0*	*0*	*30*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typ projektu:

1. Świadczenie wysokiej jakości zindywidualizowanych usług społecznych (pomocy społecznej, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej) w celu zwiększenia ich dostępności.
2. Tworzenie nowych i rozwój istniejących zdeinstytucjonalizowanych form usług środowiskowych, usług opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.
3. Wsparcie dla świadczenia i rozwoju usług w mieszkaniach chronionych, wspomaganych, treningowych.

W ramach przedmiotowego priorytetu inwestycyjnego duży nacisk położony zostanie na indywidualizację wsparcia oraz dostosowanie go w jak największym stopniu do zdiagnozowanych potrzeb konkretnych osób lub grup. Dla zwiększenia efektywności i kompleksowości oferowanego wsparcia istotna będzie realizacja przedsięwzięć integrujących usługi różnych służb publicznych, a także innych podmiotów działających na rzecz włączenia społecznego i walki z ubóstwem. Działania w ramach przedmiotowego priorytetu inwestycyjnego będą ukierunkowane na rozwój usług wspierających funkcjonowanie rodziny zagrożonej ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (m.in. pomoc rodzinom dotkniętym problemem przemocy, rodzinom przeżywającym kryzys). Wśród interwencji skierowanej do rodzin z dziećmi planowane jest wsparcie rodzin w rozwoju i samodzielnym wypełnianiu funkcji społecznych oraz wsparcie rozwoju pieczy zastępczej (jako element procesu deinstytucjonalizacji usług lub element kompleksowego procesu aktywnej integracji rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym). W celu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej prowadzone będzie wsparcie dla rodzin, które ma na celu uniknięcie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej lub umożliwienie powrotu dziecka do rodziny. Jednocześnie w odniesieniu do wsparcia w formie dziennej opieki środowiskowej preferowane będzie łączenie tej pomocy z aktywizacją społeczno-zawodową rodziców. Prowadzone będą również działania zmierzające do wsparcia rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej oraz kształcenie i doskonalenie osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinne domy dziecka wraz z działaniami mającymi na celu profilaktykę oraz przeciwdziałanie niepożądanym zjawiskom społeczno-wychowawczym wśród młodzieży.

Działania prewencyjne w zakresie wsparcia rodzin będą zgodne z krajowymi wytycznymi ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dotyczącymi realizacji CT 9.

Ponadto, działania w ramach przedmiotowego priorytetu inwestycyjnego powinny skoncentrować się na rozwoju usług opiekuńczych (w tym miejsc pobytu dziennego) dla osób z niepełnosprawnościami i starszych (wsparcie opieki nad osobami zależnymi będzie połączone z działaniami aktywizującymi ich opiekunów w celu promowania ich zatrudnienia); usług w mieszkaniach chronionych, wspomaganych, treningowych; usług poradnictwa prawnego i obywatelskiego, specjalistycznego poradnictwa rodzinnego oraz usług interwencji kryzysowej (świadczone jako jeden z elementów szerszego, kompleksowego wsparcia zdefiniowanego na podstawie indywidualnej diagnozy uczestników projektów w ramach aktywnej integracji).Wsparcie dla usług mieszkalnictwa wspieranego odbywało się będzie zgodnie z założeniami europejskich zasad przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej oraz zgodnie z horyzontalnymi, krajowymi wytycznymi ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dotyczącymi realizacji CT 9.

Powyższy zakres działań ma na celu zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym, a tym samym realizacji 1-go celu szczegółowego dla priorytetu 9iv.

Grupy docelowe:

Osoby zagrożone ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym, w tym:

- rodziny w zakresie systemu wspierania rodziny, osoby sprawujące pieczę zastępczą, kandydaci na rodziny wspierające, zastępcze,
- osoby zależne i ich opiekunowie w zakresie usług opiekuńczych,
- podmioty realizujące usługi wsparcia rodziny i pieczy zastępczej i społeczne wyłącznie w zakresie działań podnoszących standard i jakość usług realizowanych na rzecz bezpośrednich odbiorców.

Typy beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne (pomocy społecznej; wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej),
- organizacje pozarządowe i podmioty ekonomii społecznej prowadzące działalność statutową lub gospodarczą w obszarze usług społecznych użyteczności publicznej,
- podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, statutowo świadczące usługi na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

Typ projektu:

4. Świadczenie wysokiej jakości usług zdrowotnych dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym, w tym wdrożenie programów wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci z niepełnosprawnościami oraz zagrożonych niepełnosprawnością.

Należy mieć na uwadze, że problem niepełnosprawności nie dotyczy wyłącznie osób starszych. Może on wystąpić także wśród niemowląt i dzieci wskutek wad rozwojowych, które są obecnie uważane za najczęstszą przyczynę niepełnosprawności u dzieci. Późne wykrycie wad rozwojowych u dzieci wiąże się z zagrożeniem wystąpienia niepełnosprawności lub niepełnosprawnością. Jednocześnie niepełnosprawność u dziecka jest poważną barierą opiekunów w dostępie do rynku pracy. Obawa o stan zdrowia jest najczęstszą przyczyną oporu opiekunów przed podjęciem pracy. Istotne jest zatem podjęcie działań mających na celu wczesne wykrywanie wad rozwojowych wśród dzieci i niemowląt oraz wdrożenie programów rehabilitacji dzieci z niepełnosprawnościami lub zagrożonych niepełnosprawnością. Programy powinny być ukierunkowane na te obszary, które mogą prowadzić do niepełnosprawności u dzieci (np. wykrywanie zaburzeń: psychicznych, układu ruchu, komunikowania się). Interwencja będzie poprzedzona właściwą diagnozą i analizą istniejących potencjałów i poziomu ich wykorzystania oraz efektywności i skuteczności organizacyjno-finansowej w regionie.
Wsparcie kierunkowane będzie również na zwiększenie dostępu do usług publicznych o charakterze zdrowotnym, uwarunkowanych w głównej mierze trendami demograficznymi. Rozwój usług w formie instytucjonalnej jak i deinstytucjonalnej w sferze opieki zdrowotnej i rehabilitacji medycznej nad osobami zależnymi będzie istotnie przyczyniać się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu tych osób oraz ich rodzin.

Grupy docelowe:

Osoby zagrożone ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym, w tym:

- osoby zależne i ich opiekunowie,
- kobiety w ciąży, dzieci oraz młodzież w zakresie ochrony zdrowia, w tym diagnostyki i programów profilaktycznych i rehabilitacyjnych w zakresie chorób rozwojowych i cywilizacyjnych,
- podmioty realizujące usługi zdrowotne, wyłącznie w zakresie działań podnoszących standard i jakość usług realizowanych na rzecz bezpośrednich odbiorców.

Typy beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- organizacje pozarządowe i podmioty ekonomii społecznej prowadzące działalność statutową lub gospodarczą w obszarze usług użyteczności publicznej,

- podmioty lecznicze wymienione w ustawie o działalności leczniczej,
- podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, statutowo świadczące usługi na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wybór projektów do realizacji będzie opierał się na kryteriach zaakceptowanych przez Komitet Monitorujący. Stosowane kryteria będą zapewniały wybór projektów, które w największym stopniu przyczynią się do osiągnięcia zakładanych celów szczegółowych i rezultatów priorytetu inwestycyjnego. Główne kryteria wyboru będą odnosić się do następujących kwestii:

- polityki horyzontalne,
- zdolność instytucjonalna,
- zwiększenie racjonalnego wykorzystania zasobów,
- zwiększenie efektywności organizacji/instytucji,
- udostępnienie mieszkańcom województwa zasobów publicznych oraz zmniejszenie kosztów dla odbiorcy usługi,
- zapewnienie równego dostępu i przeciwdziałanie dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami do oferowanego wsparcia oraz zapewnienie niezbędnych dostosowań do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (kwestie dotyczące niepełnosprawności powinny być uwzględniane w sposób horyzontalny, tzn. potrzeby osób z niepełnosprawnościami powinny być uwzględniane we wszystkich działaniach).

Preferencyjnie będą traktowane projekty kompleksowe, które zapewniają komplementarność poprzez realizację przedsięwzięć integrujących usługi różnych służb publicznych, a także innych podmiotów działających na rzecz włączenia społecznego i walki z ubóstwem. Ponadto preferowane będą projekty, w których realizatorem usług społecznych będą podmioty ekonomii społecznej(np. poprzez stosowanie klauzul społecznych).

W celu poprawy skuteczności działań na rzecz walki z ubóstwem, IZ RPO zapewni zastosowanie mechanizmów zapewniających komplementarność wsparcia EFS i Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (PO PŻ), w szczególności zapewni możliwość korzystania przez grupy docelowe PO PŻ z usług aktywnej integracji oraz innych usług społecznych (w zależności od indywidualnych potrzeb i potencjału poszczególnych osób), a także współpracę beneficjentów EFS, w tym ośrodków pomocy społecznej

z organizacjami partnerskimi i ich regionalnymi i lokalnymi jednostkami zajmującymi się dystrybucją żywności.

Ocena dokonywana w oparciu o przedmiotowe kryteria będzie bezstronna, niedyskryminacyjna i przejrzysta. Przedsięwzięcia finansowane ze środków EFS będą realizowane po uprzednim dokonaniu analizy trendów demograficznych oraz analizy istniejących potencjałów i poziomu wykorzystania usług społecznych i zdrowotnych na danym obszarze.

IZ RPO WZ zapewni, że wszelkie wsparcie publiczne w ramach niniejszego programu będzie zgodne z zasadami proceduralnymi i materialnymi odnoszącymi się do pomocy państwowej, obowiązującymi na dzień udzielenia wsparcia publicznego.

W ramach przedmiotowego priorytetu inwestycyjnego planowany jest mechanizm finansowania krzyżowego. Realizowane w ramach *cross-financingu* działania dotyczące np. sfinansowania niezbędnych kosztów dostosowania infrastruktury do potrzeb wynikających ze specyfiki przedsięwzięcia, mogą być stosowane w przypadku, kiedy stanowią integralną część projektu i związane są z zapewnieniem realizacji zasady równości szans bądź zapewnieniem dostępu do usług społecznych lub zdrowotnych. Beneficjenci będą zobowiązani do wykazania, że koszty poniesione w ramach *cross-financingu* będą niezbędne dla wdrożenia operacji. Instytucja Zarządzająca będzie monitorować wykorzystanie poziomu mechanizmu *cross-financing*.

IZ RPO WZ, w razie potrzeby, zastosuje mechanizmy gwarantujące trwałość realizowanych z EFS przedsięwzięć dotyczących zapewniania dostępu do usług w tym odpowiednie kryteria wyboru projektów oraz wymagany wkład własny beneficjentów.

Działania podejmowane w obszarze zdrowia będą podlegały zasadom koordynacji określonym w Umowie Partnerstwa oraz wytycznym przygotowanym przez MIiR i Ministerstwo Zdrowia. Jednocześnie wsparcie w ramach danego priorytetu inwestycyjnego będzie zgodne z krajowymi wytycznymi ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dotyczącymi realizacji CT 9.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy.

Projekty będą wybierane w trybie konkursowym ze względu na jego konkurencyjny charakter.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.

Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie planuje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
P.41	*Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*3 940*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.42	*Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*2 627*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*

2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie planuje się działań w zakresie innowacji społecznej i współpracy ponadnarodowej.

Powiązanie z celami 1-7:

W zakresie komplementarności z działaniami realizowanymi w ramach celów tematycznych 1-7, finansowanych ze środków EFRR, występuje ona w ramach:

I Osi Priorytetowej – Priorytety Inwestycyjne 3a oraz 3c poprzez umożliwienie dostępu do finansowania zwrotnego dla przedsiębiorstw społecznych oraz podmiotów ekonomii społecznej (PES), które prowadzą działalność gospodarczą na rzecz ich rozwoju (na zasadach rynkowych), wsparcie rekultywacji obszarów poprzemysłowych oraz zapewnienie preferencyjnego dostępu do finansowania dla przedsiębiorstw, które prowadzą działalność gospodarczą na obszarach Specjalnej Strefy Włączenia;

II Osi Priorytetowej – Priorytet Inwestycyjny 4c w zakresie termomodernizacji mieszkalnictwa;

V Osi Priorytetowej – w zakresie zwiększenia dostępności transportowej do usług publicznych;

IX Osi Priorytetowej – Priorytet Inwestycyjny 2c poprzez wykorzystanie TIK jako platformy wymiany informacji (mailing do firm, bank usług profilaktycznych) i w ramach wzmacniania zastosowania technologii komunikacyjno-informacyjnych dla e-administracji, e-learningu, e-integracji, e-kultury i e-zdrowia (EFRR) w zakresie działań polegających na świadczeniu spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych (EFS).

2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6: Ramy wykonania osi priorytetowej, w podziale na fundusze i kategorie regionów

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik postępu finansowego, produktu lub jeśli właściwe wskaźnik rezultatu)	Lp.	Jednostka pomiaru(w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)	Kwota rezerwy wykonania, która zostanie ostatecznie alokowana w 2019 r.
						M	K	O	M	K	O			
VII Włączenie społeczne	***P.39*** *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie*	*1*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*8 987*			*25 678*			*SL 2014*	*Wykorzystany wskaźnik dotyczy projektów realizowanych w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 9i,naktóry przeznaczono 57**%** alokacji Osi priorytetowej VII Włączenie Społeczne*	*6%*
	F.01 *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych*	*2*	*EURO*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*40 125 647*			*154 329 412*			*SL 2014*	*Nie dotyczy*	

2.A.9 Kategorie interwencji

Tabele 7-11: Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorię interwencji

Fundusz i Kategoria regionu : Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Społeczny

Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium			Tabela 10: Wymiar 6 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11: Wymiar 7 EFS secondarytheme (Wyłącznie EFS)		
Oś priorytetowa	*Kod*	*€*	*Oś priorytetowa*	*Kod*	*€*	*Oś priorytetowa*	*Kod*	*€*	*Oś priorytetowa*	*Kod*	*€*	*Oś priorytetowa*	*Kod*	*€*
Rozwój społeczny	*109 Aktywne włączenie, w tym w celu promowania równości szans i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie szans na zatrudnienie*	*92 180 000*	*Rozwój społeczny*	*01 Dotacja bezzwrotna*	*131 180 000*	*Rozwój społeczny*	*03 Obszary wiejskie (o małej gęstości zaludnienia)*	*52472000*	*Rozwój społeczny*	*07 Nie dotyczy*		*Rozwój społeczny*	*03 Wzmacnianie konkurencyjności MŚP*	
										07 Nie dotyczy			*05 Zwiększanie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjnych i komunikacyjnych*	
							02 Małe obszary miejskie (o ludności >5 000 i średniej gęstości zaludnienia)	*39 354 000*					*06 Niedyskryminacja*	
							01 Duże obszary	*39*		*07 Nie dotyczy*				

							miejskie (o ludności >50 000 i dużej gęstości zaludnienia)	*35 400 0*					*07 Równość płci*	
													08 Nie dotyczy	
							07 Nie dotyczy							
	112 Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym	*19 000 000*												

KATEGORIE INTERWENCJI

	113 Promowanie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz gospodarki społecznej i gospodarki solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia	*20 000 000*												

VIII EDUKACJA

2.A.1 Oś priorytetowa

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 10i: Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie liczby miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 3-4 lata oraz rozszerzenie oferty placówek przedszkolnych o zajęcia zwiększające szanse edukacyjne dzieci.

W województwie zachodniopomorskim, pomimo pozytywnych zmian na przestrzeni ostatnich lat, dostęp do placówek wychowania przedszkolnego jest nadal ograniczony, bądź to ze względu na brak odpowiedniej placówki na danym obszarze (tzw. „białe plamy"), bądź niewystarczającą ilość miejsc w placówkach funkcjonujących. Zaobserwować można w regionie niedostosowanie przestrzenne sieci placówek wychowania przedszkolnego do istniejących potrzeb – występują znaczne różnice pomiędzy miastami a terenami wiejskimi, gdzie wskaźnik upowszechnienia edukacji przedszkolnej jest na dużo niższym poziomie. Ponadto, rodzice dzieci, głównie z terenów wiejskich, często nie rozumieją, jak ważna dla rozwoju dziecka jest wczesna edukacja. Dzieci takie, jeśli mają zapewnioną opiekę w domu, nie są w ogóle wysyłane do placówek przedszkolnych, a tymczasem większość wrodzonych predyspozycji rozwija się intensywnie w wieku przedszkolnym, dotyczy to także zdolności uczenia się.

Z uwagi na zmiany systemu oświaty i objęcie obowiązkiem przedszkolnym dzieci w wieku 5 lat, wsparcie w zakresie zwiększenia dostępu do wychowania przedszkolnego kierowane będzie przede wszystkim do grupy wiekowej 3-4 lata.

Pomimo, iż obecnie w demografii mamy do czynienia z trendem niżowym, nadal problemem województwa jest niski wskaźnik uprzedszkolnienia, dlatego też efektem działań założonych dla realizacji celu będzie wzrost tego wskaźnika.

Nie należy zapominać również, że niezadowalający poziom rozwoju systemu opieki nad dziećmi, stanowi jeden z ważniejszych czynników niekorzystnie wpływających na poziom aktywności zawodowej w regionie, szczególnie wśród kobiet. Promowanie godzenia życia zawodowego i prywatnego staje się zatem jednym z kluczowych obszarów, który należy

wspierać oraz stanowi dodatkowy efekt poprawy dostępności do placówek wychowania przedszkolnego.

Poza powyższym, należy zwrócić uwagę, iż wiele budynków przedszkolnych jest w złym stanie technicznym, a wyposażenie i brak dodatkowych zajęć nie pozwala na efektywną i atrakcyjną opiekę. Niemniej jednak, priorytetem jest objęcie jak największej liczby dzieci edukacją przedszkolną i dlatego wszelkie inne aspekty działania i funkcjonowania placówki uzyskają wsparcie i będą stanowić niejako wartość dodaną podejmowanych działań, pod warunkiem wygenerowania dodatkowych miejsc przedszkolnych.

Cel szczegółowy 2: Doskonalenie kompetencji kluczowych uczniów w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych, języków obcych, nauk matematyczno-przyrodniczych, kreatywności, innowacyjności i pracy zespołowej oraz rozwój systemu indywidualnej pracy z uczniami, prowadzące do wzmocnienia ich zdolności do przyszłego zatrudnienia.

Ze względu na niskie średnie wyniki egzaminów w województwie zachodniopomorskim (niższe od średniej krajowej), istotne jest podejmowanie działań zmierzających do wyrównywania i podnoszenia poziomu kształcenia w szkołach prowadzących kształcenie ogólne. Dążąc do tego istotne jest wspieranie działań ukierunkowanych na podnoszenie kompetencji kluczowych uczniów, gdyż odgrywają one szczególną rolę w życiu każdego człowieka zarówno w procesie uczenia się, aktywności społecznej, jak i zawodowej. Istotnego znaczenia w procesie kształcenia nabiera zarówno wiedza formalna oraz umiejętność wykorzystania jej w praktyce do podejmowania i rozwiązywania problemów, umiejętność komunikacji międzyludzkiej, gotowość do współpracy i wymiany wiedzy, elastycznego funkcjonowania na rynku pracy. Jako kompetencje kluczowe oraz umiejętności niezbędne na rynku pracy należy rozumieć kompetencje spośród katalogu określonego w Zaleceniach Parlamentu Europejskiego i Rady (2006/962/WE z dnia 18 grudnia 2006 r.) w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie:

- porozumiewanie się w językach obcych,
- kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne,
- kompetencje informatyczne,
- umiejętność uczenia się,
- kompetencje społeczne,
- inicjatywność i przedsiębiorczość.

Wyzwaniem szkół i placówek oświatowych w województwie jest konieczność rozwoju pracy w obszarach związanych z indywidualizacją podejścia do ucznia. System klasowo-lekcyjny utrudnia przebieg procesu indywidualizacji. Niezwykle istotne jest wsparcie procesu nauczania najzdolniejszych uczniów, jak i tych, którzy osiągają najsłabsze wyniki bądź z innych przyczyn potrzebują szczególnego wsparcia, wykorzystując i rozwijając ich indywidualne możliwości. Skuteczne przeprowadzenie indywidualizacji przyczyni się także

do przeciwdziałania występującemu w szkołach i placówkach oświatowych zjawisku segregacji i rozwarstwienia społecznego w wymiarze różnic w wynikach edukacyjnych. W kontekście natomiast niwelowania nierówności ekonomicznych czy społecznych, pomocnym narzędziem będą programy stypendialne.

Problemem regionu jest także to, że uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych nie korzystają z pomocy profesjonalnego doradcy przy wyborze ścieżki edukacyjnej czy zawodowej. Rozwiązaniem problemu będzie rozwój systemu poradnictwa edukacyjno-zawodowego w szkołach i placówkach oświatowych, a efektem - dokonywanie właściwych i odpowiednich wyborów zawodowych i edukacyjnych w zgodzie z predyspozycjami i umiejętnościami ucznia.

Nie mniej istotne są deficyty szkół w województwie w zakresie wyposażenia w nowoczesne pomoce dydaktyczne, w szczególności w sprzęt komputerowy oraz narzędzia do nauczania przedmiotów przyrodniczych z zastosowaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK). Tymczasem, kompetencje informatyczne wskazywane są jako jedne z kluczowych dla samorealizacji i rozwoju osobistego każdego człowieka. Zamierzonym efektem doposażenia laboratoriów i wyposażenia szkół w odpowiedni sprzęt komputerowy będzie budowanie lub podniesienie kompetencji w zakresie przyrody, biologii, chemii i fizyki oraz zwiększenie kompetencji cyfrowych uczniów. Dodatkowym efektem będzie także budowa kompetencji cyfrowych nauczycieli, w tym rozwijanie umiejętności wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu. Działania te będą stanowiły kontynuację wsparcia realizowanego w ramach rządowego programu „Cyfrowa szkoła", a w szczególności komponentu „e-szkoła"..

Tabela 4: Zestawienie wspólnych wskaźników rezultatu EFS, dla których zostały ustalone wartości docelowe oraz wskaźników rezultatu EFS specyficznych dla programu, odnoszących się do celów szczegółowych, w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionów

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
Cel szczegółowy 1: Zwiększenie liczby miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 3-4 lat oraz rozszerzenie oferty placówek przedszkolnych o zajęcia zwiększające szanse edukacyjne dzieci														
R.40	*Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	92	*%*	*2013*	*0*	*0*	*92*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
R.41	*Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowaniu ze środków EFS*	*słabiej rozwinięty*	*szt.*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	70	*%*	*2012*	*0*	*0*	*70*	*badanie ewaluacyjne*	*zgodnie z wytycznymi dot. monitorowania postępu rzeczowego w perspektywie finansowej 2014-2020.*
Cel szczegółowy 2: Doskonalenie kompetencji kluczowych uczniów w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych, języków obcych, nauk matematyczno-przyrodniczych, kreatywności, innowacyjności i pracy zespołowej oraz rozwój systemu indywidualnej pracy z uczniami, prowadzące do wzmocnienia ich zdolności do przyszłego zatrudnienia.														
R.42	*Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	85	*%*	*2014*	*0*	*0*	*85*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
R.43	*Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	92	*%*	*2013*	*0*	*0*	*92*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
R.44	*Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych*	*słabiej rozwinięty*	*szt.*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	97	*%*	*2013*	*0*	*0*	*97*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*

R.45	*Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych*	*słabiej rozwinięty*	*szt.*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*97*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*97*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
R.46	*Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*90*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*90*	*badanie ewaluacyjne*	*zgodnie z wytycznymi dot. monitorowania postępu rzeczowego w perspektywie finansowej 2014-2020.*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typ projektów:

1. Upowszechnienie edukacji przedszkolnej.

Przewidywane wsparcie ukierunkowane zostanie na tworzenie miejsc przedszkolnych, głównie poprzez wsparcie istniejących placówek wychowania przedszkolnego w tym zakresie (m.in. modernizacja, adaptacja, zakup sprzętu i materiałów niezbędnych do pracy z większym gronem dzieci). Możliwe będzie także finansowanie działań zmierzających do powstawania nowych placówek wychowania przedszkolnego, jednakże przede wszystkim na bazie istniejącej infrastruktury lokalowej, w tym zwłaszcza oświatowej (np. budynki likwidowanych szkół). Liczba utworzonych w ramach udzielonego wsparcia projektowego nowych miejsc edukacji przedszkolnej będzie odpowiadała faktycznemu i prognozowanemu zapotrzebowaniu na usługi edukacji przedszkolnej w regionie z uwzględnieniem prognoz demograficznych.

Planowane w ramach tego typu projektów działania, uwzględniają także inicjatywy mające na celu tworzenie przyzakładowych placówek edukacji przedszkolnej na obszarach charakteryzujących się dużą koncentracją zakładów pracy np. strefy ekonomiczne czy parki naukowo-technologiczne.

Ponadto, wspierana będzie organizacja i prowadzenie dodatkowych zajęć (w szczególności na obszarach wiejskich), jednakże w powiązaniu z działaniami prowadzącymi do wygenerowania dodatkowych miejsc wychowania przedszkolnego.

W ramach przedmiotowego typu projektu planowany jest mechanizm finansowania krzyżowego, w ramach którego wdrażane będą działania związane z dostosowaniem istniejącej infrastruktury oświatowej w zakresie tworzenia warunków niezbędnych do funkcjonowania nowopowstałych placówek wychowania przedszkolnego. Beneficjenci będą zobowiązani do wykazania, że koszty poniesione w ramach *cross-financingu* będą niezbędne dla wdrożenia operacji. Instytucja Zarządzająca będzie monitorować wykorzystanie poziomu mechanizmu *cross-financing*.

Założona kwota alokacji na edukację przedszkolną w województwie zachodniopomorskim wynosi 15 483 230 euro, co stanowi ok. 50% wartości alokacji na Priorytet 10i.

Grupa docelowa:

- Dzieci w wieku przedszkolnym,
- Rodzice dzieci w wieku przedszkolnym,

- Nauczyciele i pracownicy pedagogiczni placówek wychowania przedszkolnego,
- Istniejące przedszkola, w tym przedszkola specjalne,
- Inne formy wychowania przedszkolnego.

Typy beneficjentów: wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

Typ projektów:

2. Wsparcie szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne oraz uczniów uczestniczących w kształceniu podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym.

W ramach tego typu projektów realizowane będą przedsięwzięcia w zakresie podnoszenia kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się po rynku pracy (ICT, matematyczno-przyrodniczych, języki obce) oraz kształtowanie właściwych postaw (kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej).

Ponadto, wszelkie działania powinny uwzględniać zróżnicowane potrzeby edukacyjne uczniów, m.in. służące indywidualizacji podejścia do ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych (w tym zakup sprzętu specjalistycznego, pomocy dydaktycznych koniecznych do rozpoznawania potrzeb, wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, organizowanie i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej), a także powinny być ukierunkowane na wsparcie uczniów zagrożonych przedwczesnym zakończeniem nauki szkolnej. Planowane jest w szczególności wsparcie szkół i placówek z obszarów defaworyzowanych w ramach przeciwdziałania rozwarstwieniu społecznemu i segregacji. W tym celu realizowane będą m. in. programy stypendialne.

W celu zapewnienia jak najwyższej efektywności działań podejmowanych w szkołach i placówkach oświatowych, niezwykle istotne będą przedsięwzięcia o charakterze kompleksowym, przewidujące zarówno powyżej wskazane działania kierowane do uczniów, jak również wsparcie nauczycieli prowadzących kształcenie ogólne w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego (w odniesieniu do potrzeb szkoły i kierunków rozwoju edukacji), w obszarach związanych z priorytetami określonymi w dziedzinie edukacji, tj.: poprawa ich kompetencji interpersonalnych i społecznych, korzystanie z TIK, stosowanie eksperymentalnych metod nauczania w edukacji, rozwój psychologiczno-pedagogicznych narzędzi diagnostycznych oraz zindywidualizowane podejście do metod nauczania. Rozwijane będą także staże i szkolenia dla nauczycieli w przedsiębiorstwach.

Dodatkowo, jako uzupełnienie działań podejmowanych na rzecz uczniów i nauczycieli, planowane jest tworzenie w szkołach warunków do nauczania eksperymentalnego poprzez doposażenie bazy dydaktycznej i naukowej szkół i placówek oświatowych

zarówno w nowoczesne pomoce dydaktyczne, zwłaszcza w mobilny sprzęt komputerowy (kontynuacja rządowego programu „Cyfrowa szkoła" w zakresie komponentu „e-szkoła"), jak również wyposażenie laboratoriów szkolnych w nowoczesne, współpracujące z urządzeniami TIK narzędzia do nauczania przyrody, biologii, chemii i fizyki, a to przede wszystkim w związku z wdrażaniem w placówkach innowacyjnego nauczania przedmiotów przyrodniczych w oparciu o dochodzenie i rozumowanie naukowe (metodą eksperymentu uczniowskiego) oraz jako narzędzie służące budowaniu/rozwijaniu kompetencji uczniów. Działania w zakresie wyposażenia/doposażenia szkół w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne będą uzależnione od diagnozy zapotrzebowania odbiorców wsparcia na tego typu działania oraz będą zgodne ze standardem wyposażenia określonym w *Wytycznych w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020 w obszarze edukacji*.

Projekty związane z wyposażeniem pracowni TIK oraz pracowni przedmiotowych będą komplementarne z inicjatywami podejmowanymi na rzecz uczniów oraz doskonaleniem nauczycieli finansowanymi ze środków publicznych (w tym EFS), a łączny limit wydatków związanych z zakupem sprzętu nie przekroczy 30% alokacji na cały PI 10i (włączając *cross-financing*).

W ramach podejmowanych działań na rzecz uczniów, przewidywany jest również rozwój i wsparcie systemu poradnictwa edukacyjno-zawodowego.

Grupa docelowa:
- uczniowie i wychowankowie szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne (z wyłączeniem słuchaczy szkół dla dorosłych),
- rodzice uczniów i wychowanków szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne (z wyłączeniem słuchaczy szkół dla dorosłych),
- szkoły oraz placówki systemu oświaty(instytucje i kadra pedagogiczna) realizujące kształcenie ogólne (z wyłączeniem szkół dla dorosłych) i ich organy prowadzące,
- nauczyciele i pracownicy pedagogiczni szkół i placówek systemu oświaty.

Typy beneficjentów:
- organy prowadzące szkół i placówek systemu oświaty realizujących kształcenie ogólne (z wyłączeniem szkół dla dorosłych),
- organizacje pozarządowe prowadzące działalność statutową w zakresie edukacji.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wybór projektów do realizacji będzie opierał się na kryteriach zaakceptowanych przez Komitet Monitorujący. Stosowane kryteria będą zapewniały wybór projektów, które w największym stopniu przyczynią się do osiągnięcia zakładanych celów szczegółowych

i rezultatów priorytetu inwestycyjnego. Główne kryteria wyboru będą odnosić się do następujących kwestii:

– polityki horyzontalne,
– zdolność instytucjonalna,
– kompleksowość wsparcia.

Ponieważ zaobserwować można istotną różnicę w liczbie placówek przedszkolnych na obszarach wiejskich i miejskich, planowane jest takie warunkowanie konkursów, aby niwelować te różnice (dodatkowo punktowane będą projekty zakładające tworzenie miejsc przedszkolnych na obszarach o najniższym wskaźniku uprzedszkolnienia, głównie na terenach wiejskich).

Po zakończeniu finansowania projektowego beneficjenci będą zobowiązani do zachowania trwałości utworzonych w ramach RPO miejsc edukacji przedszkolnej (poprzez stosowanie odpowiednich kryteriów wyboru projektów).

Ponadto, wkład funduszy strukturalnych w realizację działań ukierunkowanych na upowszechnienie edukacji przedszkolnej w regionie nie będzie zastępować publicznych lub równoważnych wydatków przeznaczonych na ten cel.

W zakresie kształcenia ogólnego, preferowane będą projekty przewidujące kompleksowe wsparcie szkół i placówek oświatowych, wykorzystujące jak najszersze spektrum możliwych do realizacji działań, w szczególności w zakresie wprowadzenia i wdrażania w jednostkach innowacyjnego nauczania w oparciu o dochodzenie i rozumowanie naukowe w powiązaniu z rozbudową bazy TIK, tak aby proces edukacji wsparty był nowoczesnymi technologiami. Ponadto, premiowane będą przedsięwzięci realizowane w partnerstwie organów prowadzących szkół i placówek oświatowych z innymi instytucjami stanowiącymi system oświaty bądź różnego rodzaju jednostkami edukacyjnymi.

Ocena dokonywana w oparciu o przedmiotowe kryteria będzie bezstronna, niedyskryminacyjna i przejrzysta.

IZ RPO zapewni, że wszelkie wsparcie publiczne w ramach niniejszego programu będzie zgodne z zasadami proceduralnymi i materialnymi odnoszącymi się do pomocy państwowej, obowiązującymi na dzień udzielenia wsparcia publicznego.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy.

Projekty będą wybierane w trybie konkursowym ze względu na jego konkurencyjny charakter.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.

Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
P.43	*Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*7 100*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.44	*Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie*	*szt.*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*7 100*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.45	*Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*970*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.46	*Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*6 427*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.45	*Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*3 498*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.47	*Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*1 698*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.48	*Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych*	*szt.*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*80*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.49	*Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie*	*szt.*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*124*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 10iv: Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 3: Wzrost efektywności kształcenia zawodowego i jego dostosowanie do wymogów regionalnego rynku pracy zwiększające szanse na zatrudnienie.

Istotne jest dążenie, aby programy nauczania w szkołach zawodowych były częścią procesu transformacji gospodarczej, ponieważ problemem w województwie zachodniopomorskim jest niedostosowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku pracy, co przekłada się na wysoki wskaźnik bezrobocia wśród osób posiadających wykształcenie zawodowe. Poprzez realizację działań na rzecz szkolnictwa zawodowego, planowane jest osiągnięcie efektu synergii pomiędzy procesem kształcenia a wymaganiami stawianymi przez rynek pracy. Istotne jest wypracowanie sposobów i wprowadzenie rozwiązań łączących zapotrzebowanie przedsiębiorców z ofertą szkół zawodowych. Poprzez wzmacnianie współpracy szkół i placówek kształcenia zawodowego z pracodawcami oraz szkołami wyższymi oraz poprzez inwestycje mające na celu tworzenie w tych jednostkach warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy planowany jest wzrost poziomu aktywności zawodowej osób posiadających wykształcenie zasadnicze i średnie zawodowe.

Poza wsparciem systemowym procesu dydaktycznego i rozwojem współpracy szkół z otoczeniem społeczno-gospodarczym, należy mieć na uwadze uczniów, którzy uzyskują słabe wyniki z egzaminów potwierdzających kwalifikacje oraz są grupą zagrożoną wypadnięciem z systemu edukacji. Dlatego istotne jest podejmowanie działań, które mają na celu wdrożenie indywidualizacji nauczania i zapewnienie wsparcia doradcy edukacyjno-zawodowego. Tego typu przedsięwzięcia wpłyną pozytywnie na wyniki w nauce oraz wyposażą uczniów w umiejętność doboru dalszej ścieżki kształcenia i radzenia sobie na rynku pracy po zakończeniu edukacji.

W województwie brakuje ośrodków, w których można uzyskać wykształcenia oraz kwalifikacje w zawodach właściwych dla danej branży, również ze względu na niewystarczający stopień zaangażowania pracodawców w proces kształcenia zawodowego. Szansą na zmianę sytuacji jest ustawowe włączenie od 2012 r. szkół zawodowych w system kształcenia ustawicznego oraz wprowadzenie możliwości

tworzenia centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego. Dlatego proces formalnej edukacji zawodowej, oraz kształcenia ustawicznego wspierany będzie przez tworzenie i rozwój centrów, co sprzyjało będzie integracji i efektywnemu wykorzystaniu potencjału technicznego i kadrowego szkół i placówek kształcących w zawodach, a zainteresowanym osobom ułatwi identyfikację miejsc, gdzie mogą uzyskać określone wykształcenie i kwalifikacje. Branżowe centra przyczynią się do podniesienia efektywności kształcenia w zawodach i lepszego dostosowania kształcenia zawodowego do potrzeb regionalnego rynku pracy. Nowoczesne centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego oferujące możliwość zdobycia kwalifikacji zawodowych, może stać się atrakcyjną instytucją edukacyjną dającą możliwość uzyskania poszukiwanego na rynku wykształcenia oraz odpowiednich kwalifikacji uczniom szkół i placówek kształcenia zawodowego oraz osobom dorosłym, które chcą podnieść kwalifikacje zawodowe.

Ze względu na wzrost stopy bezrobocia w regionie oraz rosnącą liczbę osób, które żyją w ubóstwie, konieczne jest podejmowanie działań, wpisujących się w oczekiwania rynku pracy w kontekście kształcenia osób dorosłych poza systemem formalnej edukacji zawodowej, tak aby posiadały one aktualne kwalifikacje i kompetencje, potwierdzone certyfikatem bądź odpowiednim zaświadczeniem.

Wszelkie podejmowane dla osiągnięcia wskazanego celu działania powinny być realizowane w zgodzie z inteligentnymi specjalizacjami regionu.

Tabela 4: Zestawienie wspólnych wskaźników rezultatu EFS, dla których zostały ustalone wartości docelowe oraz wskaźników rezultatu EFS specyficznych dla programu, odnoszących się do celów szczegółowych, w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionów

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
R.47	*Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*31*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*31*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
R.48	*Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*92*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*92*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
R.49	*Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS*	*słabiej rozwinięty*	*szt.*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*97*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*97*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
R.50	*Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*60*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*60*	*badanie ewaluacyjne*	*zgodnie z wytycznymi dot. monitorowania postępu rzeczowego w perspektywie finansowej 2014-2020.*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typ projektów:

1. Wsparcie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe oraz uczniów uczestniczących w kształceniu zawodowym i osób dorosłych uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia zawodowego.

W ramach tego typu projektów realizowane będą przedsięwzięcia o charakterze kompleksowym, przewidującym zarówno działania skierowane do uczniów (indywidualizacja podejścia do ucznia, wsparcie uczniów zagrożonych przedwczesnym zakończeniem nauki szkolnej), jak również doskonalenie umiejętności nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu. Poza możliwością korzystania z różnych form dokształcania, nauczyciele powinni mieć możliwość aktualizowania wiedzy przez bezpośredni kontakt z rzeczywistym środowiskiem pracy w przedsiębiorstwie o profilu odpowiadającym specyfice zawodu, w którym kształcą. W tym celu główny nacisk położony powinien być na organizację dla nauczycieli staży i praktyk w przedsiębiorstwach.

Realizowane w ramach tego typu projekty mają koncentrować się także na rozwoju współpracy szkół i placówek kształcenia zawodowego z ich otoczeniem, w tym zwłaszcza z pracodawcami i szkołami wyższymi poprzez: wspólne opracowywanie programów nauczania dla zawodu, tworzenie modeli praktycznego kształcenia i szkolenia zawodowego, definiowanie kierunków, w których powinno być prowadzone kształcenie zawodowe, organizowanie kształcenia zawodowego praktycznego dla uczniów, wspólną organizację i prowadzenie kwalifikacyjnych kursów zawodowych, tworzenie ośrodków egzaminacyjnych przez pracodawców, czy wypracowywanie wspólnych działań z uczelniami w obszarze doradztwa zawodowego.

Wsparcie w tym zakresie koncentrować się będzie w głównej mierze na wszelkich formach podwyższających kwalifikacje i kompetencje uczniów na rynku pracy oraz zwiększających ich szanse na znalezienie pracy, tj. praktyki, staże, które będą charakteryzować się wysoką jakością i będą zgodne z *Wytycznymi w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020 w obszarze edukacji*.

Wspierane będą również inicjatywy mające na celu tworzenie placówek mających charakter lokalnych centrów kompetencji, w tym tworzenie i rozwój ukierunkowanych branżowo centrów kształcenia ustawicznego i zawodowego, których zadaniem będzie:

- inicjowanie współpracy z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w tym monitoring potrzeb szkół i pracodawców w zakresie współpracy oraz w zakresie staży nauczycieli i praktycznej nauki zawodu uczniów,
- wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli kształcenia zawodowego we współpracy z pracodawcami i uczelniami oraz ośrodkami doskonalenia nauczycieli,
- tworzenie sieci wsparcia szkół kształcących w danej branży,
- wdrażanie nowych technologii i uczestnictwo w ich upowszechnianiu,
- opracowywanie i upowszechnianie elastycznych form kształcenia zawodowego, w tym dla osób z niepełnosprawnościami,
- tworzenie wyspecjalizowanych ośrodków egzaminacyjnych w celu potwierdzania wiedzy i umiejętności nabytych w ramach kształcenia zawodowego i ustawicznego,
- tworzenie wyspecjalizowanych ośrodków egzaminacyjnych, w tym ośrodków walidacji
- potwierdzania w trybie egzaminów eksternistycznych wiedzy i umiejętności nabytych w ramach pozaformalnego i nieformalnego uczenia się,
- tworzenie narzędzi i opracowywanie metod niezbędnych w pracy doradców edukacyjno-zawodowych oraz prowadzenie diagnozy kompetencji osób dorosłych,
- organizowanie praktyk pedagogicznych dla przyszłych nauczycieli kształcenia zawodowego.

Ważnym zadaniem centrów będzie dbałość – we współpracy z pracodawcami – o jak najlepsze wyposażenie poszczególnych pracowni i warsztatów, które to wyposażenie jest niezbędne do realizacji procesu kształcenia i egzaminowania.

Dodatkowo, wspierane będą inwestycje w infrastrukturę w celu podniesienia jakości bazy technologicznodydaktycznej szkolnictwa zawodowego, która często charakteryzuje się przestarzałym zapleczem i wyposażeniem pracowni do praktycznej nauki zawodu. Przedsięwzięcia w tym zakresie bazować powinny na wykorzystaniu obecnej infrastruktury, którą należy dostosować do warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy zawodowej. Wyposażenie/doposażenie pracowni szkolnych ma być uzupełnieniem działań prowadzących do modernizacji oferty kształcenia w danej placówce we współpracy z jej otoczeniem społeczno-gospodarczym. Tego typu inwestycje będą poprzedzone analizą potrzeb szkół zawodowych pod kątem wyzwań regionalnego rynku pracy i uzależnione od diagnozy zapotrzebowania odbiorców wsparcia na tego typu działania oraz będą zgodne ze standardem wyposażenia określonym w *Wytycznych w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020 w obszarze edukacji*.

Limit wydatków związanych z doposażeniem szkół i placówek kształcenia zawodowego w sprzęt niezbędny do realizacji kształcenia zawodowego nie przekroczy 20% całkowitej alokacji PI 10iv (włączając *cross-financing*). Wysokość limitu zostanie zweryfikowana w trakcie przeglądu śródokresowego programu.

Przewidziane jest również inwestowanie w projekty zakładające rozwój doradztwa zawodowego w szkołach i placówkach kształcenia zawodowego i ułatwienie dostępu do

odpowiedniej informacji edukacyjno-zawodowej, tak aby uczniowie dokonywali świadomych wyborów edukacyjnych i zawodowych, kierując się swoimi indywidualnymi preferencjami, predyspozycjami i uzdolnieniami w celu lepszego przygotowania do uczestnictwa w rynku pracy.

Wspierane będą także działania na rzecz poszerzenia oferty kursów zawodowych dla osób dorosłych realizowane we współpracy z pracodawcami poprzez organizację tradycyjnych pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego (m.in. kwalifikacyjne kursy zawodowe), w tym również organizowanych w ramach działalności centrów kształcenia ustawicznego i zawodowego oraz przewidujące wdrażanie programów potwierdzania kwalifikacji zawodowych, a w konsekwencji pozwalających na nabycie uprawnień zawodowych.

Grupa docelowa:

- uczniowie i słuchacze szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe,
- młodociani pracownicy,
- osoby dorosłe,
- szkoły i placówki (instytucje i kadra pedagogiczna) prowadzące kształcenie zawodowe (z wyłączeniem szkół dla dorosłych),
- nauczyciele prowadzący kształcenie ogólne w szkołach i placówkach kształcenia zawodowego,
- nauczyciele przedmiotów zawodowych,
- instruktorzy praktycznej nauki zawodu,
- partnerzy społeczno-gospodarczy,
- pracodawcy.

Typy beneficjentów: wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wybór projektów do realizacji będzie opierał się na kryteriach zaakceptowanych przez Komitet Monitorujący. Stosowane kryteria będą zapewniały wybór projektów, które w największym stopniu przyczynią się do osiągnięcia zakładanych celów szczegółowych i rezultatów priorytetu inwestycyjnego. Główne kryteria wyboru będą odnosić się do następujących kwestii:

- polityki horyzontalne,
- zdolność instytucjonalna,
- kompleksowość wsparcia,
- wpływ na rozwój gospodarczy województwa,

– zwiększenie racjonalnego wykorzystania zasobów,
– wpływ na wzmacnianie regionalnych i inteligentnych specjalizacji.

Preferowane będą przede wszystkim projekty przewidujące kompleksowe wsparcie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, wykorzystujące jak najszersze spektrum możliwych do realizacji działań, tak aby proces dydaktyczny uzupełniony był inwestycjami w wyposażenie/doposażenie bazy do praktycznej nauki zawodu, w celu zapewnienia warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy zawodowej. Ponadto, ze względu na konieczność zapewnienia jak największej współpracy szkół i placówek kształcenia zawodowego ze społeczno-gospodarczym otoczeniem, w szczególności z pracodawcami i szkołami wyższymi premiowane będą projekty realizowane w partnerstwie organów prowadzących z ww. podmiotami. Wspieranie rozwoju centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego, które z zasady składają się z różnych typów szkół i placówek, jak również ściśle współpracują z pracodawcami, będzie stanowiło naturalny determinant realizacji projektów partnerskich.

Projekty związane z zakupem sprzętu lub infrastruktury (w ramach *cross-financingu*) w szkołach i placówkach edukacyjnych będą finansowane wyłącznie, jeżeli zostanie zagwarantowana trwałość inwestycji z EFS. Kryteria będą uwzględniać wyniki edukacyjne szkół i premiować szkoły położone na terenach wiejskich.

Ocena dokonywana w oparciu o przedmiotowe kryteria będzie bezstronna, niedyskryminacyjna i przejrzysta.

IZ RPO zapewni, że wszelkie wsparcie publiczne w ramach niniejszego programu będzie zgodne z zasadami proceduralnymi i materialnymi odnoszącymi się do pomocy państwowej, obowiązującymi na dzień udzielenia wsparcia publicznego.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy.

Projekty będą wybierane w trybie konkursowym ze względu na jego konkurencyjny charakter.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.

Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
P.50	*Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*11 752*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.51	*Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*1 175*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.52	*Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*12 943*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.53	*Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego doposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego*	*szt.*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*82*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.54	*Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w programie*	*szt.*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	*11*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 10iii: Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 4: Wzrost kompetencji osób dorosłych, w szczególności osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych w zakresie znajomości technologii informacyjno-komunikacyjnych i języków obcych.

Uczenie się przez całe życie staje się kluczem do sukcesu całego społeczeństwa.

Rynek pracy reaguje na sytuację gospodarczą i ciągłą gotowości do zmian w obszarze potencjału zawodowego. Istotnego znaczenia nabiera nabywanie kompetencji kluczowych, które zdefiniowane zostały przez Parlament Europejski jako „połączenie wiedzy, umiejętności i postaw odpowiednich do sytuacji".

Dwie z ośmiu kompetencji kluczowych wyróżnionych w Zaleceniach Parlamentu Europejskiego mają istotne znaczenie dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego w dobie transformacji społeczno-gospodarczej i globalizacji: umiejętność porozumiewania się w języku obcym oraz kompetencje informatyczne. W przypadku pierwszej z wymienionych, otwarcie granic i uzyskanie statusu obywatela UE po akcesji Polski do Unii, a także fakt usytuowania województwa zachodniopomorskiego w sąsiedztwie Niemiec, determinują konieczność rozwijania zdolności komunikacyjnych w zakresie języków obcych.

W odniesieniu do drugiej ze wskazanych kompetencji, w procesie edukacji coraz ważniejsze staje się zdobycie umiejętności uczenia się i posługiwania się informacją. Potrzebne są szczególnie umiejętności wyszukiwania, oceny źródła informacji, jego wiarygodności, przydatności informacji, umiejętność jej przetworzenia i zastosowania. Umiejętność korzystania z technologii jest coraz ważniejsza także dlatego, że czynnik ten staje się nowym wymiarem wykluczenia cyfrowego.

Zaproponowany katalog kompetencji ma wpływ na sytuację osób dorosłych na rynku pracy w województwie zachodniopomorskim – posiadanie ww. umiejętności przyczynia się do integracji społecznej i zatrudnienia, jednocześnie umożliwia dalszą samorealizację i rozwój osobisty.

W zakresie rozwijania umiejętności językowych i kompetencji informacyjno-komunikacyjnych wsparcie powinno być kierowane w szczególności do osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych. Największy odsetek osób w wieku 18-69 lat, które nie

potrafią posługiwać się językiem obcym stanowią osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym, jak również osoby 50+. Niższy poziom wykształcenia skutkuje mniejszym stopniem znajomości języków obcych oraz rosnącym odsetkiem osób deklarujących znajomość języka obcego na poziomie podstawowym. Brak znajomości języka obcego zadeklarowało ponad 50% osób w grupach wiekowych 60-69 lat.

Podstawowym urządzeniem służącym rozwojowi umiejętności wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych jest komputer. Stopień umiejętności korzystania z komputera, związany jest z wykształceniem. Im wyższy był poziom uzyskanego wykształcenia tym wyższy był udział osób korzystających z komputera (97% osób w wieku 18-69 z wykształceniem wyższym w stosunku do 36,9% osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym). Odsetek osób, które deklarowały korzystanie z komputera zmniejszał się wraz ze wzrostem wieku osób badanych – z 97,5% w grupie 18-24 lata do 22,3% w grupie osób w wieku 65-69 lat. Sytuację taką odnotowano zarówno wśród kobiet (odpowiednio: z 97,6% do 21,0%) jak i mężczyzn (z 97,4% do 23,8%), a także – w mieście (z 98,4% do 29,6%) i na wsi (z 96,3% do 7,9%). Ponadto, w 2013 r. w województwie zachodniopomorskim za najczęstszą przyczynę nieposiadania dostępu do Internetu w domu wskazano brak potrzeby korzystania z niego. Drugim istotnym powodem był brak odpowiednich umiejętności, stąd konieczność inwestowania w doskonalenie kompetencji w tym zakresie.

Tabela 4: Zestawienie wspólnych wskaźników rezultatu EFS, dla których zostały ustalone wartości docelowe oraz wskaźników rezultatu EFS specyficznych dla programu, odnoszących się do celów szczegółowych, w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionów

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
R.51	*Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*61*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*61*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
R.52	*Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*61*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*61*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
R.53	*Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu*	*słabiej rozwinięty*	*osoby*	*nie dotyczy*	*0*	*0*	*61*	*%*	*2013*	*0*	*0*	*61*	*SL 2014*	*bieżący monitoring*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typ projektów:

1. Wsparcie osób dorosłych, w szczególności osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych w zakresie doskonalenia umiejętności wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych i porozumiewania się w językach obcych.

Przedsięwzięcia podejmowane w ramach tego typu projektów mają zapewnić wsparcie dla osób dorosłych, w szczególności osób starszych (powyżej 50 roku życia) i osób o niskich kwalifikacjach, chcących podnosić swoje umiejętności, wiedzę i kompetencje poprzez udział w kształceniu ustawicznym, ukierunkowane na zdobycie nowych lub podwyższenie kompetencji informatycznych oraz w zakresie języków obcych, które to kompetencje są najbardziej pożądane na rynku pracy. Jednocześnie, zakres interwencji w tych obszarach będzie prowadził przede wszystkim do zdobycia kwalifikacji, a nie wyłącznie ponoszenia kompetencji.

Ponadto udzielane wsparcie obejmować będzie działania ukierunkowane na przeprowadzenie formalnej oceny i certyfikacji umiejętności oraz kompetencji osiągniętych przez uczestników, co oznacza że fakt nabycia nowych kompetencji powinien być udokumentowany co najmniej uzyskaniem uznanego na terytorium UE certyfikatu.

Wsparcie zostanie skierowane do grup defaworyzowanych na rynku pracy, czyli do osób wykazujących największą lukę kompetencyjną i posiadających największe potrzeby w dostępie do edukacji we wskazanym powyżej zakresie, w tym w szczególności osoby o niskich kwalifikacjach i osoby powyżej 50 roku życia.

Jednocześnie, dopuszcza się możliwość przeznaczenia max. 10% alokacji na wsparcie grup, które nie są sklasyfikowane jako defaworyzowane, niemniej działania kierowane do takich osób powinny wynikać z realnych i rzeczywistych potrzeb odbiorców wsparcia (podejście popytowe).

Grupa docelowa:

– osoby dorosłe zamierzające uczestniczyć w kształceniu ustawicznym w zakresie kształtowania kompetencji informatycznych oraz porozumiewania się w językach obcych, w szczególności osoby starsze (powyżej 50 roku życia) i osoby o niskich kwalifikacjach.

Typy beneficjentów: wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wybór projektów do realizacji będzie opierał się na kryteriach zaakceptowanych przez Komitet Monitorujący. Stosowane kryteria będą zapewniały wybór projektów, które w największym stopniu przyczynią się do osiągnięcia zakładanych celów szczegółowych i rezultatów priorytetu inwestycyjnego. Główne kryteria wyboru będą odnosić się do następujących kwestii:

- polityki horyzontalne,
- zdolność instytucjonalna,
- zwiększenie racjonalnego wykorzystania zasobów,
- wpływ na wzmacnianie regionalnych i inteligentnych specjalizacji.

Preferowane będą przede wszystkim projekty, które wspierać będą osoby starsze i osoby o niskich kwalifikacjach.

Ocena dokonywana w oparciu o przedmiotowe kryteria będzie bezstronna, niedyskryminacyjna i przejrzysta.

Z uwagi na zobowiązanie władz polskich w zakresie wypełnienia warunkowości ex-ante nr 10.3, zawarte w PO WER, prowadzenie działań w ramach PI 10iii nadzorowanych przez IZ RPO województwa zachodniopomorskiego, jest uzależnione od wypełnienia tych zobowiązań na szczeblu ogólnokrajowym przez IZ PO WER.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy.

Projekty będą wybierane w trybie konkursowym ze względu na jego konkurencyjny charakter.

Jednocześnie, zasadność zastosowania trybu konkursowego zostanie zweryfikowana w trakcie przeglądu śródokresowego programu. W przypadku stwierdzenia, iż tryb konkursowy jest nieefektywny (w tym kosztowo) będzie zastosowany tryb pozakonkursowy. Tryb ten będzie spójny z opracowanym systemem dystrybucji środków w oparciu o podejście popytowe. Powyższy system zdeterminuje konieczność wyboru Instytucji Pośredniczącej jako operatora środków.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.

Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
P.55	*Liczba osób o niskich kwalifikacjach, objętych wsparciem w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	**14 690**	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.33	*Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	**4 197**	*SL 2014*	*bieżący monitoring*
P.56	*Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*0*	**20 986**	*SL 2014*	*bieżący monitoring*

2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

W ramach przedmiotowego Priorytetu nie planuje się działań w zakresie innowacji społecznych i współpracy ponadnarodowej.

W Osi Priorytetowej VIII Edukacja zachodzi silna komplementarność działań realizowanych w obszarze edukacji przedszkolnej i kształcenia zawodowego z działaniami realizowanymi w ramach IX Osi Priorytetowej Infrastruktura publiczna(Priorytet Inwestycyjny 10).

W zakresie komplementarności z działaniami realizowanymi w ramach celów tematycznych 1-7, finansowanych ze środków EFRR, występuje ona w ramach:

I Osi Priorytetowej – Priorytet Inwestycyjny 1b poprzez podejmowanie działań edukacyjnych (EFS) na rzecz wzrostu innowacyjności przedsiębiorstw (EFRR); Priorytet Inwestycyjny 3a poprzez łączenie realizacji projektów zakładających wsparcie dla przedszkoli lub form wychowania przedszkolnego (EFS) z projektami, w których przewidziano wsparcie rozwoju przedsiębiorstw (EFRR).

2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6: Ramy wykonania osi priorytetowej, w podziale na fundusze i kategorie regionów

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik postępu finansowego, produktu lub jeśli właściwe wskaźnik rezultatu)	Lp.	Jednostka pomiaru(w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)	Kwota rezerwy wykonania, która zostanie ostatecznie alokowana w 2019 r.
						M	K	O	M	K	O			
VIIIEdukacja	***P.56****Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie*	*1*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*		*9 444*			*20 986*		*SL 2014*	*Wykorzystany wskaźnik dotyczy projektów realizowanych w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 10iii, na który wstępnie przeznaczono 11% alokacji Osi priorytetowej VIII Edukacja.*	*6%*
	P.50*Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie*	*2*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*		*5 288*			*11 752*		*SL 2014*	*Wykorzystany wskaźnik dotyczy projektów realizowanych w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 10iv, na który wstępnie przeznaczono 13% alokacji Osi priorytetowej VIII Edukacja.*	
	P.52*Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy*	*3*	*osoby*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*		*5 824*			*12 943*		*SL 2014*	*Wykorzystany wskaźnik dotyczy projektów realizowanych w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 10iv, na który wstępnie przeznaczono 29% alokacji Osi priorytetowej VIII Edukacja.*	
	F.01*Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych*	*4*	*EURO*	*EFS*	*słabiej rozwinięty*		*19 099 333*			*106 107 406*		*SL 2014*	*Nie dotyczy*	

2.A.9 Kategorie interwencji

Tabele 7-11: Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorię interwencji

Fundusz i Kategoria regionu : Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Społeczny														
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium			Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		
Oś priorytetowa	Kod	€	Oś priorytetowa	Kod	€	Oś priorytetowa	Kod	€	Oś priorytetowa	Kod	€	Oś priorytetowa	Kod	€
X Edukacja	*115 Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia*	*30 900 000*	X Edukacja	*01 Dotacja bezzwrotna*	*90 191 295*	X Edukacja	*01 Duże obszary miejskie (o ludności >50 000 i dużej gęstości zaludnienia)*	*24 718 523,*	X Edukacja	*01 Zintegrowane inwestycje terytorialne – miejskie*	17 200 000	X Edukacja	*01 Wspieranie przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i zasobooszczędną*	
													03 Wzmacnianie konkurencyjności MŚP	
							02 Małe obszary miejskie (o ludności >5 000 i średniej gęstości zaludnienia)	*27 004 689,*					*04 Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji*	
							03 Obszary wiejskie (o małej gęstości zaludnienia)	*38 468 083*		*07 Nie dotyczy*	72 991 295			

KATEGORIE INTERWENCJI

Fundusz i Kategoria regionu : Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Społeczny														
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium			Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		
Oś priorytetowa	Kod	€	Oś priorytetowa	Kod	€	Oś priorytetowa	Kod	€	Oś priorytetowa	Kod	€	Oś priorytetowa	Kod	€
													05 Zwiększanie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjnych i komunikacyjnych	
													06 Niedyskryminacja	
							07 Nie dotyczy						*07 Równość płci*	
													08 Nie dotyczy	
	117 Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji	*10 000 000*												

KATEGORIE INTERWENCJI

Fundusz i Kategoria regionu : Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Społeczny														
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium			Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11: Wymiar 6 EFS secondary theme (Wyłącznie EFS)		
Oś priorytetowa	Kod	€	Oś priorytetowa	Kod	€	Oś priorytetowa	Kod	€	Oś priorytetowa	Kod	€	Oś priorytetowa	Kod	€
	118 Lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami	*49 291 295*												

IX INFRASTRUKTURA PUBLICZNA

2.A.1 Oś priorytetowa

2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz (w stosownych przypadkach)

OP *Infrastruktura publiczna* realizowana będzie w oparciu o realizację CT 2, 9 i 10. Połączenie trzech CT w ramach jednej Osi priorytetowej jest uzasadnione z uwagi na komplementarność zaplanowanych do realizacji typów projektów oraz proponowany zakres interwencji. OP *Infrastruktura publiczna* będzie ukierunkowana na interwencję zmierzającą do poprawy dostępności do wysokiej jakości infrastruktury publicznej, w tym dzięki zastosowaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych. Działania te będą komplementarne w stosunku do interwencji z Europejskiego Funduszu Społecznego, co w konsekwencji wpłynie na podniesienie poziomu usług społecznych oraz publicznych.

Kreowanie korzystnych warunków dla zrównoważonego rozwoju oraz równego dostępu do usług jest jednym z priorytetów w politykach Unii Europejskiej. W perspektywie finansowej 2014-2020 planuje się kompleksowe wsparcie obszarów zagrożonych wyłączeniem wspierając nie tylko usługi społeczne z zakresu ochrony zdrowia i pomocy społecznej, ale również wzmacniając działania polegające na wsparciu infrastruktury edukacyjnej oraz działania na rzecz poszerzenia zastosowań technologii informacyjno-komunikacyjnych w podmiotach publicznych. Uwzględniając szczególnie niekorzystną pod względem społecznym i ekonomicznym sytuację części województwa zachodniopomorskiego, dostrzega się potrzebę podejmowania równoległych i komplementarnych względem siebie działań na rzecz włączenia społecznego, zwłaszcza poprzez pobudzanie i kreowanie rynku pracy oraz wzmacnianie potencjału edukacyjnego. Ponadto dostrzega się potrzebę podjęcia równoległych działań ukierunkowanych na poszerzenie i ułatwienie dostępu obywateli do administracji z wykorzystaniem technologii komunikacyjno-informacyjnych. Niezbędne jest podjęcie komplementarnych działań polegających na jednoczesnej rozbudowie określonych elementów infrastruktury publicznej (w tym edukacyjnej) wraz z poszerzaniem zastosowań technologii cyfrowych przy kontaktach podmiotów publicznych z odbiorcą zewnętrznym. Z tego względu zasadne jest połączenie w ramach jednej osi priorytetowej interwencji EFRR ukierunkowanej na infrastrukturę publiczną, przyczyniającą się do likwidowania nierówności w dostępie do usług społecznych oraz wspierającą rewitalizację ubogich społeczności, jak też uwzględniającą działania na rzecz rozwoju infrastruktury edukacyjnej, a także wspierającą działania na rzecz poszerzenia dostępu do podmiotów publicznych z wykorzystaniem technologii cyfrowych.

Finansowanie będzie możliwe tylko w przypadku podmiotów (publicznych lub prywatnych), funkcjonujących w publicznym systemie opieki zdrowotnej oraz w oparciu o kontrakt z NFZ. Podmioty będą musiały przedstawić stosowne dokumenty potwierdzające, że mają umowę na usługi podobne do celów planowanych inwestycji lub zobowiązać się do przedstawienia umowy z NFZ w okresie następującym po okresie w którym projekt został zrealizowany.

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 9a: Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 1: Zwiększona dostępność do wysokiej jakości infrastruktury zdrowotnej

Zmiany demograficzne zachodzące w województwie wymagają dostosowania infrastruktury i zakresu świadczeń ochrony zdrowia do potrzeb w tym zakresie, zwłaszcza w obszarze opieki długoterminowej stacjonarnej i domowej, opieki paliatywno-hospicyjnej oraz rehabilitacji leczniczej. Należy też wskazać, że baza łóżek szpitalnych na terenie województwa wymaga przeprofilowania łóżek krótkoterminowych na miejsca przeznaczone do opieki długoterminowej, rehabilitacji leczniczej, psychiatrii i geriatrii. Szpitale na terenie województwa nie są wystarczająco wyposażone w aparaturę i sprzęt medyczny, a istniejący sprzęt nie jest dostatecznie unowocześniany. Dotyczy to zwłaszcza głównych zdiagnozowanych na terenie regionu schorzeń stanowiących przyczynę umieralności, tj. chorób układu krążenia oraz nowotworów. Wsparcia wymaga także rozwój infrastruktury w obszarze budowy i rozwoju domów hospicyjnych, w tym ich wyposażenie, oraz innych ośrodków świadczących opiekę paliatywną. Ponadto województwo charakteryzuje się wysokim w skali kraju i Europy wskaźnikiem zgonów niemowląt i umieralności okołoporodowej. Województwo charakteryzuje jeden z najniższych w Polsce współczynnik przeciętnego dalszego trwania życia we wszystkich grupach wiekowych.

Podejmowane będą wyłącznie inwestycje zweryfikowane zidentyfikowanymi deficytami i potrzebami uwzględniającymi sytuację demograficzną i epidemiologiczną (odpowiednio identyfikowaną na poziomie województwa – w zależności od specyfiki podmiotu leczniczego i oferowanych przez niego usług) oraz faktycznym zapotrzebowaniem i dostępnością infrastruktury ochrony zdrowia na danym obszarze.

Interwencja w ramach priorytetu 9a będzie stanowiła komplementarne wsparcie wobec interwencji zaplanowanej z EFS. Działania te będą odpowiadały zmianom demograficznym zachodzącym w regionie, a dotyczącym m. in. starzenia się społeczeństwa. W obszarze ochrony zdrowia będą one ukierunkowane zwłaszcza na zapobieganie przedwczesnej umieralności spowodowanej zachorowalnością na schorzenia stanowiące główną przyczynę umieralności w regionie. Ponadto podejmowane działania będą miały na celu zmniejszanie niekorzystnych skutków wysokiej zachorowalności na choroby nowotworowe oraz choroby układu krążenia. Celem tych działań będzie poprawa

dostępności do placówek ochrony zdrowia prowadzących działalność leczniczą w zakresie zdiagnozowanych w regionie schorzeń stanowiących główną przyczynę umieralności.

Wiele placówek szpitalnych wymaga przekształceń infrastrukturalnych w zakresie określonym przez Krajowe Ramy Strategiczne. Wskazane przekształcenia zrównoważą, zwiększą wydajność i dostępność systemu ochrony zdrowia.

Cel szczegółowy 2: Zwiększona dostępność usług społecznych.

Województwo zachodniopomorskie cechuje niekorzystna sieć osadnicza, znaczne rozproszenie siedlisk ludzkich, relatywnie niska gęstość zaludnienia oraz wciąż niewystarczająca dostępność infrastruktury usług publicznych dla mieszkańców regionu. Znaczna część mieszkańców regionu, w tym zwłaszcza terenów najsłabiej zaludnionych, obejmujących centralną część regionu, ma utrudniony dostęp do podstawowych funkcji publicznych, w tym infrastruktury społecznej. Konsekwencją tego stanu rzeczy jest pogłębianie zjawiska wykluczenia społecznego kolejnych grup mieszkańców regionu i nierówność w dostępie do usług.

Województwo Zachodniopomorskie cechuje się najwyższymi w Polsce wskaźnikami: liczby rozwodów, liczby rodzin niepełnych, liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz nasilającymi się zjawiskami uzależnień, przemocy w rodzinie i niewydolności opiekuńczo-wychowawczej. Zjawiska te, w kontekście słabej sieci zaludnienia, wymagają kompleksowego, zintegrowanego i specjalistycznego systemu wsparcia rodziny.

Rozwój usług społecznych i zdrowotnych na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, wspierany ze środków EFRR, powinien być zgodny z założeniami europejskich zasad przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej oraz z kierunkami wskazanymi w Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020.

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
R.54	*Średni czas pobytu chorego w szpitalu*	*dni*	*słabiej rozwinięty*	*5,7*	*2013*	*4,7*	*Informator statystyczny ochrony zdrowia województwa zachodnio-*	*raz na dwa lata*

							pomorskiego	
R.55	*Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej*	*szt.*	*Słabiej rozwinięty*	*67 879*	*2013*	*68 817*	*GUS*	*raz w roku*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy projektów:

1. Budowa(w wyjątkowych, uzasadnionych przypadkach), przebudowa, modernizacja obiektów ochrony zdrowia.

Poprzez realizację przedsięwzięć tego typu poprawi się dostępność do wysokiej jakości infrastruktury zdrowotnej. Przedsięwzięcia polegać będą na modernizacji obiektów ochrony zdrowia, zgodnie z zapisami Policy Paper, w szczególności mającymi na celu poprawę jakości i bezpieczeństwa świadczeń zdrowotnych. Poprzez tego typu działania zwiększy się dostępność mieszkańców regionu do wysokiej jakości świadczeń medycznych. Głównymi beneficjentami będą zakłady opieki zdrowotnej oraz organy prowadzące zakłady opieki zdrowotnej. W przypadku obiektów infrastruktury publicznej chodzi o poprawę dostępności tego typu obiektów dla mieszkańców zwłaszcza obszarów marginalizowanych. Przedsięwzięcia te będą realizowane jako działania komplementarne w stosunku do działań realizowanych przy współfinansowaniu z Europejskiego Funduszu Społecznego, których zasadniczym celem jest włączenie społeczne. Możliwość realizacji inwestycji w ochronie zdrowia będzie możliwa na zasadach wynikających z UP, Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020.
Dokument pn. „Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020" stanowi krajowe ramy strategiczne dla wszystkich przedsięwzięć realizowanych w obszarze zdrowia w perspektywie 2014-2020. Głównym narzędziem koordynacji interwencji podejmowanych w sektorze zdrowia ze środków UE będzie Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia działający pod przewodnictwem ministra właściwego ds. zdrowia.
W celu zapewnienia właściwego mechanizmu koordynacji, Komitet na bieżąco analizuje kwestie związane z ochroną zdrowia, w szczególności pod kątem zapewnienia

skuteczności i efektywności podejmowanych interwencji ze środków UE, osiągania oczekiwanych rezultatów oraz wpływu realizacji Planu działań na cele Policy Paper w zakresie ochrony zdrowia oraz cele Umowy Partnerstwa i Programów Operacyjnych.
Warunkiem koniecznym dla podejmowania interwencji w sektorze zdrowia ze środków EFSI jest ich zgodność z uzgodnionym przez Komitet Sterujący Planem działań w sektorze zdrowia (Plan działań).
Plan działań – bezpośrednio powiązany z Umową Partnerstwa oraz uwzględniający inwestycje podejmowane ze środków krajowych (w tym w ramach konkursów na zadania finansowane ze środków publicznych oraz kontraktów na świadczone usługi) – zawiera m.in. listę potencjalnych projektów realizowanych na poziomie krajowym i regionalnym utworzoną po analizie pod kątem komplementarności i efektywności kosztowej propozycji przedstawionych przez IZ, zasady dotyczące trybów i kryteriów wyboru projektów w ramach naborów ogłaszanych w ramach programów centralnych i regionalnych. Inwestycje będą realizowane wyłącznie przez podmioty wykonujące działalność leczniczą (publiczne i prywatne), udzielające świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W przypadku poszerzenia działalności podmiotu wykonującego działalność leczniczą, wymagane będzie zobowiązanie do posiadania umowy na udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych najpóźniej w kolejnym okresie kontraktowania świadczeń po zakończeniu realizacji projektu.

Podejmowane będą wyłącznie inwestycje zweryfikowane zidentyfikowanymi deficytami i potrzebami uwzględniającymi sytuację demograficzną i epidemiologiczną (odpowiednio identyfikowaną na poziomie województwa – w zależności od specyfiki podmiotu leczniczego i oferowanych przez niego usług) oraz faktycznym zapotrzebowaniem i dostępnością infrastruktury ochrony zdrowia na danym obszarze z wykorzystaniem map zdrowotnych w opracowaniu przez Ministerstwo Zdrowia[5] z zastrzeżeniem zasad opisanych w Kierunkowych zasadach wyboru projektów.

Na zasadach i w zakresie zgodnym z Policy Paper wspierane będą między innymi projekty polegające na przeprowadzeniu niezbędnych, z punktu widzenia udzielania świadczeń zdrowotnych, prac remontowo-budowlanych, w tym w zakresie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, a także wyposażeniu w sprzęt medyczny oraz – jako element projektu – rozwiązaniach w zakresie IT (oprogramowanie, sprzęt). Z uwagi na charakter świadczeń realizowanych w POZ, inwestycje prowadzone w ramach tego typu projektu mogą być ukierunkowane na wszystkie problemy zdrowotne dorosłych i dzieci rozwiązywane w ramach świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, przy czym powinny one przyczyniać się do rozwoju opieki koordynowanej, z uwzględnieniem środowiskowych form opieki (community based care). Komplementarnie w PO WER realizowane będą działania związane z doskonaleniem kompetencji lekarzy, w tym POZ. Zakres interwencji

[5] 'Maps of needs to be developed in accordance with the Action Plan concerning the fulfillment of ex-ante conditionality 9.3 on Health'

powinien wynikać z diagnozy lub danych ujętych w dostępnych rejestrach, wskazujących na potrzeby. Interwencja w obszarze ochrony zdrowia będzie silnie koordynowana przy uwzględnieniu mechanizmów koordynacji zgodnych z Umową Partnerstwa oraz w oparciu o Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Mapa potrzeb, która zostanie opracowana przez Ministerstwo Zdrowia, zapewni, że wsparcie w obszarze ochrony zdrowia udzielane z poziomu regionalnego będzie spójne ze wsparciem udzielanym z poziomu krajowego, a ponadto będzie gwarantowała efektywne wykorzystanie środków europejskich. Wsparcie na rzecz infrastruktury ochrony zdrowia ma służyć także poprawie warunków udzielania świadczeń w warunkach ambulatoryjnych oraz POZ na rzecz ograniczenia nadmiernych przyjęć szpitalnych. Istotnym elementem wsparcia będzie także poprawa warunków udzielania specjalistycznych i wysokospecjalistycznych świadczeń medycznych, co przyczyni się do ograniczenia problemu dostępności do specjalistycznej opieki oraz nowoczesnych technologii, jak też ograniczy problem wydłużonego oczekiwania przez pacjentów usługi specjalistyczne.
Celem udzielania wsparcia w obszarze ochrony zdrowia jest likwidacja ograniczeń związanych z utrudnioną dostępnością do opieki zdrowotnej. Takie działania będą sprzyjały restrukturyzacji systemu ochrony zdrowia. Wsparcie uzyskają projekty, które zostaną ocenione pod kątem ich opłacalności, zaś nie będą mogły uzyskać wsparcia takie projekty, które będą przyczyniać się do powiększenia nadwyżki potencjału istniejącej obecnie infrastruktury.
Głównym narzędziem koordynacji interwencji podejmowanych w sektorze zdrowia ze środków UE jest Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia.

Podejmowane działania będą komplementarne do działań planowanych w ramach CT 1 i 3. Komplementarność interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego 9a będzie możliwa w powiązaniu z projektami realizowanymi w zakresie innowacyjności i aktywności badawczo-wdrożeniowej przedsiębiorstw, co ostatecznie wpłynie na podniesienie poziomu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki województwa a jednocześnie poprawi skuteczność i efektywność usług w zakresie ochrony zdrowia.
Inwestycje EFRR nie powinny być ukierunkowane na duże instytucje o charakterze opiekuńczo-pobytowym, zdefiniowane zgodnie z polskim prawodawstwem, świadczące usługi długoterminowej pomocy dla osób niepełnosprawnych, dzieci, osób starszych oraz psychicznie chorych.

Grupy docelowe: mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego.

Typy beneficjentów:

– w przypadku projektów dotyczących wsparcia podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych w zakresie geriatrii, opieki długoterminowej oraz opieki paliatywnej i hospicyjnej -podmioty wykonujące działalność leczniczą, udzielające

świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, z wyłączeniem podmiotów, które będą kwalifikowały się do otrzymania wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (wyłączenie to nie dotyczy szpitali ponadregionalnych posiadających w swoich strukturach oddziały geriatryczne),

– w przypadku pozostałych projektów – podmioty lecznicze udzielające świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych: samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, przedsiębiorcy, jednostki budżetowe oraz lekarze i pielęgniarki, którzy wykonują swój zawód w ramach działalności leczniczej i udzielają świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (z wyłączeniem podmiotów, które będą kwalifikowały się do otrzymania wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko - wyłączenie to nie dotyczy szpitali ponadregionalnych posiadających w swoich strukturach oddziały geriatryczne).

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

W ramach priorytetu inwestycyjnego zidentyfikowano obszary w ramach których może wystąpić pomoc publiczna.

2. Budowa (w wyjątkowych, uzasadnionych przypadkach), odbudowa, przebudowa, modernizacja i wyposażenie obiektów infrastruktury społecznej, w tym mieszkalnictwo chronione, infrastruktura społeczna wspierająca osoby bezdomne, zakłady aktywności zawodowej;

Planowane do realizacji projekty przyczynią się do włączenia społecznego grup marginalizowanych i zagrożonych marginalizacją. Będą to przedsięwzięcia polegające np. na aranżowaniu obiektów z przeznaczeniem na mieszkania dla usamodzielniających się wychowanków domów dziecka, dostosowaniu infrastruktury dla celów wsparcia na rzecz wychodzenia z bezdomności, utworzeniu regionalnego ośrodka wsparcia rodziny. Ponadto planuje się wsparcie procesów usamodzielniania się osób niepełnosprawnych poprzez dostosowywanie infrastruktury społecznej do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz poprawę warunków usług publicznych świadczonych na rzecz osób niepełnosprawnych. Wsparcie będą mogły uzyskać inwestycje polegające na przebudowie lub remoncie zdegradowanych budynków w celu ich adaptacji na mieszkania socjalne, wspomagane i chronione. Możliwa będzie interwencja wykraczająca poza części wspólne budynków mieszkalnych. Kluczowym efektem wsparcia będzie usamodzielnienie się ekonomiczne i społeczne osób objętych komplementarnym wsparciem z EFS

W sytuacji gdy wsparcie infrastruktury uznaje się za niezbędne, zostanie ono połączone z procesem integracji w społeczeństwie, aktywizacji społecznej i dezinstytucjonalizacji.

Ponadto wsparcie przeznaczone będzie również na zakłady aktywności zawodowej, co poprawi dostępność do rynku pracy osób niepełnosprawnych oraz będzie sprzyjało ich rehabilitacji zawodowej oraz społecznej.

Wsparcie powiązane będzie z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług włączając formy stacjonarne), jednak tam gdzie bardziej zasadne jest zastosowanie form instytucjonalnych ich wsparcie również będzie możliwe. Tworzenie efektywnej opieki środowiskowej będzie elementem równoległym do dostosowania usług społecznych do potrzeb społeczeństwa. Ze względu na zróżnicowanie potrzeb poszczególnych grup docelowych dla zapewnienia efektywności wsparcia, podejmowane interwencje muszą mieć charakter zindywidualizowany, kompleksowy i długofalowy. Oznacza to iż, projekty finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego będą realizowane w ścisłym połączeniu z działaniami podejmowanymi w ramach wsparcia Europejskiego Funduszu Społecznego, który pełni funkcję wiodącą w tym obszarze.

W ramach RPO WZ 2014-2020 wsparcie będą mogły uzyskać jedynie projekty które będą zgodne z demarkacją przeprowadzoną pomiędzy poszczególnymi programami operacyjnymi.

Projekty realizowane w ramach tego priorytetu inwestycyjnego będą stanowić uzupełnienie działań współfinansowanych przez Europejski Fundusz Społeczny.

Inwestycje EFRR nie powinny być ukierunkowane na duże instytucje o charakterze opiekuńczo-pobytowym, zdefiniowane zgodnie z polskim prawodawstwem, świadczące usługi długoterminowej pomocy dla osób niepełnosprawnych, dzieci, osób starszych oraz psychicznie chorych.

Grupy docelowe: mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego.

Typy beneficjentów: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst, organizacje pozarządowe, spółdzielnie mieszkaniowe, TBS, podmioty ekonomii społecznej.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

W ramach priorytetu inwestycyjnego zidentyfikowano obszary w ramach których może wystąpić pomoc publiczna.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

W obszarze ochrony zdrowia głównym kryterium wyboru operacji będzie odniesienie do zidentyfikowanych na poziomie krajowym i regionalnym obszarów deficytowych oraz znajdowanie się na Mapie potrzeb.

Kryteria wyboru mają za zadanie eliminować projekty powielające infrastrukturę w regionie oraz promować projekty specjalizujące i przekształcające funkcje infrastruktury.

Kryteria wyboru powinny sprawdzać, czy cel inwestycji można osiągnąć poprzez wspólny dostęp i lepsze wykorzystanie istniejących zasobów, przez współpracę między usługodawcami, wykorzystując istniejący nadmiar infrastruktury będącej w posiadaniu innego usługodawcy lub poprawę ogólnej efektywności w istniejących już sąsiednich jednostkach zajmujących się kwestiami zdrowotnymi.

Projekty w obszarze ochrony zdrowia kwalifikują się do wsparcia jeśli:

a) są zgodne z Planem działań (Pd) w sektorze zdrowia, uzgodnionym przez Komitet Sterujący, i jeśli zasadność ich realizacji wynika z map potrzeb. Projekty będą wybierane zgodnie z kryteriami wyboru opartymi na rekomendacjach określonych w Pd,
b) wydatki ponoszone w ramach projektów dotyczących infrastruktury w zakresie opieki szpitalnej (w tym przygotowanie i ponoszenie w ich ramach wydatków) mogą być certyfikowane po wprowadzeniu map potrzeb w dziedzinie medycyny oraz rodzaju świadczeń zbieżnym tematycznie z zakresem danego projektu.
c) w drodze wyjątku od warunku określonego w punkcie b, inwestycje dotyczące infrastruktury w kontekście opieki koordynowanej mające na celu wzmocnienie podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej oraz środowiskowych form opieki (zarówno w kontekście deinstytucjonalizacji oraz tworzenia środowiskowych form opieki) mogą być współfinansowane od razu po przyjęciu przez Komitet Sterujący Planu działań, pod warunkiem, że diagnoza lub dane w dostępnych rejestrach umożliwiają weryfikację zasadności ich realizacji. Preferencyjnie traktowane będą projekty wspierające przeniesienie akcentów z usług wymagających hospitalizacji na rzecz POZ i AOS, jak również wspierające rozwój opieki koordynowanej, z uwzględnieniem środowiskowych form opieki.

Inwestycje polegające na dostosowaniu istniejącej infrastruktury do obowiązujących przepisów są niekwalifikowalne chyba że ich realizacja jest uzasadniona z punktu widzenia poprawy efektywności (w tym kosztowej) i dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej. Promowane będą projekty:

- efektywne kosztowo i realizowane przez podmioty, które wykazują największą efektywność finansową,
- przewidujące działania konsolidacyjne i inne formy współpracy podmiotów leczniczych, a także działania w zakresie reorganizacji i restrukturyzacji wewnątrz podmiotów leczniczych, w celu maksymalizacji wykorzystania infrastruktury, w tym sąsiadującej, oraz stopnia jej dostosowania do istniejących deficytów,
- przyczyniające się do racjonalizacji systemu opieki zdrowotnej w regionie.

W obszarze infrastruktury społecznej preferowane będą projekty ukierunkowane na rozwój usług na poziomie społeczności lokalnych.

Premiowane będą projekty, które będą dostarczać usług nie występujących na danym obszarze, a diagnoza wskazuje na duże zapotrzebowanie w danym zakresie.

Wszystkie projekty będą musiały uwzględniać trendy demograficzne i potrzeby terytorialne.

Wsparcie inwestycyjne projektów ze środków EFRR ma charakter uzupełniający (dodatkowy) i możliwe będzie wyłącznie w powiązaniu z działaniami realizowanymi ze środków EFS.

Budowa nowych obiektów będzie możliwa jedynie pod warunkiem braku możliwości adaptacji istniejących budynków oraz przedstawienia zdiagnozowanych potrzeb w zakresie wprowadzanych w danym obiekcie usług.

Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o obiektywne kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem aspektów umożliwiających weryfikację projektów w zakresie zgodności z zasadami horyzontalnymi opisanymi w sekcji 11.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy, tryb pozakonkursowy.

Tryb pozakonkursowy będzie stosowany gdy:

1. występuje prawny obowiązek realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikający z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności gdy występuje monopol kompetencyjny,
2. uprzednio bezpośrednio zidentyfikowano konkretne projekty – w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji – w programie operacyjnym (lista dużych projektów zgodnie z art. 100 rozporządzenia ramowego, projekty wynegocjowane w kontrakcie terytorialnym, zawarte w strategii rozwoju lub dokumentach przygotowanych na potrzeby warunkowości ex ante.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.
Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI

.2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie planuje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
P.57	*Liczba wspartych podmiotów leczniczych*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*6*	*SL2014*	*raz w roku*
CO36	*Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi*	*osoby*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*74 450*	*SL2014*	*raz w roku*
P.58	*Liczba wybudowanych/przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*10*	*SL2014*	*raz w roku*

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 9b: Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 3: Zmniejszone zagrożenie wykluczeniem społecznym ludności zamieszkującej obszary zdegradowane i peryferyjne.

Efektem wsparcia będzie wyprowadzenie obszarów zdegradowanych i ludności zamieszkującej te obszary z sytuacji problemowych.
Specyfiką województwa zachodniopomorskiego jest duża liczba obszarów popegeerowskich. Uwarunkowania społeczne sprawiły, że tzw. obszary popegeerowskie są często miejscem kumulacji różnorodnych problemów społecznych. Transformacja gospodarcza odcisnęła swoje piętno najsilniej wśród tych miejscowości, w wyniku czego do dziś pozostają nierozwiązane problemy wykluczenia społecznego, lokalnego rynku pracy, wysokiego bezrobocia, niedoinwestowania infrastrukturalnego oraz pauperyzacji. Obszary objęte specjalną strefą włączenia w sposób szczególny wymagają rewitalizacji fizycznej, społecznej i gospodarczej. Są to obszary o szczególnie niekorzystnych uwarunkowaniach pod względem dostępności komunikacyjnej, istniejącej infrastruktury publicznej, cechujące się wysokim stopniem bezrobocia i niską atrakcyjnością gospodarczą ale przede wszystkim odznaczające się dużymi problemami w zakresie wykluczenia społecznego. W województwie zachodniopomorskim występuje koncentracja powiatów marginalizowanych, o najwyższej stopie bezrobocia w centralnej i wschodniej części województwa.

Podejmowane działania mają służyć wspieraniu rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej obszarów zdegradowanych. Obszary takie na terenie województwa zachodniopomorskiego występują zarówno na terenach wiejskich, jak i na terenach miejskich. Na terenach wiejskich obszary zdegradowane obejmują przede wszystkim tereny na których do 1992 r. funkcjonowały Państwowe Gospodarstwa Rolne. W miastach problem obszarów zdegradowanych dotyka głównie terenów poprzemysłowych, powojskowych jak i niedoinwestowanych oraz zaniedbanych starych dzielnic miejskich. Rewitalizacja fizyczna służyć ma odbudowie potencjału tych terenów oraz na obszarach miejskich przyczyniać się ma do odbudowy tkanki miejskiej. Rewitalizacja fizyczna będzie przeprowadzana komplementarnie do działań służących rewitalizacji społecznej. Skutkiem tych działań będzie zniwelowanie zjawisk związanych z problemami społecznymi .

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
R.56	*Odsetek mieszkańców żyjących w rodzinach korzystających z pomocy społecznej do ogółu mieszkańców*	*%*	*słabiej rozwinięty*	*17,8* *(SSW)*	*2013*	*15,5* *(SSW)*	*Ocena Zasobów Pomocy Społecznej*	*raz w roku*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy projektów:

1. Kompleksowa realizacja działań na podstawie planów rewitalizacji obszarów zdegradowanych jako zintegrowane przedsięwzięcia dotyczące wszystkich aspektów rewitalizacji danego obszaru.

W ramach tego typu projektów realizowane będą przedsięwzięcia oparte na planach rewitalizacji obszarów zdegradowanych. Będą to zintegrowane przedsięwzięcia obejmujące zarówno rewitalizację fizyczną jak i gospodarczą danego obszaru. Działania te będą komplementarne względem realizowanych, przy współudziale Europejskiego Funduszu Społecznego, działań na rzecz rewitalizacji społecznej. Przedsięwzięcia będą się koncentrować na rewitalizacji obszarów po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych, a także obszarów poprzemysłowych, powojskowych, a w drugiej kolejności na niedoinwestowanych i zaniedbanych obszarach miejskich.
Działania w obszarze rewitalizacji w PI 9b finansowane z EFRR będą mogły dotyczyć między innymi przebudowy lub adaptacji zdegradowanych budynków, obiektów, terenów i przestrzeni w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych lub rekreacyjnych. W zakresie projektów

dotyczących mieszkalnictwa, możliwa będzie realizacja jedynie działań związanych z częściami wspólnymi budynków.

W ramach priorytetu przewidziane jest finansowanie dróg lokalnych jednakże jedynie jako element projektu oraz wsparcie to będzie musiało być elementem kompleksowej rewitalizacji.

Obszary rewitalizowane będą wyznaczane z uwzględnieniem kryteriów przestrzennych, ekonomicznych oraz społecznych. Szczególna uwaga przywiązywana będzie do stopnia nasilenia problemów społecznych na danym obszarze, głównie związanych z deprywacją materialną i społeczną mieszkańców danego obszaru, wynikającą m.in. ze znacznego oddalenia od rynku pracy czy niewystarczającego dostępu do dobrej jakości niedrogich usług publicznych.

Rezultatem interwencji będzie włączenie społeczne marginalizowanych grup z obszarów zdegradowanych i peryferyjnych, jak również poprzez kompleksowe działania niwelowanie wszystkich zjawisk związanych z problemami społecznymi dotyczącymi danych obszarów.

Podejmowane w ramach rewitalizacji działania będą miały na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz ożywienie gospodarcze i społeczne danego obszaru. Przyczyni się to do ograniczenia ryzyka ubóstwa i wykluczenia społecznego na tych obszarach.

Interwencja związana będzie przede wszystkim z rozwiązywaniem problemów społecznych na rewitalizowanym obszarze poprzez przedsięwzięcia infrastrukturalne. Demarkacja pomiędzy pozostałymi PI, w szczególności pomiędzy 4a i 4c, będzie opierała się o kryterium wynikania z Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz bezpośredniego powiązania z działaniami „miękkimi" realizowanymi na danym obszarze. W ramach PI 9b będą mogły być wspierane projekty analogiczne PI 4a, 4c oraz 6c jednak o mniejszej skali, uzupełniające inwestycje niezbędne dla rewitalizacji danego obszaru oraz znajdujące się w LPR. Nie będzie możliwości uzyskania wsparcia na te same projekty z dwóch różnych Priorytetów Inwestycyjnych. W przypadku realizacji projektów z zakresu kultury wartość pojedynczego projektu nie może być większa niż 2 mln euro wydatków kwalifikowanych.

W przypadku realizacji projektów z zakresu mieszkalnictwa, w przypadku termomodernizacji będzie wymagany audyt energetyczny.

Grupy docelowe: mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego.

Typy beneficjentów: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst, przedsiębiorcy', organizacje pozarządowe, jednostki sektora finansów publicznych, kościoły i związki wyznaniowe, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, instytucje kultury, osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, TBS.

Rewitalizacja jest to kompleksowy proces w który, aby mógł być zrealizowany, muszą zostać zaangażowani wszyscy aktorzy z danego obszaru. Z tego tez względu w katalogu beneficjentów zaplanowano możliwość udzielenia wsparcia szerokiej grupie odbiorców.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Głównym kryterium wyboru w ramach PI 9b będzie bezpośrednie uwzględnienie interwencji na danym obszarze w Lokalnym Programie Rewitalizacji. LPR będzie musiał wskazywać kierunki rozwoju oraz sposób wyprowadzenia danego obszaru ze stanu kryzysowego. W ramach priorytetu będzie konieczna realizacja wspólnych działań z EFS. Interwencja z EFRR będzie uzupełnieniem działań finansowanych z EFS nakierowanych na integracje społeczną. Wszystkie podejmowane interwencje będą musiały być realizowane kompleksowo (działania infrastrukturalne i miękkie), tak aby realizować wspólny cel na rzecz poprawy środowiska życia i otoczenia marginalizowanych grup społecznych. W ramach priorytetu będą premiowane partnerstwa wielu podmiotów zawiązywane na rzecz realizacji wspólnego celu.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem aspektów umożliwiających weryfikację projektów w zakresie zgodności z zasadami horyzontalnymi opisanymi w sekcji 11. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu wyboru projektów realizujących cele Programu, a także efektywności procesu selekcji, sprawności proceduralnej przy zachowaniu zasad przejrzystości i bezstronności dokonywanej oceny.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy.

W ramach priorytetu inwestycyjnego zidentyfikowano obszary w ramach których może wystąpić pomoc publiczna, w szczególności w ramach wsparcia dla przedsiębiorców.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.
Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI. Jednakże nie wyklucza się możliwości zastosowania w przyszłości instrumentów finansowych, jeśli analizy wskazywać będą zapotrzebowanie w tym obszarze

.2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
P.59	*Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją*	*ha*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*14,54*	*SL 2014*	*raz w roku*
P.60	*Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*160*	*SL2014*	*raz w roku*

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 10a: Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej

Efektem wsparcia w priorytecie inwestycyjnym 10a będzie poprawa jakości i dostępności infrastruktury edukacyjnej oraz umożliwienie równego dostępu do tego typu infrastruktury na poziomie regionalnym, dostosowanie do potrzeb rynku pracy. Spowoduje to zmniejszenie bezrobocia wśród osób młodych oraz wydłużenie aktywności zawodowej.

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 4: Lepsze kwalifikacje i umiejętności uczniów .

Podstawowym instrumentem polityki wsparcia podażowej strony kształcenia w województwie zachodniopomorskim, jest system oświaty publicznej, obejmujący swoim oddziaływaniem dzieci i młodzież poddane powszechnemu obowiązkowi kształcenia. Region charakteryzuje duża dysproporcja w dostępie do infrastruktury edukacyjnej na wszystkich szczeblach kształcenia, dlatego planowane są działania polegające na przebudowie, rozbudowie i funkcjonalnym dostosowaniu szkół i placówek oświatowych Poprawa dostępu do wysokiej jakości infrastruktury przyczyni się do zwiększenia frekwencji w zajęciach oraz jakości przeprowadzanych zajęć co wpłynie na poprawę wyników w nauce. Uczniowie szkół w województwie zachodniopomorskim osiągają niskie wyniki egzaminów 6-klasistów, gimnazjalnych oraz maturalnych. Według badań UNDP dotyczących Lokalnego Wskaźnika Rozwoju Społecznego, województwo zachodniopomorskie osiągnęło najgorszy wynik spośród wszystkich województw z wyników części matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego w 2010 r.

Efektem bezpośrednim będzie poprawa infrastruktury, która w pośredni sposób wpłynie na realizacje wskaźnika strategicznego poprzez wsparcie wysokiej jakości (dostęp dla osób niepełnosprawnych, unowocześnione obiekty dydaktyczne) edukacji.

W celu stymulowania innowacyjności dzieci, jak i również młodzieży, konieczne są inwestycje w infrastrukturę instytucji popularyzujących naukę i innowacje. Przyczyni się to do zwiększenia atrakcyjności przekazywanych treści edukacyjnych oraz zainteresowania nauką i karierą naukową.

Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się najniższymi w Polsce wynikami egzaminów końcowych – na każdym etapie edukacji. Dodatkowo, niepokojące jest zjawisko rozwarstwienia pomiędzy szkołami zlokalizowanymi w dużych miastach, a tymi w małych miejscowościach, a zatem aby móc pracować nad jakością kapitału kulturowego i społecznego należy skupić się na zapewnieniu równego startu już na wczesnym etapie

edukacji. Nie mniej istotna jest także potrzeba zmniejszenia zjawiska wykluczenia cyfrowego, jednak nie poprzez zapewnienie dostępu do internetu, ale stworzenie trwałego mechanizmu absorbowania przez społeczeństwo nowych technologii.

W odpowiedzi na powyższe potrzeby planowane jest uruchomienie innowacyjnych rozwiązań w dziedzinie edukacji, które przyczynią się do kształtowania kluczowych kompetencji (twórcze myślenie, kooperacja) oraz rozbudzenia zainteresowania naukami ścisłymi wśród dzieci poprzez wsparcie multimedialnych centrów edukacyjnych. Ośrodki te mają przede wszystkim na celu inspirowanie do odkrywania i zrozumienia świata poprzez samodzielne doświadczenia oraz uczestnictwo w procesie twórczym.

Stworzenie infrastruktury pozwalającej w sposób innowacyjny przekazywać wiedzę, zachęcającej do twórczego odkrywania przyczyni się w sposób bezpośredni do zwiększenia zainteresowania naukami ścisłymi a w dalszej kolejności przełoży się na wyniki egzaminów gimnazjalnych i maturalnych.

Cel szczegółowy 5: Lepsze warunki kształcenia zawodowego.

Od kilku lat obserwujemy systematyczny spadek zainteresowania młodzieży szkolnictwem zawodowym. W związku z tym niezbędne jest zwiększenie potencjału szkół zawodowych i dalsze propagowanie korzyści płynących z wyboru tej ścieżki kształcenia. Jednocześnie, konieczna jest modernizacja szkół zawodowych pod kątem infrastrukturalnym, gdyż zaobserwować można duże niedobory w tym zakresie.

Na obszarze województwa funkcjonuje 255 ponadgimnazjalnych szkół zawodowych. Programy nauczania w tych placówkach są niedostosowane do potrzeb regionalnego/lokalnego rynku pracy oraz w zakresie regionalnych specjalizacji. Ponadto brakuje kompleksowych rozwiązań i narzędzi, które powiązałyby zapotrzebowanie przedsiębiorców na konkretne kwalifikacje zawodowe absolwentów z ofertą szkół zawodowych.

Wszystkie działania przyczynią się do zwiększenia atrakcyjności wyboru kształcenia zawodowego jako ścieżki edukacyjnej, a także dostosowania jego oferty do potrzeb rynku pracy (szczególnie w wymiarze lokalnym i regionalnym). Dzięki temu system szkolnictwa zawodowego powinien być w stanie dostarczyć na rynek pracy większą liczbę wykwalifikowanych specjalistów o kwalifikacjach odpowiadających aktualnym wymogom pracodawców.

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
R.57	*Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w części matematyczno-przyrodniczej z zakresu matematyki*	*Wynik procentowy % egzaminów*	*słabiej rozwinięty*	*45*	*2013*	*48*	*GUS*	*raz w roku*
R.58	*Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w części matematyczno-przyrodniczej z zakresu przedmiotów przyrodniczych*	*Wynik procentowy % egzaminów*	*słabiej rozwinięty*	*55*	*2013*	*59*	*GUS*	*raz w roku*
R.59	*Zdawalność matur*	*Wynik procentowy %*	*słabiej rozwinięty*	*100*	*2013*	*100*	*GUS*	*raz w roku*
R.60	*Zdawalność egzaminu zawodowego*	*Wynik procentowy %*	*słabiej rozwinięty*	*64,75*	*2014*	*69*	*Okręgowa Komisja Egzaminacyjna*	*raz w roku*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy projektów:

1. Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną.

Celem realizacji przedsięwzięć tego typu jest poprawa dostępności do oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach powszechnej edukacji. Wspierane będą działania zmierzające do modernizacji i unowocześnienia istniejącej infrastruktury. Projekty będą w głównej mierze polegały na rozbudowie, przebudowie, dostosowaniu istniejącej infrastruktury przede wszystkim dla osób niepełnosprawnych. Działania realizowane w ramach Europejskiego

Funduszu Rozwoju Regionalnego będą musiały być komplementarne z działaniami realizowanymi z Europejskiego Funduszu Społecznego. Nie będzie możliwości wsparcia modernizacji obiektów jeśli nie zostaną zaplanowane działania służące wyrównywaniu szans edukacyjnych uczniów realizowane w ramach EFS.

Dostosowanie oraz wyposażenie sal dydaktycznych w zakresie kompetencji kluczowych (ICT, nauk przyrodniczo-matematycznych, języków obcych) będzie finansowane w sytuacji braku możliwości/wykorzystania wsparcia z EFS. Realizacja działań z zakresu inwestycji w infrastrukturę edukacyjną wpłynie na poprawę jakości i dostępności oraz dostosowanie dla osób niepełnosprawnych obiektów dydaktycznych. Powiązanie wskazanych działań ze wsparciem w ramach EFS przyczyni się do poprawy zdawalności egzaminów.

Inwestycje infrastrukturalne w dziedzinie kształcenia ogólnego nie są priorytetem i jako takie pozostają ściśle ograniczone.

Grupa docelowa :

- Uczniowie i wychowankowie szkół i placówek (w rozumieniu art. 2 pkt 3, 5 ustawy o systemie oświaty) prowadzących kształcenie ogólne (z wyłączeniem słuchaczy szkół dla dorosłych),
- Szkoły oraz placówki w rozumieniu art. 2 pkt 3, 5 ustawy o systemie oświaty (instytucje i kadra pedagogiczna) realizujące kształcenie ogólne (z wyłączeniem szkół dla dorosłych) i ich organy prowadzące,
- Nauczyciele i pracownicy pedagogiczni szkół.

Typy beneficjentów: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst, podmioty prowadzące działalność oświatową.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego**.**

Typy projektów:

2. Budowa, rozbudowa, adaptacja infrastruktury instytucji popularyzujących naukę i innowacje.

Dostępność do nowoczesnych metod nauczania, a zwłaszcza urządzeń i środków wykorzystujących techniki multimedialne, jest w aktualnych placówkach edukacyjnych regionu ograniczona. Nauczyciele zgłaszają problemy związane z brakiem pomocy dydaktycznych, źle wyposażone pracownie, ale również z brakiem czasu – za mało godzin lekcyjnych, W związku z tym niezbędne jest tworzenie placówek które mogą uzupełniać zajęcia obowiązkowe w szkole. W ramach tego typu zostanie utworzona sieć ośrodków popularyzujących naukę tzw. centra nauki. Zakładane wsparcie będzie skierowane na utworzenie jednego regionalnego centrum oraz kilku mniejszych powiązanych z nim

ośrodków. Główne centrum nauki będzie przede wszystkim opierać się na doświadczeniach i eksperymentach z zakresu gospodarki morskiej, a powiązana z nim sieć mniejszych ośrodków będzie nakierowana na potencjały endogeniczne, w odniesieniu do regionalnych specjalizacji.

Cała sieć będzie tworzyć naukowe zaplecze dla wsparcia interwencji skierowanej z EFS.

Ponadto poszczególne ośrodki powinny ściśle współpracować z uczelniami. Celem realizacji projektów tego typu jest poprawa dostępności do nowoczesnego nauczania na wszystkich poziomach edukacji, a przez to dostosowanie treści edukacyjnych do aktualnego stanu wiedzy, stanu techniki oraz warunków sytuacji społeczno-gospodarczej. Projekty te mają prowadzić do wprowadzania na każdym etapie nauczania możliwości uzupełniania wiedzy teoretycznej zajęciami praktycznymi wykorzystującymi najnowsze możliwości nauki i techniki. Interwencja będzie skierowana w głównej mierze na tworzenie specjalistycznych laboratoriów, pokojów doświadczalnych wraz z dostosowaniem infrastruktury, a w uzasadnionych przypadkach również na budowę niezbędnej infrastruktury. Wszystkie inwestycje będą miały na celu dostarczenie usług dydaktycznych.

Nowoutworzone inwestycje popularyzujące naukę będą wprowadzały nowe usługi edukacyjne, niedostępne dotychczas dla mieszkańców danego obszaru.

Wsparcie w ramach typu projektu będzie musiało być silnie związane z działaniami EFS i koncentrować się na wsparciu potrzeb zdiagnozowanych w ramach projektów finansowanych z EFS.

Planowaną zmianą będzie zwiększenie udziału społeczeństwa w edukacji poza formalnej, z głównym naciskiem na edukację wspartą o techniki multimedialne nakierunkowane na innowacje i nowości technologiczne.

W ramach przedmiotowego typu projektu planowany jest mechanizm finansowania krzyżowego w ramach którego finansowane będą działania edukacyjne związane z prowadzeniem zajęć dodatkowych, pozalekcyjnych w centrach popularyzujących naukę i innowacje. Beneficjenci będą zobowiązani do wykazania, że koszty poniesione w ramach cross-financingu będą niezbędne dla wdrożenia operacji.

Instytucja Zarządzająca będzie monitorować wykorzystanie poziomu mechanizmu cross-financing.

Grupa docelowa: mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego.

Typy beneficjentów: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego**.**

Typy projektów:

3. Inwestycje w infrastrukturę szkolnictwa zawodowego (w tym wyższego) służące dostosowaniu jej do potrzeb rynku pracy i regionalnych inteligentnych specjalizacji.

Wspierane będą projekty, których celem jest dostosowanie istniejącej infrastruktury szkolnictwa zawodowego do aktualnych potrzeb rynku pracy oraz inteligentnych specjalizacji regionu. Istniejąca infrastruktura szkolnictwa zawodowego jest często niedostosowana do aktualnego stanu gospodarki i wymogów rynku pracy, przez co szkolnictwo zawodowe jawi się jako nieatrakcyjne.

Wobec powyższego, celem zwiększenia potencjału i lepszego dopasowania kształcenia zawodowego do potrzeb pracodawców, w ramach Priorytetu wsparcie otrzymają projekty polegające na budowie (jedynie w uzasadnionych przypadkach, w szczególności gdy adaptacja istniejącej infrastruktury nie jest możliwa lub nieefektywna kosztowo), przebudowie i modernizacji infrastruktury służącej kształceniu zawodowemu. Remont laboratoriów, dostosowanie oraz wyposażenie sal do praktycznej nauki zawodu, będzie finansowane w sytuacji braku możliwości/wykorzystania wsparcia z EFS.

Interwencja będzie nakierowana głównie na wsparcie istniejącej infrastruktury szkół zawodowych. Jednakże w przypadku zdiagnozowania potrzeby utworzenia regionalnego ośrodka kształcenia zawodowego, dostarczającego infrastrukturę (warsztaty, wyposażenie), której brak jest na rynku kształcenia zawodowego, możliwe będzie również wsparcie w tym zakresie.

Ponadto, planowane są inwestycje w infrastrukturę Państwowych Wyższych Szkół Zawodowych, z uwzględnieniem konieczności wsparcia działań, które będą przyczyniać się do realizacji strategii inteligentnych specjalizacji Pomorza Zachodniego tak, aby wyższe szkolnictwo zawodowe w regionie w jak największym stopniu odpowiadało potrzebom w zakresie kwalifikacji zawodowych pracowników, które to potrzeby będą identyfikowane w koordynowanym przez IZ RPO WZ i prowadzonym w sposób ciągły procesie identyfikacji inteligentnych specjalizacji. Jest to proces ciągły, otwarty, angażuje partnerów gospodarczych i naukowych, a także społeczeństwo obywatelskie – zgodnie z koncepcją przedsiębiorczego odkrywania i prowadzi do wyłonienia w regionie obszarów gospodarczych o największym potencjale rozwojowym, których wsparcie wymaga silnego otoczenia biznesowego, w tym także dopasowanego szkolnictwa zawodowego. Przy czym wsparcie w ramach Priorytetu będzie uwarunkowane uzyskaniem pozytywnej opinii Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na etapie wdrażania Programu.

Nie będzie możliwości wsparcia modernizacji obiektów jeśli nie zostaną zaplanowane działania przyczyniające się do wzrostu efektywności kształcenia zawodowego i jego dostosowaniu do wymogów regionalnego rynku pracy realizowane w ramach EFS.

Kluczową zmianą wprowadzonych działań będzie wzmocnienie szkolnictwa zawodowego tj. wdrożenie i rozwój kierunków zgłaszanych przez pracodawców, w powiązaniu z regionalnymi specjalizacjami.

Przykłady działań planowanych do wsparcia:

1. Rozbudowa, przebudowa i funkcjonalne dostosowanie placówek kształcenia zawodowego,
2. Inwestycje w infrastrukturę Państwowych Wyższych Szkół Zawodowych, z uwzględnieniem konieczności wsparcia działań wynikających z inteligentnych specjalizacji,
3. Tworzenie infrastruktury o zasięgu co najmniej regionalnym, na potrzeby kształcenia zawodowego.

Grupa docelowa:

– Uczniowie i słuchacze szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe (z wyłączeniem słuchaczy szkół dla dorosłych),
– Młodociani pracownicy,
– Szkoły i placówki (instytucje i kadra pedagogiczna) prowadzące kształcenie zawodowe (z wyłączeniem szkół dla dorosłych),
– Instruktorzy praktycznej nauki zawodu, zgodnie z § 10 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. z 2010 r., Nr 244, poz. 1626 ze zm.),
– Przedsiębiorcy.

Typy beneficjentów: szkoły zawodowe, państwowe wyższe szkoły zawodowe, jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst, podmioty prowadzące działalność oświatową.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

W związku z planowanym wsparciem infrastruktury edukacyjnej w kryteriach wyboru projektów premiowane będą rozwiązania realizujące zasadę zrównoważonego rozwoju.

Warunkiem wsparcia interwencji EFRR w dziedzinie edukacji będzie wykazanie przez Wnioskodawcę komplementarności z działaniami EFS ukierunkowanymi na rozwój kluczowych umiejętności i kompetencji odpowiadających potrzebom rynku pracy.

Wspierane będą projekty, które wynikają ze zdiagnozowanych potrzeb oraz uwzgledniające długotrwałe trendy demograficzne.

Budowa nowych obiektów możliwa w sytuacji jedynie, gdy nie ma możliwości adaptacji istniejącej infrastruktury.

Inwestycje w infrastrukturę oświaty będą nakierowane na dostosowanie obiektów dla osób z niepełnosprawnościami.

W zakresie projektów dotyczących instytucji popularyzujących naukę, Wnioskodawca powinien przedstawić jak zaangażuje szkoły we wspólne działania edukacyjne (w tym

aktywny udział uczniów stymulujących kreatywność, praca zespołowa itp.), powinien przedstawić program edukacyjny oraz sposób w jaki będzie współpracował z uczelniami.

Ponadto instytucje popularyzujące naukę powinny wziąć pod uwagę regionalne i inteligentne specjalizacje, przy tworzeniu sal doświadczalnych jak również przedstawić analizę popytu dla tego typu usług dydaktycznych, w tym szacowaną liczbę zwiedzających, w szczególności grup szkolnych. Wsparcie projektów instytucji promujących innowacje będzie limitowane do podmiotów oferujących różnorodne formy zajęć i doświadczeń, jak również obejmujących swoim zasięgiem jak największą liczbę odbiorców. Inwestycje będą także oceniane z punktu widzenia długoterminowej stabilności finansowej,

Ponadto w ramach PI 10a premiowane będą projekty z zakresu wzmocnienia kształcenia zawodowego w obszarach wskazanych przez pracodawców oraz kompetencje potwierdzone w systemie egzaminów zewnętrznych umiejętności zawodowych.

Projekty w ramach PI 10a z zakresu edukacji zawodowej muszą być powiązane z regionalnymi specjalizacjami i być nakierowane na zwiększenie zatrudnienia absolwentów.

Wszystkie projekty powinny wykazać zapewnione finansowanie po zakończeniu realizacji projektu, jak również wykazać zdolność do ew. odtworzenia zużytych elementów wyposażenia.

W ramach priorytetu wsparcie może być udzielane wyłącznie na infrastrukturę bezpośrednio związaną z usługami dydaktycznymi.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem aspektów umożliwiających weryfikację projektów w zakresie zgodności z zasadami horyzontalnymi opisanymi w sekcji 11. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu wyboru projektów realizujących cele Programu, a także efektywności procesu selekcji, sprawności proceduralnej przy zachowaniu zasad przejrzystości i bezstronności dokonywanej oceny.

Narzędzia realizacji: tryb konkursowy, tryb pozakonkursowy.
Tryb konkursowy będzie stosowany w ramach pierwszego i trzeciego typu projektu.

W ramach drugiego typu zaplanowano tryb poza konkursowy, który będzie stosowany dla projektów samorządu województwa, oraz jednostek podległych. Wspierane projekty powinny wynikać ze Strategii Rozwoju Województwa oraz strategii sektorowych, jak również z Kontraktu Terytorialnego negocjowanego pomiędzy stroną rządową oraz Samorządem Województwa Zachodniopomorskiego.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.

Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

W ramach przedmiotowego Priorytetu nie planuje się realizacji dużego projektu.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
P.61	*Liczba wspartych obiektów infrastruktury edukacji ogólnej*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*6*	*SL2014*	*raz w roku*
P.62	*Liczba wspartych obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego*	*szt.*	*EFRR*	*Słabiej rozwinięty*	*18*	*SL2014*	*raz w roku*
P.63	*Liczba wspartych instytucji popularyzujących naukę i innowacje*	*szt.*	*EFRR*	*Słabiej rozwinięty*	*7*	*SL2014*	*raz w roku*
P.64	*Liczba odwiedzających instytucje popularyzujące naukę i innowacje w zorganizowanych grupach szkolnych*	*osoby*	*EFRR*	*Słabiej rozwinięty*	*49 200*	*SL2014*	*raz w roku*
CO.35	*Liczba miejsc w objętej wsparciem infrastrukturze w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej*	*osoby*	*EFRR*	*Słabiej rozwinięty*	*5822*	*SL2014*	*raz w roku*

2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

nie dotyczy

2.A.4 Priorytet inwestycyjny

PRIORYTET INWESTYCYJNY 2c: Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 6: Zwiększona dostępność do e-usług publicznych.

Dzięki realizacji celu priorytetu inwestycyjnego nastąpi zwiększenie liczby osób korzystających z internetu w kontaktach z administracją publiczną, usprawnienie oraz obniżenie kosztów funkcjonowania usług publicznych.
Zastosowanie technologii komunikacyjnych i informacyjnych pozwala na zwiększenie dostępności zasobów gromadzonych przez wszelkie służby publiczne oraz na tanie lub bezpłatne udostępnianie ich mieszkańcom. Oczekiwanym efektem wsparcia w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie umożliwienie zdalnego załatwienia większej ilości spraw przez mieszkańców regionu. Zmniejszy to ponoszone przez mieszkańców koszty związane z koniecznością udania się na miejsce świadczenia usługi oraz zaoszczędzi czas z tym związany. Dodatkowym efektem będzie zmniejszenie kosztów funkcjonowania służb publicznych.

Szerokie udostępnienie zasobów publicznych pozwoli na większe wykorzystanie ich przez podmioty gospodarcze. Odnosi się to zarówno do wykorzystania informacji publicznej w podstawowej działalności firmy jak i budowania przedsiębiorczości w oparciu o dane publiczne.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu tematycznego powinny zakładać interoperacyjność systemów informatycznych, która pozwala na szybką i sprawną wymianę danych pomiędzy różnymi podmiotami.

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
R.61	*Odsetek obywateli korzystających z e-administracji*	*%*	*słabiej rozwinięty*	*brak*	*2014*	*brak*	*GUS*	*raz w roku*

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy projektów:

1. Wsparcie rozwoju elektronicznych usług publicznych szczebla regionalnego/lokalnego oraz zwiększenie do nich dostępu dla obywateli, w tym m.in. projektów z zakresu e-administracji, e-zdrowia, e-kultury, systemów informacji przestrzennej.

Planowane wsparcie koncentrować się będzie na udostępnianiu nowych e-usług oraz poprawie funkcjonalności i stopnia dojrzałości już istniejących w obszarach uznanych za priorytetowe dla rozwoju e-usług, zgodnie z Umową Partnerstwa oraz polityką państwa w tym zakresie.

Realizacja przedsięwzięć polegających na rozwoju elektronicznych usług publicznych przyczyni się do wzrostu liczby uruchomionych systemów teleinformatycznych oraz zainstalowanych aplikacji w instytucjach publicznych, co w bezpośredni sposób przełoży się na wzrost liczby mieszkańców korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną.

2. Wsparcie digitalizacji zasobów kulturowych, naukowych będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego/lokalnego, a także zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu w postaci cyfrowej do tych zasobów.

Planowane typy przedsięwzięć to prowadzenie prac digitalizacyjnych, tworzenie i rozwijanie repozytoriów cyfrowych wraz z zapewnieniem warunków bezpiecznego przechowywania danych cyfrowych, udostępnianiem i scalaniem informacji o zdigitalizowanych zasobach, udostępnianie zasobów cyfrowych w sposób otwarty.

Typ projektu zwiększy podaż zasobów będących w posiadaniu instytucji publicznych, co przełoży się na zwiększenie stopnia wykorzystania TIK w instytucjach publicznych oraz na wzrost liczby mieszkańców/przedsiębiorców korzystających z internetu w kontaktach z administracją.

3. Rozwój infrastruktury informatycznej, w tym aplikacji i systemów bazodanowych, służących poprawie efektywności zarządzania oraz upowszechnianiu komunikacji elektronicznej w instytucjach publicznych (np. podpis elektroniczny, elektroniczny obieg dokumentów itp.) oraz instytucji publicznych z klientami.

W ramach realizowanych przedsięwzięć podjęte będą działania mające na celu informatyzację instytucji publicznych poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych wewnętrznie wspierających ich działania. Przedsięwzięcia mają zwiększać efektywność funkcjonowania instytucji poprzez wprowadzenie wymiany danych i informacji w formie elektronicznej, bezpieczeństwo teleinformatyczne, elektroniczną dostępność urzędu i jego usług dla osób niepełnosprawnych zgodnie ze standardami WCAG.

Realizacja przedsięwzięć polegających na rozwoju infrastruktury informatycznej przyczyni się do zwiększenia zastosowania komunikacji elektronicznej w instytucjach publicznych, co w bezpośredni i pośredni sposób przełoży się na wzrost liczby mieszkańców korzystających z internetu w kontaktach z administracją publiczną.

W ramach RPO WZ 2014-2020 wsparcie będą mogły uzyskać jedynie projekty, które będą zgodne z demarkacją przeprowadzoną pomiędzy poszczególnymi programami operacyjnymi.

W ramach RPO WZ wspierane będą projekty o zasięgu regionalnym, realizowane przy udziale podmiotów szczebla lokalnego i regionalnego. Priorytetowo traktowane będą przedsięwzięcia zapewniające interoperacyjność i integrację istniejących systemów informatycznych.

Wsparciem objęte zostaną w szczególności przedsięwzięcia w obszarach zidentyfikowanych jako priorytetowe dla rozwoju e-usług, zgodnie z Umową Partnerstwa oraz w nawiązaniu do polityki państwa w obszarze zintegrowanej informatyzacji.

Polska zapewni, że wszelkie wsparcie publiczne w ramach niniejszego programu będzie zgodne z zasadami proceduralnymi i materialnymi odnoszącymi się do pomocy państwowej, obowiązującymi na dzień udzielenia wsparcia publicznego.

Grupy docelowe: mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego.

Typy beneficjentów: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst, jednostki sektora finansów publicznych, organizacje pozarządowe, instytucje kultury.

Terytorialny obszar realizacji: obszar województwa zachodniopomorskiego.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Wybór projektów do realizacji będzie opierał się na kryteriach zaakceptowanych przez Komitet Monitorujący. Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem aspektów umożliwiających weryfikację projektów w zakresie zgodności z zasadami horyzontalnymi opisanymi w sekcji 11. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu wyboru projektów realizujących cele Programu, a także

efektywności procesu selekcji, sprawności proceduralnej przy zachowaniu zasad przejrzystości i bezstronności dokonywanej oceny.

Kryteria wyboru projektów zostaną oparte w miarę możliwości o rekomendacje Zespołu ds. koordynacji, powołanego przez ministra właściwego do spraw administracji i cyfryzacji w ramach programu operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020.

Główne kryteria wyboru będą odnosić się do następujących kwestii:

- zapewnienie interoperacyjności,
- komplementarność z realizowanymi/ planowanymi projektami,
- zgodność z wymogami prawa,
- zwiększenie efektywności organizacji,
- udostępnienie obywatelom zasobów publicznych oraz zmniejszenie kosztów dla ostatecznego odbiorcy usługi,
- zdolność instytucjonalna,
- wpływ na wizerunek podmiotu publicznego,
- analiza kosztów i korzyści, pozwalająca oszacować ekonomiczno-społeczną stopę zwrotu.

Narzędzia realizacji: tryb pozakonkursowy, tryb konkursowy.

Wybór trybu pozakonkursowego wynika z kompetencji potencjalnych wnioskodawców w danym obszarze, a także ze strategicznego charakteru obszaru tematycznego.

Tryb pozakonkursowy będzie stosowany gdy:

1. występuje prawny obowiązek realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikający z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności gdy występuje monopol kompetencyjny,
2. uprzednio bezpośrednio zidentyfikowano konkretne projekty – w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji – w programie operacyjnym (lista dużych projektów zgodnie z art. 100 rozporządzenia ramowego, projekty wynegocjowane w kontrakcie terytorialnym, zawarte w strategii rozwoju lub dokumentach przygotowanych na potrzeby warunkowości ex ante, projekty zidentyfikowane w strategii ZIT, oraz pozytywnie zaopiniowane przez właściwe IZ, na podstawie kryteriów, wskazanych przez IZ).

Identyfikacja i analiza projektów w trybie pozakonkursowym pozwala na:

- przedstawienie list projektów zgodnie z wymogami warunkowości ex ante,
- optymalne ukierunkowanie założeń planowanych przez różne podmioty projektów na realizację celów i wskaźników programu,
- zidentyfikowanie projektów o znaczącej wartości dodanej, których wybór byłby nieefektywny w trybie konkursowym,
- ocenę zintegrowanego charakteru planowanych przedsięwzięć,

– uruchomienie monitoringu i wsparcia w procesie przygotowania do realizacji.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego jest poprzedzana oceną ex ante zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013.
Na podstawie oceny ex ante instrumentów finansowych IZ RPO WZ podjęła decyzję o niestosowaniu instrumentów finansowych w ramach przedmiotowego PI.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu (wg priorytetu inwestycyjnego, w podziale na kategorie regionów – w odniesieniu do EFS oraz w stosownych przypadkach w odniesieniu do EFRR)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
P.65	*Liczba instytucji publicznych, które usprawniły funkcjonowanie dzięki awansowi cyfrowemu*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*79*	*SL2014*	*raz w roku*
P.66	*Liczba udostępnionych on-line usług na poziomie 3 – dwustronna interakcja*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*29*	*SL2014*	*raz w roku*
P.67	*Liczba udostępnionych on-line usług na poziomie 4 – transakcja*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*18*	*SL2014*	*raz w roku*

2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów

nie dotyczy

2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6: Ramy wykonania osi priorytetowej, w podziale na fundusze i kategorie regionów

KEW Wskaźnik produktu Wskaźnik postępu finansowego Wskaźnik rezultatu	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)	Kwota rezerwy wykonania, która zostanie ostatecznie alokowana w 2019 r.
P.57*Liczba wspartych podmiotów leczniczych*	*szt.*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*0*	*6*	*SL 2014*	*Przewidziana alokacja to 40000 000euro co daje 27,59% alokacji Osi Priorytetowej*	*6,00%*
K.06*Wartość wskaźnika Liczba wspartych podmiotów leczniczych w podpisanych umowach*	*szt.*	*EFRR*	*Słabiej rozwinięty*	*2*		*SL 2014*		
P.59*Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją*	*ha*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*0,29*	*14,54*	*SL 2014*	*Przewidziana alokacja to 40000 000euro co daje 27,59% alokacji Osi Priorytetowej*	
K.07*Wartość wskaźnika Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją w podpisanych umowach*	*ha*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*8*		*SL 2014*		
F.01 Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	*EUR*	*EFRR*	*słabiej rozwinięty*	*26 692 235*	*170 588 236*	*SL 2014*		

W odniesieniu do kluczowego etapu wdrażania Wartość wskaźnika Liczba wspartych podmiotów leczniczych w podpisanych umowach do końca 2018 r. planowane jest podpisanie umów kontraktujących wskaźnika o wartości docelowej 6 szt.

W odniesieniu do kluczowego etapu wdrażania Wartość wskaźnika Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją w podpisanych umowach do końca 2018 r. planowane jest podpisanie umów kontraktujących 8 ha wskaźnika o wartości docelowej 14,54 ha.

2.A.9. Kategorie interwencji

Tabele 7-11: Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorię interwencji

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 6 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 4 EFS secondarytheme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 6 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
049 Sruktura edukacyjna na potrzeby szkolnictwa wyższego	*4 000 000*	*01 Dotacja bezzwrotna*	*145000 000*	*01 Duże obszary miejskie (o ludności >50 000 i dużej gęstości zaludnienia)* *02 Małe obszary miejskie (o ludności >5 000 i średniej gęstości zaludnienia)* *03 Obszary wiejskie (o małej gęstości zaludnienia)*	*63 805 000*	*05 Inne zintegrowane podejścia do zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich/wiejskich* *07 Nie dotyczy*	*40 000 000105 000 000*	*08 Nie dotyczy*		*02 zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK* *09Promowanie włączenia społecznego oraz walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją* *10Inwestowanie w kształcenie, szkolenie i szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie*	*20 000 00090 000 00035 000 000*
050 Infrastruktura edukacyjna na potrzeby kształcenia i szkolenia zawodowego oraz kształcenia osób dorosłych	*10000 000,00*			*07 Nie dotyczy*							
051 Infrastruktura edukacyjna na potrzeby edukacji szkolnej (na poziomie podstawowym i średnim ogólnokształcącym)	*20 800 000,00*				*30 429 000* *766 00*		*0*				

KATEGORIE INTERWENCJI

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 6 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 4 EFS secondarytheme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 6 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
053 Infrastruktura ochrony zdrowia	*40 000 000,00*										
054 Infrastruktura mieszkalnictwa	*7 000 000,00*										
055 Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do rozwoju regionalnego i lokalnego	*43 000 000,00*										
078 Usługi i aplikacje w zakresie e-administracji (w tym elektronicznych zamówień publicznych, informatycznych środków wsparcia reformy administracji publicznej, bezpieczeństwa cybernetycznego, środków na rzecz zaufania i ochrony prywatności, e-sprawiedliwości i demokracji elektronicznej	*18 000 000,00*										

KATEGORIE INTERWENCJI

Kategoria regionu i fundusz: Region słabiej rozwinięty, Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego											
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela 10: Wymiar 6 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 4 EFS secondarytheme (Wyłącznie EFS)		Tabela 12: Wymiar 6 Cel tematyczny (EFRR/ FS)	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
079 Dostęp do informacji sektora publicznego (w tym otwartych danych w zakresie e-kultury, bibliotek cyfrowych, zasobów cyfrowych i turystyki elektronicznej)	*1 000 000,00*										
081 Rozwiązania informatyczne na rzecz aktywnego i zdrowego starzenia się oraz usługi i aplikacje w zakresie e-zdrowia (w tym e-opieka i nowoczesne technologie w służbie osobom starszym)	*1 000 000,00*										
101 Finansowanie krzyżowe w ramach EFRR (wsparcie dla przedsięwzięć typowych dla EFS, koniecznych dla zadowalającego wdrożenia części przedsięwzięć związanej bezpośrednio z EFRR)	*200 000*										

X POMOC TECHNICZNA

Celem głównym Priorytetu jest zapewnienie sprawnego systemu wdrażania i zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020.

2.B.2 Przyczyny utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu

Nie dotyczy

2.B.3 Fundusz oraz kategoria regionu

Fundusz – Europejski Fundusz Społeczny (EFS)

Kategoria regionu – Region słabiej rozwinięty

2.B.4 Cele szczegółowe i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 1: Utrzymanie niezbędnych warunków pracy, odpowiedniego poziomu zatrudnienia oraz zapewnienie wysoko wykwalifikowanej kadry w instytucjach gwarantujących skuteczne wykonywanie obowiązków związanych z realizacją RPO WZ 2014-2020.

Rezultat 1: Dostępność niezbędnych i kompetentnych zasobów kadrowych i innych umożliwiających sprawne wdrażanie Programu.

Kluczowe znaczenie ma zapewnienie odpowiedniego potencjału i zdolności administracyjnych instytucji zaangażowanych w sprawne zarządzanie i wdrażanie Programu. Wobec tego niezbędne jest wsparcie Instytucji Zarządzającej i instytucji zaangażowanych w proces wdrażania RPO w zakresie zatrudnienia wysoko wykwalifikowanych pracowników, ciągłe podnoszenie ich kwalifikacji zawodowych i umiejętności.

Cel szczegółowy 2: Sprawna realizacja kluczowych procesów systemu wdrażania RPO WZ 2014-2020.

Rezultat 2: Sprawny i efektywny system wdrażania Programu.

Skuteczny i efektywny system realizacji Programu wymaga właściwego zaplanowania i wdrażania wszystkich procesów oraz narzędzi, tak aby tworzyły one spójny i kompleksowy system, m.in. w zakresie: przygotowania, zarządzania, wdrażania, monitorowania, ewaluacji, informacji i komunikacji, tworzenia sieci, wymiany doświadczeń i wiedzy, rozpatrywania skarg, certyfikacji oraz kontroli i audytu.

Cel szczegółowy 3: Zapewnienie dopasowanego do potrzeb odbiorców przekazu w zakresie celów i korzyści z wdrażania RPO WZ 2014-2020 oraz wzmocnienie kompetencji beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu.

Rezultat 3: Podniesienie poziomu świadomości społeczeństwa w zakresie możliwości uzyskania wsparcia i wykorzystania środków w ramach RPO WZ 2014-2020 oraz rozwój potencjału kompetencyjnego beneficjentów.

Działania promocyjne i informacyjne koordynowane będą na poziomie krajowym, a podstawą prowadzenia tych działań będzie opracowanie przez Instytucję Zarządzającą strategii komunikacji dla RPO WZ, zgodnej ze wspólną strategią komunikacji polityki spójności.

2.B.5 Wskaźniki rezultatu

Tabela 13: Wskaźniki rezultatu dla EFRR/FS/EFS

	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (na rok 2023)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
R.62	*Poziom fluktuacji pracowników w instytucjach zaangażowanych w politykę spójności*	*%*	*7*	*2013*	*6*	*IZ RPO WZ/ IP*	*corocznie*
R.63	*Średni czas zatwierdzenia projektu (od złożenia wniosku o dofinansowanie do podpisania umowy)*	*dzień*	*180*	*2013*	*150*	*IZ RPO WZ/ IP*	*corocznie*
R.64	*Ocena przydatności form szkoleniowych dla beneficjentów*	*Skala 0-5*	*4*	*2013*	*4*	*IZ RPO WZ/ IP*	*corocznie*

2.B.6 Przedsięwzięcia, które mają zostać objęte wsparciem oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych (w podziale na poszczególne osie priorytetowe)

2.B.6.1 Opis przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Doświadczenia poprzednich perspektyw 2004-2006 oraz 2007-2013 w zakresie wdrażania funduszy unijnych potwierdzają, iż dla sprawnego i efektywnego wdrażania środków w ramach RPO WZ 2014-2020, konieczne jest wsparcie finansowe Instytucji Zarządzającej oraz pozostałych instytucji działających w strukturze funkcjonalnej Programu, w zakresie: programowania, zarządzania, wdrażania, monitorowania, ewaluacji, certyfikacji, tworzenia sieci, rozpatrywania skarg, informacji, promocji i komunikacji oraz kontroli i audytu. Uwzględniony zostanie udział niezbędnych kosztów bazowych, nieodzownych dla

realizacji nowego programu, jednakże z uwagi na nowy charakter koniecznych interwencji zostaną dokonane korekty priorytetyzacji poszczególnych przedsięwzięć w kierunku zwiększenia wsparcia potencjału beneficjentów i włączenia partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz zapewnienia m.in. komplementarności instytucjonalnej i wdrożeniowej planowanego wsparcia.

Określone powyżej cele szczegółowe będą możliwe do osiągnięcia dzięki zastosowaniu adekwatnych typów i rodzajów działań, realizowanych w zgodności z politykami horyzontalnymi UE, w szczególności z zasadą promowania równych szans, zapobiegania dyskryminacji oraz zasadą zrównoważonego rozwoju.

Wsparcie w ramach osi priorytetowej X Pomoc Techniczna będzie miało komplementarny charakter wobec krajowego Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020, jednakże ograniczony do interwencji regionalnej, projektów realizowanych na terenie i na rzecz województwa zachodniopomorskiego. Alokacja wkładu unijnego dla osi priorytetowej X Pomoc Techniczna zapewni osiągnięcie wymienionych powyżej wskaźników rezultatu przypisanych do osi, gwarantując przy tym realizowanie rezultatów zakładanych we wszystkich osiach priorytetowych RPO WZ 2014-2020, co bezpośrednio przełoży się na wykonanie celów i rezultatów prognozowanych dla realizacji polityki spójności przez państwo polskie i w konsekwencji Unię Europejską.

Prawidłowe zarządzanie RPO wiąże się z systematyczną oceną działań związanych z realizacją Programu, analizą postępu jego realizacji, oceną przydatności podejmowanych działań oraz oceną oddziaływania zaangażowanych środków na rozwój społeczno-gospodarczy województwa. Instytucja Zarządzająca RPO WZ deklaruje pełne uczestnictwo w krajowym, jednolitym komputerowym systemie monitoringu. Dofinansowaniem zostanie objęty również rozwój stałej bazy danych o projektach gotowych do realizacji. Na potrzeby Programu zostanie zapewniony sprawny system informatyczny wraz z odpowiednimi narzędziami informatycznymi, służącymi obsłudze procesu realizacji Programu i jego monitorowania. Systemy informatyczne, które zostały zbudowane w poprzednim okresie programowania, a także wszystkie inne inwestycje, które zostały poczynione, w szczególności w sprzęt, będą wykorzystywane w obecnej perspektywie finansowej.

Zapewnienie odpowiedniego potencjału i zdolności administracyjnych instytucji odpowiedzialnych za efektywne i sprawne zarządzanie i wdrażanie Programu odbywać się będzie poprzez finansowanie wynagrodzeń pracowników instytucji zaangażowanych w realizację RPO WZ oraz podnoszenie ich kwalifikacji zawodowych (np. warsztaty, szkolenia, seminaria, konferencje, kursy językowe, studia podyplomowe i inne formy doskonalenia zawodowego). Realizowane będą szkolenia specjalistyczne, odpowiadające na potrzeby identyfikowane na poziomie wdrażania Programu oraz szkolenia indywidualne, przeprowadzane na podstawie planów szkoleń instytucji. Zasady finansowania wynagrodzeń oraz szkoleń przeznaczonych dla pracowników

zaangażowanych we wdrażanie Programu zostaną określone i oparte na Planie działania w zakresie zasobów ludzkich realizujących RPO WZ 2014-2020. Szczególnie istotne jest utrzymanie wykwalifikowanej kadry i zapewnienie płynnego przejścia pomiędzy kolejnymi okresami programowania: 2007-2013, 2014-2020 oraz perspektywą po 2020 r., z uwzględnieniem konieczności wykorzystania dotychczasowych doświadczeń. Zapewnione zostanie także niezbędne zaplecze techniczne i organizacyjne, związane ze stworzeniem i utrzymaniem warunków umożliwiających sprawną realizację procesów związanych z wdrażaniem Programu. Dotyczy to zarówno stworzenia i utrzymania odpowiednich warunków pracy (w tym powierzchni biurowej, materiałów eksploatacyjnych i wyposażenia biurowego, finansowania wydatków administracyjnych, dostosowania i utrzymania stanowisk pracy) jak i sprzętu komputerowego. IZ RPO WZ zapewnia, iż środki z pomocy technicznej nie będą wykorzystywane na budowę i renowację budynków administracji publicznej.

Ze środków pomocy technicznej finansowane będą działania związane z przeprowadzaniem badań ewaluacyjnych, analiz, ekspertyz, ocen czy audytów oraz zbieraniem danych niezbędnych do monitorowania inteligentnych specjalizacji, których celem będzie usprawnienie systemu wdrażania i zarządzania RPO WZ 2014-2020 zarówno w obecnym, jak i przyszłym okresie programowania. Monitoring, ewaluacja i aktualizacja regionalnej strategii inteligentnych specjalizacji[6] obejmować będzie:

- proces przedsiębiorczego odkrywania, angażujący regionalne instytucje: zarządzającą i pośredniczące, oraz zainteresowane podmioty, takie jak szkoły wyższe, instytucje otoczenia biznesu, przedsiębiorców, jednostki B+R oraz partnerów społecznych; oraz
- stopę zwrotu na inwestycji w zakresie strategii inteligentnych specjalizacji, obliczaną dla EFRR i EFS[7].

Środkami Priorytetu finansowane będą działania związane z utworzeniem i obsługą komitetów, grup roboczych oraz innych ciał dialogu społecznego funkcjonujących na poziomie Programu (np. organizacja i obsługa prac Komitetu Monitorującego), a także działania w zakresie szkoleń i innych form przygotowania członków tych ciał do efektywnego i eksperckiego wypełniania zadań. Wspierane będą również działania związane z wdrożeniem i funkcjonowaniem instrumentów terytorializacji polityki rozwoju, w szczególności ewentualnych Związków ZIT, ustanawianych przez samorząd województwa na poziomie miast subregionalnych. W przypadku wystąpienia takiej konieczności, ze środków pomocy technicznej, ewentualnym wsparciem objęte zostanie zapewnienie bieżącej działalności Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego (ROT) na terenie województwa zachodniopomorskiego, z wyłączeniem ewaluacji i studiów wykraczających poza teren województwa.

[6] W zakresie wsparcia EFRR i EFS dla regionalnej strategii inteligentnych specjalizacji.
[7] Stopa zwrotu powinna być obliczana począwszy od 2016 r. z zastosowaniem jednolitej metodologii.

Wsparciem środkami Priorytetu objęte zostaną działania koordynacyjne i monitorujące w zakresie aktywnej integracji instytucji działających na rzecz włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa w regionie. W związku z tym, że ww. interwencje realizowane są poprzez różne instytucje, konieczna jest koordynacja oraz monitoring na poziomie regionalnym instytucji działających w tym obszarze. W ramach tych zadań prowadzone będą w szczególności działania polegające na identyfikacji obszarów, w których istnieją deficyty w zakresie dostępności do poszczególnych rodzajów usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym na poziomie lokalnym i regionalnym oraz badaniu postępów w likwidowaniu tych deficytów. Wyłącznie koordynacja działań finansowanych środkami ESIF będzie mogła być finansowana środkami pomocy technicznej.

Wzmocnienie kompetencji beneficjentów i potencjalnych beneficjentów funduszy RPO WZ 2014-2020 odbywać się będzie poprzez szkolenia specjalistyczne odpowiadające ich potrzebom, identyfikowanym na poziomie wdrażania poszczególnych projektów (np.: rozliczanie projektów, zarządzanie projektami). W ramach inicjatywy pipeline realizowane będą działania, które mają na celu wsparcie realizacji projektów, poprawę jakości sporządzanej dokumentacji, przekazywanie wiedzy z zakresu polityk horyzontalnych UE oraz kwestii środowiskowych. Na potrzeby wdrażania Programu zostanie zapewnione wsparcie eksperckie i prawne.

Ze środków Priorytetu finansowane będą także działania związane z zapewnieniem właściwego procesu naboru, oceny i selekcji projektów, które będą miały otrzymać dofinansowanie w ramach Programu, a także z prowadzeniem bieżącego monitoringu projektów jak i Programu oraz weryfikacją płatności, kontroli projektów, a także rozpatrywania skarg i odwołań w zakresie Programu.

Umowa Partnerstwa zapewnia kontynuację mechanizmów stosowanych w ramach NSRO w celu zapobiegania oszustwom, w tym korupcji i skutecznego wykrywania oraz eliminowania nadużyć. Działania te będą, w razie potrzeby, finansowane w ramach PO PT. Na poziomie regionalnym będą zastosowane działania mające na celu poprawę przejrzystości, zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego, organizacji strażniczych „watch-dog", zastosowanie środków prewencyjnych, oceny ryzyka, ustalania punktów odniesienia i wzajemnej analizy porównawczej.

Wsparciem objęty zostanie także proces wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk w zakresie procesu przygotowania, zarządzania i wdrażania projektów. Powyższe działanie będzie polegało na promowaniu najlepszych rozwiązań, wspieraniu beneficjentów w obszarach problemowych, poszukiwaniu wspólnych rozwiązań podobnych problemów.

W celu zapewnienia skutecznej koordynacji działań komunikacyjnych prowadzonych przez poszczególne instytucje, Polska, zgodnie z art. 106 rozporządzenia ogólnego, opracowuje horyzontalny dokument - wspólną strategię komunikacji polityki spójności. W oparciu o ww. strategię instytucja zarządzająca, zgodnie z art. 116 rozporządzenia ogólnego, opracuje dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa

Zachodniopomorskiego *strategię komunikacji*, będącą podstawą prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych dla tego Programu. Strategia komunikacji podlega zarówno uzgodnieniom z Instytucją Koordynującą Umowę Partnerstwa oraz jej akceptacji w zakresie zgodności ze wspólną strategią komunikacji i wytycznymi w zakresie informacji i promocji, a następnie akceptacji Komitetu Monitorującego danego programu. Raz do roku na forum Komitetu Monitorującego przedstawiana jest informacja nt. realizacji przedmiotowej strategii dla Programu Regionalnego oraz planowanych działań w roku następnym.

W obszarze dotyczącym prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych będą finansowane przedsięwzięcia, które mają na celu zwiększenie poziomu wiedzy beneficjentów i potencjalnych beneficjentów o możliwości wsparcia, zasad realizacji i rozliczania projektów, co wpłynie na jakość i sprawniejszą realizację składanych w ramach RPO WZ projektów, a w konsekwencji przyczyniając się do maksymalnego wykorzystania środków dostępnych w ramach Programu. Ponadto działania w ramach tego obszaru mają też na bieżąco informować opinię publiczną o postępach wdrażania Programu, m.in. poprzez serwis internetowy poświęcony Programowi, co gwarantuje przejrzystość jego procedur oraz przyczyni się do upowszechniania wiedzy o efektach udzielonego wsparcia. Portal dla Programu Regionalnego – celem uspójnienia i skoordynowania polityki informacyjnej i promocyjnej prowadzonej z wykorzystaniem Internetu – będzie ściśle związany z portalem prowadzonym centralnie przez Instytucję Zarządzającą POPT.

Wsparcie powyższych działań służyć ma upowszechnianiu informacji na temat możliwości ubiegania się o dofinansowanie w ramach RPO wśród potencjalnych beneficjentów oraz informowaniu opinii publicznej o zaangażowaniu środków unijnych w rozwój naszego województwa. Działania informacyjne i promocyjne będą prowadzone w relacji do skali interwencji zaplanowanej w Programie i podejmowane wyłącznie w niezbędnym zakresie. Wsparciem objęte zostaną konkretne, dostosowane do potrzeb przedsięwzięcia (np.: podnoszenie poziomu świadomości na temat możliwości dofinansowania działań klimatycznych albo inwestycji w energię ze źródeł odnawialnych i podnoszenie sprawności energetycznej). Szeroko zakrojone powszechne kampanie, zwiększające świadomość społeczeństwa na temat wpływu funduszy europejskich na rozwój kraju, będą prowadzone na poziomie kraju i finansowane z PO PT.

Prowadzone działania informacyjne i promocyjne będą komplementarne z działaniami finansowanymi z PO PT oraz zachowają zgodność z jednolitym systemem informowania o funduszach.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach osi priorytetowej X Pomoc Techniczna mają zapewnić płynne przejście pomiędzy okresami programowania 2007-2013, 2014-2020 oraz perspektywą finansową po 2020 r. W związku z powyższym mogą obejmować swoim zasięgiem trzy wspomniane perspektywy (zgodnie z zapisami rozporządzenia ogólnego), np.: w zakresie zamykania poprzedniej perspektywy oraz programowania kolejnej

perspektywy, pod warunkiem zapewnienia odpowiedniej demarkacji oraz uwzględnienia zasad kwalifikowalności.

Główni beneficjenci:

- Instytucja Zarządzająca RPO WZ 2014-2020,
- Instytucje Pośredniczące,
- Instytucja Certyfikująca,
- inne instytucje biorące udział w systemie wdrażania i realizacji RPO WZ 2014-2020 .

2.B.6.2 Wskaźniki produktu, które mają się przyczynić do osiągnięcia rezultatów (w podziale na osie priorytetowe)

Tabela 13: Wskaźniki produktu dla EFRR/FS/EFS(w podziale na osie priorytetowe)

l.p.	Nazwa wskaźnika	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (na rok 2023)(opcjonalnie)	Źródło danych
P.68	*Liczba etatomiesięcy finansowanych ze środków pomocy technicznej*	*szt.*	*4566*	*IZ RPO WZ/ IP*
P.69	*Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji*	*osoby*	*5936*	*IZ RPO WZ/ IP*
P.70	*Liczba przeprowadzonych ewaluacji*	*szt.*	*35*	*IZ RPO WZ/ IP*
P.71	*Liczba użytkowników systemów informatycznych*	*osoby*	*9703*	*IZ RPO WZ/ IP*
P.72	*Liczba posiedzeń sieci tematycznych, grup roboczych, komitetów oraz innych ciał angażujących partnerów spoza administracji publicznej*	*szt.*	*84*	*IZ RPO WZ/ IP*
P.73	*Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów*	*osoby*	*13336*	*IZ RPO WZ/ IP*
P.74	*Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu*	*szt.*	*14*	*IZ RPO WZ/ IP*

2.B.7 Kategorie interwencji (w podziale na osie priorytetowe)

Tabela 14: Wymiar 1 Zakres interwencji		**Tabela 15: Wymiar 2 Forma finansowania**		**Tabela 16: Wymiar 3 Typ terytorium**	
Kod	**€**	**Kod**	**€**	**Kod**	**€**
121 – przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie oraz kontrola	57 644 611	*01 Dotacja bezzwrotna*	57 644 611	*07 Nie dotyczy*	57 644 611
122– ewaluacja i badania	1 601 239	*01 Dotacja bezzwrotna*	1 601 239	*07 Nie dotyczy*	1 601 239
123 – informacja i komunikacja	4 803 718	*01 Dotacja bezzwrotna*	4 803 718	*07 Nie dotyczy*	4 803 718

SEKCJA 3: PLAN FINANSOWY PROGRAMU

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 jest programem operacyjnym finansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Obszarem realizacji programu jest obszar województwa. Województwo jest zaliczone do regionów słabiej rozwiniętych.

Zgodnie z Umową Partnerstwa alokacja środków unijnych na Program wynosi 1 150, 8 mln euro EFRR i 450,4 mln euro EFS. Minimalne zaangażowanie środków krajowych – szacowane na podstawie art. 120 rozporządzenia ramowego zakładającego maksymalny poziom dofinansowania każdej osi priorytetowej EFRR i EFS w regionach słabiej rozwiniętych na poziomie 85% m – wynosi w momencie programowania 282,6 mln euro. W realizację programu zaangażowane będą środki krajowe publiczne i prywatne. Zakłada się, że ostateczne zaangażowanie środków krajowych, głównie prywatnych w momencie zamknięcia programu będzie mogło być wyższe w zależności od zakresu i stopnia udzielania pomocy publicznej w ramach programu[8].

Podstawa certyfikacji

Podstawę obliczania wkładu UE w ramach Programu stanowią całkowite wydatki kwalifikowalne.

Kategorie regionów

Program jest realizowany na obszarze jednego województwa zaliczanego do kategorii regionów słabiej rozwiniętych.

Rezerwa wykonania

W Programie wyodrębniona została rezerwa wykonania w wysokości 6% jego całkowitej alokacji EFRR oraz 6% jego całkowitej alokacji EFS.

Udział rezerwy wykonania w podziale na lata dla każdego roku dla EFRR oraz EFS przedstawia tabela 17.

Rezerwa wykonania ustanawiana jest w każdej osi priorytetowej Programu w proporcji do jej wartości. W osiach priorytetowych założono udział w rezerwie wykonania od 5% do 7%, z wyjątkiem osi Pomoc techniczna (finansowane wyłącznie z EFS), dla której zgodnie z przepisami nie ustanowiono rezerwy (wyłączenie osi pomocy technicznej wymaga dla zachowania wymaganego poziomu na funduszu w programie odpowiedniego zwiększenia rezerwy na inną/inne osie EFS). Szczegóły przedstawia tabela 18a.

[8]Przepisy rozporządzenia ramowego, w szczególności art. 129 gwarantuje, że niezależnie od poziomu stopy dofinansowania przyjętej dla osi priorytetowej w tabeli 18a, wartość środków ostatecznie wypłaconych przez Komisję Europejską na moment zamknięcia programu nigdy nie będzie wyższa niż wkład publiczny przekazany beneficjentom. Art. 131.2 dodatkowo zapewnia, że w ramach płatności pośrednich KE zawsze będzie wypłacać kwotę niższą z dwóch kwot: kwoty wynikającej z przemnożenia podstawy certyfikacji z wniosku o płatność przez stopę dofinansowania na osi priorytetowej z tabeli 18a lub kwoty wykazanych we wniosku wydatków publicznych. Wielkość płatności pośrednich będzie uwzględniała także zasady związane z systemem rocznego badania i akceptacji kont, polegającym m.in. na udzielaniu zaliczek rocznych, wypłacaniu w trakcie roku jedynie 90% należnych płatności i rocznym rozliczaniu kont poprzez bilansowanie zaliczki rocznej wypłaconych środków i 10% zatrzymanych płatności pośrednich.

Koncentracja tematyczna

Założone w Programie poziomy koncentracji wynikają z Umowy Partnerstwa i pozwalają zachować wymagane na poziomie UP przez rozporządzenia unijne poziomy koncentracji

SEKCJA 3.1ŚRODKI FINANSOWEZ POSZCZEGÓLNYCH FUNDUSZY ORAZ KWOTY NA REZERWĘ WYKONANIA

Tabela 17: Tabela przedstawiająca całkowitą kwotę środków finansowych przewidzianych jako wkład każdego z funduszy do programu, w podziale na lata i kategorie regionów (mln EUR).

	Fundusz	Kategoria regionu	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		Razem	
			Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania
(1)	EFRR	Reg. słabiej rozwinięte	131 668 871	8 404 396	139 394 202	8 897 502	147 449 360	9 411 661	154 798 616	9 880 762	162 160 223	10 350 653	169 503 160	10 819 350	176 794 820	11 284 777	1 081 769 252	69 049 101
(2)		Reg. przejściowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(3)		Reg. lepiej rozwinięte	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(4)		Razem	131 668 871	8 404 396	139 394 202	8 897 502	147 449 360	9 411 661	154 798 616	9 880 762	162 160 223	10 350 653	169 503 160	10 819 350	176 794 820	11 284 777	1 081 769 252	69 049 101
(5)	EFS	Reg. słabiej rozwinięte	51 534 116	3 289 411	54 557 747	3 482 410	57 710 470	3 683 647	60 586 908	3 867 250	63 468 181	4 051 160	66 342 146	4 234 605	69 196 043	4 416 769	423 395 611	27 025 252
(6)		Regiony przejściowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(7)		Reg. lepiej rozwinięte	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(8)		Razem	51 534 116	3 289 411	54 557 747	3 482 410	57 710 470	3 683 647	60 586 908	3 867 250	63 468 181	4 051 160	66 342 146	4 234 605	69 196 043	4 416 769	423 395 611	27 025 252
(9)	YEI - dodatkowa alokacja	Nie dotyczy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
(10)	FS	Nie dotyczy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
(11)	EFRR	Specjalna alokacja dla obszarów peryferyjnych lub słabo zaludnionych																
(12)		Razem	183 202 987	11 693 807	193 951 949	12 379 912	205 159 830	13 095 308	215 385 524	13 748 012	225 628 404	14 401 813	235 845 306	15 053 955	245 990 863	15 701 546	1 505 164 863	96 074 353

SEKCJA 3.2 ŁĄCZNE ŚRODKI FINANSOWE W PODZIALE NA FUNDUSZ ORAZ WSPÓŁFINANSOWANIE KRAJOWE (EUR)

Tabela 18a: Plan finansowy programu (mln EUR).

Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria Regionu	Podstawa kalkulacji wsparcia UE (Całkowite koszty kwalifikowalne albo koszty kwalifikowalne publiczne)	Wkład UE	Wkład krajowy	Szacunkowy podział wkładu krajowego		Finanso-wanie Ogółem	Poziom współfinan-sowania	Dla celów informa-cyjnych	Główna alokacja		Rezerwa wykonania		Udział rezerwy wykonania (wsparcie UE) w łącznej kwocie wsparcia UE na oś priorytetową
						Krajowe środki publiczne	Krajowe środki prywatne			Wkład EBI	Wkład UE	Wkład krajowy	Wkład UE	Wkład krajowy	
				a	b=c+d	c	d	e=a+b	f=a/e	g	h=a-j	i=b-k	j	k=b*j/a	l=j/a*100
I Gospodarka, innowacje, nowoczesne technologie	EFRR	słabiej rozwinięty	402 411 765	342 050 000	60 361 765	16 448 581	43 913 184	402 411 765	85%	-	322 227 000	56 863 589	19 823 000	3 498 176	5,80%
II Gospodarka niskoemisyjna	EFRR	słabiej rozwinięty	256 131 078	217 711 416	38 419 662	22 283 404	16 136 258	256 131 078	85%	-	206 085 284	36 367 992	11 626 132	2 051 670	5,34%
III Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom	EFRR	słabiej rozwinięty	85 882 353	73 000 000	12 882 353	12 495 882	386 471	85 882 353	85%	-	69 250 000	12 220 588	3 750 000	661 765	5,14%
IV Naturalne otoczenie człowieka	EFRR	słabiej rozwinięty	106 354 877	90 401 645	15 953 232	12 307 918	3 645 314	106 354 877	85%	-	85 037 546	15 006 626	5 364 099	946 606	5,93%
V Zrównoważony transport	EFRR	słabiej rozwinięty	332 535 638	282 655 292	49 880 346	48 763 026	1 117 320	332 535 638	85%	-	262 869 422	46 388 722	19 785 870	3 491 624	7,00%
VI Rynek pracy	EFS	słabiej rozwinięty	194 117 648	165 000 000	29 117 648	20 204 736	8 912 912	194 117 648	85%	-	153 450 000	27 079 413	11 550 000	2 038 235	7,00%
VII Włączenie społeczne	EFS	słabiej rozwinięty	154 329 412	131 180 000	23 149 412	17 047 227	6 102 185	154 329 412	85%	-	122 018 138	21 532 613	9 161 862	1 616 799	6,98%
VIII Edukacja	EFS	słabiej rozwinięty	106 107 406	90 191 295	15 916 111	10 525 324	5 390 787	106 107 406	85%	-	83 877 905	14 801 983	6 313 390	1 114 128	7,00%
IX Infrastruktura publiczna	EFRR	słabiej rozwinięty	170 588 236	145 000 000	25 588 236	21 750 001	3 838 235	170 588 236	85%	-	136 300 000	24 052 942	8 700 000	1 535 294	6,00%
X Pomoc Techniczna	EFS	słabiej rozwinięty	75 352 433	64 049 568	11 302 865	11 302 865	0	75 352 433	85%	-	64 049 568	11 302 865	0	0	0,00%
Razem	EFRR	słabiej rozwinięty	1 353 903 947	1 150 818 353	203 085 594	134 048 812	69 036 782	1 353 903 947	85%	-	1 081 769 252	190 900 459	69 049 101	12 185 135	6,00%
Razem	EFS	słabiej rozwinięty	529 906 899	450 420 863	79 486 036	59 080 152	20 405 884	529 906 899	85%	-	423 395 611	74 716 874	27 025 252	4 769 162	6,00%
Razem	YEI	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem	FS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ŁĄCZNIE		-	1 883 810 846	1 601 239 216	282 571 630	193 128 964	89 442 666	1 883 810 846	85%		1 505 164 863	265 617 333	96 074 353	16 954 297	6,00%

Tabela 18b: Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych – szczególna alokacja na EFS i Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.

	Fundusz	Kategoria Regionu	Podstawa kalkulacji wsparcia UE (Całkowite koszty kwalifikowalne albo koszty kwalifikowalne publiczne)	Wkład UE	Wkład krajowy	Szacunkowy podział wkładu krajowego		Finansowanie ogółem	Stopa współfinansowania	Dla celów informacyjnych
						Krajowe środki publiczne	Krajowe środki prywatne			Wkład EBI
				a	b=c+d	c	d	e=a+b	f=a/e	
1	YEI	nd.								
2	EFS	słabiej rozwinięty								
3	RAZEM	słabiej rozwinięty		0	0	0	0	0		0
4			Stosunek EFS do alokacji dla YEI							
5			Stosunek EFS do Reg. Słabiej rozwiniętych							

Tabela 18c: Plan finansowy w podziale na osie priorytetowe, fundusze, kategorie regionu i cele tematyczne (mln EUR).

Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Cel tematyczny	Wsparcie UE	Wkład krajowy	Finansowanie ogółem
I Gospodarka, innowacje, nowoczesne technologie	EFRR	słabiej rozwinięty	1	70 385 000	12 420 883	82 805 883
			3	271 665 000	47 940 882	319 605 882
II Gospodarka niskoemisyjna	EFRR	słabiej rozwinięty	4	217 711 416	38 419 662	256 131 078
III Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom	EFRR	słabiej rozwinięty	5	30 000 000	5 294 118	35 294 118
			6	43 000 000	7 588 235	50 588 235
IV Naturalne otoczenie człowieka	EFRR	słabiej rozwinięty	6	45 000 000	7 941 177	52 941 177
			8	45 401 645	8 012 055	53 413 700
V Zrównoważony transport	EFRR	słabiej rozwinięty	7	282 655 292	49 880 346	332 535 638
VI Rynek pracy	EFS	słabiej rozwinięty	8	165 000 000	29 117 648	194 117 648
VII Włączenie społeczne	EFS	słabiej rozwinięty	9	131 180 000	23 149 412	154 329 412
VIII Edukacja	EFS	słabiej rozwinięty	10	90 191 295	15 916 111	106 107 406
IX Infrastruktura publiczna	EFRR	słabiej rozwinięty	2	20 000 000	3 529 412	23 529 412
			9	90 000 000	15 882 353	105 882 353
			10	35 000 000	6 176 471	41 176 471
X Pomoc Techniczna	EFS	słabiej rozwinięty		64 049 568	11 302 865	75 352 433
RAZEM				1 601 239 216	282 571 630	1 883 810 846

Tabela 19: Szacunkowa kwota wsparcia, która ma być wykorzystana na cele związane ze zmianami klimatu (mln EUR).

Oś priorytetowa	Szacunkowa wysokość środków na cele związane ze zmianą klimatu (EUR)	Udział w całości alokacji na PO (%)
I Gospodarka, innowacje, nowoczesne technologie	8 000 000	0,50%
II Gospodarka niskoemisyjna	172 871 416	10,80%
III Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom	27 240 000	1,70%
IV Naturalne otoczenie człowieka	22 401 645	1,40%
V Zrównoważony transport	48 000 000	3,00%
VI Rynek pracy		0,00%
VII Włączenie społeczne		0,00%
VIII Edukacja		0,00%
IX Infrastruktura publiczna		0,00%
X Pomoc Techniczna		0,00%
Razem	278 513 061	17,39%

SEKCJA 4. ZINTEGROWANE PODEJŚCIE DO ROZWOJU TERYTORIALNEGO

Przestrzenne odzwierciedlenie potencjałów i problemów rozwojowych delimituje region na 3 obszary[9]: o wysokiej (Szczeciński Obszar Metropolitalny – SOM[10], Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzki Obszar Funkcjonalny – KKBOF[11])oraz o niższej zdolności rozwojowej (Specjalna Strefa Włączenia – SSW[12]). Wsparcie RPO WZ 2014-2020, uwzględniające OSI wskazane w UP, w wymiarze terytorialnym skoncentrowane będzie na ww. obszarach.

Diagnoza SOM wskazuje główne potrzeby rozwojowe obszaru: zintegrowany, niskoemisyjny transport publiczny; poprawa mobilności pracowników; poprawa efektywności energetycznej; wzrost zatrudnienia m.in. poprzez wspólne działania na rzecz wzmacniania konkurencyjności sektora MSP (stwarzanie warunków dla prowadzenia i rozwoju działalności, wzmacnianie innowacyjności) oraz dopasowanie edukacji do potrzeb rynku pracy.

Diagnoza KKBOF wskazuje główne potrzeby rozwojowe obszaru: połączenie potencjału gospodarczo-naukowego Koszalina z gospodarczo-uzdrowiskowo-turystycznym Kołobrzegu oraz pozostałych ośrodków w celu dyfuzji impulsów rozwojowych na cały KKBOF; wzmocnienie istniejącego potencjału gospodarczego i turystycznego, zintegrowanie działań ochrony środowiska oraz poprawa dostępności transportowej wewnątrz obszaru.

SSW jest typowym obszarem problemowym, gł. o charakterze wiejskim. Główne potrzeby rozwojowe to: zwiększenie dostępności transportowej; zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług integracji społecznej, zdrowotnej i zawodowej; tworzenie nowych miejsc pracy, z wykorzystaniem progospodarczego potencjału OZE; przystosowania MSP i pracowników do zmian; ograniczenie wykluczenia społecznego. Zintegrowane podejście w SSW realizowane będzie m.in. przez dedykowane terytorialnie i tematycznie konkursy oraz stosowanie preferencji w konkursach.

Wyniki ewaluacji RPO WZ na lata 200-2013 i zalecenia KE wskazują na potrzebę odejścia od interwencji punktowej na rzecz realizacji wielosektorowych strategii terytorialnych. Instrumenty ZIT realizowane w OF dwóch największych miasta województwa zapewnią realizację projektów odpowiadających zidentyfikowanym terytorialnie potencjałom i deficytom, powiązanych i komplementarnych, efektywnych pod względem kosztów, o szerszym oddziaływaniu prorozwojowym i skali rozwiązywanych problemów.

Skoordynowana terytorialnie interwencja, ukierunkowana na wzmocnienie potencjałów rozwojowych danych obszarów, będzie możliwa także poprzez mechanizm wsparcia

[9] W oparciu o prace analityczne oraz zapisy SRWZ i PZPWZ
[10]UP str. 148
[11]UP str. 150
[12]UP str. 149; SSW wyznaczono w ekspertyzie „Specjalna Strefa Włączenia na obszarze WZ oraz planowane kierunki działań interwencyjnych"

oparty o tzw. Kontrakty Samorządowe (KS). KS pozwala na uzgodnienie profilu rozwoju obszaru w oparciu o zidentyfikowane potencjały gospodarcze oraz deklarowane zaangażowanie ze strony grupy JST i partnerów społeczno-gospodarczych, preselekcję proponowanych przez nich powiązanych synergicznie i komplementarnie wiązek projektów pod kątem wpływu na wzmocnienie potencjału gospodarczego danego obszaru oraz realizację celów RPO. Tryb konkursowy KS będzie dotyczył wiązek projektów, w przeciwieństwie do normalnego trybu dotyczącego wyboru pojedynczych projektów.

Zgodnie z UP narzędzia będą uwzględniały problematykę obszarów wiejskich (OW). Rozwiązania dla OW znajdą się w URPO. Podstawowa alokacja na OW wyniesie min 11% alokacji RPO WZ 2014-2020 (EFRR i EFS), tj. min.175967000 euro.

SEKCJA 4.1 ROZWÓJ LOKALNY KIEROWANY PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ (W STOSOWNYCH PRZYPADKACH)

W ramach RPO WZ 2014-2020 nie będzie zastosowany instrument RLKS w formule bezpośredniej.
W ramach programu planuje się wsparcie Lokalnych Grup Działania (LGD) jako potencjalnych beneficjentów. Interwencja RPO będzie stanowiła uzupełnienie wsparcia EFRROW i EFMR na terytorium danej LGD i będzie spójna z Lokalną Strategią Rozwoju. Koszty przygotowawcze, bieżące oraz koszty animacji LGD nie będą wspierane środkami EFS w ramach RPO.

SEKCJA 4.2 ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ OBSZARÓW MIEJSKICH

Miasta i ich obszary funkcjonalne odgrywają podstawową rolę w kreowaniu rozwoju społeczno-gospodarczego, zapewnieniu mieszkańcom dostępu do wysokiej jakości usług publicznych. W regionie mieszkańcy miast stanowią 68,84% ogółu ludności (GUS 2012). Pod względem współczynnika urbanizacji region plasuje się na 3 pozycji w kraju. Z ogólnej liczby pracujących w regionie aż 85% to osoby pracujące w miastach.

Sieć osadnicza regionu jest stosunkowo równomierna, jednak obszary aglomeracyjne (Szczecina i Koszalina), zamieszkiwane przez ponad 950 tys. mieszkańców (55% ogółu ludności regionu), usytuowane są przy jego granicach zewnętrznych. Centralna i południowa część województwa charakteryzuje się mniejszym potencjałem demograficznym i niższym poziomem urbanizacji, usytuowane tu miasta to głównie ośrodki o znaczeniu subregionalnym i lokalnym.

Wsparcie zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich koncentrować się będzie na wzmocnieniu roli miast i ich OF jako ośrodków wzrostu oraz dyfuzji procesów rozwojowych poprzez rozwój potencjału gospodarczego i społecznego, koordynację współpracy w miastach i ich OF.
Podstawowym narzędziem zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich będą ZIT dedykowane gł. ośrodkom wzrostu regionu (ZIT SOM oraz ZIT KKBOF) i pozwalające na optymalizację efektów wsparcia zaplanowanego w osiach priorytetowych.

ZIT SOM wdrażane będą na terenie gmin tworzących Stowarzyszenie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego. Cele ZIT SOM zawarte w Strategii ZIT dotyczyć będą następujących obszarów:

- rozwój zrównoważonego transportu (OP II, V),
- poprawa efektywności energetycznej(OP V),
- wzmocnienie rozwoju gospodarczego i potencjału B+R oraz MŚP (OP I),
- poprawa systemów kształcenia i szkolenia i dostosowanie do potrzeb rynku pracy (w ramach OP VIII).

Poza ZIT SOM przewiduje się realizację zintegrowanego podejścia terytorialnego w KKBOF, skoncentrowanego na realizacji celów rozwojowych w następujących obszarach:

- rozwój zrównoważonego transportu oraz wspieranie strategii niskoemisyjnych (OP II, V),
- wzmocnienie rozwoju gospodarczego i potencjału B+R oraz MŚP (OP I),
- poprawa systemów kształcenia i szkolenia i dostosowanie do potrzeb rynku pracy (OP VIII).

Zakres powierzenia władzom miejskim zadań związanych z realizacją programu w ramach ZIT określa pisemne porozumienie pomiędzy władzami miejskimi i IZ RPO. Zgodnie z art. 123 ust. 6 rozporządzenia (UE) 1303/2013 władze miejskie realizują zadania związane przynajmniej z wyborem projektów do dofinansowania. Minimalny zakres powierzenia zadań oznacza, że władze miejskie przedkładają IZ RPO listy projektów wyłonionych w konkursie bądź – w przypadku trybu pozakonkursowego – zidentyfikowanych w Strategii ZIT, spriorytetyzowanych w oparciu o kryteria zatwierdzone przez KM RPO. IZ RPO dokonuje ostatecznego sprawdzenia kwalifikowalności projektów do dofinansowania, zgodnie z art. 7 ust 5 rozporządzenia (UE) 1301/2013, chyba że porozumienie przewiduje inaczej. Techniczna organizacja naboru i pełna ocena projektów pod względem formalnym i merytorycznym może być dokonywana przez władze miejskie lub IZ RPO, z udziałem w stosownych przypadkach ekspertów zewnętrznych, zgodnie z postanowieniami porozumienia.

Tabela 20: Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich – szacunkowa alokacja wsparcia z EFRR i szacunkowa alokacja EFS

Fundusz	Wsparcie z EFRR i EFS (wartości szacunkowe) EUR	Udział całkowitej alokacji z funduszu w programie
Łącznie EFRR	*131 900 000*	*12,96%*
Łącznie EFS	*17200 000*	*3,81%*
Razem EFRR+EFS	*149100 000*	*9,31%*

SEKCJA 4.3 RAMY REALIZACJI ZIT POZA ZINTEGROWANYMI PRZEDSIĘWZIĘCIAMI Z ZAKRESU ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU OBSZARÓW MIEJSKICH ORAZ SZACUNKOWA ALOKACJA Z POSZCZEGÓLNYCH OSI PRIORYTETOWYCH

Nie dotyczy.

SEKCJA 4.4 ROZWIĄZANIA DOTYCZĄCE PRZEDSIĘWZIĘĆ MIĘDZYREGIONALNYCH I TRANSNARODOWYCH W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO, Z UDZIAŁEM BENEFICJENTÓW ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W CO NAJMNIEJ JEDNYM INNYM PAŃSTWIE CZŁONKOWSKIM (W STOSOWNYCH PRZYPADKACH)

W ramach RPO WZ 2014-2020 nie wyklucza się pośredniego wsparcia współpracy międzynarodowej, szczególnie poprzez realizację projektów komplementarnych do przedsięwzięć planowanych w ramach programów międzyregionalnych i transnarodowych.

SEKCJA 4.5 WKŁAD PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ W RAMACH PROGRAMU W ODNIESIENIU DO STRATEGII MAKROREGIONALNYCH I STRATEGII MORSKICH, Z ZASTRZEŻENIEM POTRZEB OBSZARU OBJĘTEGO PROGRAMEM ZIDENTYFIKOWANYCH PRZEZ PAŃSTWO CZŁONKOWSKIE (W STOSOWNYCH PRZYPADKACH)

Programując RPO WZ 2014-2020 uwzględniono cele Strategii Rozwoju Polski Zachodniej do roku 2020[13].

Strategia stanowi odpowiedź na zdefiniowane potencjały i deficyty rozwojowe makroregionu oraz wspólne dla 5 województw (dolnośląskie, lubuskie, opolskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie) potrzeby, m.in.: zwiększenie dostępności komunikacyjnej dla powstrzymania peryferyzacji makroregionu; wykorzystanie szansy na ożywienie transportu w kierunku północ-południe w ramach Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego; udrożnienie i gospodarcze wykorzystanie Odrzańskiej Drogi Wodnej i włączenie jej w system śródlądowych dróg Europy; wzmocnienie pozycji województw wobec sąsiednich landów niemieckich, pobudzenie transgranicznej współpracy gospodarczej oraz koordynacja i skuteczna realizacja zamierzeń inwestycyjnych; wykorzystanie szans wynikających z rozwoju nowoczesnych technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych; zahamowanie spadku znaczenia miast makroregionu przy jednoczesnym pełnym wykorzystaniu policentrycznej sieci osadniczej, a szczególnie ośrodków miejskich o znaczącym potencjale naukowym i intelektualnym; poszukiwanie sposobów przeciwdziałania negatywnym tendencjom demograficznym, zwłaszcza na rynku pracy.

Makroregionalne porozumienie dotyczące ponadregionalnych projektów priorytetowych pozwoli na zwiększenie koordynacji ponadregionalnego i regionalnego planowania

[13]Dokument przyjęty przez Radę Ministrów dnia 30 kwietnia 2014r.

i realizacji działań oraz odpowiadających im interwencji funduszy EFSI, w tym RPO oraz pozostałych środków krajowych.

W ramach RPO WZ 2014-2020 zakłada się wdrażanie projektów mających bezpośredni wpływ na realizację celów EUSBSR. Założenia poszczególnych obszarów priorytetowych związanych z celem EUSBSR ocalenie morza będą pośrednio realizowane przez projekty RPO WZ 2014-2020 następujących osi priorytetowych:

- I Gospodarka, innowacje, nowoczesne technologie – PA Hazards, głównie dzięki wykorzystaniu wyników badań naukowych i prac rozwojowych w gospodarce,
- III Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu – PA Nutri, m.in. poprzez zakładany wzrost liczby ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków,
- V Zrównoważony transport – PA Safe oraz PA Ship, dzięki zwiększeniu udziału transportu przyjaznego środowisku w transporcie ogółem.

Natomiast założenia poszczególnych obszarów priorytetowych celu EUSBSR związanego z rozwojem połączeń w regionie będą realizowane poprzez projekty w ramach osi priorytetowych:
V Zrównoważony transport – PA Transport, głównie dzięki poprawie dostępności drogowej do regionalnych ośrodków wzrostu i obszarów wykluczonych;
Z kolei założenia obszarów priorytetowych celu EUSBSR dotyczącego wzrostu dobrobytu będą realizowane poprzez projekty w ramach następujących osi priorytetowych:
I Gospodarka, innowacje, nowoczesne technologie – PA Market, poprzez działania związane ze wzrostem konkurencyjności i innowacyjności sektora MŚP, udoskonaleniem regionalnego systemu wsparcia wzrostu przedsiębiorstw i absorpcji innowacji; PA Innovation oraz PA SME, dzięki wykorzystaniu wyników badań naukowych i prac rozwojowych w gospodarce, a także zwiększeniu zaangażowania przedsiębiorstw w prowadzenie badań, oraz poszukiwaniu innowacyjnych rozwiązań.
Ponadto zakłada się, że realizacja projektów w ramach wskazanych osi priorytetowych RPO WZ 2014-2020 przyczyni się do realizacji założeń poszczególnych obszarów priorytetowych i działań horyzontalnych EUSBSR.

W związku z powyższym przy wyborze projektów w ramach priorytetów inwestycyjnych 1b, 3a, 5b, 6b, 6d, 7b i 7c stosowane będą kryteria faworyzujące projekty przyczyniające się do osiągania celów strategii.

W powyższych PI zapewniona zostanie komplementarność z projektami realizowanym i w ramach programów współpracy transgranicznej (m.in. Program Południowy Bałtyk 2014-2020 oraz Program Współpracy INTERREG V A Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia/Polska), dzięki czemu realizowane projekty przyczynią się do poprawy sytuacji regionu Morza Bałtyckiego i umocnienia współpracy międzynarodowej.

Monitoring realizacji EUSBSR opierał się będzie na dotychczasowym systemie informatycznym identyfikacji wg kategorii interwencji funduszy adekwatnych tematycznie do obszarów priorytetowych EUSBSR oraz na kwalifikacji poszczególnych projektów na

podstawie wskazanej zgodności z dokumentem strategicznym na etapie wniosku aplikacyjnego.

SEKCJA 5. SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH NAJBARDZIEJ DOTKNIĘTYCH UBÓSTWEM LUB GRUP DOCELOWYCH NAJBARDZIEJ ZAGROŻONYCH DYSKRYMINACJĄ LUB WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

SEKCJA 5.1 OBSZARY GEOGRAFICZNE NAJBARDZIEJ DOTKNIĘTE UBÓSTWEM/ GRUPY DOCELOWE NAJBARDZIEJ ZAGROŻONE DYSKRYMINACJĄ

Przestrzenna struktura województwa oparta jest na dwóch biegunach rozwoju (obszary funkcjonalne Szczecina i Koszalina), skrajnie położonych względem pozostałej części województwa. Negatywne zjawiska sfery społecznej, dotyczące głównie rynku pracy i warunków życia ludności, zróżnicowane są wewnątrz regionu. Niski potencjał wzrostowy kapitału ludzkiego i duże obciążenie negatywnymi zjawiskami społecznymi charakterystyczne jest szczególnie w powiatach, które do początku lat 90. ubiegłego wieku były silnie zdominowane przez uspołecznioną gospodarkę rolną. Niepokojący jest fakt utrwalania się wśród kolejnych pokoleń zamieszkujących te obszary, postaw niepożądanych i pojawienia się zjawiska określanego mianem „dziedziczenia ubóstwa". Transformacja gospodarcza odcisnęła swoje piętno najsilniej wśród ludności zamieszkującej obszary wiejskie oraz małe miasta, gdzie nadal nierozwiązane zostały problemy wysokiego bezrobocia, niedoinwestowania infrastrukturalnego oraz pauperyzacji[14].

Niska dostępność komunikacyjna tych obszarów (a zwłaszcza ich południowo-wschodniej części) do głównych wojewódzkich i krajowych ośrodków wzrostu oraz podstawowych usług publicznych, jak również szczególnie niska kondycja społeczna i gospodarcza skutkują postępującą depopulacją, ciągle wysokim bezrobociem strukturalnym, niskim poziomem aktywności gospodarczej, inwestycyjnej oraz narastającym wykluczeniem społecznym. Tereny te są jednocześnie w głównej mierze wiejskimi obszarami funkcjonalnymi wymagającymi wsparcia procesów rozwojowych.

Nakreślony powyżej problem został zdiagnozowany i znalazł swoje odzwierciedlenie w regionalnych ekspertyzach[15] oraz krajowych dokumentach strategicznych określających cele rozwojowe państwa[16].

Na obszarze województwa zachodniopomorskiego likwidacja państwowego sektora rolnego miała znaczący wpływ na możliwości rozwojowe znacznych obszarów regionu, w szczególności położonych peryferyjnie względem dużych ośrodków miejskich czy strefy

[14] Ubóstwo - analiza przestrzenna problemu. Obserwatorium Integracji Społecznej, Szczecin 2010.

[15] m.in. Specjalna Strefa Włączenia na obszarze województwa zachodniopomorskiego oraz planowane kierunki działań interwencyjnych. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin 2013; Diagnoza sytuacji społeczno – gospodarczej obszarów wiejskich województwa zachodniopomorskiego wraz z analizą SWOT. Raport końcowy. CSRG, Szczecin, lipiec 2013; Ubóstwo - analiza przestrzenna problemu... op.cit.; M.Dutkowski, Województwo Zachodniopomorskie. Raport Regionalny 2011.. op.cit.; D. Dziechciarz, Diagnoza środowisk popegeerowskich. Biuletyn Obserwatorium Integracji Społecznej nr 2/13 Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

[16] m.in. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowana Kraju 2030, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020, Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.

nadmorskiej. Niższy poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oraz ograniczona dostępność do podstawowych usług publicznych są obserwowane szczególnie we wschodniej i centralnej części województwa, w której gospodarka i zatrudnienie na obszarach wiejskich w przeważającej części były monokulturowe i zależne od PGR.

W następstwie opisanych wyżej zjawisk znaczna część mieszkańców regionu dotknięta jest wykluczeniem społecznym. Region znajduje się w obszarze koncentracji i nasilenia problemów biedy i niezdolności do samodzielnego włączenia w procesy rozwojowe. Na przeważającym obszarze województwa pomoc społeczna jest jednym z najważniejszych źródeł utrzymania, korzysta z niej nawet 1/3 populacji poszczególnych gmin, co pogłębia zjawisko wykluczenia, które w tym natężeniu powoduje marginalizację całej środkowej i wschodniej części województwa.

Na podstawie dostępnych danych statystycznych oraz prowadzonych w oparciu o nie analiz kierunkowych wskazać można zakres zagadnień warunkujących potrzebę wdrożenia specjalnej interwencji oraz obszar, do którego miałaby się ona odnieść – Specjalną Strefę Włączenia (SSW).

Do wyznaczenia SSW przyjęto zestaw sześciu mierników syntetycznych wyznaczonych dla poszczególnych obszarów problemowych (dostępność do usług publicznych, demografia, infrastruktura techniczna, problemy miejscowości popegeerowskich, potencjał gospodarczy, ubóstwo). Przy ostatecznej delimitacji Specjalnej Strefy Włączenia – obszaru o najbardziej niekorzystnych wskaźnikach rozwoju społeczno-gospodarczego przyjęto zasadę kumulacji deficytów, co oznacza, że SSW winna obejmować gminy, w których występują deficyty w co najmniej trzech obszarach problemowych.

SEKCJA 5.2 STRATEGIA SŁUŻĄCA ZASPOKOJENIU SZCZEGÓLNYCH POTRZEB OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH/GRUP DOCELOWYCH NAJBARDZIEJ DOTKNIĘTYCH UBÓSTWEM ORAZ, W STOSOWNYCH PRZYPADKACH, WKŁAD ZINTEGROWANEGO PODEJŚCIA USTANOWIONEGO W UMOWIE PARTNERSTWA

SSW Pomorza Zachodniego nie stanowi jednorodnego obszaru wsparcia pod względem potencjału i przestrzennych uwarunkowań rozwojowych. W szczególnie niekorzystnym położeniu jest południowo-wschodnia część SSW, w której powiązania i oddziaływanie rozwojowe pochodzące z obszarów wzrostu jest znikome. Pozostałe terytorium SSW sąsiaduje z obszarami charakteryzującymi się lepszą sytuacją społeczno-gospodarczą, w szczególności Szczecińskim Obszarem Metropolitalnym oraz strefą nadmorską.

Mając na uwadze uwarunkowania przestrzenne, niezbędne jest zaplanowanie interwencji w sposób terytorialny, z uwzględnieniem zidentyfikowanych potencjałów i barier oraz wzajemnych przestrzennych zależności. Zakłada się, że działania rozwojowe na obszarze SSW zaplanowane zostaną przede wszystkim w oparciu o wykorzystanie potencjałów społeczno-gospodarczych gmin: Choszczno, Drawsko Pomorskie, Kamień Pomorski i miast: Sławno, Szczecinek, Świdwin, Wałcz. Jednostki te stanowią naturalne katalizatory procesów

rozwojowych realizowanych w gminach stanowiących SSW i powinny aktywnie włączyć się w animację działań na rzecz spójności terytorialnej SSW z resztą regionu. W zależności od przyjętej strategii rozwoju i szczegółowych rozwiązań interwencjonizmu regionalnego, realizowanego także przy wykorzystaniu środków unijnych, ośrodki wzrostu mogą pełnić różne role: od beneficjenta pośredniego i bezpośredniego projektów realizowanych przez podmioty z obszaru SSW, poprzez wsparcie merytoryczne działalności rozwojowej gmin SSW, wspólną koordynację i zapewnienie synergii swoich działań z działaniami podmiotów z obszaru SSW, po wspólną realizację projektów partnerskich.

Zakłada się, że przy realizacji działań prorozwojowych wykorzystane zostaną narzędzia terytorializacji interwencji publicznej, w tym w szczególności Kontrakt Samorządowy. Pozwoli to na zaplanowanie i objęcie wspólnymi ramami działań rozwojowych oraz dostępnych typów wsparcia, w tym w szczególności z RPO WZ 2014-2020, ale również na komplementarne zaplanowanie wsparcia z PROW 2014-2020 i innych środków pozostających w dyspozycji regionu (inne środki europejskie objęte WRS, środki krajowe). Przyczyni się to do realizacji wielosektorowych, terytorialnych strategii rozwojowych wypracowanych przez wszystkich partnerów procesów rozwojowych obecnych na danych obszarach.

Obszary objęte SSW w sposób szczególny wymagają rewitalizacji fizycznej, społecznej i gospodarczej. Są to obszary o niekorzystnych uwarunkowaniach pod względem dostępności komunikacyjnej, istniejącej infrastruktury publicznej, cechujące się wysokim poziomem bezrobocia i niską atrakcyjnością gospodarczą. Oprócz Kontraktów Samorządowych planuje się realizację równolegle konkursów ukierunkowanych obszarowo, w tym dedykowanych wyłącznie Specjalnej Strefie Włączenia.

Instrumenty zostaną skoordynowane z instrumentami (konkursy, projekty strategiczne, projekty systemowe) dedykowanymi projektom infrastrukturalnym (infrastruktura komunikacyjna, sieci energetyczne, itp.) w celu zapewnienia jak najszerszego oddziaływania tych inwestycji na rozwój SSW i ograniczenia zjawisk ubóstwa, dyskryminacji i wykluczenia.

Tabela 22. Przedsięwzięcia mające na celu zaspokojenie szczególnych potrzeb obszarów geograficznych najbardziej dotkniętych ubóstwem/grup docelowych najbardziej zagrożonych dyskryminacją lub wykluczeniem społecznym

Grupa docelowa /obszar geograficzny	Główne typy planowanych przedsięwzięć w ramach podejścia zintegrowanego	Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Priorytet inwestycyjny
SSW	*Inwestycje na rzecz rozwoju produktów i usług przedsiębiorstw*	*I Gospodarka, innowacje, nowoczesne technologie*	*EFRR*	*słabo rozwinięty*	*3c wspieranie tworzenia i rozszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług*
SSW	*Budowa, przebudowa, modernizacja obiektów infrastruktury publicznej, tj. ochrony zdrowia, infrastruktury społecznej, zakładów aktywności zawodowej*	*IX Infrastruktura publiczna*	*EFRR*	*słabo rozwinięty*	*9a inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych*
SSW	*Zintegrowane przedsięwzięcia dot. rewitalizacji obszaru*	*IX Infrastruktura publiczna*	*EFRR*	*słabo rozwinięty*	*9b wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich*
SSW	*Wspieranie przedsiębiorczości, samozatrudnienia i tworzenia nowych miejsc pracy*	*VI Rynek pracy*	*EFS*	*słabo rozwinięty*	*8iii samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy*
SSW	*Wsparcie tworzenia i funkcjonowania podmiotów opieki*	*VI Rynek pracy*	*EFS*	*słabo rozwinięty*	*8iv równouprawnienie płci oraz godzenie życia zawodowego i prywatnego*

SSW	*Usługi podnoszące kwalifikacje przedsiębiorców i ich pracowników zgodnie z potrzebami rynku pracy*	*VI Rynek pracy*	*EFS*	*słabo rozwinięty*	*8v adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian*
SSW	*Opracowanie i wdrożenie projektów profilaktycznych chorób, w tym nowotworowych;* *Opracowanie i wdrożenie programów rehabilitacji leczniczej;*	*VI Rynek pracy*	*EFS*	*słabo rozwinięty*	*8vi aktywne i zdrowe starzenie się*
SSW	*Programy integracji osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem dotyczące aktywizacji społeczno - zawodowej, poprzez instrumenty aktywizacji edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej, zawodowej i środowiskowej*	*VII Włączenie społeczne*	*EFS*	*słabo rozwinięty*	*9i aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie*
SSW	*Świadczenie wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych;* *Usługi opieki nad osobami zależnymi i poprawa dostępu do usług opiekuńczych;*	*VII Włączenie społeczne*	*EFS*	*słabo rozwinięty*	*9iv ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym*
SSW	*Tworzenie regionalnych i lokalnych partnerstw na rzecz rozwoju ekonomii społecznej;* *Wsparcie dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;* *Tworzenie miejsc pracy w sektorze przedsiębiorczości społecznej;*	*VIII Włączenie społeczne*	*EFS*	*słabo rozwinięty*	*9v wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych*
SSW	*Upowszechnienie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej.* *Wsparcie szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne oraz uczniów uczestniczących w kształceniu podstawowym gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym.*	*VIII Edukacja*	*EFS*	*słabo rozwinięty*	*10i ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej, kształcenia podstawowego i ponadpodstawowego*
SSW	*Wsparcie osób dorosłych w zakresie kształcenia formalnego i pozaformalnego*	*VIII Edukacja*	*EFS*	*słabo rozwinięty*	*10iii poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie, podniesienie umiejętności i kwalifikacji pracowników i osób poszukujących pracy, zwiększenie dopasowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy m.in. przez poprawę jakości kształcenia i szkolenia zawodowego oraz utworzeniu i*

					rozwijanie systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami

SEKCJA 6. SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH, KTÓRE CIERPIĄ NA SKUTEK POWAŻNYCH I TRWAŁYCH NIEKORZYSTNYCH WARUNKÓW PRZYRODNICZYCH LUB DEMOGRAFICZNYCH

W Sekcji 5 wskazano na koncentrację problemów demograficznych i dostępności do podstawowych usług publicznych w centralnej i wschodniej części województwa zachodniopomorskiego, w tym szczególnie na obszarach wiejskich (SSW).

Obszar postulowanego wsparcia w oparciu o sumaryczny wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego przedstawiony w Sekcji 5 niemalże w całości pokrywa się z obszarem o poważnych i trwałych niekorzystnych warunkach przyrodniczych lub demograficznych, o których mowa w art. 10 rozporządzenia EFRR[17] oraz art. 121 pkt 4 rozporządzenia ogólnego[18] ze względu na niską (tj. poniżej 50 osób na kilometr kwadratowy) gęstość zaludnienia. Potwierdza to potrzebę zintegrowanej interwencji na tym obszarze. Strategia interwencji programu dla obszarów SSW, w tym w kontekście problemów demograficznych została wskazana w sekcji 5.
Przeprowadzona na poziomie kraju analiza zmian klimatycznych[19] w przedziale czasowym 2001-2020 z perspektywą do roku 2030, wskazuje na wzrost temperatury powietrza, co pociąga za sobą wzrost zmienności i częstsze występowanie w badanym okresie zjawisk ekstremalnych. Bogactwem regionu zachodniopomorskiego są lasy w tym wiele obszarów szczególnie cennych przyrodniczo. Zmiany klimatyczne powodują spadek wilgotności ściółki, co przekłada się na większe zagrożenie pożarem. Obszarem zagrożenia jest teren całego województwa, szczególnie tam, gdzie lasy są jednorodne (zwłaszcza iglaste) powstałe przez nasadzanie.

Rozwój regionu jest ściśle determinowany przez jego nadmorskie położenie. Scenariusze zmian poziomu morza pokazują, iż w okresie 2011-2030 średni roczny poziom morza wzdłuż całego wybrzeża regionu będzie wyższy o około 5 cm w stosunku do wartości z okresu referencyjnego tj. 1971-1990. Bardzo istotnym skutkiem zmian klimatu będzie wzrost częstotliwości powodzi sztormowych i częstsze zalewanie terenów nisko położonych oraz degradacja nadmorskich klifów i brzegu morskiego, co spowoduje silną presję na infrastrukturę znajdującą się na tych terenach. Szczególnie trudnym problemem mogą być narastające okresowe niedostatki wody pitnej, wywołane przez skażenie lub zasolenie wód gruntowych, stanowiących główne źródła wody pitnej dla wielu

[17]Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia" oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006

[18]Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006

[19]Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. Ministerstwo Środowiska 2012

miejscowości. Innym problemem może być zalewanie oczyszczalni ścieków komunalnych i przemysłowych przez wody powodziowe, co będzie prowadzić do niekontrolowanej emisji zanieczyszczeń do środowiska morskiego[20].

Problematyka obserwowanych zmian klimatu jest kluczowym elementem polityki Unii Europejskiej. Na obszarze województwa zachodniopomorskiego do najbardziej dostrzegalnych radykalnych zjawisk pogodowych należą susze, nawalne deszcze, upały oraz pożary lasów. W związku z tym w RPO WZ 2014-2020 zwraca się uwagę na przywrócenie dobrego stanu infrastruktury retencjonującej wodę, w tym infrastruktury form małej retencji, a także zapobieganie postępującej degradacji systemu melioracji. Integralnym dla podejmowanych działań jest usprawnienie organizacji systemów wczesnego reagowania i ratownictwa. Efektem tych działań ma być redukcja negatywnych skutków anomalii pogodowych będących wynikiem zmian klimatycznych.

Interwencja Programu dot. ww. zagadnień prowadzona będzie w ramach Osi priorytetowej IV Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom.

[20]Szeroko zakrojone regionalne analizy i badania obszarów przybrzeżnych przedstawiono w: ZZOP w Polsce - stan obecny i perspektywy. pod red. K.Furmańczyka, In Plus Oficyna, Szczecin 2005 oraz Zintegrowane Zarządzanie Obszarami Przybrzeżnymi w Polsce - stan obecny i perspektywy część 2. Brzeg morski - zrównoważony. pod red. K.Furmańczyka, PrintGroup, Szczecin 2006.

SEKCJA 7. INSTYTUCJE I PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE, KONTROLĘ I AUDYT ORAZ ROLA POSZCZEGÓLNYCH PARTNERÓW

SEKCJA 7.1 ODPOWIEDNIE INSTYTUCJE I PODMIOTY

Aby zagwarantować sprawną i efektywną realizację RPO WZ 2014-2020, w myśl art. 123 rozporządzenia 1303/2013, w ramach systemu instytucjonalnego przewidziano wyznaczenie następujących instytucji: Instytucji Zarządzającej (IZ), Instytucji Certyfikującej (IC) oraz Instytucji Pośredniczących (IP). Zadania IZ oraz IC realizowane będą przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego z zachowaniem zasady rozdzielności funkcji, natomiast rolę IP planuje się powierzyć Wojewódzkiemu Urzędowi Pracy w Szczecinie (WUP) oraz Wojewódzkiemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie (WFOŚiGW).

Tabela 23: Wykaz IZ, IC, IA, IP oraz dane kontaktowe

Instytucja	Nazwa instytucji, departament lub inna jednostka organizacyjna	Kierownictwo instytucji (zajmowane stanowisko)	Adres	E-mail
Instytucja Zarządzająca	*Zarząd Województwa obsługiwany przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego (UMWZ), Wydział Zarządzania Strategicznego- IZ;*	*Marszałek Województwa*	*UMWZ ul. Korsarzy 34 70-540 Szczecin*	*zarzad@wzp.pl*
Instytucja Certyfikująca (jeśli dotyczy)	*Zarząd Województwa obsługiwany przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego (UMWZ), Wydział Zarządzania Strategicznego*	*Marszałek Województwa*	*ul. Korsarzy 34 70-540 Szczecin*	*zarzad@wzp.pl*
Instytucja Audytowa	*Ministerstwo Finansów, Departament Ochrony Interesów Finansowych Unii Europejskiej,*	*Minister właściwy ds. finansów publicznych*	*ul. Świętokrzyska 12 00-916 Warszawa*	*kancelaria@mf.gov.pl*
Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności z KE	*Ministerstwo Finansów; Departament Instytucji Płatniczej*	*Minister właściwy ds. finansów publicznych*	*ul. Świętokrzyska 12 00-916 Warszawa*	*kancelaria@mf.gov.pl*
Podmiot udzielający desygnacji	*Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Departament Certyfikacji i Desygnacji*	*Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego*	*ul. Wspólna 2/4 00-926 Warszawa*	*sekretariatDCD@mir.gov.pl*

Instytucja Zarządzająca (IZ)

Funkcję Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym pełni Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego poprzez wyznaczone do tego celu komórki organizacyjne w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Zachodniopomorskiego.

Instytucja Zarządzająca jest odpowiedzialna za zarządzanie regionalnym programem operacyjnym i jego realizację zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami. Ponosi ona odpowiedzialność za skuteczne i efektywne wdrażanie programu oraz za przestrzeganie i stosowanie odpowiednich regulacji i zasad dotyczących implementacji programu.

Zgodnie, z zapisami art. 125 rozporządzenia 1303/2013 do zadań Instytucji Zarządzającej należą:

1. w odniesieniu do zarządzania:
   - wspieranie prac komitetu monitorującego i dostarczanie mu informacji wymaganych do wykonywania jego zadań,
   - opracowanie i przedkładanie Komisji rocznych i końcowych sprawozdań z wdrażania po ich zatwierdzeniu przez komitet monitorujący,
   - udostępnianie instytucjom pośredniczącym oraz beneficjentom informacji, które są istotne odpowiednio dla wykonywania ich zadań i realizacji operacji,
   - tworzenie systemu elektronicznej rejestracji i przechowywania danych dotyczących każdej operacji, które są niezbędne do monitorowania, ewaluacji, zarządzania finansowego, weryfikacji i audytu,
   - zapewnienie, aby dane o których mowa w lit. d) były gromadzone, wprowadzane do systemu;
2. w odniesieniu do wyboru operacji:
   - sporządzanie i, po zatwierdzeniu, stosowanie odpowiednich procedur wyboru i kryteriów oceny projektów,
   - zapewnienie, aby wybrana operacja wchodziła w zakres funduszu lub funduszy polityki spójności oraz mogła być przypisana do kategorii interwencji,
   - przedkładanie beneficjentowi dokumentu określającego warunki wsparcia dla każdej operacji, w tym szczegółowe wymagania dotyczące produktów lub usług, które mają być dostarczone w ramach operacji, plan finansowy oraz termin realizacji,
   - upewnianie się przed zatwierdzeniem operacji, że beneficjenci dysponują administracyjną, finansową i operacyjną zdolnością do spełnienia warunków,
   - upewnianie się, że, jeżeli operacja rozpoczęła się przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie do instytucji zarządzającej, przestrzegano obowiązujących przepisów prawa dotyczących danej operacji,
   - pilnowanie, aby operacje wybrane do dofinansowania z funduszy nie obejmowały przedsięwzięć będących częścią operacji, które zostały objęte lub powinny były zostać objęte procedurą odzyskiwania,
   - określanie kategorii interwencji, w odniesieniu do której przypisane są wydatki związane z operacją;

3. w odniesieniu do zarządzania finansami i kontroli programu operacyjnego:
   - kontrolowanie, czy dofinansowane produkty i usługi zostały dostarczone, czy wydatki deklarowane przez beneficjentów zostały przez nich zapłacone oraz, czy spełniają one obowiązujące przepisy prawa, wymagania programu operacyjnego oraz warunki wsparcia operacji,
   - zapewnienie, aby beneficjenci uczestniczący we wdrażaniu operacji, których koszty zwracane są na podstawie faktycznie poniesionych kosztów kwalifikowalnych, prowadzili oddzielny system księgowości lub korzystali z odpowiedniego kodu księgowego dla wszystkich transakcji związanych z operacją,
   - wprowadzanie skutecznych i proporcjonalnych środków zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniając stwierdzone rodzaje ryzyka,
   - ustanawianie procedury gwarantującej przechowywanie wszystkich dokumentów dotyczących wydatków i audytów wymaganej do zapewnienia właściwej ścieżki audytu,
   - sporządzanie deklaracji zarządczej i rocznego podsumowania.

Dodatkowo Instytucji Zarządzającej zostały powierzone zadania związane z certyfikacją wydatków do Komisji Europejskiej. Zadania z zakresu certyfikacji będą realizowane zgodnie z zapisami art. 126 rozporządzenia 1303/2013 poprzez właściwą komórkę organizacyjną Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego wyznaczoną z zachowaniem zasady rozdzielności funkcji pomiędzy IZ a IC.

Dane kontaktowe:
Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego
Ul. Korsarzy 34
70-540 Szczecin

Instytucja Pośrednicząca (IP)

Instytucja Zarządzająca programem, zgodnie z zapisami art. 123 ust. 7 rozporządzenia 1303/2013 ma możliwość przekazania zarządzania częścią programu operacyjnego Instytucji Pośredniczącej. Pomimo przekazania tych zadań, Instytucja Zarządzająca zachowa całkowitą odpowiedzialność za całość realizacji programu. Zakres obowiązków, jaki zostanie nałożony na Instytucję określi stosowna umowa lub porozumienie zawarte pomiędzy Instytucją Zarządzającą a Pośredniczącą. Wstępnie do wykonywania zadań Instytucji Pośredniczącej wskazuje się Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

Dane kontaktowe:
Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie
ul. A. Mickiewicza 41
70-383 Szczecin

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie
ul. Solskiego 3
71-323 Szczecin

Instytucja Audytowa (IA)

Organem pełniącym funkcję Instytucji Audytowej jest Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej. Funkcję Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej pełni sekretarz albo podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów. Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej wykonuje swoje zadania za pośrednictwem Departamentu Ochrony Interesów Finansowych UE Ministerstwa Finansów oraz 16 urzędów kontroli skarbowej. W urzędach kontroli skarbowej zostały utworzone wyodrębnione komórki organizacyjne odpowiedzialne za audyt środków pochodzących z Unii Europejskiej. Instytucja Audytowa dba o to, aby czynności audytowe uwzględniały uznane w skali międzynarodowej standardy audytu. Instytucja Audytowa jest niezależna od Instytucji Zarządzającej oraz Instytucji Certyfikującej. Instytucja Audytowa posiada wyłączną odpowiedzialność w zakresie planowania i wyboru operacji będących przedmiotem audytu, jak również sposobu wykonywania audytu i raportowania o podjętych ustaleniach i rekomendacjach.

Dane kontaktowe:
Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej
Ministerstwo Finansów
ul. Świętokrzyska 12,
00-916 Warszawa

Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE

Instytucją odpowiedzialną za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE jest minister właściwy ds. finansów publicznych. Środki przekazywane przez KE jako zaliczki, płatności okresowe i płatność końcową zostaną włączone do budżetu państwa jako jego dochody. Z kolei z budżetu państwa będą przekazywane środki na finansowanie projektów. Mechanizm przepływów finansowych oparty będzie o budżet środków europejskich w ramach budżetu państwa.

Dane kontaktowe:
Ministerstwo Finansów
Departament Instytucji Płatniczej
ul. Świętokrzyska 12,
00-916 Warszawa

Instytucja odpowiedzialna za udzielenie desygnacji w imieniu państwa członkowskiego

Podmiotem udzielającym desygnacji jest minister właściwy ds. rozwoju regionalnego. Desygnacja ma na celu potwierdzenie spełnienia przez daną instytucję warunków zapewnienia prawidłowej realizacji programu operacyjnego.
Udzielona desygnacja zostanie zawieszona w przypadku zaprzestania spełniania przez daną instytucję kryteriów desygnacji albo wycofana w przypadku niezrealizowania przez desygnowaną instytucję działań naprawczych, mających na celu ponowne spełnienie kryteriów desygnacji. Zawieszenie lub wycofanie desygnacji skutkuje częściowym lub całkowitym wstrzymaniem certyfikacji wydatków do Komisji Europejskiej. Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego informuje Komisję Europejską o każdym przypadku zawieszenia i wycofania desygnacji.

Dane kontaktowe:
Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
Departament Certyfikacji i Desygnacji
ul. Wspólna 2/4,
00-926 Warszawa

System monitorowania i sprawozdawczości

System monitorowania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 będzie obejmował monitorowanie:

- założonych celów Programu poprzez monitorowanie wskaźników produktu oraz wskaźników rezultatu strategicznego przypisanych do poszczególnych Priorytetów Inwestycyjnych,
- założonych poziomów wydatkowania środków poprzez monitorowanie wskaźników finansowych,
- utrzymania warunków koncentracji tematycznej poprzez monitorowanie poziomów alokacji w wyznaczonych obszarach.

Wskaźniki produktu przypisane do poszczególnych Priorytetów Inwestycyjnych w Programie pochodzą z Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych 2014-2020 (w tym Common Indicators), a w uzasadnionych przypadkach zostały uzupełnione o wskaźniki specyficzne dla Programu.
Proces monitorowania i sprawozdawczości będzie prowadzony na wszystkich poziomach instytucjonalnych wdrażania Programu oraz przez wszystkich beneficjentów Programu. Dane będą gromadzone przede wszystkim w lokalnym systemie informatycznym i w centralnym systemie teleinformatycznym (SL 2014).

W ramach systemu monitorowania i sprawozdawczości IZ RPO WZ będzie sporządzać sprawozdania z wdrażania Programu zgodnie z zasadami określonymi przez KE oraz zgodnie z krajowymi wytycznymi w zakresie sprawozdawczości.

System sprawozdawczości przede wszystkim będzie zakładał przekazywanie do KE sprawozdań rocznych z wdrażania Programu, które będą sporządzane co roku, począwszy od roku 2016, za poprzedni rok budżetowy i będą zawierać informacje na temat realizacji Programu, w tym stan wdrażania poszczególnych osi priorytetowych w powiązaniu z danymi finansowymi oraz stopniem osiągania wskaźników, a także syntezy ewaluacji przeprowadzonych w roku poprzednim. Sprawozdania roczne sporządzane w latach 2017, 2019 oraz sprawozdanie końcowe zostaną poszerzone o informacje dotyczące stopnia osiągania założonych celów, w tym wartości pośrednich wskaźników wskazanych w tabeli 6 dla każdej z osi priorytetowych (stanowiących tzw. ramy wykonania osi), a jeśli będzie możliwe to również ocenę wpływu Programu na wskaźniki strategiczne. Sprawozdanie przedkładane w 2019 r. i końcowe, dodatkowo będzie zawierało informacje na temat wkładu Programu w realizację Strategii Europa 2020. Sprawozdanie końcowe IZ RPO WZ przedłoży w 2024 r.
Przekazywanie sprawozdań rocznych do KE odbywać się będzie poprzez system informatyczny wymiany danych udostępniony przez Komisję Europejską (SFC 2014 – System for Fund Management in the European Union).
IZ RPO WZ zapewni, że proces sprawozdawczości i monitoringu będzie realizowany prawidłowo, systematycznie i terminowo przez cały okres programowania.

W systemie monitorowania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 istotną rolę będzie pełnił również Komitet Monitorujący, który zostanie ustanowiony w terminie trzech miesięcy od przyjęcia Programu przez KE.

Do zadań Komitetu będzie należało rozpatrywanie w szczególności:

- wszelkich kwestii, które wpływają na wykonanie programu operacyjnego,
- postępów w realizacji planu ewaluacji oraz ewaluacji dotyczących programu operacyjnego, w tym wykorzystania wyników ewaluacji,
- postępów w realizacji strategii komunikacji,
- realizacji dużych projektów,
- działań mających na celu promowanie równouprawnienia płci, równych szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami,
- działań mających na celu promowanie zrównoważonego rozwoju,
- działań w ramach programu operacyjnego odnoszących się do spełnienia warunków wstępnych,
- instrumentów finansowych.

Ponadto Komitet Monitorujący będzie rozpatrywał i zatwierdzał:

- metodykę i kryteria wyboru operacji,
- roczne i końcowe sprawozdania z wdrażania,
- plan ewaluacji dla programu operacyjnego i wszelkie zmiany planu,

- strategię komunikacji dla danego programu operacyjnego i wszelkie zmiany tej strategii,
- wszelkie propozycje instytucji zarządzającej dotyczące wszelkich zmian programu operacyjnego.

System ewaluacji

Celem ewaluacji jest poprawa jakości projektowania i realizacji programu oraz ocena jego efektywności, skuteczności i wpływu na rozwój regionu. Ocena wpływu programu będzie się odnosić w szczególności do osiągania celów ustalonych dla poszczególnych osi priorytetowych/priorytetów inwestycyjnych, w tym do wpływu interwencji na wskaźniki strategiczne ustalone w programie.
System ewaluacji programu będzie niezależny, obiektywny, przejrzysty i jawny a same ewaluacje będą realizowane przez niezależnych ekspertów. Proces ewaluacji programu będzie prowadzony przez Jednostkę Ewaluacyjną, wyodrębnioną w strukturze Instytucji Zarządzającej. Jej zasoby będą się opierały na kapitale ludzkim zbudowanym w perspektywie 2007-2013 w związku z wdrażaniem funduszy unijnych w regionie, zarówno w zakresie EFRR jak i EFS.

Do zadań Jednostki Ewaluacyjnej w zakresie ewaluacji będzie należało:
- realizowanie i koordynowanie procesu ewaluacji programu,
- współpracowanie z Krajową Jednostką Ewaluacji,
- budowanie potencjału ewaluacyjnego na poziomie programu;
- zapewnienie zasobów kadrowych i finansowych potrzebnych do przeprowadzania ewaluacji,
- pozyskiwanie i gromadzenie danych niezbędnych do realizacji ewaluacji, w tym danych dotyczących realizacji wskaźników,
- opracowanie Planu Ewaluacji na cały okres programowania i przekazanie do zatwierdzenia przez Komitet Monitorujący,
- przekazywanie wyników ewaluacji Komitetowi Monitorującemu i Komisji Europejskiej,
- upublicznianie wyników ewaluacji,
- przekazanie Komisji Europejskiej do 31 grudnia 2020 r. raportu podsumowującego wyniki ewaluacji przeprowadzonych w ramach programu przez cały okres programowania,
- współpracowanie z Komisją Europejską i Krajową Jednostką Ewaluacji przy przeprowadzaniu ewaluacji ex-post.

Jednostka Ewaluacyjna jest zobowiązana do przeprowadzenia następujących rodzajów ewaluacji:
- ewaluacji ex ante – przed rozpoczęciem realizacji programu,

– ewaluacji w trakcie okresu programowania – oceniających skuteczność, efektywność i wpływ interwencji. Przynajmniej raz w ciągu okresu programowania zostaną zrealizowane ewaluacje oceniające sposób w jaki wsparcie udzielane w ramach poszczególnych osi priorytetowych Programu przyczyniło się do osiągnięcia założonych w nich celów.

W celu ukierunkowania i organizacji procesu ewaluacji regionalnego programu operacyjnego zostanie przygotowany Plan Ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego na cały okres programowania. Dokument ten zostanie przedstawiony do zatwierdzenia Komitetowi Monitorującemu.

System kontroli

System kontroli w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 będzie się opierał na dwóch typach kontroli:

1. kontrolach systemowych,
2. weryfikacji wydatków.

Kontrola systemowa ma miejsce w sytuacji, gdy IZ deleguje część swoich funkcji innym podmiotom, w tym również zadania z zakresu weryfikacji wydatków. Celem kontroli systemowej jest uzyskanie pewności, że wszystkie delegowane funkcje są realizowane w odpowiedni sposób, a system zarządzania i kontroli RPO funkcjonuje prawidłowo, efektywnie i zgodnie z prawem. Kontrola systemowa obejmuje kontrolę dokumentacji oraz kontrolę na miejscu.

Weryfikacja wydatków polega na sprawdzeniu dostarczenia towarów i usług współfinansowanych w ramach projektów, faktyczności poniesienia wydatków oraz ich zgodności z zasadami wspólnotowymi i krajowymi. W ramach tego typu kontroli, IZ będzie przeprowadzała:

– weryfikacje wniosków o płatność,
– kontrole projektów na miejscu/w siedzibie beneficjenta,
– kontrole trwałości, o której mowa w art. 71 rozporządzenia ogólnego,
– kontrole krzyżowe,
– kontrole na zakończenie realizacji projektu.

Weryfikacja wniosków o płatność – są to w szczególności czynności sprawdzające prowadzone na dokumentach w siedzibie instytucji weryfikującej i obejmuje wszystkie złożone przez beneficjenta dokumenty finansowe.

Kontrola projektów na miejscu/w siedzibie beneficjenta – jest formą weryfikacji wydatków potwierdzającą, że przedmiot współfinansowania został dostarczony oraz, że wydatki zadeklarowane przez beneficjentów w związku z realizowanymi projektami zostały rzeczywiście poniesione i są zgodne z zasadami wspólnotowymi i krajowymi.

Kontrole trwałości – są formą weryfikacji przez IZ lub Instytucję, do której IZ delegowała część swoich zadań, sprawdzającą czy przekazany wkład funduszy nadal służy określonym celom przedsięwzięcia, w terminie określnym zgodnie ze stosownymi regulacjami. Pojęcie trwałości definiuje art. 71 rozporządzenia Rady PE i Rady (UE) nr 1303/2013.

Kontrole krzyżowe – celem kontroli krzyżowych jest wykrywanie i eliminowanie podwójnego finansowania tych samych wydatków zarówno w ramach RPO WZ 2014-2020, jak i RPO z innymi programami pomocowymi[21].

Kontrole na zakończenie realizacji projektu – służą sprawdzeniu kompletności dokumentów potwierdzających właściwą ścieżkę audytu w odniesieniu do zrealizowanego projektu.

System informatyczny

Zgodnie z UP, minister właściwy ds. rozwoju regionalnego zapewnia budowę i funkcjonowanie centralnego systemu informatycznego SL 2014, który będzie wspierał realizację programów operacyjnych. System ten tworzony jest w celu spełnienia wymogów rozporządzenia ogólnego w zakresie:

- obowiązku rejestrowania i przechowywania danych dotyczących każdego projektu, niezbędnych do monitorowania, oceny, zarządzania finansowego, kontroli i audytu, w tym danych osobowych uczestników projektów na potrzeby monitorowania i ewaluacji projektów współfinansowanych z EFS (art. 125 ust. 2 rozporządzenia ogólnego),
- zapewnienia systemu komputerowego służącego prowadzeniu księgowości, przechowywaniu i przekazywaniu danych finansowych i danych na temat wskaźników, dla celów monitorowania i sprawozdawczości (art. 72 d. rozporządzenia ogólnego),
- zapewnienia funkcjonowania systemu informatycznego, za pomocą którego pełna komunikacja pomiędzy beneficjentem a właściwymi instytucjami odbywać się będzie wyłącznie drogą elektroniczną (art. 122 ust. 3 rozporządzenia ogólnego).

System informatyczny SL 2014 służy w szczególności do wspierania procesów związanych z:

- obsługą projektu od momentu podpisania umowy o dofinansowanie projektu albo podjęcia decyzji o dofinansowaniu projektu,
- ewidencjonowaniem danych dotyczących programów operacyjnych,
- obsługą procesów związanych z certyfikacją wydatków.

[21] IZ będzie przeprowadzała kontrole krzyżowe horyzontalne (z innymi programami pomocowymi) tylko w sytuacjach, kiedy na poziomie krajowym zostaną przyjęte ustalenia/wytyczne określające odpowiedzialność i uprawnienia innych instytucji do przeprowadzania takich kontroli.

Instytucje oraz beneficjenci korzystają z funkcjonalności udostępnionych za pośrednictwem centralnego systemu informatycznego SL 2014, w zakresie obsługi projektu od momentu podpisania umowy o dofinansowanie projektu albo podjęcia decyzji o dofinansowaniu projektu.

Dostęp do danych gromadzonych w SL 2014 mają:

- wszystkie instytucje uczestniczące w realizacji programów operacyjnych, tj. między innymi instytucja zarządzająca, instytucje pośredniczące, instytucje wdrażające, instytucja audytowa, w zakresie niezbędnym dla prawidłowego realizowania swoich zadań,
- beneficjenci, w zakresie danych dotyczących realizowanych przez nich projektów.

System informatyczny SL 2014 umożliwia tworzenie określonych raportów, między innymi:

- informacji o poziomie wydatkowania środków UE,
- prognoz wydatków,
- informacji o stanie wdrażania funduszy strukturalnych,
- informacji na temat przeprowadzonych kontroli.

Wymiana informacji pomiędzy Komisją Europejską a instytucją zarządzającą odbywać się będzie poprzez system SFC 2014.

Instytucja Zarządzająca zapewnia budowę i funkcjonowanie lokalnego systemu informatycznego do obsługi procesu wnioskowania o dofinansowanie oraz zasilania centralnego systemu informatycznego SL 2014 danymi w minimalnym zakresie, wynikającym z właściwych wytycznych wydanych przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego.

Zarządzanie finansowe

Podstawowy mechanizm przepływów finansowych w zakresie środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności oparty jest o budżet środków europejskich, czyli wyodrębnioną część budżetu państwa, zasilaną transferami z Komisji Europejskiej (dochody budżetu środków europejskich), z której następnie dokonywane są płatności na rzecz beneficjentów w kwocie odpowiadającej przyznanemu dofinansowaniu unijnemu (wydatki budżetu środków europejskich). Budżet środków europejskich nie obejmuje wydatków ponoszonych w ramach pomocy technicznej.

Instytucją dokonującą płatności jest Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK). Podstawą dokonania płatności na rzecz beneficjenta jest przekazane do BGK zlecenie płatności wystawione przez instytucję, z którą beneficjent zawarł umowę o dofinansowanie projektu, przygotowane w oparciu o zweryfikowany wniosek beneficjenta o płatność.
Rozliczenie wydatków kwalifikowalnych poniesionych przez beneficjenta odbywa się na podstawie wniosku o płatność złożonego do właściwej instytucji.

Podstawą do wyliczenia wkładu unijnego, o której mowa w art. 120 ust. 2 rozporządzenia ogólnego, są całkowite wydatki kwalifikowalne.

Schemat przepływów finansowych w ramach RPO WZ na lata 2014-2020.

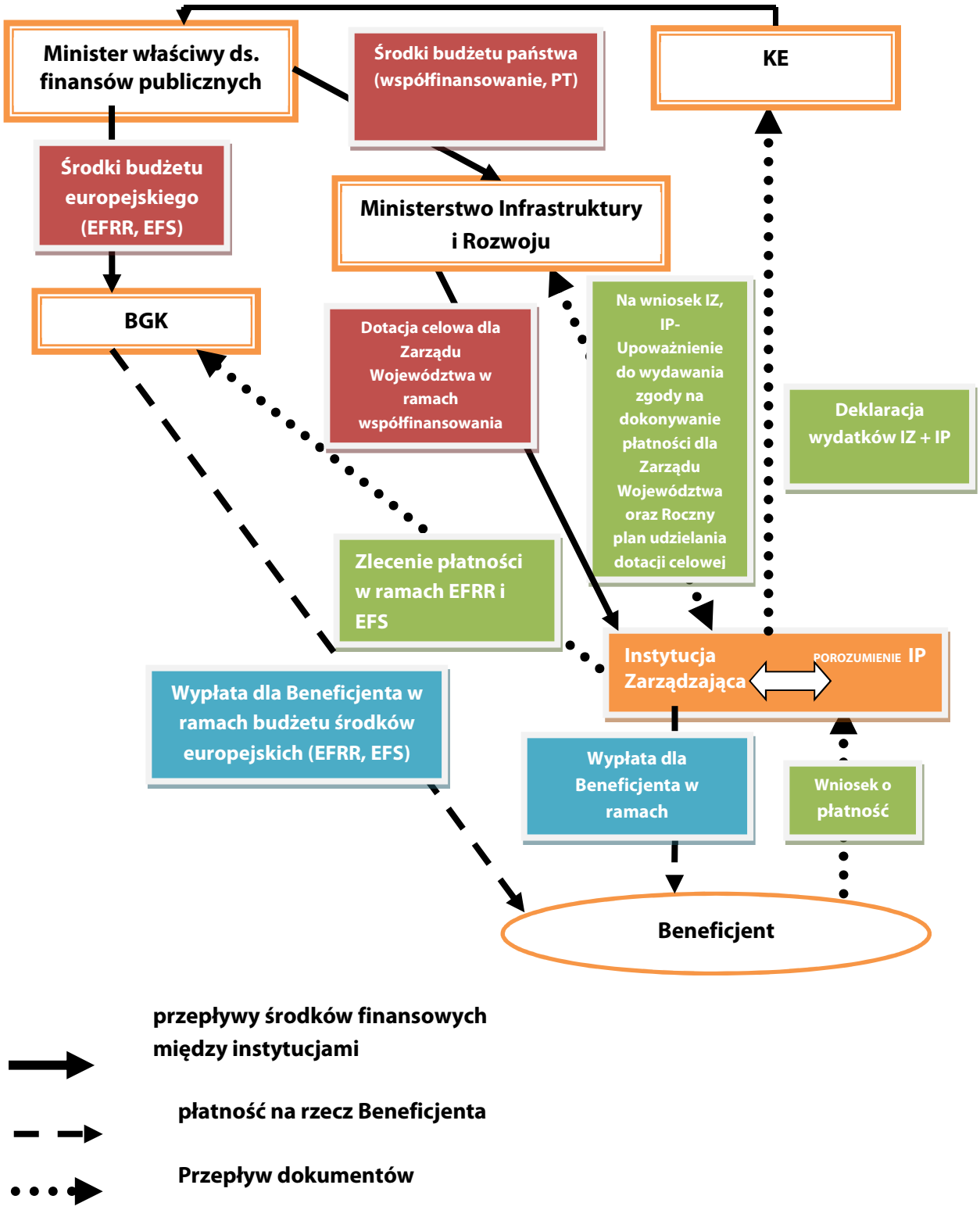

System informacji i promocji

IZ jest odpowiedzialna za zapewnienie właściwej informacji i promocji programu operacyjnego.
W celu zapewnienia skutecznej koordynacji działań komunikacyjnych prowadzonych przez poszczególne instytucje Polska, zgodnie z art. 116 rozporządzenia ogólnego, opracowuje horyzontalny dokument – wspólną strategię komunikacji polityki spójności.
W oparciu o wspólną strategię komunikacji IZ, zgodnie z art. 116 rozporządzenia ogólnego, opracowuje dla RPO strategię komunikacji, będącą podstawą prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych dla tego programu.
IZ przygotowuje również roczne plany działań o charakterze wykonawczym.
Działania informacyjne i promocyjne wspierają realizację regionalnego programu.
Wsparcie to będzie realizowane w szczególności poprzez:

- informowanie potencjalnych beneficjentów o możliwościach finansowania w ramach programu oraz sposobach jego pozyskania,
- dostarczanie beneficjentom informacji potrzebnych do realizacji projektów na ich różnych etapach,
- upowszechnianie wśród mieszkańców województwa roli oraz osiągnięć polityki spójności i funduszu przez działania informacyjne i promocyjne na temat efektów i wpływu programu oraz poszczególnych projektów, a także w stosownym zakresie UP.

Kluczowe jest, aby realizując działania informacyjno-promocyjne w perspektywie programowej 2014-2020 dążyć do wzmocnienia koordynacji działań, celem utrzymania wysokiej spójności przekazu i komplementarności komunikatów oraz narzędzi.
Wyzwaniem leżącym u podstaw skutecznej komunikacji, będzie opracowanie dokumentów skierowanych do potencjalnych beneficjentów i beneficjentów, a także materiałów przeznaczonych do komunikacji w mediach, z zastosowaniem czytelnego i zrozumiałego powszechnie języka.
W okresie 2014-2020 należy położyć większy nacisk na wykorzystanie potencjału komunikacyjnego samych beneficjentów.
Kluczowe jest również wdrażanie polityk horyzontalnych, jak równy dostęp do informacji dla osób niepełnosprawnych, dbałość o środowisko naturalne oraz współpraca z partnerami społeczno-gospodarczymi.

SEKCJA 7.2 ZAANGAŻOWANIE WŁAŚCIWYCH PARTNERÓW

7.2.1 Przedsięwzięcia podjęte w celu zaangażowania właściwych partnerów w przygotowanie programu operacyjnego oraz rola tych partnerów we wdrażaniu, monitorowaniu i ewaluacji programu operacyjnego

(1) Krótkie podsumowanie procesu przygotowania programu operacyjnego, z uwzględnieniem zasady partnerstwa

PRZEBIEG KONSULTACJI, OKRES PRZEPROWADZENIA KONSULTACJI

20 grudnia 2013 r. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego rozpoczął konsultacje społeczne projektu RPO WZ 2014-2020, dokumentu określającego kierunki regionalnej interwencji w latach 2014-2020. Konsultacje trwały do dnia 27 stycznia 2014 r.

Głównym instrumentem służącym zbieraniu uwag był formularz zgłaszania uwag (zamieszczony na stronie www.perspektywa2020.wzp.pl), który każdy zainteresowany mógł przesyłać na adres-mail:konsultacjerpo@wzp.pl. Dodatkowo wypełniony formularz można było przesłać pocztą tradycyjną lub bezpośrednio przekazać IZ RPO WZ na trzech spotkaniach otwartych, które odbyły się:

- 9 stycznia 2014 r. w Szczecinie,
- 16 stycznia 2014 r. w Koszalinie,
- 21 stycznia 2014 r. w Szczecinie.

Wielu interesariuszy przekazało swoje uwagi o charakterze ogólnym bez korzystania z formularza. Zgłaszane były one przede wszystkim w sposób pisemny.

Spotkania

IZ RPO WZ w okresie trwania konsultacji społecznych przeprowadziła trzy otwarte spotkania z osobami zainteresowanymi założeniami projektu RPO WZ 2014-2020. Informacja o planowanych spotkaniach, zawierająca również zaproszenie do wzięcia w nich udziału, została upubliczniona z wykorzystaniem regionalnych mediów, w tym m.in. regionalnych dzienników oraz rozgłośni radiowych.

Spotkanie w Szczecinie (9 stycznia 2014 r.) i Koszalinie (16 stycznia 2014 r.) były adresowane do szerokiego grona potencjalnych beneficjentów RPO WZ 2014-2020. W trakcie spotkań konsultacyjnych przedstawiono pełny zakres interwencji zaplanowany w projekcie RPO WZ 2014-2020 oraz uzasadniono dokonane wybory w oparciu o uwarunkowania społeczno-gospodarcze rozwoju województwa. Omówiono również różnice między założeniami RPO WZ 2014-2020 i jego instrumentarium w perspektywie finansowej 2007-2013 oraz perspektywie 2014-2020. Znaczącą część spotkania przeznaczono na bezpośrednią dyskusję przedstawicieli IZ RPO WZ z uczestnikami spotkań.

Dodatkowo spotkanie zorganizowane w Szczecinie (9 stycznia 2014 r.) było transmitowane na żywo za pośrednictwem strony internetowej IZ RPO WZ, a zapis archiwalny transmisji został zamieszczony w internecie i jest obecnie ogólnodostępny.

Spotkanie w Szczecinie, przeprowadzone w dniu 21 stycznia 2014 r., IZ RPO WZ zorganizowała przy współudziale Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych oraz dedykowała przedstawicielom organizacji pozarządowych z terenu województwa. W trakcie spotkania z reprezentantami III sektora w szczególny sposób skoncentrowano się na przedstawieniu tej części planowanej interwencji projektu RPO WZ 2014-2020, w którym mogą partycypować organizacje pozarządowe.

Czat z Marszałkiem

Istotnym uzupełnieniem procesu konsultacji IZ RPO było przeprowadzenie we współpracy z redakcją „Głosu Szczecińskiego" czatu mieszkańców regionu z Marszałkiem Województwa Zachodniopomorskiego. Czat odbył się w dniu 24 stycznia 2014 r. w godzinach 10.30 – 12.30.

Uczestnicy konsultacji

W konsultacjach społecznych projektu RPO WZ 2014-2020 mogli uczestniczyć wszyscy zainteresowani. Łącznie 143 podmioty i instytucje oraz osoby fizyczne złożyły do projektu RPO WZ 2014-2020 626 uwag w formie mailowej i pisemnej. W trzech bezpośrednich spotkaniach konsultacyjnych wzięło udział ponad 500 osób. W publicznej debacie na temat projektu RPO WZ 2014-2020 aktywnie uczestniczyli przedstawiciele różnych środowisk, którym dedykowany jest Program.

Statystyka konsultacji

Spośród 143 interesariuszy, którzy zgłosili uwagi w trakcie procesu konsultacji społecznych najliczniejsza była grupa spółdzielni (głównie mieszkaniowych) oraz jednostek samorządu terytorialnego wraz z ich agendami. Pod względem liczby zgłoszonych uwag najaktywniejsze były także jst oraz pozostałe podmioty publiczne, które osiągnęły najwyższą wartość wskaźnika uwag na 1 podmiot: 8,5. Ogółem ponad połowa uwag nadeszło z sektora publicznego. Znikomy był udział osób fizycznych w konsultacjach. Niezbyt wysoka była też aktywność organizacji pozarządowych, z których zaledwie 18 zgłosiło uwagi stanowiące 20% całkowitej liczby uwag.

DZIAŁANIA POPRZEDZAJĄCE KONSULTACJE

Przebieg komunikacji i konsultacji społecznych założeń RPO WZ 2014-2020

Od 2012 r. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego prowadził szereg działań, mających na celu komunikację społeczną obejmującą konsultacje założeń nowego okresu programowania w województwie zachodniopomorskim. W tym zakresie m.in.: prowadzono prace Kolegium Redakcyjnego RPO WZ 2014-2020, przeprowadzono

spotkania konsultacyjne z KE i MRR, uruchomiono stronę internetową poświęconą pracom przygotowującym województwo do perspektywy lat 2014-2020, przeprowadzono badanie ankietowe Instytucji Otoczenia Biznesu oraz konsultacje dotyczące regionalnych i inteligentnych specjalizacji, zorganizowano szereg spotkań z przedstawicielami JST, w tym przeprowadzono badanie ankietowe JST, przygotowano założenia dotyczące wykorzystania w nowym RPO WZ 2014-2020 formuły ZIT, zorganizowano cykl spotkań dotyczących dotyczące zarówno założeń RPO WZ 2014-2020, jak i kształtu poszczególnych osi priorytetowych, na bieżąco prowadzono konsultacje mailowe.

Kolegium Redakcyjne RPO WZ 2014-2020

W celu przygotowania zapisów RPO WZ 2014-2020, uchwałą Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego nr 1978/11 z dnia 25 listopada 2011 r. (z późn. zm.) powołano Kolegium Redakcyjne ds. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020.

Spotkania z KE i MRR

W listopadzie 2012 r. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego przy okazji spotkania rocznego z przedstawicielami KE, związanego z realizacją RPO WZ na lata 2007-2013 za rok 2011, zorganizował seminarium, w trakcie którego zaprezentowano regionalnym interesariuszom opracowany przez KE „Position Paper dla, czyli dokument określający kierunki wykorzystywania przez Polskę funduszy europejskich w latach 2014-2020. „Position Paper" stanowi podstawę mandatu negocjacyjnego KE do zawarcia z Polską Umowy Partnerstwa.

Również w listopadzie 2012 r. zorganizowano spotkanie konsultacyjne Założeń UP z udziałem Ministra Rozwoju Regionalnego, p. Elżbiety Bieńkowskiej. W trakcie spotkania w Szczecinie omówiono zasadnicze zręby założeń UP, przedstawiono zakres i sposób interwencji funduszy europejskich w nowym okresie programowania. Wskazano, iż będzie możliwość finansowania projektów z różnych funduszy, odejdzie się też od stricte sektorowego punktu widzenia.

IZ RPO WZ angażował się w liczne spotkania robocze i konsultacyjne organizowane przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (obecnie Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju) dotyczące dokumentów krajowych i regionalnych w zakresie polityki spójności.

Strona internetowa

W celu jak najszerszej komunikacji z partnerami w ramach portalu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego uruchomiono stronę internetową poświęconą perspektywie finansowej 2014–2020 (www.perspektywa2020.wzp.pl), a także podstronę (przekierowanie) na stronie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie (www.wup.pl). Za pośrednictwem specjalnie

dedykowanego adresu mailowego zapewniono możliwość stałego przesyłania propozycji projektów (inwestycji), możliwych do zrealizowania w nowej perspektywie finansowej.
Na profilu https://www.facebook.com/rpowz również zamieszczane są zwięzłe informacje dotyczące prac nad projektem RPO WZ 2014-2020.

Badanie ankietowe Instytucji Otoczenia Biznesu

W drugiej połowie 2012 r. wykonano badanie ankietowe Instytucji Otoczenia Biznesu. Głównym celem ankiety było uzyskanie opinii Instytucji Otoczenia Biznesu na temat gospodarczych potencjałów rozwojowych regionu, kluczowych branż województwa oraz możliwości i oczekiwań przedsiębiorców.

Podstawowym źródłem danych badania były dane uzyskane za pomocą ankiety pocztowej i mailowej – miała one charakter badania pełnego i objęła zidentyfikowane instytucje otoczenia biznesu działające na obszarze województwa zachodniopomorskiego.

Łączna liczba IOB poddanych badaniu ankietowemu objęła 52 jednostki. Kompletne i prawidłowo wypełnione kwestionariusze ankiet otrzymano od 35 instytucji, co dało zwrotność na poziomie 67,3%.

Spotkania z przedstawicielami JST

W toku prac związanych z przygotowaniem projektu RPO WZ 2014-2020 przeprowadzono szereg spotkań informacyjno-konsultacyjnych z przedstawicielami JST. W lipcu 2012 r. odbyło się łącznie 8 spotkań z udziałem przedstawicieli Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego oraz pracowników Urzędu Marszałkowskiego, w trakcie których prezentowano: wstępne założenia wynikające z przedstawionej przez Komisję Europejską wizji polityki spójności, zasady, jakie będą nią kierować w następnym okresie programowania, a także cele i założenia strategii Europa 2020. Przedstawiano również wyniki badań statystycznych i analiz w zakresie potencjałów oraz barier mających wpływ na rozwój poszczególnych części województwa. Podczas spotkań odbywały się także dyskusje z przedstawicielami JST na temat lokalnych potrzeb rozwojowych. Ponadto pracownicy Urzędu Marszałkowskiego prezentowali oraz szczegółowo omawiali założenia ankiet, które zostały przesłane do JST w celu ukierunkowania wsparcia w nowej perspektywie finansowej.

Badanie ankietowe JST

W powiązaniu ze spotkaniami konsultacyjnymi JST poddane zostały szerokim badaniom ankietowym. JST określały w nich swoje bariery i potencjały, a także wskazywały projekty, inwestycje i przedsięwzięcia planowane do realizacji w kontekście nowej perspektywy finansowej.

Badaniem ankietowym objęto wszystkie gminy i powiaty województwa. Wypełnione ankiety przysłane zostały z 14 na 21 powiatów (67%), w tym z 11 powiatów ziemskich (61%) i wszystkich 3 powiatów grodzkich. Ze 114 gmin, ankiety przysłało 66 (58%), nie przysłało ich 48 (42%). W ramach badania zgłoszono łącznie ponad 1000 przedsięwzięć.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Jednym z nowych aspektów realizacji wsparcia w perspektywie finansowej 2014-2020, wymagających szerokiej partycypacji społecznej, są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Zgodnie ze wstępnie przyjętymi założeniami RPO WZ 2014-2020 ZIT miałyby być realizowane na obszarach funkcjonalnych największych miast regionu, tj. Szczecina i Koszalina. W celu urzeczywistnienia tej idei podjęta została współpraca z przedstawicielami Stowarzyszenia Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego oraz przedstawicielami samorządów Koszalina, Kołobrzegu i Białogardu (tu w ramach Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego).

W wyniku współpracy z przedstawicielami SSOM odbyły się m.in.: spotkania konsultacyjne z przedstawicielami Stowarzyszenia, spotkanie Marszałka Województwa z włodarzami gmin i powiatów tworzących SSOM, warsztaty dotyczące budowania założeń Strategii dla Stowarzyszenia i ZIT. W ich wyniku przygotowane zostało zestawienie projektów, które mogły by być realizowane w ramach RPO WZ 2014-2020 oraz programów krajowych w nowej perspektywie finansowej.

Spotkania dotyczące założeń RPO WZ 2014-2020

W toku prac nad projektem RPO WZ 2014-2020 odbyło się szereg spotkań w różnymi gremiami interesariuszy, potencjalnych beneficjentów, ale i ekspertów branżowych. Poniżej przywołany jest wybór tych najistotniejszych z perspektywy prowadzonych prac:

W dniu 27 maja 2013 r. Urząd Marszałkowski wraz ze Stowarzyszeniem „Rowerowy Szczecin" zorganizował w Szczecinie konferencję pn. „Rowerowe Przyspieszenie – transport miejski i rowerowy w perspektywie finansowej UE 2014-2020", w trakcie której poruszane były kwestie dotyczące roli transportu rowerowego oraz tworzenia przyjaznej dla cyklistów infrastruktury. Uczestnicy próbowali znaleźć odpowiedzi na pytania, czym jest transport zrównoważony i jaką odgrywa rolę w kształtowaniu przestrzeni miejskiej, w oparciu o kilka modelowych przykładów, w tym z Gdańska, Torunia, hiszpańskiej Sewilli czy fińskiego Oulu. Zaprezentowano zarówno polskie, jak i zagraniczne miasta, które sukcesywnie wspierają transport rowerowy, rozbudowując układ tras rowerowych oraz dobrze nim zarządzając.

W dniach 12, 16, 17 lipca 2013 r. odbyły się spotkania konsultacyjne w Koszalinie, Łobzie i Szczecinie poświęcone przygotowaniom województwa do nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej. Na spotkaniach z reprezentantami JST oraz partnerami społeczno-gospodarczymi, przedstawiciele Zarządu Województwa prezentowali m.in. zasady przyświecające budowaniu nowego RPO WZ 2014-2020 Omawiane były zapisy

dotyczące poszczególnych osi priorytetowych wpływ ring-fencingów na poziom koncentracji środków w celach tematycznych uwzględnionych w projekcie RPO WZ 2014-2020 i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

W październiku i listopadzie 2013 r. do procesu konsultacji projektu RPO WZ 2014-2020 zaproszono ekspertów z poszczególnych branż oraz organizacji reprezentujących potencjalnych beneficjentów RPO WZ 2014-2020 celem weryfikacji adekwatności układu zaplanowanych działań w poszczególnych osiach priorytetowych w kontekście potencjału regionu, planów rozwojowych oraz potrzeb beneficjentów. Zakres informacji, które były omawiane na spotkaniach, objął analizę zapisów osi priorytetowych, przypisanej im alokacji, podziału na działania przewidywanych grup beneficjentów oraz form i rodzajów wspieranych projektów.

W całym cyklu spotkań wzięło udział na zaproszenie IZ RPO WZ 122 ekspertów i przedstawicieli potencjalnych beneficjentów.

Konsultacje drogą elektroniczną

W dniach 15-31 października 2013 r. odbyły się konsultacje projektu RPO WZ 2014-2020 z wykorzystaniem formuły elektronicznego formularza uwag oraz korespondencji mailowej.

W dniu 15 października 2013 r. IZ RPO WZ przedstawiła na stronie www.perspektywa 2020.wzp.pl wstępny projekt RPO WZ 2014-2020. Do dnia 31 października 2013 r. każdy zainteresowany mógł zgłaszać na wskazanym formularzu uwagę do przedstawionego dokumentu. Z tej możliwości skorzystało 67 podmiotów, przedstawiając łącznie ponad 500 uwag.

7.2.2 Granty globalne (w odniesieniu do EFS, w stosownych przypadkach)

IZ RPO WZ docenia udział partnerów społecznych i innych zainteresowanych stron we wdrażaniu polityki rozwoju Regionu. W związku z powyższym konieczne jest uwzględnienie lokalnych strategii rozwoju (LSR) przygotowanych przez lokalne grupy działania w pracach nad kontraktami samorządowymi oraz zintegrowanymi inwestycjami terytorialnymi.

IZ RPO WZ rozważy wydzielenie środków w celu wykorzystania mechanizmu grantów globalnych w przypadku wpisywania się LSR w koncepcję kontraktu samorządowego/ZIT. Wykorzystanie grantów globalnych możliwe będzie również w ramach innych kompleksowych przedsięwzięć łączących interwencję z wielu priorytetów inwestycyjnych.

7.2.3 Środki przeznaczone na budowanie potencjału (w odniesieniu do EFS, w stosownych przypadkach)

IZ RPO WZ planuje podjąć wszelkie niezbędne działania w celu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych w realizację, monitorowanie i ocenę programu. Na etapie wdrażania partnerzy reprezentujący organy regionalne, lokalne, miejskie i władze publiczne, partnerzy gospodarczy i społeczni oraz podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, w tym partnerzy działający na rzecz ochrony środowiska, organizacje pozarządowe oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie równości i niedyskryminacji będą włączeni w pracę Komitetu Monitorującego Program.

Ponadto, w trakcie prac nad uszczegółowieniem programu, jak i redagowania dokumentów takich jak: regulaminy konkursów, zasady, zalecenia i wytyczne wspierające projektodawców w zakresie przygotowywania projektów, planowany jest udział partnerów społecznych w formie grup roboczych, konsultacji czy nieformalnych spotkań. Dlatego też, IZ RPO WZ przeznaczy odpowiednie środki w ramach Pomocy Technicznej na budowanie potencjału, który służyć będzie realizacji wskazanych założeń – aby udział partnerów przyniósł jak najbardziej wymierne efekty. W celu zaopatrzenia podmiotów, z którymi zakładana jest współpraca przy wdrażaniu programu w niezbędne kompetencje merytoryczne, organizowane będą szkolenia, warsztaty czy platformy dialogu społecznego.

SEKCJA 8. KOORDYNACJA MIĘDZY FUNDUSZAMI POLITYKI SPÓJNOŚCI, EFRROW, EFMR ORAZ INNYMI UNIJNYMI I KRAJOWYMI INSTRUMENTAMI FINANSOWANIA ORAZ EBI

Znaczenie koordynacji dla efektywnej realizacji Programu

Za jeden z kluczowych obszarów przygotowania, a następnie wdrażania RPO WZ 2014-2020 uznaje się zapewnienie odpowiedniego systemu koordynacji wsparcia na wszystkich możliwych poziomach interwencji i z wykorzystaniem wszystkich dostępnych źródeł finansowania. Od zastosowania skutecznych mechanizmów koordynacyjnych uzależnione jest zmaksymalizowanie efektów realizacji tak RPO WZ 2014-2020, jak i komplementarnych względem niego programów operacyjnych w ramach Wspólnych Ram Strategicznych, instrumentów krajowych oraz instrumentów oferowanych z poziomu Unii Europejskiej. Określone poniżej elementy systemu koordynacji zaplanowane zostały w celu osiągnięcia komplementarności, spójności, skuteczności oraz efektywności wsparcia.

Na poziomie ogólnokrajowym system koordynacji określa Umowa Partnerstwa, regulując przede wszystkim relacje pomiędzy celami Umowy Partnerstwa a celami tematycznymi, relacje pomiędzy interwencją programów Polityki Spójności i programów Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybołówstwa oraz relacje z innymi instrumentami krajowymi i unijnymi, w tym oferowanymi przez Europejski Bank Inwestycyjny. W Umowie Partnerstwa dokonuje się też– co jest kluczowe z perspektywy samorządu województwa i nie pozostaje bez istotnego wpływu na cały system koordynacji – demarkacji pomiędzy krajowymi i regionalnymi programami operacyjnymi.

Zaprojektowane na poziomie RPO WZ 2014-2020 rozwiązania koordynacyjne uwzględniają głównie zarządzanie zależnościami pomiędzy celami tematycznymi, priorytetami inwestycyjnymi, osiami priorytetowymi oraz instrumentami rozwoju terytorialnego, przy uwzględnieniu uwarunkowań wynikających z zakresu interwencji dwóch funduszy współfinansujących realizację Programu: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Interwencja w ramach EFRR oraz EFS będzie komplementarna wobec siebie poprzez udzielania wsparcia uzależnionego od siebie wzajemnie oraz poprzez jasno określoną demarkację. W pierwszym przypadku mechanizmy komplementarności będą dotyczyły głównie działań związanych z infrastrukturą społeczna tj. interwencji w ramach CT 9 oraz 10, która będzie wspierana z EFRR jedynie wtedy, gdy wskazanym działaniom będą towarzyszyły działania finansowane w ramach EFS. Planuje się m. in. następujące mechanizmy:

- koordynacja terminów ogłaszanych konkursów w danych obszarach,
- wspólne komisje wyboru projektów lub umożliwienie przekazywania poszczególnych komplementarnych projektów do wiadomości ekspertów EFRR oraz EFS,
- udzielanie wsparcia z EFRR jedynie jako następstwa wsparcia z EFS.

W drugim przypadku już na etapie programowania przeprowadzono szczegółową demarkację pomiędzy zakresem wsparcia z EFRR oraz EFS. Dotyczy to w główniej mierze wsparcia w ramach CT 3 oraz CT 8.

System koordynacji, opracowany dla potrzeb programowania i wdrażania RPO WZ 2014-2020 obejmuje dwie płaszczyzny:

- płaszczyznę koordynacji wewnętrznej, odnoszącą się do rozwiązań stymulujących komplementarność i synergię interwencji, zawartych w Programie oraz zapewnionych w systemie jego realizacji,
- płaszczyznę komplementarności zewnętrznej, odnoszącą się do relacji Programu do innych, wdrażanych w ramach Wspólnych Ram Strategicznych w Polsce programów, innych instrumentów krajowych i unijnych.

Koordynacja wewnętrzna

Rozwiązania koordynacyjne zawarte w Programie oraz systemie jego realizacji na poziomie IZ RPO WZ, potencjalnych Instytucji Pośredniczących i Wdrażających, obecne są w procesach:

1. programowania, poprzez:
   - zaprojektowanie układu osi priorytetowych Programu w relacji do wspólnych/ komplementarnych obszarów interwencji, kategorii beneficjentów i grup docelowych, możliwych do wsparcia w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z uwzględnieniem układu i zawartości celów tematycznych; wynikiem tego procesu jest chociażby powiązanie interwencji Osi Priorytetowych VI (EFS) oraz VII (EFS) i IX (EFRR) lub ujęcie w jednej osi – Osi Priorytetowej I – dwóch celów tematycznych: 1 i 3 oraz skorelowanie jej interwencji z działaniami zaplanowanymi w Osiach Priorytetowych V, IX,
   - zastosowanie wewnętrznej demarkacji w Programie, zakładającej podział zakresów interwencji opisanych celami tematycznymi i priorytetami inwestycyjnymi w sposób zapobiegający nakładaniu się obszarów wsparcia i gwarantujący ich dopasowanie i uzupełnianie się;
2. zarządzania i wdrażania, poprzez:
   - skupienie funkcji zarządzania Programem w ramach jednego wydziału Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, właściwego dla prowadzenia procesu programowania rozwoju województwa, projektowania i koordynacji wdrażania narzędzi finansujących ten rozwój, w tym programów operacyjnych, zapewnienie właściwej współpracy pomiędzy wydziałami Urzędu Marszałkowskiego, jego jednostkami organizacyjnymi i innymi instytucjami zaangażowanymi w realizację Programu na poziomie Instytucji Zarządzającej, ewentualnych Instytucji Pośredniczących i Wdrażających w ramach wspólnego ciała – Komitetu Koordynacyjnego (Komitetowi

przypisane zostaną również zadania związane z zapewnieniem – w miarę przypisanych samorządowi województwa kompetencji – komplementarności z innymi programami operacyjnymi Wspólnych Ram Strategicznych, przynajmniej w części wdrażanymi na poziomie regionalnym, w tym programami Europejskiej Współpracy Terytorialnej, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybołówstwa),

- wyłanianie w ramach Komitetu Koordynacyjnego zespołów zadaniowych dedykowanych różnym aspektom realizacji Programu, w tym na przykład zespołu weryfikującego i korygującego w miarę potrzeb mechanizmy komplementarności, czy też zespołu dokonującego bieżącej ewaluacji Programu,
- koordynacja wdrażania Programu będzie obejmować koordynację współpracy, wspólnych procedur wszystkich Instytucji Pośredniczących. Wspólne obszary dla wszystkich IP:
    - jednolite zasady tworzenia dokumentacji programowej oraz realizacji naborów projektów,
    - jednolite zasady oceny projektów oraz wyboru list rankingowych,
    - jednolite zasady rozpatrywania protestów/odwołań,
    - jednolite zasady kontroli,
    - jednolite zasady przepływów finansowych,
- wspólny Komitet Monitorujący dla wszystkich IP, zapewnienie udziału w systemie koordynacji Komitetowi Monitorującemu dla Programu, z uwzględnieniem zasady partnerstwa oraz przypisanych mu w procesie realizacji Programu zadań. Koordynacja na tym poziomie będzie przede wszystkim zapewnieniem w obszarze jednolitych kryteriów przyjętych dla całego Programu
- KM powoływany będzie przez IZ w ciągu trzech miesięcy od daty powiadomienia państwa członkowskiego o decyzji w sprawie przyjęcia programu.
- KM zostanie ukształtowany zgodnie z art. 47-49 rozporządzenia ramowego,
- KM będzie wspierany pracami podkomitetów/grup roboczych o charakterze zadaniowym, zajmujących się wybranymi CT/grupami CT, wybranymi funduszami lub kwestiami przekrojowymi, takimi jak kwestie społeczne, wymiar terytorialny, koordynacja pomiędzy programami krajowymi i regionalnymi w specyficznych kwestiach
- zaplanowanie mechanizmów finansowania krzyżowego, kluczowych w kontekście utrzymywania monofunduszowych osi priorytetowych oraz braku możliwości łączenia wsparcia więcej niż jednego funduszu (EFRR, EFS) na poziomie projektu (operacji),
- sterowanie procesem organizacji naborów na projekty w sposób zsynchronizowany, pozwalający między innymi na zapewnienie jednoczesnej oceny i jednoczesnego finansowania grupy komplementarnych projektów

realizowanych w ramach różnych funduszy oraz różnych osi priorytetowych Programu (tzw. wiązki projektów),

- zharmonizowanie, a nawet ujednolicenie kryteriów wyborów projektów zwłaszcza w tych osiach priorytetowych Programu, w których zaplanowano komplementarne względem siebie wsparcie i w których planuje się harmonizację procesów ogłaszania i prowadzenia naborów na projekty oraz jednoczesne udzielanie wsparcia,
- tam, gdzie będzie to możliwe – ujednolicenie zasad związanych z realizacją projektów, głównie w odniesieniu do projektów komplementarnych, w tym między innymi zapewnienie tożsamych lub porównywalnych zasad finansowania projektów na etapie zapewniania środków na ich realizację i następnie – na etapie ich rozliczania, zaprojektowanie wspólnych rozwiązań informatycznych dla wnioskodawców i beneficjentów (wspólny wzór wniosku o dofinansowanie, wspólny wzór wniosku o płatność; jednolite zasady korzystania z systemów informatycznych Programu),
- prowadzenie wspólnych dla komplementarnych obszarów wsparcia Programu działań informacyjno-promocyjnych, skoordynowanych na poziomie IZ RPO WZ, celem dotarcia z jednorodnym, spójnym przekazem do wszystkich potencjalnych beneficjentów projektów, mogących zapewnić maksymalnie duży efekt synergii i kompleksowości interwencji Programu,
- wprowadzenie panelów ekspertów identyfikujących punkty styczne między projektami oraz możliwości ich integracji w szersze „wiązki" projektów (np. w ramach ZIT lub projektów parasolowych),
- Instytucja Zarządzająca realizując swoją rolę lidera sterującego procesem zarządzania i wdrażania programu będzie wydawać wytyczne programowe dotyczące poszczególnych procesów programowo-wdrożeniowych, obowiązujące wszystkie instytucje uczestniczące w systemie wdrażania programu.

Komplementarność zewnętrzna

Zapewnienie odpowiedniego poziomu komplementarności zewnętrznej Programu jest wynikiem przede wszystkim zapisów Umowy Partnerstwa, układu programów operacyjnych uzgodnionych w Umowie, zapisanych w Umowie mechanizmów osiągania ring-fencingów oraz warunków ex ante, a także przyjętego na poziomie ogólnokrajowym systemu koordynacji wsparcia i odbywa się w oparciu o:

1. demarkację z interwencją krajowych programów operacyjnych w ramach Wspólnych Ram Strategicznych; linia demarkacyjna tworzy dla RPO WZ 2014-2020 ramy programowania interwencji – zakres wsparcia dostępny z poziomu centralnego determinuje zakres interwencji Programu,
2. Kontrakt Terytorialny, przewidziany zapisami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 i stawiający sobie za cel ścisłe powiązanie instrumentów

Polityki Spójności z instrumentami tych polityk krajowych, które wykazują silne sterytorializowanie; zakres uzgodnień między polskim rządem a samorządem województwa, obejmujący ustalenie konkretnych przedsięwzięć priorytetowych w ramach krajowych polityk sektorowych, najważniejszych z regionalnego punktu widzenia przekłada się na wymierne zapisy tak krajowych programów operacyjnych, jak i Regionalnego RPO WZ 2014-2020 (wykorzystywanych do finansowania uzgodnień kontraktowych) i jako taki – zapewnia komplementarność interwencji; elementem uzgodnień w toku negocjacji kontraktu terytorialnego są także przedsięwzięcia międzyregionalne realizujące Strategię Rozwoju Polski Zachodniej – strategii dla makroregionu pięciu województw, stanowiącej odpowiedź na zdefiniowane deficyty rozwojowe makroregionu i wspólne dla niego potrzeby; makroregionalne porozumienie dotyczące celów rozwojowych Polski Zachodniej prowadzi do zwiększenia koordynacji ponadregionalnego i regionalnego planowania działań rozwojowych oraz odpowiadających im interwencji funduszy strukturalnych objętych WRS, w tym RPO WZ 2014-2020 oraz pozostałych środków krajowych,

3. zakres planowanej w ramach programów operacyjnych Europejskiej Współpracy Terytorialnej kooperacji z regionami granicznymi na granicy polsko-niemieckiej oraz w Basenie Morza Bałtyckiego – prowadzonej głównie w aspekcie transgranicznym; Województwo uczestniczy w realizacji dwóch programów współpracy transgranicznej: Południowy Bałtyk oraz Województwo Zachodniopomorskie – Meklemburgia Pomorze Przednie / Brandenburgia, które stanowią kontynuację programów realizowanych w perspektywie 2007-2013; funkcjonujące na poziomie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego mechanizmy koordynacji pozwalają na zapewnienie komplementarności wsparcia pomiędzy zakresem interwencji programów operacyjnych EWT a RPO WZ 2014-2020, zarówno na etapie programowania (udział przedstawicieli Urzędu w gremiach eksperckich przygotowujących programy współpracy transgranicznej i wpływ na obszary wsparcia w nich planowane), jak i na etapie realizacji – poprzez wskazywany już w tej sekcji Komitet Koordynacyjny, funkcjonujący na poziomie Urzędu Marszałkowskiego,
4. korelację z innymi programami, instrumentami dostępnymi głównie bezpośrednio z poziomu UE, w tym w ramach Europejskiego Banku Inwestycyjnego,
5. koordynacja terminów organizacji konkursów,
6. identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w danym obszarze tematycznym lub na danym terytorium, identyfikacja komplementarnych osi priorytetowych w różnych programach,
7. identyfikacja struktur odpowiedzialnych za koordynację w poszczególnych programach,
8. współpraca między instytucjami właściwymi dla poszczególnych instrumentów w kontekście komplementarności działań.

Szczególną formą koordynacji wsparcia w ramach programu będzie mechanizm Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych oraz mechanizm Kontraktów Samorządowych, których przedmiotem będą wynegocjowane strategie i uzgodnione z Instytucją Zarządzającą kompleksowe przedsięwzięcia. Zakres strategii ma obejmować nie tylko interwencję z RPO WZ 2014-2020 ale również inne źródła w ramach EFSI oraz źródła publiczne. Ponadto dzięki narzędziom wprowadzonym w Programie, będzie prowadzona koordynacja w osiąganiu zaplanowanych wskaźników sprzyjających osiągnięciu celów RPO WZ 2014-2020.

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
OP I GOSPODARKA, INNOWACJE, NOWOCZESNE TECHNOLOGIE							
1b promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, budowanie sieci współpracy pomiędzy firmami, ośrodkami naukowo-badawczymi, ośrodkami akademickimi w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych i aplikacji z dziedziny usług publicznych, tworzenie sieci, pobudzanie popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację (...), wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów i zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji w dziedzinie kluczowych technologii (...)	*POIR*		*1.Badania oraz prace rozwojowe* *2. Demonstracja/prace rozwojowe i demonstracje* *3. Projekty aplikacyjne* *4. Programy sektorowe* *5. Programy wspierające regionalne inteligentne specjalizacje* *6.Wsparcie współpracy nauki i kształtowanie i promocja innowacyjności jako źródła konkurencyjności gospodarki* *7. Stymulowanie współpracy nauki z biznesem – bony na innowacje* *8. Rozwój projektów przedsiębiorstw o wysokim potencjale innowacyjnym* *9. Kredyt technologiczny na wdrożenie B+R* *10.Tworzenie warunków infrastrukturalnych dla prowadzenia działalności B+R przez przedsiębiorstwa*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
	PROW		*(1a) Zwiększanie innowacyjności i bazy wiedzy na obszarach wiejskich* *Działanie: TRANSFER WIEDZY I DZIAŁALNOŚĆ* *(1b)Wzmacnianie powiązań między rolnictwem i leśnictwem, a badaniami i innowacją* *Działanie: WSPÓŁPRACA* *(1c) Promowanie uczenia się przez całe życie oraz szkolenia zawodowego w sektorach rolnym i leśnym* *Działanie: TRANSFER WIEDZY I DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA* *Działanie: USŁUGI DORADCZE, USŁUGI Z ZAKRESU ZARZĄDZANIA GOSPODARSTWEM ROLNYM I USŁUGI Z ZAKRESU ZASTĘPSTW*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
	PO Rybactwo i Morze		*1. partnerstwa między naukowcami a rybkami* *2. projekty innowacyjne w zakresie rybołówstwa morskiego i śródlądowego, akwakultury oraz służące ochronie morskich i śródlądowych zasobów biologicznych* *3. promowanie kapitału ludzkiego i tworzenia sieci kontaktów w sektorze rybackim*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
1a udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i podnoszenie zdolności do tworzenia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności leżących w interesie Europy;	*POIR*		*1. Finansowanie badań naukowych* *2. Rozwój nowoczesnej infrastruktury badawczej sektora nauk* *3. Wsparcie powstawania międzynarodowych agend badawczych* *4. Rozwój kadr sektora B+R*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
	PROW		*1b) Wzmacnianie powiązań między rolnictwem i leśnictwem, a badaniami i innowacją* *Działanie: TRANSFER WIEDZY I DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA* *Działanie: WSPÓŁPRACA*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
	Horyzont 2020		*Część I Doskonałość bazy naukowej* *Część II Wiodąca pozycja w przemyśle*		*Identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
PI 3c wspieranie tworzenia i rozszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie	*PO Rybactwo i Morze*		*1. podnoszenie jakość produktów i wartości dodana produktów rybołówstwa i akwakultury, w tym inwestycje produkcyjne,* *2. wspieranie szukania nowych form dochodów*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych*	*Kryteria wyboru*	

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
rozwoju produktów i usług			*podmiotów sektora rybołówstwa i akwakultury* *3. tworzenie i wdrażanie planów produkcji i wprowadzania do obrotu,* *4. dopłaty do przechowywania,* *5. środki dotyczące wprowadzania do obrotu,* *6. przetwarzanie produktów rybołówstwa i akwakultury*		*komplementarnych projektów*		
	COSME		*Działania służące poprawie dostępu MŚP do finansowania*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
	NER300		*Wsparcie finansowe dla co najmniej ośmiu projektów związanych z technologiami wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS) i co najmniej trzydziestu czterem projektom związanym z innowacyjnymi technologiami w zakresie energii odnawialnej (RES .* *Możliwość sfinansowania innowacyjnych komponentów projektu – znanych jako koszty istotne, które odpowiadają za dodatkowe instrumenty wymagane w wyniku zastosowania innowacyjnych technologii RES lub CSS.*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
	COSME		*1. poprawa warunków dla konkurencyjności i trwałości (sustainability)* *przedsiębiorstw Unii, włączając sektor turystyki,* *2. wzmacnianie kultury przedsiębiorczości w Europie,* *3. poprawa dostępu MSP do finansowania, w formie kapitału lub pożyczek, poprawa dostępu do rynków w Unii i na świecie*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
	Horyzont 2020		*Wiodąca pozycja w przemyśle* *- INNOWACJE W MAŁYCH I ŚREDNICH*		*identyfikacja*	*Kryteria wyboru dotyczące*	

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
			PRZEDSIĘBIORSTWACH		*kluczowych powiązań*	*komplementarności*	
	PROW		*(3a) Lepsze zintegrowanie głównych producentów z łańcuchem żywnościowym poprzez systemy jakości, promocję na rynkach lokalnych i krótkie cykle dostaw, grupy producentów i organizacje międzybranżowe* *Działanie SYSTEMY JAKOŚCI PRODUKTÓW ROLNYCH I ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH* *Działanie: TWORZENIE GRUP I ORGANIZACJI PRODUCENTÓW*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
PI 3a promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz wspieranie tworzenia nowych firm, z uwzględnieniem inkubatorów przedsiębiorczości	*POIR*		*1.Wsparcie funduszy typu venture capital, sieci aniołów biznesu oraz inkubatorów technologicznych* *2.Fundusz gwarancyjny dla wsparcia innowacyjnych przedsiębiorstw*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
	PO Rybactwo i Morze		*(2b) rozpoczęcie działalności przez młodych rybaków*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
	PROW		*(2a) Ułatwianie restrukturyzacji gospodarstw stojących przed* *problemami strukturalnymi, szczególnie* *Działanie: INWESTYCJE W ŚRODKI TRWAŁE* *Działanie ROZWÓJ GOSPODARSTW ROLNYCH I DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych*	*Kryteria wyboru*	

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
			(2b) Ułatwianie wymiany pokoleniowej w sektorze rolnym *Działanie: ROZWÓJ GOSPODARSTW ROLNYCH I DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ* *6b Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich* *Działanie LEADER*		*projektów*		
	COSME		*1. poprawa warunków dla konkurencyjności i trwałości (sustainability) przedsiębiorstw Unii, włączając sektor turystyki,* *2. wzmacnianie kultury przedsiębiorczości w Europie,* *3. poprawa dostępu MSP do finansowania, w formie kapitału lub pożyczek,* *poprawa dostępu do rynków w Unii i na świecie*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
	Horyzont 2020		*Wiodąca pozycja w przemyśle* *INNOWACJE W MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTWACH*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
PI 3b opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu internacjonalizacji	*PO Rybactwo i Morze*		*1. usługi z zakresu zarządzania, zastępstw i doradztwa dla gospodarstw akwakultury*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
	PROW		*(3a) Lepsze zintegrowanie głównych producentów z łańcuchem żywnościowym poprzez systemy jakości, promocję na rynkach lokalnych i krótkie cykle dostaw, grupy producentów i organizacje międzybranżowe* *Działanie: TWORZENIE GRUP i ORGANIZACJI*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych*	*Kryteria wyboru*	

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
			PRODUCENTÓW		*projektów*		
	COSME		*poprawa warunków dla konkurencyjności i trwałości (sustainability) przedsiębiorstw Unii, włączając sektor turystyki,* *2. wzmacnianie kultury przedsiębiorczości w Europie,* *3. poprawa dostępu MSP do finansowania, w formie kapitału lub pożyczek, poprawa dostępu do rynków w Unii i na świecie.*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
	Horyzont 2020		*Wiodąca pozycja w przemyśle* *INNOWACJE W MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTWACH*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
	Program Południowego Bałtyku 2014-2020		*- Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych w celu internacjonalizacji błękitnego i zielonego sektora MSP* *- badania na rzecz błękitnego i zielonego sektora MSP, wsparcie usług na ich rzecz,* *- organizacja wydarzeń (targi, wystawy, kampanie marketingowe) promujących ekspansje błękitnego i zielonego sektora MSP z obszaru Morza Bałtyckiego na rynki międzynarodowe,- usługi doradcze dla przedsiębiorstw*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
PI 3d wspieranie zdolności MŚP w zaangażowanie się w proces wzrostu ekonomicznego i innowacji	*POIR*		*1. Wsparcie współpracy nauki i biznesu, kształtowanie i promocja innowacyjności jako źródła konkurencyjności gospodarki* *3. Wsparcie rozwoju otwartych innowacji* *4. Rozwój i profesjonalizacja proinnowacyjnych usług IOB*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
	Horyzont 2020		*Wiodąca pozycja w przemyśle* *INNOWACJE W MAŁYCH I ŚREDNICH*		*identyfikacja*	*Kryteria wyboru dotyczące*	

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
			PRZEDSIĘBIORSTWACH		*kluczowych powiązań*	*komplementarności*	
	COSME		*1. poprawa warunków dla konkurencyjności i trwałości (sustainability) przedsiębiorstw Unii, włączając sektor turystyki,* *2. wzmacnianie kultury przedsiębiorczości w Europie,* *3. poprawa dostępu MSP do finansowania, w formie kapitału lub pożyczek,* *poprawa dostępu do rynków w Unii i na świecie*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
	Program Południowego Bałtyku 2014-2020		*- Świadczenie usług doradczych na rzecz przedsiębiorstw,* *- Rozwój i testowanie modeli pozwalających na lepszą absorpcję innowacji przez błękitny i zielony sektor MŚP z obszaru Południowego Bałtyku* *- organizacja wydarzeń (np. targi, wystawy, kampanie marketingowe itp.), w celu umożliwienia wymiany doświadczeń i transfer wiedzy oraz zwiększenie potencjału innowacyjnego*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
OP II GOSPODARKA NISKOEMISYJNA							
4e promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich typów obszarów, w szczególności na obszarach miejskich, wspieranie zrównoważonego transportu miejskiego oraz podejmowania odpowiednich działań adaptacyjnych i mitygacyjnych	*PO IiŚ*		*1. Poprawa efektywności dystrybucji ciepła do odbiorców oraz poprawa sprawności wytwarzania ciepła przez zmianę źródeł ciepła na jednostki wysokosprawnej kogeneracji.* *2. Wsparcie transportu publicznego, wynikające z przygotowanych przez samorządy planów gospodarki niskoemisyjnej* *a) projekty infrastrukturalne (w tym budowa, przebudowa, rozbudowa sieci szynowych, sieci energetycznych, zapleczy technicznych do obsługi i konserwacji taboru, centrów przesiadkowych oraz elementów*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
			wyposażenia dróg i ulic w infrastrukturę służącą obsłudze transportu publicznego i pasażerów), b) zakup/ modernizacja taboru c) projekty wzbogacone o pozostałe komplementarne względem podstawowej infrastruktury liniowej elementy (inwestycje), w tym ITS				
4c wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania OZE w budynkach publicznych i sektorze mieszk.	*PO IiŚ*		*1. Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych wraz z wymianą wyposażenia tych budynków na energooszczędne. 2. Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego i mieszkaniowego w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE.*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
	Fundusz Termomodernizacji i Remontów		*przedsięwzięcia termomodernizacyjne, remontowe oraz remonty budynków mieszkalnych jednorodzinnych*		*identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
4.gpromowanie wysokosprawnej kogeneracji energii cieplnej i elektrycznej w oparciu o popyt na użytkową energię cieplną	*PO IiŚ*		*1. Budowa lub rozbudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w technologii wysokosprawnej kogeneracji oraz przebudowa jednostki wytwarzania ciepła, w wyniku której jednostki te zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w technologii wysokosprawnej kogeneracji. 2. Budowa przyłączeń do sieci ciepłowniczej dla jednostek wytwarzających energię elektryczną i ciepła w skojarzeniu, w tym i z OZE.*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
OP III OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU.							

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
5b promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi	*PROW*		*(3b) Wspieranie zarządzania ryzykiem w gospodarstwach rolnych* *Działanie: PRZYWRACANIE POTENCJAŁU PRODUKCJI ROLNEJ ZNISZCZONEGO W WYNIKU KLĘSK ŻYWIOŁOWYCH I KATASTROF ORAZ WPROWADZANIE ODPOWIEDNICH ŚRODKÓW ZAPOBIEGAWCZYCH*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
	PO Rybactwo i Morze		*1. przyczynianie się do osiągnięcia celów zintegrowanego nadzoru morskiego, a w szczególności do realizacji celów CISE*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
	PO IiŚ		*1. Opracowanie lub aktualizacja dokumentów strategicznych i planistycznych w obszarze gospodarki wodnej* *2. Poprawa bezpieczeństwa powodziowego i przeciwdziałanie suszy. Projekty mające na celu zwiększenia naturalnej retencji, projekty z zakresu małej retencji, budowa lub modernizacja urządzeń wodnych.* *3. Zabezpieczenie przed skutkami zmian klimatu obszarów szczególnie wrażliwych, w tym zagospodarowanie wód opadowych w szczególności na obszarach miejskich, ochrona brzegów morskich w szczególności przy zastosowaniu metod przyrodniczych opartych na ochronie biotechnicznej.* *4.Rozwój systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń oraz wsparcia systemu ratownictwa chemiczno-ekologicznego oraz służb ratowniczych na wypadek wystąpienia zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii.* *5.Wsparcie systemu monitorowania środowiska.* *6. Działania promujące informacyjno-edukacyjne na*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
			temat zmian klimatu i adaptacji do nich dla szerokiego grona odbiorców.				
	Program działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) w latach 2014-2020;		*Podprogram działań na rzecz środowiska- obszary priorytetowe:* *– ochronę środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami,* *– zarządzanie i informację w zakresie środowiska.* *Podprogram działań na rzecz klimatu:* *– łagodzenie skutków zmiany klimatu,* *– dostosowywanie się do skutków zmiany klimatu,* *– zarządzanie i informację w zakresie klimatu.*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
6b zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki wodnej, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego	*PROW*		*(4b) Poprawa gospodarki wodnej*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
	PO IiŚ		*1. kompleksowa gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach co najmniej 10 000 RLM, w tym wyposażenie ich w:systemy odbioru ścieków komunalnych, oczyszczalnie ścieków; systemy i obiekty zaopatrzenia w wodę (wyłącznie w ramach kompleksowych projektów); infrastrukturę zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych; 2. racjonalizacji gospodarowania wodą w procesach produkcji oraz poprawa procesu oczyszczania ścieków.*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
6a zaspokojenie znaczących potrzeb w	*PO IiŚ*		*1. infrastruktura niezbędna do zapewnienia kompleksowej gospodarki odpadami w regionie, w*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja*	*Kryteria wyboru*	

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
zakresie inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego			*tym w zakresie systemów selektywnego zbierania odpadów;* *2. instalacje do termicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz frakcji palnej wydzielonej z odpadów komunalnych z odzyskiem energii;* *3. absorbcja technologii, w tym innowacyjnych, w zakresie zmniejszania materiałochłonności procesów produkcji;* *4. racjonalizacja gospodarki odpadami, w tym odpadami niebezpiecznymi, przez przedsiębiorców.*		*kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*		
OP IV NATURALNE OTOCZENIE CZŁOWIEKA							
6c ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego	*PO IiŚ*		*1. kompleksowe zadania związane z ochroną i udostępnieniem, w tym turystycznym, zabytków o znaczeniu ogólnopolskim i światowym, w tym znajdujących się na liście Światowego Dziedzictwa UNESCO i liście obiektów uznanych przez Prezydenta RP za Pomniki Historii.* *2. projekty dotyczące rozwoju zasobów kultury jako miejsc prezentacji dziedzictwa kulturowego, w tym poprzez poprawę standardów funkcjonowania instytucji kultury pełniących rolę kulturotwórczą i rolę ośrodków życia kulturalnego w wielu miastach Polski.* *3. nowoczesne rozwiązania w zakresie dostępu do kultury.* *4. projekty z zakresu ochrony, zachowania i udostępnienia, w tym turystycznego, zabytkowych obiektów o znaczeniu ponadregionalnym, dotyczące renowacji zabytków nieruchomych wraz z otoczeniem, konserwacji zabytków ruchomych i ich digitalizacji* *5. działania dotyczące zwiększenia dostępu do zasobów kultury, poprawy jakości funkcjonowania instytucji kultury, w tym poprzez podnoszenie standardów*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
			infrastruktury oraz zakup trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej. *6. wsparcie szkół i uczelni artystycznych, które oferując m.in. przestrzeń dla działalności twórczej, wystawienniczej i in. spełniają rolę aktywnych instytucji kultury.* *7. projekty uzupełniające inwestycje infrastrukturalne o elementy związane z wykorzystaniem nowych technologii w obszarze kultury.*				
	KREATYWNA EUROPA		*KOMPONENT KULTURA PROGRAMU KREATYWNA EUROPA*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
	Program Współpracy Transgranicznej Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia/ Polska (Województwo Zachodniopomorskie) INTERREG V A		*6.c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego*		*identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru, współpraca pomiędzy instytucjami*	Struktury koordynacji w Instytucjach Zarządzających i Komitetach Monitorujących poszczególnych programów
	Program Południowego Bałtyku 2014-2020		*- wspólna promocja zasobów dziedzictwa naturalnego i kulturalnego obszaru Południowego Bałtyku* *- organizacja wspólnych wydarzeń oraz tworzenie transgranicznych strategii i produktów promujących region Południowego Bałtyku jako kierunek turystyczny,* *- inwestycje w renowacje obiektów dziedzictwa*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
			kulturowego oraz ich włączenie w sieci tematyczne, *- rozbudowa istniejącego szlaku rowerowego*				
6d ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu natura 2000 oraz zielonej infrastruktury	*PROW*		*(4a) Odtwarzanie i zachowanie różnorodności biologicznej, w tym na obszarach Natura 2000, oraz rolnictwa o wysokiej wartości przyrodniczej i stanu europejskich krajobrazów* *1. Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne* *2. Działanie: ROLNICTWO EKOLOGICZNE* *(4c) Poprawa gospodarowania glebą* *(5e) Zwiększenie sekwestracji węgla w rolnictwie i leśnictwie* *Działanie: INWESTYCJE W ROZWÓJ OBSZARÓW LEŚNYCH I POPRAWĘ ŻYWOTNOŚCI LASÓW*		*identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
	PO Rybactwo i Morze		*1. ochronę i odbudowę morskiej różnorodności biologicznej i ekosystemów morskich w ramach zrównoważonej działalności połowowej* *2. zmniejszanie oddziaływania rybołówstwa na środowisko morskie* *3. środki dotyczące zdrowia i dobrostanu zwierząt* *4. inwestycje w zakresie rybołówstwa śródlądowego służące ochronie środowiska* *5. akwakulturę świadcząca usługi w zakresie ochrony środowiska,*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
	POIiŚ		*1.ochrona in-situ i ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych;* *2.utrzymanie lub zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych lądowych i wodnych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w tym rozwój zielonej infrastruktury;*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych*	*Kryteria wyboru*	

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
			3.opracowanie i wdrażanie dokumentów planistycznych zgodnie z kierunkami określonymi w Priorytetowych Ramach Działań dla sieci Natura 2000 na Wieloletni Program Finansowania UE w latach 2014-2020 (PAF) oraz w Krajowej strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej; *4. wspieranie zrównoważonego zarządzania obszarami cennymi przyrodniczo;* *5. doposażenie ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (wyłącznie podlegające Parkom Narodowym);* *6. prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska i efektywnego wykorzystania jego zasobów.*		*projektów*		
	Program działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) w latach 2014-2020;		*Podprogram działań na rzecz środowiska- obszar priorytetowy różnorodność biologiczna.*		*identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
	Program Współpracy Transgranicznej Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia/ Polska (Województwo Zachodniopomorski		*6d – Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000" i zieloną infrastrukturę*		*identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	Struktury koordynacji w Instytucjach Zarządzających i Komitetach Monitorujących

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
	e) INTERREG V A						poszczególnych programów
8b :wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój	*COSME*		*1. poprawa warunków dla konkurencyjności i trwałości (sustainability) przedsiębiorstw Unii, włączając sektor turystyki*		*identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
OP V ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT							
7b: zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T	*POIiŚ*		*1. Projekty drogowe związane z połączeniem ośrodków miejskich z siecią TEN-T (drogi ekspresowe i drogi krajowe poza TEN-T) oraz odciążeniem miast od nadmiernego ruchu drogowego (obwodnice, drogi wylotowe z miast).* *2. montażu infrastruktury monitoringu i zarządzania ruchem (ITS) oraz systemów poprawiających bezpieczeństwo ruchu drogowego.*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
	Instrument „Łącząc Europę"		*Łącząc Europę: transport*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarnoś*	

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
						ci	
	Program Współpracy Transgranicznej Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia/ Polska (Województwo Zachodniopomorskie) INTERREG V A		*7b – Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi*		*identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru, współpraca pomiędzy instytucjami*	Struktury koordynacji w Instytucjach Zarządzających i Komitetach Monitorujących poszczególnych programów
7d rozwój i rehabilitacja kompleksowego, nowoczesnego i interoperacyjnego systemu transportu kolejowego	*POIiŚ*		*Wsparcie transportu kolejowego poza siecią TEN-T: 1. infrastruktura linii kolejowych, służących przewozom pasażerskim, towarowym oraz infrastruktura i tabor przewoźników działających na obszarach funkcjonalnych miast (koleje miejskie, metro). 2. inwestycje infrastrukturalne w rozwój systemu kolei miejskiej oraz metra w obszarze ciążenia metropolii (uznanych za perspektywiczne) 3. inwestycje w odniesieniu do infrastruktury liniowej (podstawowej i systemów sterowania ruchem), punktowej (przystanki kolejowe, dworce przesiadkowe) oraz tabor kolejowy.*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
7c rozwój przyjaznych dla środowiska i niskoemisyjnych systemów transportu, włączając transport śródlądowy,	*Horyzont 2020*		*WYZWANIA SPOŁECZNE- Zasobooszczędny transport, który szanuje środowisko*		*identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
morski, porty i połączenia multimodalne					*projektów*		
	Program Współpracy Transgranicznej Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia/ Polska (Województwo Zachodniopomorskie) INTERREG V A		*7c – Rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej*		*identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru, współpraca pomiędzy instytucjami*	Struktury koordynacji w Instytucjach Zarządzających i Komitetach Monitorujących poszczególnych programów
	Program południowego Bałtyku 2014-2020		*- Dostarczanie rozwiązań w celu poprawy stabilności i jakości usług transportu morskiego w Obszarze Południowego Bałtyku,* *- Dostarczanie rozwiązań, w celu zwiększenia gęstość połączeń transportu lotniczego między regionami programu ;* *· Przygotowanie studiów wykonalności dla transportu multimodalnego wąskich gardeł i brakujących ogniw o znaczeniu transgranicznym,* *- Transfer wiedzy i wymiana doświadczeń w promowaniu zrównoważonych rozwiązań w odniesieniu do zmniejszenia zależność od samochodów osobowych i ciężarowych oraz lepsze wykorzystanie publicznych usług transportowych*		*identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
OP VI RYNEK PRACY							
8izapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom	*Program Unii Europejskiej na rzecz*		*Oś EURES, która ma na celu wspieranie działalności sieci EURES, tj. wyspecjalizowanych służb ustanowionych*		*identyfikacja kluczowych powiązań,*	*Kryteria wyboru dotyczące*	

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników	*przemian i innowacji społecznych*		*przez państwa należące do EOG i Konfederację Szwajcarską, we współpracy z zainteresowanymi stronami, aby budować system wymiany i rozpowszechniania informacji oraz rozwijać inne formy współpracy służące promowaniu mobilności geograficznej pracowników*		*możliwych komplementarnych projektów*	*komplementarności*	
	Horyzont		*akcja Maria Skłodowska Curie*		*identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
	PROW		*6b) Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich* *Działanie: LEADER*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
8iii samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy	*PROW*		*(6a) Ułatwianie różnicowania działalności, zakładania nowych, małych przedsiębiorstw i tworzenia miejsc pracy* *Działanie: ROZWÓJ GOSPODARSTW I DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ* *6b) Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich* *Działanie: LEADER*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
	PO Rybactwo i Morze		*1. dywersyfikacja działalności gospodarczej i zatrudnienia podmiotów sektora rybołówstwa i akwakultury, szkolenia w zakresie przekwalifikowania do zawodu niezwiązanego z rybactwem dla rybaków i*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych*	*Kryteria wyboru*	

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
			hodowców ryb oraz ich współmałżonków lub pracowników.		*komplementarnych projektów*		
	COSME		*Działania służące promocji przedsiębiorczości*		*identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
	Program Unii Europejskiej na rzecz przemian i innowacji społecznych		*Oś mikrofinansów i przedsiębiorczości społecznej, która ma na celu ułatwianie dostępu do finansowania przedsiębiorcom, w szczególności tym najbardziej oddalonym od rynku pracy.*		*identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
8(iv) równouprawnienie płci oraz godzenie życia zawodowego i prywatnego	*POWER*		*1. Tworzenie warunków dla wyrównywania szans płci na rynku pracy*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Współpraca pomiędzy instytucjami*	
8(v) adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	*POWER*		*1. Podniesienie jakości zarządzania rozwojem przedsiębiorstw* *2. Poprawa efektywności systemu wczesnego ostrzegania i szybkiego reagowania przedsiębiorstw na zmiany gospodarcze* *3. Upowszechnienie mechanizmów i narzędzi dialogu społecznego*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Współpraca pomiędzy instytucjami*	
8vi aktywne i zdrowe starzenie się	*POWER*		*1. Poprawa świadomości zdrowotnej społeczeństwa oraz wykrywalności chorób negatywnie wpływających na zasoby rynku pracy*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Współpraca pomiędzy instytucjami*	
OP VII WŁĄCZENIE SPOŁECZNE							

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie	*POWER*		*1. Poprawa jakości kształtowania polityki państwa na rzecz włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa* *2. Poprawa jakości działań realizowanych na rzecz osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym* *3. Integracja, indywidualizacja i standaryzacja usług na rzecz osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rozwój aktywnej integracji społeczno-zawodowej osób, rodzin i lokalnych społeczności*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Współpraca pomiędzy instytucjami*	
	Fundusz Azylu, Migracji i Integracji		*Promowanie skutecznej integracji obywateli państw trzecich.*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
9iv ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym	*POWER*		*1. Poprawa jakości usług społecznych (w tym deinstytucjonalizacja pomocy oraz usługi opiekuńcze dla osób starszych i niesamodzielnych) i zdrowotnych na rzecz osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym* *2. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności systemu opieki zdrowotnej*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Współpraca pomiędzy instytucjami*	
9v wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych	*POWER*		*1. Wzmocnienie koordynacji na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, w tym w zakresie sektorowych polityk publicznych i polityk regionalnych* *2. Tworzenie warunków do rozwoju sektora ekonomii społecznej*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Współpraca pomiędzy instytucjami*	
OP VIII EDUKACJA							
10i ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej oraz zapewnienie równego	*POWER*		*1.Rozwój narzędzi polityki edukacyjnej* *2.Poprawa jakości pracy szkół i placówek oświatowych* *3.Tworzenie warunków do rozwoju nowoczesnych metod wspierania uczenia się, dostosowanego do*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Współpraca pomiędzy instytucjami*	

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej, kształcenia podstawowego i ponadpodstawowego			*wyzwań gospodarki opartej na wiedzy*				
	PROW		*(6b) Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich* *Działanie LEADER*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
	ERASMUS +		*Akcja 2. Współpraca na rzecz innowacji i dobrych praktyk*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
	Program Współpracy Transgranicznej Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia/ Polska (Województwo Zachodniopomorskie) INTERREG V A		*Priorytet Inwestycyjny 10 (EWT) – Rozwój i wdrażanie wspólnych systemów kształcenia*		*identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru, współpraca pomiędzy instytucjami*	Struktury koordynacji w Instytucjach Zarządzających i Komitetach Monitorujących poszczególnych programów
10iii wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie dla wszystkich grup wiekowych o charakterze formalnym, nieformalnym	*POWER*		*1. Stworzenie warunków dla współpracy przedsiębiorców ze szkołami i placówkami edukacyjnymi różnego typu i szczebla w procesie kształcenia i egzaminowania, ukierunkowanych na zapewnienie wykwalifikowanych kadr gospodarki* *2. Rozwój uczenia się przez całe życie poprzez budowę*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Współpraca pomiędzy instytucjami*	

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
i pozaformalnym, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kwalifikacji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia również dzięki doradztwu i uznawaniu nabytych kompetencji			*krajowego systemu kwalifikacji 3. Poprawa dostępności, jakości i adekwatności usług edukacyjnych (rozwojowych) świadczonych na rzecz przedsiębiorstw i ich pracowników 4. Zapewnienie wykwalifikowanych kadr medycznych odpowiadających na potrzeby epidemiologiczno-demograficzne kraju*				
	ERASMUS +		*Akcja 2. Współpraca na rzecz innowacji i dobrych praktyk*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
10iv lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami	*POWER*		*1. Stworzenie warunków dla współpracy przedsiębiorców ze szkołami i placówkami edukacyjnymi różnego typu i szczebla w procesie kształcenia i egzaminowania, ukierunkowanych na zapewnienie wykwalifikowanych kadr gospodarki 2. Rozwój uczenia się przez całe życie poprzez budowę krajowego systemu kwalifikacji 3. Poprawa dostępności, jakości i adekwatności usług edukacyjnych (rozwojowych) świadczonych na rzecz przedsiębiorstw i ich pracowników 4. Zapewnienie wykwalifikowanych kadr medycznych odpowiadających na potrzeby epidemiologiczno-demograficzne kraju*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Współpraca pomiędzy instytucjami*	
	Program Współpracy Transgranicznej Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenbu		*Priorytet Inwestycyjny 10 (EWT) – Rozwój i wdrażanie wspólnych systemów kształcenia*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Kryteria wyboru, współpraca pomiędzy*	Struktury koordynacji w Instytucjach Zarządzając

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
	rgia/ Polska (Województwo Zachodniopomorski e) INTERREG V A					*instytucjami*	ych i Komitetach Monitorując ych poszczególn ych programów
OP IX INFRASTRUKTURA PUBLICZNA							
9a: inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych	*POIiŚ*		*1. infrastruktura ratownictwa medycznego* *a) wsparcie istniejących oraz utworzenie nowych szpitalnych oddziałów ratunkowych, ze szczególnym uwzględnieniem stanowisk wstępnej intensywnej terapii (roboty budowlane, doposażenie);* *b) modernizacja istniejących oraz utworzenie nowych centrów urazowych (roboty budowlane, doposażenie);* *c) wsparcie istniejących oraz utworzenie nowych przyszpitalnych całodobowych lotnisk lub lądowisk dla śmigłowców – przy SOR oraz jednostkach organizacyjnych szpitali wyspecjalizowanych w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych niezbędnych dla ratownictwa medycznego (roboty budowlane, doposażenie);* *d) wsparcie istniejących oraz utworzenie nowych baz lotniczego pogotowia ratunkowego (roboty budowlane, doposażenie) oraz wyposażenie śmigłowców ratowniczych w sprzęt umożliwiający loty w trudnych warunkach atmosferycznych i w nocy;* *2. infrastruktura ponadregionalnych podmiotów leczniczych:* *a) wsparcie oddziałów oraz innych jednostek organizacyjnych szpitali ponadregionalnych udzielających świadczeń zdrowotnych stacjonarnych i całodobowych na rzecz osób*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
			dorosłych, dedykowanych chorobom układu krążenia, nowotworowym, układu kostno– stawowo – mięśniowego, układu oddechowego, psychicznym (roboty budowlane, doposażenie); *b) wsparcie oddziałów oraz innych jednostek organizacyjnych szpitali ponadregionalnych udzielających świadczeń zdrowotnych stacjonarnych i całodobowych w zakresie ginekologii, położnictwa, neonatologii, pediatrii oraz innych oddziałów zajmujących się leczeniem dzieci (roboty budowlane, doposażenie);* *c) wsparcie pracowni diagnostycznych oraz innych jednostek zajmujących się diagnostyką współpracujących z jednostkami wymienionymi powyżej.*				
9b wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich	*PROW*		*(6b) Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich* *1. Działanie LEADER* *2. Działanie PODSTAWOWE USŁUGI I ODNOWA MIEJSCOWOŚCI NA OBSZARACH WIEJSKICH*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
	PO Rybactwo i Morze		*1. wsparcie na rzecz zintegrowanego rozwoju lokalnego, realizacja lokalnych strategii rozwoju przez LGD, działania prowadzone w ramach współpracy pomiędzy LGD.*		*Linia demarkacyjna, identyfikacja kluczowych powiązań, możliwych komplementarnych projektów*	*Kryteria wyboru*	
10 inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury							Struktury koordynacji w Instytucjach

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny danego PO	**Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI**	**CT (dotyczy tylko programów wspieranych z EFSI)**	**Możliwe – obszary komplementarności i synergii**	**Praktyczne przykłady komplementarności**	**Mechanizmy koordynacyjne**		**Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT**
					Poziom programowania	**Poziom wdrażania**	
edukacyjnej i szkoleniowej							Zarządzających i Komitetach Monitorujących poszczególnych programów
2c wzmacnianie zastosowania technologii komunikacyjno-informacyjnych dla e-administracji, e-learningu, e-integracji, e-kultury i e-zdrowia	*PO PC*		*1. Podniesienie dostępności i jakości e-usług publicznych* *2. Poprawa cyfrowej efektywności urzędów* *3. Zwiększenie dostępności i wykorzystania informacji sektora publicznego* *4. E-integracja i e-aktywizacja na rzecz zwiększenia aktywności oraz jakości korzystania z internetu*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Kryteria wyboru*	
	Instrument „Łącząc Europę"		*Łącząc Europę: telekomunikacja i ICT*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	
	Erasmus +		*Akcja 2. Współpraca na rzecz innowacji i dobrych praktyk*		*identyfikacja kluczowych powiązań*	*Kryteria wyboru dotyczące komplementarności*	

SEKCJA 9. WARUNKI WSTĘPNE

W trakcie realizacji prac nad spełnieniem wymogów warunkowości ex ante dla funduszy WRS 2014-2020 zidentyfikowano trzy zasadnicze obszary, w których niezbędne jest zaangażowanie samorządów regionalnych:

- Badania naukowe i innowacje
- Gospodarka odpadami
- Transport

SEKCJA 9.1 WARUNKI WSTĘPNE

Warunki ogólne (poza warunkiem ogólnym 7) oraz warunki tematyczne (poza warunkami warunki tematyczne: 1.1 (dotyczący inteligentnych specjalizacji), 6.2 (dotyczący gospodarki odpadami) oraz 7.1 Transport – w zakresie secondary connectivity) są spełniane na poziomie krajowym. Samoocena dotycząca warunków spełnianych na poziomie krajowym mających zastosowanie dla programu jest jednakowa dla wszystkich programów operacyjnych. Zmiany w statusie poszczególnych warunków na poziomie krajowym są automatycznie obowiązujące dla wszystkich programów, których dotyczą.

W przypadku warunków spełnianych na poziomie regionalnym, ich niespełnienie rodzi konsekwencje wskazane w art. 19 rozporządzenia ramowego wyłącznie dla regionu.

Do programu została załączona szczegółowa samocena spełnia warunków ex ante.

1. *Warunek 1.1. Badania naukowe i innowacje*

   Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki w dziedzinie badań i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji, w odpowiednich przypadkach, zgodnie z Krajowym Programem Reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych.

Warunek ten jest przez województwo zachodniopomorskie zadeklarowany jako niespełniony. Przyczyną jest to, że obowiązująca *Regionalna Strategia Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego (RSI WZ)* była tworzona w latach 2009-2010 i została przyjęta przez Zarząd Województwa w marcu 2011 – czyli zbyt wcześnie by mogła uwzględniać wszystkie wymogi i wytyczne Komisji Europejskiej związane z tworzeniem strategii inteligentnych specjalizacji (RIS3). Z drugiej strony dokument RSI WZ, na tyle na ile było to wtedy możliwe, dostrzega i bierze pod uwagę problematykę regionalnych specjalizacji. Np jednym z trzech celów strategicznych tego dokumentu jest *Rozwój specjalizacji regionalnych w oparciu o endogeniczny potencjał województwa*. Dokonano próby zidentyfikowania obszarów gospodarki w których takie specjalizacje mogą się rozwijać, a także w sposób ramowy oraz adekwatny do ówczesnego stanu wiedzy określono najważniejsze związane z tym działania i etapy. Z tego powodu dokument RSI WZ może zostać uznany jako pierwszy krok w tworzeniu strategii RIS 3. W kolejnych

etapach, mając na uwadze kluczową rolę, jaką inteligentne specjalizacje będą odgrywać w polityce Unii Europejskiej w okresie programowania 2014-2020, w roku 2012 dokonano identyfikacji regionalnych specjalizacji w oparciu o dane statystyczne. Były to: Biogospodarka, Działalność morska i logistyka, Przemysł metalowy i maszynowy, Usługi przyszłości oraz Turystyka i zdrowie. Przyjęto, że inteligentne specjalizacje będą identyfikowane w granicach określonych w/w regionalnymi specjalizacjami w oparciu o proces przedsiębiorczego odkrywania. Dlatego też od roku 2013 mają miejsce regularne kontakty z przedsiębiorcami (oraz ich organizacjami, w tym klastrami) w celu rozpoznania ich potrzeb i potencjału związanego w obszarze inteligentnych specjalizacji. Równolegle, informacje uzyskane od przedsiębiorców konfrontowane są z rozwiązaniami oferowanymi przez wyższe uczelnie w regionie. Proces ten odbywa się pod przewodnictwem Zarządu Województwa, który w styczniu 2014 r. przyjął (uchwałą nr 93/14) „Założenia do procesu identyfikacji inteligentnych specjalizacji województwa zachodniopomorskiego" a następnie, w kwietniu 2014 (uchwałą 527/14) „Action plan w celu wypełnienia warunku ex ante dla 1. celu tematycznego (smart specialization)". Działania określone w tym planie są całkowicie zgodne z metodologią wskazaną przez Komisję Europejską m.in. na stronie http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/ . Zgodnie z tym dokumentem zakończenie prac nad regionalnych ramami polityki w dziedzinie badań i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji, nastąpi w drugiej połowie 2016 roku. Kluczowe działania znajdujące się w tym action-planie zostały wskazane w tabeli 26.

2. *Warunek 6.2. Gospodarka odpadami*
   Promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE w sprawie odpadów oraz z hierarchią postępowania z odpadami.

W dniu 29 czerwca 2012 r. Uchwałą Nr XVI/218/12 Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego zatwierdził aktualizację *Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023*.

Celem przygotowania dokumentu jest wprowadzenie nowego, zgodnego z założeniami *ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 152, poz. 897, z późn. zm.), systemu gospodarki odpadami komunalnymi w województwie. Uporządkowanie systemu gospodarki odpadami w województwie oraz sprawne i efektywne zarządzanie nowym systemem pozwoli na: uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, prowadzenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych „u źródła", zmniejszenie ilości odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji (OUB) kierowanych na składowisko odpadów, zwiększenie liczby nowoczesnych instalacji do odzysku, recyklingu oraz unieszkodliwiania odpadów komunalnych w sposób inny niż

składowanie odpadów, całkowite wyeliminowanie składowisk odpadów niespełniających wymagań prawnych, prowadzenie właściwego sposobu monitorowania postępowania z odpadami komunalnymi zarówno przez właścicieli nieruchomości, jak i prowadzących działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, zmniejszenie dodatkowych zagrożeń dla środowiska wynikających z transportu odpadów komunalnych z miejsc ich powstania do miejsc odzysku lub unieszkodliwiania przez podział województw na regiony gospodarki odpadami, w ramach których prowadzone będą wszelkie czynności związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi.
Dodatkowo Plan gospodarki odpadami wskazuje cele do osiągnięcia dla poszczególnych rodzajów odpadów, działania konieczne do realizacji tych celów oraz przedstawia ogólny zarys funkcjonowania całego systemu na terenie województwa.

Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego przesłał do Ministerstwa Środowiska w postaci „Karty przeglądu wojewódzkiego planu gospodarki odpadami" informację odnośnie zgodności PGO z zapisami dyrektywy 2008/98/WE w sprawie odpadów pod kątem spełnienia wymagań ex ante.

3. Warunek 7.1. Drogi

Istnienie kompleksowego planu/planów lub ram w zakresie inwestycji transportowej zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnymi lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksowymi i bazowymi sieciami TEN-T.

4. Warunek 7.2 Kolej

Istnienie w kompleksowym planie/kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej rozwoju kolei zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), który wspiera rozwój infrastruktury i poprawia łączność z kompleksowymi i bazowymi sieciami TEN-T. Inwestycje obejmują aktywa ruchome, interoperacyjność oraz rozwijanie potencjału.

Województwo Zachodniopomorskie przystąpiło do realizacji opracowania *Planu Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego* na obszarze regionu. W związku z wejściem w życie z dniem 1 marca 2011 r. ustawy o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. Nr 5 z 2011 r., poz. 13) pojawił się nowy katalog obowiązków organizatora transportu publicznego. Do zadań Organizatora należy m. in. planowanie rozwoju transportu, organizowanie publicznego transportu zbiorowego oraz zarządzanie nim. Województwo, w związku z wykonywaniem zadań Organizatora w wojewódzkich przewozach pasażerskich, zobowiązane jest, na podstawie art. 9 ust. 1, pkt. 5 Ustawy, do opracowania i przyjęcia planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego, mającego rangę aktu prawa miejscowego.

Plan transportowy będzie określał w szczególności: sieć komunikacyjną, na której jest planowane wykonywanie przewozów o charakterze użyteczności publicznej, ocenę i prognozy potrzeb przewozowych, przewidywane finansowanie usług przewozowych, preferencje dotyczące wyboru rodzaju środków transportu, zasady organizacji rynku przewozów, pożądany standard usług przewozowych w przewozach o charakterze użyteczności publicznej, przewidywany sposób organizowania systemu informacji dla pasażera, podstawowa charakterystyka stanu systemu transportowego objętego planem (sieć, organizatorzy, przewoźnicy, użytkownicy),podstawowa charakterystyka społeczno-gospodarcza obszaru objętego planem, diagnoza stanu systemu ze wskazaniem silnych i słabych stron, zagrożeń i kierunków zmian, propozycja wariantów np. w zakresie sieci komunikacyjnej objętej planowanym wykonywaniem przewozów, wariantów wykorzystania podsystemów transportu, wariantów rozwoju gospodarczego, preferencje dotyczące wyboru rodzaju środków transportu,

Podstawowym celem opracowania planu transportowego jest poprawa jakości systemu transportowego i jego rozwój zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju. Jakość systemu transportowego będzie bowiem decydującym czynnikiem, warunkującym jakość życia mieszkańców i rozwój gospodarczy obszaru objętego planem transportowym. Stosowanie zasady zrównoważonego rozwoju będzie zapewniało równowagę między aspektami społecznymi, gospodarczymi, przestrzennymi oraz ochrony środowiska. Tak sformułowany cel nadrzędny planu transportowego powinien być osiągany poprzez realizacje celów szczegółowych, tj. poprawę efektywności funkcjonowania systemu transportowego (instrument zwiększania wydajności systemu),integrację systemu transportowego (w układzie gałęziowym i terytorialnym),poprawę dostępności transportowej i jakości transportu (instrument poprawy warunków życia i usuwania barier rozwojowych).

Plan transportowy będzie dokumentem odgrywającym kluczową rolę dla funkcjonowania publicznego transportu zbiorowego w województwie na najbliższe lata i będzie miał wpływ na poziom zaspokojenia potrzeb transportowych mieszkańców.

Decyzją Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego zatwierdzony został również ranking projektów w zakresie budowy lub przebudowy dróg wojewódzkich, przewidzianych do realizacji w ramach RPO WZ 2014-2020. Został on przekazany do Ministerstwa Rozwoju Regionalnego w ramach wypełniania wymogów warunkowości ex ante. Zgodnie z wytycznymi MRR, we współpracy z Zachodniopomorskim Zarządem Dróg Wojewódzkich w Koszalinie przygotowana została propozycja listy rankingowej projektów, wynikających z nałożenia kryteriów (natężenia ruchu, funkcji drogi, kontynuacji ciągu i gotowości projektu do realizacji), zawierających dla każdego z projektów informację o: szacunkowych kosztach inwestycji, harmonogramie realizacji (w tym kluczowe etapy takie jak: opracowanie studium wykonalności, uzyskanie decyzji środowiskowej, ogłoszenie przetargu czy zakończenie robót) i źródłach współfinansowaniu.

Tabela 24: Wykaz warunków ex ante obowiązujących program oraz ocena ich spełnienia

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
1.Zapobieganie dyskryminacji. *Istnienie zdolności administracyjnych które zapewnią wdrożenie i stosowanie prawa i polityki UE w dziedzinie zapobiegania dyskryminacji w zakresie funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.*	*I,II,III,IV,V, VI,VII,VIII, IX,X*	*Częściowo spełniony*	*1. rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich w zakresie zaangażowania odpowiedzialnych podmiotów w promowanie równego traktowania wszystkich osób w procesie przygotowania i realizacji programów, w tym doradztwo w zakresie równego traktowania w działaniach związanych z funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi*	*Tak*	*Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania* *http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20102541700* *Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020.*	*Agenda została przesłana do KE przez MIR w dn. 12.08.2014 r.*
			2. rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki UE w dziedzinie zapobiegania dyskryminacji i w kontrolowanie tych funduszy	*Nie*	*Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020.*	*Agenda została przesłana do KE przez MIR w dn. 12.08.2014 r.*

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
2. Równouprawnienie płci *Istnienie zdolności administracyjnych, które zapewnią wdrożenie i stosowanie prawa i polityki UE w dziedzinie równouprawnienia płci w zakresie funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.*	*I,II,III,IV,V, VI,VII,VIII, IX,X*	*Częściowo spełniony*	*1. rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich w zakresie równouprawnienia płci poprzez zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za przygotowanie i realizację programów, w tym doradztwo w zakresie równouprawnienia płci w działaniach związanych z funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi*	*Tak*	*Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania* *http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20102541700* *Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020.*	*Agenda została przesłana do KE przez MIR w dn. 12.08.2014 r.*
			2. rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki UE w dziedzinie równouprawnienia płci, i w kontrolowanie tych funduszy	*Nie*	*Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020.*	*Agenda została przesłana do KE przez MIR w dn. 12.08.2014 r.*

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
3. Niepełnosprawność *Istnienie zdolności administracyjnych, które zapewnią wdrożenie i stosowanie konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (UNCRPD) w zakresie funduszy strukturalnych i inwestycyjnych zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE*	*I,II,III,IV,V, VI,VII,VIII, IX,X*	*Częściowo*	*1. rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich w celu konsultacji i zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych ochronę praw osób niepełnosprawnych lub organizacji reprezentujących osoby niepełnosprawne i inne zainteresowane strony w procesie przygotowania i realizacji programów*	*Tak*	*Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania* *http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20102541700* *Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020.*	*Agenda została przesłana do KE przez MIR w dn. 12.08.2014 r.*
			2. rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki na szczeblu UE i na szczeblu krajowym w dziedzinie niepełnosprawności, w tym, w odpowiednich przypadkach, dostępności i praktycznego stosowania UNCRPD odzwierciedlonej w prawie UE i prawie krajowym, i w kontrolowanie tych funduszy	*Nie*	*Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020.*	*Agenda została przesłana do KE przez MIR w dn. 12.08.2014 r.*

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
			3. rozwiązania mające na celu zapewnienie monitorowania wdrażania art. 9 UNCRPD w odniesieniu do funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w procesie przygotowani i realizacji programów	*Tak*	*Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020.*	*Agenda została przesłana do KE przez MIR w dn. 12.08.2014 r.*
4. Zamówienia publiczne. *Istnienie uregulowań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych w obszarze europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.*	*I,II,III,IV,V, VI,VII,VIII, IX,X*	*Tak*	*1. rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych poprzez stosowne mechanizmy*	*Tak*	*Ustawa o zmianie ustawy Prawo zamówień publicznych obejmująca dostosowanie do wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C-465/11, tj. modyfikacji art. 24 ust. 1 pkt 1 i art. 24 ust. pkt 1a ustawy PZP* *http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?F;248;ustawa_pzp.html*	
			2. rozwiązania gwarantujące przejrzystość postępowań o udzielanie zamówienia	*Tak*	*Ustawa o zmianie ustawy Prawo zamówień publicznych obejmująca dostosowanie do wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C-465/11, tj. modyfikacji art. 24 ust. 1 pkt 1 i art. 24 ust. pkt 1a ustawy PZP* *http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?F;248;ustawa_pzp.html* *Zalecenia dla beneficjentów Funduszy UE dotyczące interpretacji przepisów ustawy*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					Prawo zamówień publicznych", „Zestawienie naruszeń ustawy Prawo zamówień publicznych, popełnionych przez beneficjentów Funduszu Spójności i Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, stwierdzonych podczas kontroli zrealizowanych przez Prezesa UZP - wersja z 22 listopada 2010 r.", „Kryteria wyboru oferty najkorzystniejszej ekonomicznie – rekomendacje dla beneficjentów realizujących projekty indywidualne". *„Korekty finansowe związane z naruszeniami PZP. Audyty Komisji Europejskiej i Europejskiego Trybunału Obrachunkowego"* *ustawa z dnia 9 stycznia 2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub usługi*	
			3. uregulowania dotyczące szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie funduszy	*Tak*	*Ustawa o zmianie ustawy Prawo zamówień publicznych obejmująca dostosowanie do wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C-465/11, tj. modyfikacji art. 24 ust. 1 pkt 1 i art. 24 ust. pkt 1a ustawy PZP* *http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?F;2*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					48;ustawa_pzp.html *publikacje (m.in. dotyczące wyników kontroli, „Zamówienia publiczne w orzecznictwie. Zeszyty orzecznicze",* *„Kryteria oceny ofert w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego – przykłady i zastosowanie" czy „Aukcja elektroniczna. Praktyczny poradnik dla użytkowników Platformy Aukcji Elektronicznej UZP".* *system szkoleń specjalistycznych w zakresie zamówień publicznych dla pracowników zajmujących się ww. tematyką w instytucjach zaangażowanych we wdrażanie funduszy europejskich.*	
			4. rozwiązania gwarantujące potencjał administracyjny w celu wdrożenia i stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych	*Tak*	*Ustawa o zmianie ustawy Prawo zamówień publicznych obejmująca dostosowanie do wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C-465/11, tj. modyfikacji art. 24 ust. 1 pkt 1 i art. 24 ust. pkt 1a ustawy PZP* *http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?F;248;ustawa_pzp.html*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					Organem odpowiedzialnym za skuteczne wdrożenie i stosowanie przepisów w zakresie zamówień publicznych jest Prezes Urzędu Zamówień publicznych. W UZP wyodrębniono komórki organizacyjne odpowiedzialne za interpretację stosowania przepisów unijnych w zakresie zamówień publicznych oraz opinie prawne związane ze stosowaniem unijnego prawa.	
5. Pomoc państwa. *Istnienie uregulowań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa w obszarze europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.*	*I,II,III,IV,V, VI,VII,VIII, IX,X*	*Tak*	1. *rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa* *państwa*	*Tak*	*Baza danych tzw. SHRIMP (System Harmonogramowania, Raportowania i Monitorowania Pomocy), http://www.uokik.gov.pl/kompetencje_prezesa_uokik_w_zakresie_pomocy_publicznej.php* *Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (t. j. Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404, z późn. zm.) http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070590404*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
			2. *rozwiązania dotyczące szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie funduszy*	*Tak*	*Baza danych tzw. SHRIMP (System Harmonogramowania, Raportowania i Monitorowania Pomocy), http://www.uokik.gov.pl/kompetencje_prezesa_uokik_w_zakresie_pomocy_publicznej.php* *Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (t. j. Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404, z późn. zm.) http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070590404*	
			3. *rozwiązania gwarantujące potencjał administracyjny w celu wdrożenia i stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy*	*Tak*	*Baza danych tzw. SHRIMP (System Harmonogramowania, Raportowania i Monitorowania Pomocy), http://www.uokik.gov.pl/kompetencje_prezesa_uokik_w_zakresie_pomocy_publicznej.php* *Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (t. j. Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404, z późn. zm.) http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070590404*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
6. Prawodawstwo w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (EIA) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA). *Istnienie uregulowań dotyczących efektywnego stosowania unijnych przepisów w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (EIA) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA)*	*I,II,III,IV,V, VI,VII,VIII, IX,X*	*Tak*	*1. uregulowania dotyczące skutecznego stosowania dyrektyw w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (EIA) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA)*	*Tak*	*Ustawa o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw* *http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000850* *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* *http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000817* *Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000817* *ustawa z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1238). http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001238.*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
			2. uregulowania w zakresie szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie dyrektyw EIA i SEA	*Tak*	*Ustawa o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw* *http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000850* *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* *http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000817* *Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000817* *ustawa z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1238). http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001238.*	
			3. uregulowania mające na celu zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego	*Tak*	*Ustawa o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw* *http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000850* *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko *http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000817* *Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000817* *ustawa z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1238). http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001238.*	
7. Systemy statystyczne i wskaźniki rezultatu. Istnienie podstawy statystycznej niezbędnej do przeprowadzenia ocen skuteczności i ocen skutków programów. *Istnienie systemu wskaźników rezultatu niezbędnych przy wyborze*	*I,II,III,IV,V,VI,VII,VIII,IX,X*	*Częściowo*	*1. gotowe są rozwiązania w zakresie: terminowego gromadzenia i agregowania danych statystycznych, uwzględniające następujące elementy:*	*Tak*	*W przypadku wskaźników, których źródłem jest statystyka publiczna - Ustawa o statystyce publicznej z dn. 29 czerwca 1995 r. (z późn. zm. - http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19950880439).* *W przypadku wskaźników pochodzących spoza statystyki publicznej (np. z badań*	
			– identyfikację źródeł i mechanizmów mających na celu zagwarantowanie walidacji statystycznej,	*Tak*		

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
działań, które w najefektywniejszy sposób przyczyniają się do osiągnięcia pożądanych rezultatów, do monitorowania postępów w osiąganiu rezultatów oraz do podejmowania oceny skutków			– *uregulowania dotyczące publikacji i dostępności publicznej zagregowanych danych*	*Tak*	*ewaluacyjnych) właściwa instytucja zapewnia mechanizmy właściwej kontroli jakości danych i walidacji statystycznej.*	
			2. skuteczny system wskaźników rezultatu, obejmujący:		*W przypadku wskaźników, których źródłem jest statystyka publiczna - Ustawa o statystyce publicznej z dn. 29 czerwca 1995 r. (z późn. zm. - http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19950880439).* *W przypadku wskaźników pochodzących spoza statystyki publicznej (np. z badań ewaluacyjnych) właściwa instytucja zapewnia mechanizmy właściwej kontroli jakości danych i walidacji statystycznej.*	
			– *wybór wskaźników rezultatu dla każdego programu, dostarczających informacji na temat przyczyn uzasadniających wybór działań z zakresu polityki finansowanych przez dany program,*	*Tak*		
			– *ustanowienie wartości docelowych dla tych wskaźników,*	*Nie*		
			– *spójność każdego wskaźnika z następującymi wymogami: odporność oraz walidacja statystyczna, jasność interpretacji normatywnej, reagowanie na*	*Tak*		

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
			politykę, terminowe gromadzenie danych.			
			3. gotowe są procedury zapewniające, że wszystkie operacje finansowane z programu stosują skuteczny system wskaźników.	*Tak*	*ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140001146)*	
WARUNKI TEMATYCZNE						
1.1. Badania naukowe i innowacje: *Istnienie krajowych lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych, co jest cechą dobrze funkcjonujących krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji.*	*OP I*	*Nie*	*dGotowa jest krajowa lub regionalna strategia na rzecz inteligentnej specjalizacji, która:*	*Nie*	*Szerokie ramy strategiczne dla przyjęcia strategii inteligentnych specjalizacji zapewnia Regionalna Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 oraz Regionalna Strategia Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2011-2020, która jest podstawą procesu identyfikacji inteligentnych specjalizacji w województwie. Dodatkowo, opracowany został szczegółowy Action Plan, wskazujący ścieżkę dojścia do pełnej realizacji warunku ex-ante w terminie do lipca 2016 r.*	
			1. opiera się na analizie SWOT lub podobnej analizie, aby skoncentrować zasoby na ograniczonym zestawie priorytetów badań i innowacji,	*Nie*		
			2. przedstawia działania na rzecz pobudzenia prywatnych inwestycji w badania i rozwój,	*Nie*		
			3. obejmuje mechanizm monitorowania.	*Nie*		

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
			4. przyjęto ramy określające dostępne środki budżetowe na badania i innowacje	*Nie*		
1.2 Infrastruktura badań i innowacji: *Istnienie wieloletniego planu dotyczącego budżetu i priorytetów inwestycji.*	*OP I*	*Tak*	*Przyjęto orientacyjny wieloletni plan dotyczący budżetu i priorytetów inwestycji związanych z priorytetami UE oraz – w odpowiednich przypadkach – z Europejskim Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych (ESFRI).*	*Tak*	*Warunek jest spełniony przez dokument Polska Mapa Drogowa Infrastruktury Badawczej, który został przyjęty w 2011 r. Realizuje on rekomendacje Europejskiego Forum Strategicznego Infrastruktur Badawczych (ESFRI) w tym zakresie. W 2012 r. opracowany został system finansowania projektów dużej infrastruktury badawczej objętych Mapą, który zakłada 10-letni (2013-2023) horyzont czasowy. Mapa została zaktualizowana w sierpniu 2014 r. http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2014_08/caf36c2da9fef183c32ce8772ec5b426.pdf).* *Opracowany i kierunkowo zaakceptowany przez KE został także szacunkowy plan finansowania infrastruktury B+R, obejmujący źródła krajowe, fundusze strukturalne oraz programy międzynarodowe. Podstawą prawną do ustalenia wydatków pochodzących ze środków europejskich (wraz z wymaganym wkładem krajowym) są programy operacyjne przyjmowane uchwałą Rady Ministrów (zgodnie z art. 14j ustawy z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					rozwoju, Dz. U. 2006 nr 227 poz. 1658 z późn. zmianami). Natomiast dla wydatków pochodzących z budżetu państwa podstawą prawną są Wieloletnie Plany Finansowe Państwa, sporządzane na podstawie art. 103-108 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznch (Dz.U. 2009 nr 157 poz. 1240 z późn. zmianami) i uchwalane przez Radę Ministrów.	
2.1. Strategiczne ramy polityki w dziedzinie rozwoju cyfrowego w celu pobudzenia popytu na przystępne, dobrej jakości i interoperacyjne usługi, prywatne i publiczne, wykorzystujące technologie informacyjno komunikacyjne, a także aby przyspieszyć ich asymilację przez obywateli, grupy w trudnej sytuacji, przedsiębiorstwa i administrację publiczną, w tym inicjatywy	*OP IX*	*Tak*	*1. Strategiczne ramy polityki rozwoju cyfrowego, na przykład w ramach krajowej lub regionalnej strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji zawierają:*	*Tak*	*Strategia Sprawne Państwo (SSP) https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/SSP-20-12-2012.pdf* *Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa https://mac.gov.pl/files/pzip_ostateczny.pdf* *Policy paper dotyczący cyfrowego rozwoju Polski do 2020 r., aktualizowany przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji.* *Plan Działań na rzecz wdrażania strategii „Sprawne Państwo 2020 przygotowany w marcu 2014 roku przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
transgraniczne.			– *budżet i priorytety działań określone na podstawie analizy SWOT lub podobnej analizy spójnej z tabelą wyników europejskiej agendy cyfrowej;*	*Tak*	*Strategia Sprawne Państwo (SSP) https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/SSP-20-12-2012.pdf* *Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa https://mac.gov.pl/files/pzip_ostateczny.pdf* *Policy paper dotyczący cyfrowego rozwoju Polski do 2020 r., aktualizowany przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji.* *Plan Działań na rzecz wdrażania strategii „Sprawne Państwo 2020 przygotowany w marcu 2014 roku przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji*	
			– *została przeprowadzona analiza równoważenia wsparcia dla popytu i podaży TIK;*	*Tak*	*Strategia Sprawne Państwo (SSP) https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/SSP-20-12-2012.pdf* *Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa https://mac.gov.pl/files/pzip_ostateczny.pdf* *Policy paper dotyczący cyfrowego rozwoju Polski do 2020 r., aktualizowany przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji.*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					Plan Działań na rzecz wdrażania strategii „Sprawne Państwo 2020 przygotowany w marcu 2014 roku przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji	
			– *wskaźniki miary postępów interwencji w takich dziedzinach jak umiejętności cyfrowe, e-integracja, e-dostępność, oraz postęp w zakresie e-zdrowia w granicach określonych w art.168 TFUE, spójne w stosownych przypadkach z istniejącymi odpowiednimi unijnymi, krajowymi lub regionalnymi strategiami sektorowymi;*	*Tak*	*Strategia Sprawne Państwo (SSP) https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/SSP-20-12-2012.pdf* *Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa https://mac.gov.pl/files/pzip_ostateczny.pdf* *Policy paper dotyczący cyfrowego rozwoju Polski do 2020 r., aktualizowany przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji.* *Plan Działań na rzecz wdrażania strategii „Sprawne Państwo 2020 przygotowany w marcu 2014 roku przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji*	
			– *ocenę potrzeb w zakresie budowania większego potencjału TIK.*	*Tak*	*Strategia Sprawne Państwo (SSP) https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/SSP-20-12-2012.pdf* *Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa https://mac.gov.pl/files/pzip_ostateczny.pdf*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					Policy paper dotyczący cyfrowego rozwoju Polski do 2020 r., aktualizowany przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji. *Plan Działań na rzecz wdrażania strategii „Sprawne Państwo 2020 przygotowany w marcu 2014 roku przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji*	
3.1.Przeprowadzono konkretne działania wspierające promowanie przedsiębiorczości z uwzględnieniem programu „Small Business Act"	*OP I*	*Częściowo spełniony*	*1. wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na rozpoczęcie działalności gospodarczej i zmniejszenie kosztów zakładania przedsiębiorstw, z uwzględnieniem celów programu „Small Business Act";*	*Tak*	*Rejestracja własnej działalności gospodarczej poprzez wykorzystanie wniosku CEIDG-1 na portalu https://prod.ceidg.gov.pl/ceidg.cms.engine/* *Art. 29, art.25 pkt. 3, art. 14 pkt. 1 Ustawy o swobodzie działalności gospodarczej isap.sejm.gov.pl* *Ustawa o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów isap.sejm.gov.pl* *ustawa o ułatwieniu wykonywania działalności gospodarczej* *isap.sejm.gov.pl* *Ustawa o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych* *isap.sejm.gov.pl*	*Instytucje odpowiedzialne za spełnienie kryterium Ministerstwo Gospodarki we współpracy z Ministerstwem Sprawiedliwości*

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					Rejestracja sp. z o.o. odbywa się elektronicznie poprzez wykorzystanie systemu S24 na portalu https://ems.ms.gov.pl/ *ustawa z dnia 26 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz zmianie niektórych innych ustaw, która obowiązuje od 1 grudnia 2014 r.* *isap.sejm.gov.pl*	
			2. wprowadzono środki mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności w ramach przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem celów programu „Small Business Act";	*Nie*	*ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 Nr 173 poz. 1807) – Rozdział 4 Koncesje oraz regulowana działalność gospodarcza:* – *art. 46 dot. koncesji* – *art. 65-66 dot. wpisu do rejestru działalności regulowanej art. 75.1 dot. zezwoleń (działalności związane z handlem alkoholem, usługami komunalnymi, usługi finansowe, bankowe i ubezpieczeniowe);* – *art. 75.3 dot. licencji* – *art. 75.4 dot. zgody* *program deregulacji zawodów oraz*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					aktywności gospodarczej w Polsce: • *I transza - Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów - weszła w życie.* • *II transza - Ustawa z dnia 9 maja 2014 r. o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych - podpisana przez Prezydenta RP w dniu 30 maja 2014 r.* • *III transza - Projekt ustawy o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów. Projekt ustawy został przekazany do Sejmu i w dniu 7 maja 2014 r. odbyło się jego I czytanie.*	
			3. wprowadzono mechanizm monitorowania procesu wdrażania programu „Small Business Act" i oceny wpływu prawodawstwa na MŚP.	*Nie*	*Raport „Przedsiębiorczość w Polsce" http://www.mg.gov.pl/Analizy+i+prognozy/Przedsiebiorczosc).* *Platforma konsultacji online konsultacje.gov.pl* *Wytyczne do Oceny Skutków Regulacji" z 2006 r., jest elementem obligatoryjnym oceny wpływu projektowanej regulacji na przedsiębiorstwa* *Program „Lepsze Regulacje 2015"*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					Wytyczne do przeprowadzania Oceny Wpływu w rządowym procesie legislacyjnym"	
4.1. Przeprowadzono działania promujące racjonalne kosztowo ulepszenie efektywnego końcowego wykorzystania energii oraz racjonalne kosztowo inwestycje w efektywność energetyczną przy budowaniu lub renowacji budynków.	*OP II*	*Częściowo spełniony*	*1. Działania służące zapewnieniu wdrożenia minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej budynków, zgodnie z art. 3, 4 i 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE1;*	*Tak*	*1. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 czerwca 2014 roku w sprawie metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku i lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową oraz sposobu sporządzania i wzorów świadectw ich charakterystyki energetycznej.* *2. Rozporządzenie Ministra Transportu Budownictwa i Gospodarki Morskiej zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki oraz ich usytuowanie – obowiązuje od 1 stycznia 2014 r.* *3. Informacja w sprawie krajowego celu indykatywnego w zakresie efektywności energetycznej dla Polski ustalonego na podstawie art. 3 ust. 1 dyrektywy 2012/27/UE - przekazana przez Ministerstwo Gospodarki do Komisji Europejskiej.* *4. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne wraz z aktami wykonawczymi.* *5. Ustawa z dnia 29 sierpnia 2014*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					r. o charakterystyce energetycznej budynków (podpisana przez Prezydenta RP w dniu 8 września 2014 r.).	
			2. Działania konieczne do utworzenia systemu certyfikacji w odniesieniu do charakterystyki energetycznej budynków spójnego z art. 11 dyrektywy 2010/31/UE;	*Nie*	*1. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 czerwca 2014 roku w sprawie metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku i lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową oraz sposobu sporządzania i wzorów świadectw ich charakterystyki energetycznej.* *2. Rozporządzenie Ministra Transportu Budownictwa i Gospodarki Morskiej zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki oraz ich usytuowanie – obowiązuje od 1 stycznia 2014 r.* *3. Informacja w sprawie krajowego celu indykatywnego w zakresie efektywności energetycznej dla Polski ustalonego na podstawie art. 3 ust. 1 dyrektywy 2012/27/UE - przekazana przez Ministerstwo Gospodarki do Komisji Europejskiej.* *4. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne wraz z aktami wykonawczymi.*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					5. Ustawa z dnia 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej budynków (podpisana przez Prezydenta RP w dniu 8 września 2014 r.).	
			2. Działania służące zapewnieniu planowania strategicznego w dziedzini efektywności energetycznej, spójne z art. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady2012/27/UE2;	*Tak*	*1. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 czerwca 2014 roku w sprawie metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku i lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową oraz sposobu sporządzania i wzorów świadectw ich charakterystyki energetycznej.* *2. Rozporządzenie Ministra Transportu Budownictwa i Gospodarki Morskiej zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki oraz ich usytuowanie – obowiązuje od 1 stycznia 2014 r.* *3. Informacja w sprawie krajowego celu indykatywnego w zakresie efektywności energetycznej dla Polski ustalonego na podstawie art. 3 ust. 1 dyrektywy 2012/27/UE - przekazana przez Ministerstwo Gospodarki do Komisji Europejskiej.* *4. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne wraz z aktami wykonawczymi.* *5. Ustawa z dnia 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					budynków (podpisana przez Prezydenta RP w dniu 8 września 2014 r.).	
			2. Działania spójne z art. 13 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/32/WE1 w sprawie końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych, aby zapewnić dostarczenie klientom końcowym indywidualnych liczników w zakresie, w jakim jest to możliwe technicznie, racjonalne finansowo i proporcjonalne w odniesieniu do potencjalnych oszczędności energii.	*Tak*	*1. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 czerwca 2014 roku w sprawie metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku i lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową oraz sposobu sporządzania i wzorów świadectw ich charakterystyki energetycznej.* *2. Rozporządzenie Ministra Transportu Budownictwa i Gospodarki Morskiej zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki oraz ich usytuowanie – obowiązuje od 1 stycznia 2014 r.* *3. Informacja w sprawie krajowego celu indykatywnego w zakresie efektywności energetycznej dla Polski ustalonego na podstawie art. 3 ust. 1 dyrektywy 2012/27/UE - przekazana przez Ministerstwo Gospodarki do Komisji Europejskiej.* *4. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne wraz z aktami wykonawczymi.* *5. Ustawa z dnia 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej budynków (podpisana przez Prezydenta RP w dniu 8 września 2014 r.).*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
4.2. Przeprowadzono działania promujące wysoko wydajną kogenerację energii cieplnej i elektrycznej.	*OP II*	*Tak*	*1. Wsparcie dla kogeneracji opiera się na popycie na użytkową energię cieplną i oszczędności energii pierwotnej zgodnie z art. 7 ust. 1 i art. 9 ust. 1 lit. a) i b) dyrektywy 2004/8/WE; państwa członkowskie lub ich właściwe organy oceniły istniejące prawodawstwo i ramy regulacyjne pod kątem procedur udzielania zezwoleń lub innych procedur, aby:* *– zachęcać do projektowania jednostek kogeneracji dla pokrycia ekonomicznie uzasadnionego zapotrzebowania na ciepło użytkowe i unikania produkcji ciepła w ilościach przekraczających zapotrzebowanie na ciepło użytkowe oraz* *– ograniczyć regulacyjne i pozaregulacyjne bariery utrudniające rozwój kogeneracji.*	*Tak*	*Ustawa o zmianie ustawy – prawo energetyczne z dnia 14 marca 2014 r.* *Ustawa z dnia 21 marca 2014 r. o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (…)* *Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku* *Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych Ustawa dotycząca odnawialnych źródeł energii* *Krajowy Plan Działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych*	*http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU2* *http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000045701400004 90* *http://www.mg.gov.pl/files/upload/8134/Polityka%20energetyczna%20ost.pdf* *http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20061691199* *http://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/19349/228300/dokument118770.pdf* *http://www.mg.gov.pl/files/upload/12326/KPD_RM.pdf*
4.3. Przeprowadzono działania promujące wytwarzanie i dystrybucję odnawialnych źródeł energii.	*OP II*	*Tak*	*1. Gotowe są przejrzyste systemy wsparcia, priorytetowy lub gwarantowany dostęp do sieci oraz pierwszeństwo w dystrybucji, jak również standardowe zasady odnoszące się do ponoszenia i podziału kosztów dostosowań technicznych, które to zasady zostały podane do publicznej wiadomości, zgodnie z art. 14 ust. 1, art. 16 ust. 2 oraz art. 16 ust. 3 dyrektywy 2009/28/WE.*	*Tak*	*Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne wraz z aktami wykonawczymi http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000490* *Ustawa z dnia 21 marca 2014 r. o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz niektórych innych ustaw http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20061691199*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					Krajowy Plan Działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2010 r. http://www.mg.gov.pl/files/upload/12326/KPD_RM.pdf *Polityka Energetyczna do 2030 roku http://www.mg.gov.pl/files/upload/8134/Polityka%20energetyczna%20ost.pdf*	
			2. Państwo członkowskie przyjęło krajowy plan działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych zgodnie z art. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE.	*Tak*	*Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne wraz z aktami wykonawczymi http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000490* *Ustawa z dnia 21 marca 2014 r. o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz niektórych innych ustaw http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20061691199* *Krajowy Plan Działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2010 r. http://www.mg.gov.pl/files/upload/12326/KPD_RM.pdf* *Polityka Energetyczna do 2030 roku http://www.mg.gov.pl/files/upload/8134*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					/Polityka%20energetyczna%20ost.pdf	
5.1. Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem: Istnienie krajowych lub regionalnych ocen ryzyka na potrzeby zarządzania klęskami i katastrofami, uwzględniających dostosowanie do zmian klimatu	*OP III*	*Tak*	*1. Gotowa jest krajowa lub regionalna ocena ryzyka zawierająca następujące elementy:*	*Tak*	*„Ocena ryzyka na potrzeby zarządzania kryzysowego. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego" - wyciąg z niejawnego dokumentu „Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego", przyjętego uchwałą Rady Ministrów w dniu 12 lipca 2013 r. – przekazany KE. http://rcb.gov.pl/wp-content/uploads/ocenaryzyka.pdf* *Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020, z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020) – przyjęty przez Radę Ministrów 29 października 2013 r. http://klimada.mos.gov.pl/dokument-spa-2020*	
			2. opis procesu, metodologii, metod i niewrażliwych danych wykorzystywanych w ocenach ryzyka, jak również opartych na ryzyku kryteriów określania inwestycji priorytetowych;	*Tak*	*„Ocena ryzyka na potrzeby zarządzania kryzysowego. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego" - wyciąg z niejawnego dokumentu „Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego", przyjętego uchwałą Rady Ministrów w dniu 12 lipca 2013 r. – przekazany KE. http://rcb.gov.pl/wp-content/uploads/ocenaryzyka.pdf* *Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					klimatu do roku 2020, z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020) – przyjęty przez Radę Ministrów 29 października 2013 r. http://klimada.mos.gov.pl/dokument-spa-2020	
			3. opis scenariuszy zakładających jeden rodzaj ryzyka i scenariuszy zakładających wiele rodzajów ryzyka;	*Tak*	*„Ocena ryzyka na potrzeby zarządzania kryzysowego. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego" - wyciąg z niejawnego dokumentu „Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego", przyjętego uchwałą Rady Ministrów w dniu 12 lipca 2013 r. – przekazany KE. http://rcb.gov.pl/wp-content/uploads/ocenaryzyka.pdf* *Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020, z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020) – przyjęty przez Radę Ministrów 29 października 2013 r. http://klimada.mos.gov.pl/dokument-spa-2020*	
			4. uwzględnienie, w stosownych przypadkach, krajowych strategii dostosowania do zmiany klimatu.	*Tak*	*„Ocena ryzyka na potrzeby zarządzania kryzysowego. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego" - wyciąg z niejawnego dokumentu „Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego", przyjętego uchwałą Rady Ministrów w dniu 12 lipca 2013 r. – przekazany KE. http://rcb.gov.pl/wp-content/uploads/ocenaryzyka.pdf*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020, z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020) – przyjęty przez Radę Ministrów 29 października 2013 r. http://klimada.mos.gov.pl/dokument-spa-2020	
6.1. Gospodarka wodna: Istnienie – w odniesieniu do inwestycji wspieranych przez programy – a) polityki taryfowej w zakresie cen wody, przewidującej odpowiednie zachęty dla użytkowników, aby efektywnie korzystali z zasobów wodnych oraz b) odpowiedniego wkładu różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w stopniu	*OP III Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu.*	*częściowo spełniony*	*1. w sektorach wspieranych z EFRR i Funduszu Spójności państwo członkowskie zapewniło wkład różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w podziale na sektory, zgodnie z art. 9 ust. 1 tiret pierwsze dyrektywy 2000/60/WE, przy uwzględnieniu w stosownych przypadkach skutków społecznych, środowiskowych i gospodarczych zwrotu, jak również warunków geograficznych i klimatycznych dotkniętego regionu lub dotkniętych regionów;*	*częściowo spełnione*	*Nowelizacja ustawy prawo wodne http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000659* *Aktualizacja planów gospodarowania wodami w dorzeczach* *Masterplany dla dorzeczy Odry i Wisły http://www.mos.gov.pl/artykul/7_archiwum/23261_rzad_przyjal_masterplany_dla_dorzeczy_wisly_i_odry.html* *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2001 nr 62 poz. 627) http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20010620627*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
określonym w zatwierdzonych planach gospodarowania wodami w dorzeczu.			*2. przyjęcie planu gospodarowania wodami w dorzeczu dla obszaru dorzecza spójnego z art. 13 dyrektywy 2000/60/WE.*	*Nie*	*Aktualizacja planów gospodarowania wodami w dorzeczach* *Masterplany dla dorzeczy Odry i Wisły http://www.mos.gov.pl/artykul/7_archiwum/23261_rzad_przyjal_masterplany_dla_dorzeczy_wisly_i_odry.html* *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2001 nr 62 poz. 627) http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20010620627*	
6.2. Gospodarka odpadami: Promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE oraz z hierarchią odpadów	*OP III*	*Częściowo spełniony*	*1. zgodnie z wymogami art. 11 ust. 5 dyrektywy 2008/98/WE Komisji przekazano sprawozdanie z realizacji dotyczące postępów w osiąganiu celów określonych w art. 11 dyrektywy 2008/98/WE;*	*Tak*	*Sprawozdanie o wdrażaniu Dyrektywy ramowej o odpadach (2008/98/WE*	
			2. istnienie jednego lub kilku planów gospodarki odpadami zgodnie z wymogami art. 28 dyrektywy 2008/98/WE;	*Nie*	*Aktualizacja Krajowego planu gospodarki odpadami 2014 (Kpgo) Aktualizacje Wojewódzkich planów gospodarki odpadami (wpgo) zawierające plany inwestycyjne*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
			3. istnienie programów zapobiegania powstawaniu odpadów, zgodnie z wymogami art. 29 dyrektywy 2008/98/WE;	*Tak*	*Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów (Kpzpo)*	
			4. przyjęto środki niezbędne do osiągnięcia celów na 2020 r. dotyczących przygotowania do ponownego wykorzystania i recyklingu, zgodnie z art. 11 ust. 2 dyrektywy 2008/98/WE.	*Nie*		
7.1. Transport: Istnienie kompleksowego planu/ planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN- T.	*OP V*	*Nie*	*1. Istnienie kompleksowego planu/planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych spełniających wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko .* *2. Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych określających wkład w jednolity europejski obszar transportu zgodnie z art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013, w tym priorytetów w zakresie inwestycji w:* *3. bazową i kompleksową sieć TEN-T, w których przewiduje się inwestycje w ramach EFRR i Funduszu Spójności, oraz wtórną łączność.* *4. Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji*	*Nie*	*Warunek zostanie spełniony przez Strategię Rozwoju Transportu (SRT) do roku 2020 (przyjęta) oraz przygotowywany Dokument implementacyjny dla SRT, który będzie planem inwestycyjnym dla przedsięwzięć współfinansowanych ze środków UE, ale także z innych środków, w tym CEF. Będzie on zawierał wskazane elementy, w tym informację na temat zapewnienia odpowiednich zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów. Region przygotowuje własny plan inwestycji drogowych (regionalnych) i ewentualnych inwestycji lokalnych - sieć dróg powiatowych.*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
			transportowych określających identyfikację odpowiedniej ilość realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów, które mają być wspierane w ramach EFRR i Funduszu Spójności *5. Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych określających działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów*			
7.2. Kolej: Istnienie w kompleksowym planie/ kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej rozwoju kolei zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), która wspiera rozwój infrastruktury i poprawia łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T. Inwestycje obejmują tabor, interoperacyjność oraz rozwijanie potencjału.	*OP V*	*Nie*	*1. Istnienie w kompleksowym planie/planach lub ramach dotyczących transportu części odnoszącej się do rozwoju kolei spełniającej wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko* *2. Istnienie w kompleksowym planie/planach lub ramach dotyczących transportu części odnoszącej się do rozwoju kolei identyfikującej odpowiednia ilość realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów (wraz z harmonogramem i budżetem)* *3. Działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów*	*Nie*	*Warunek zostanie spełniony przez Strategię Rozwoju Transportu (SRT) do roku 2020 (przyjęta) oraz przygotowywany Dokument implementacyjny dla SRT, który będzie planem inwestycyjnym dla przedsięwzięć współfinansowanych ze środków UE, ale także z innych środków, w tym CEF. Będzie on zawierał wskazane elementy, w tym informację na temat zapewnienia odpowiednich zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów.* *Region przygotowuje regionalną listę projektów kolejowych w porozumieniu z PKP PLK.*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
7.3. Inne rodzaje transportu, w tym śródlądowe drogi morskie i transport morski, porty, połączenia multimodalne i infrastruktura portów lotniczych: Istnienie w kompleksowym planie lub kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej śródlądowych dróg morskich i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych i infrastruktury portów lotniczych, które poprawiają łączność z kompleksowymi i bazowymi sieciami TEN-T i przyczyniają się do promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej.	*OP V*	*Nie*	*1. Istnienie w kompleksowym planie lub kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej śródlądowych dróg morskich i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych i infrastruktury portów lotniczych, która spełnia wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko* *2. Istnienie w kompleksowym planie lub kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej śródlądowych dróg morskich i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych i infrastruktury portów lotniczych, która identyfikuje odpowiednią ilość realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów (wraz z harmonogramem i budżetem)* *3. Działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów*	*Nie*	*Warunek zostanie spełniony przez Strategię Rozwoju Transportu (SRT) do roku 2020 (przyjęta) oraz przygotowywany Dokument implementacyjny dla SRT, który będzie planem inwestycyjnym dla przedsięwzięć współfinansowanych ze środków UE, ale także z innych środków, w tym CEF. Będzie on zawierał wskazane elementy, w tym informację na temat zapewnienia odpowiednich zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów.*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
8.1. Została opracowana i jest realizowana aktywna polityka rynku pracy w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia	*OP VI*	*Tak*	*a) Służby zatrudnienia mają możliwość zapewnienia i faktycznie zapewniają zindywidualizowane usługi, doradztwo oraz aktywne i zapobiegawcze środki rynku pracy na wczesnym etapie, otwarte dla wszystkich osób poszukujących pracy, przy jednoczesnym koncentrowaniu się na osobach najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osobach ze społeczności zmarginalizowanych.*	*Tak*	*Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2004 nr 99 poz. 1001, z pózn.zm.) http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20040991001 Rozporządzenia wykonawcze do ww. ustawy http://www.psz.praca.gov.pl/main.php?do=ShowPage&nPID=867685&pT=details&sP=CONTENT,objectID,873075* *Indywidualne Plany Działania (IPD)*	
			b) Służby zatrudnienia mają możliwość zapewnienia i faktycznie zapewniają pełne i przejrzyste informacje o nowych wakatach i możliwościach zatrudnienia z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb na rynku pracy.	*Tak*	*Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2004 nr 99 poz. 1001, z pózn.zm.) http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20040991001 Rozporządzenia wykonawcze do ww. ustawy http://www.psz.praca.gov.pl/main.php?do=ShowPage&nPID=867685&pT=details&sP=CONTENT,objectID,873075* *Centralna Baza Ofert Pracy www.psz.praca.gov.pl Centrum „Zielona Linia" www.zielonalinia.gov.pl*	
			c) Służby zatrudnienia stworzyły formalne lub nieformalne rozwiązania dotyczące współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi podmiotami.	*Tak*	*Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2004 nr 99 poz. 1001, z pózn.zm.) http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20040991001 Rozporządzenia wykonawcze do ww.*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					ustawy http://www.psz.praca.gov.pl/main.php?do=ShowPage&nPID=867685&pT=details&sP=CONTENT,objectID,873075	
8.2. Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw: *Istnienie strategicznych ram polityki na rzecz nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu*	*OP VI*	*Tak*	*1. Gotowe są strategiczne ramy polityki na rzecz wspierania nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu obejmujące następujące elementy:* *– wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na rozpoczęcie działalności gospodarczej i zmniejszenie kosztów zakładania przedsiębiorstw, z uwzględnieniem celów programu Small Business Act;*	*Tak*	*Program Rozwoju Przedsiębiorstw przyjęty przez Radę Ministrów 8 kwietnia 2014 r. (http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiebiorczosci/Polityki+przedsiebiorczosci+i+innowacyjnosci/Program+Rozwoju+Przedsiebiorstw) (działania horyzontalne skierowane do wszystkich rodzajów przedsiębiorstw)* *Program „Lepsze regulacje 2015" (http://www.mg.gov.pl/Prawo+dla+przedsiebiorcy/Program+Lepsze+regulacje+2015) (działania horyzontalne ukierunkowane na polepszenie warunków prowadzenia działalności gospodarczej)* *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej (http://dokumenty.rcl.gov.pl/MP/rok/2014/pozycja/811).*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
			• *wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności w ramach przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem celów programu Small Business Act;*	*Tak*	*Program Rozwoju Przedsiębiorstw przyjęty przez Radę Ministrów 8 kwietnia 2014 r. (http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiebiorczosci/Polityki+przedsiebiorczosci+i+innowacyjnosci/Program+Rozwoju+Przedsiebiorstw) (działania horyzontalne skierowane do wszystkich rodzajów przedsiębiorstw)* *Program „Lepsze regulacje 2015" (http://www.mg.gov.pl/Prawo+dla+przedsiebiorcy/Program+Lepsze+regulacje+2015) (działania horyzontalne ukierunkowane na polepszenie warunków prowadzenia działalności gospodarczej)* *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej (http://dokumenty.rcl.gov.pl/MP/rok/2014/pozycja/811).*	
			• *działania łączące odpowiednie usługi rozwoju przedsiębiorstw i usługi finansowe (dostęp do kapitału), w tym – w razie konieczności – kontakty w celu zaangażowania grup lub obszarów w niekorzystnej sytuacji*	*Tak*	*Program Rozwoju Przedsiębiorstw przyjęty przez Radę Ministrów 8 kwietnia 2014 r. (http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiebiorczosci/Polityki+przedsiebiorczosci+i+innowacyjnosci/Program+Rozwoju+Przedsiebiorstw) (działania horyzontalne skierowane do wszystkich rodzajów przedsiębiorstw)* *Program „Lepsze regulacje 2015"*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					(http://www.mg.gov.pl/Prawo+dla+przedsiebiorcy/Program+Lepsze+regulacje+2015) (działania horyzontalne ukierunkowane na polepszenie warunków prowadzenia działalności gospodarczej) *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej (http://dokumenty.rcl.gov.pl/MP/rok/2014/pozycja/811).*	
8.3 Instytucje rynku pracy są modernizowane i wzmacniane w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia. *Reformy instytucji rynku pracy zostaną poprzedzone jasnymi ramami strategicznymi i oceną ex ante obejmującą m.in. kwestię płci*	*OP VI*	*Tak*	*1. Działania mające na celu reformę służb zatrudnienia, tak aby miały one możliwość zapewniania zindywidualizowanych usług, doradztwa oraz aktywnych i zapobiegawczych środków rynku pracy na wczesnym etapie, które są otwarte dla wszystkich osób poszukujących pracy, przy jednoczesnym koncentrowaniu się na osobach najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osobach ze społeczności zmarginalizowanych*	*Tak*	*Polska 2030. Wyzwania rozwojowe https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/Polska2030_final_november2012.pdf* *Strategia Rozwoju Kraju 2020 http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20120000882* *Strategia Europa 2020 http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_PL_ACT_part1_v1.pdf* *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2* *Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020 http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nrp/nrp_poland_pl.pdf*	*Odniesienia do dokumentów c.d.:* *Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020. Aktualizacja 2012/2013 http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/nrp2012_poland_pl.pdf* *Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020. Aktualizacja 2013/2014 http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/nrp2013_poland_pl.pdf* *Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020. Aktualizacja 2014/2015 http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2014/nrp2014_poland_pl.pdf* *Krajowy Plan Działań na Rzecz*

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
			2. Działania mające na celu reformę służb zatrudnienia, tak aby miały one możliwość zapewniania pełnych i przejrzystych informacji o nowych wakatach i możliwościach zatrudnienia z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb na rynku pracy.	*Tak*	*Polska 2030. Wyzwania rozwojowe https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/Polska2030_final_november2012.pdf Strategia Rozwoju Kraju 2020 http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20120000882 Strategia Europa 2020 http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_PL_ACT_part1_v1.pdf Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020 http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nrp/nrp_poland_pl.pdf*	*Zatrudnienia 2012-2014 http://www.mpips.gov.pl/gfx/mpips/userfiles/_public/1_NOWA%20STRONA/rynek%20pracy/programy/KPDZ%202012-2014.pdf Rozporządzenia wykonawcze do ww. ustawy http://www.psz.praca.gov.pl/main.php?do=ShowPage&nPID=867685&pT=details&sP=CONTENT,objectID,873075*
			3. Reformy służb zatrudnienia będą obejmowały tworzenie formalnych lub nieformalnych sieci współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami.	*Tak*	*Polska 2030. Wyzwania rozwojowe https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/Polska2030_final_november2012.pdf Strategia Rozwoju Kraju 2020 http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20120000882 Strategia Europa 2020 http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_PL_ACT_part1_v1.pdf Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020 http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nrp/*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					nrp_poland_pl.pdf	
***8.4. Aktywne i zdrowe starzenie się**: Została opracowana polityka dotycząca aktywnego starzenia się w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia.*	*OP VI*	*Częściowo spełniony*	*1. Właściwe zainteresowane strony są zaangażowane w opracowywanie polityki aktywnego starzenia się i związane z nią działania następcze z myślą o utrzymaniu starszych pracowników na rynku pracy i promowanie ich zatrudnienia;*	*Tak*	*Solidarność Pokoleń 50+ (przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 24 grudnia 2013 r., http://www.mpips.gov.pl/seniorzyaktywne-starzenie/program-solidarnosc-pokolen/ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej (ZDPS, przyjęte przez Radę Ministrów 24 grudnia 2013 r., http://www.mpips.gov.pl/seniorzyaktywne-starzenie/zalozenia-dlugofalowej-polityki-senioralnej-w-polsce-na-lata-20142020/*	*Odniesienia do dokumentów c.d.: Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 - Krajowe Ramy Strategiczne Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020 http://www.mpips.gov.pl/seniorzyaktywne-starzenie/rzadowy-program-asos/ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2*
			2. Państwo członkowskie przygotowało działania mające na celu promowanie aktywnego starzenia się.	*Nie*	*Solidarność Pokoleń 50+ (przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 24 grudnia 2013 r., http://www.mpips.gov.pl/seniorzyaktywne-starzenie/program-solidarnosc-pokolen/ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej (ZDPS, przyjęte przez Radę Ministrów 24 grudnia 2013 r., http://www.mpips.gov.pl/seniorzyaktywne-starzenie/zalozenia-dlugofalowej-polityki-senioralnej-w-polsce-na-lata-*	*Odniesienia do dokumentów c.d.: Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 - Krajowe Ramy Strategiczne Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020 http://www.mpips.gov.pl/seniorzyaktywne-starzenie/rzadowy-program-asos/ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2*

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					20142020/	
8.5. Przystosowywanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian: *Istnienie polityk sprzyjających przewidywaniu i dobremu zarządzaniu zmianami i restrukturyzacją.*	*OP VI*	*Tak*	*1. Gotowe są instrumenty mające na celu wspieranie partnerów społecznych i władz publicznych w opracowywaniu i monitorowaniu proaktywnych podejść do zmian i restrukturyzacji, które obejmują działania:*	*Tak*	*Program „Polityka Nowej Szansy" http://bip.mg.gov.pl/node/20367* *Na poziomie regionalnym funkcjonują dwa rodzaje instytucji dialogu społecznego, które mogą kształtować warunki sprzyjające dobremu zarządzaniu zmianami i restrukturyzacją:* *– Wojewódzkie Komisje Dialogu Społecznego działające na podstawie ustawy o Trójstronnej Komisji i WKDS), biorące udział w procesie formułowania zasad i priorytetów regionalnych strategii rynku pracy, jak również rozpatrujące sprawy społeczne lub gospodarcze, powodujące konflikty między pracodawcami i pracownikami – w celu zachowania spokoju społecznego.* *– Wojewódzkie Rady Zatrudnienia (działające na podstawie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy), stanowiące organ opiniotwórczo-doradczy marszałka województwa w zakresie polityki rynku pracy, do których zadań należy m.in. inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do pełnego i produktywnego zatrudnienia w województwie, opiniowanie kryteriów podziału środków Funduszu Pracy dla samorządów powiatowych danego województwa na finansowanie*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					programów dotyczących promocji zatrudnienia, składanie wniosków i wydawanie opinii w sprawach dotyczących kierunków kształcenia, szkolenia zawodowego oraz zatrudnienia w województwie.	
			2. działania służące promowaniu przewidywania zmian: *– działania umożliwiające długofalowe planowanie, adaptacyjność i zatrudnialność* *– narzędzia umożliwiające przewidywanie zapotrzebowania na kwalifikacje*	*Tak*	*Program „Polityka Nowej Szansy" http://bip.mg.gov.pl/node/20367* *Na poziomie regionalnym funkcjonują dwa rodzaje instytucji dialogu społecznego, które mogą kształtować warunki sprzyjające dobremu zarządzaniu zmianami i restrukturyzacją:* *– Wojewódzkie Komisje Dialogu Społecznego działające na podstawie ustawy o Trójstronnej Komisji i WKDS), biorące udział w procesie formułowania zasad i priorytetów regionalnych strategii rynku pracy, jak również rozpatrujące sprawy społeczne lub gospodarcze, powodujące konflikty między pracodawcami i pracownikami – w celu zachowania spokoju społecznego.* *– Wojewódzkie Rady Zatrudnienia (działające na podstawie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy), stanowiące organ opiniotwórczo-doradczy marszałka województwa w zakresie polityki rynku pracy, do których zadań należy m.in. inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do pełnego i produktywnego zatrudnienia w*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					województwie, opiniowanie kryteriów podziału środków Funduszu Pracy dla samorządów powiatowych danego województwa na finansowanie programów dotyczących promocji zatrudnienia, składanie wniosków i wydawanie opinii w sprawach dotyczących kierunków kształcenia, szkolenia zawodowego oraz zatrudnienia w województwie	
			3. działania służące promowaniu przygotowania procesu restrukturyzacji i zarządzania nim: *– działania służące przygotowaniu i zarządzaniu procesem restrukturyzacji są podejmowane na wczesnym etapie* *– dostępne jest indywidualne wsparcie dla zwalnianych pracowników* *– w proces restrukturyzacji są zaangażowane wszystkie zainteresowane strony, w tym: władze lokalne i regionalne, partnerzy społeczni, firmy i ich dostawcy*	*Tak*	*Program „Polityka Nowej Szansy" http://bip.mg.gov.pl/node/20367* *Na poziomie regionalnym funkcjonują dwa rodzaje instytucji dialogu społecznego, które mogą kształtować warunki sprzyjające dobremu zarządzaniu zmianami i restrukturyzacją:* *– Wojewódzkie Komisje Dialogu Społecznego działające na podstawie ustawy o Trójstronnej Komisji i WKDS), biorące udział w procesie formułowania zasad i priorytetów regionalnych strategii rynku pracy, jak również rozpatrujące sprawy społeczne lub gospodarcze, powodujące konflikty między pracodawcami i pracownikami – w celu zachowania spokoju społecznego.* *– Wojewódzkie Rady Zatrudnienia (działające na podstawie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy), stanowiące organ opiniotwórczo-doradczy marszałka województwa w zakresie polityki rynku*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					pracy, do których zadań należy m.in. inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do pełnego i produktywnego zatrudnienia w województwie, opiniowanie kryteriów podziału środków Funduszu Pracy dla samorządów powiatowych danego województwa na finansowanie programów dotyczących promocji zatrudnienia, składanie wniosków i wydawanie opinii w sprawach dotyczących kierunków kształcenia, szkolenia zawodowego oraz zatrudnienia w województwie	
9.1. Istnienie i realizacja krajowych strategicznych ram polityki na rzecz ograniczania ubóstwa mających na celu, w świetle wytycznych w sprawie zatrudnienia, aktywne włączenie osób wykluczonych z rynku pracy	*OP VII*	*Tak*	*1. Gotowe są krajowe strategiczne ramy polityki na rzecz ograniczania ubóstwa, które mają na celu aktywne włączenie i które:* *– zapewniają wystarczające podstawy do opracowywania polityk ograniczania ubóstwa i monitorowania zmian*	*Tak*	*Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020: Nowy Wymiar Aktywnej Integracji isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20140000787&type=2*	
			– zawierają środki pomagające w osiągnięciu krajowego celu dotyczącego walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym (zgodnie z definicją w krajowym programie reform), co obejmuje promowanie możliwości trwałego zatrudnienia wysokiej jakości dla osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób ze społeczności marginalizowanych;	*Tak*	*Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020: Nowy Wymiar Aktywnej Integracji isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20140000787&type=2*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
			– *angażują w zwalczanie ubóstwa właściwe zainteresowane strony;*	*Tak*	*Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020: Nowy Wymiar Aktywnej Integracji isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20140000787&type=2*	
			– *w zależności od rozpoznanych potrzeb – zawierają działania umożliwiające przejście od opieki instytucjonalnej do opieki zapewnianej przez społeczności lokalne*	*Tak*	*Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020: Nowy Wymiar Aktywnej Integracji isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20140000787&type=2*	
			– *Na wniosek i w uzasadnionych przypadkach właściwe zainteresowane strony otrzymają wsparcie przy składaniu wniosków dotyczących projektów oraz przy wdrażaniu wybranych projektów i zarządzaniu nimi.*	*Tak*	*Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020: Nowy Wymiar Aktywnej Integracji isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20140000787&type=2*	
9.3. Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą	*OP VII Włączenie społeczne* *OP 9 Infrastruktura publiczna*	*Nie*	*1. Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki zdrowotnej, które zawierają:*	*Nie*	*Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 – Krajowe Ramy Strategiczne*	
			2. skoordynowane działania poprawiające dostęp do świadczeń zdrowotnych;	*Nie*	*Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 – Krajowe Ramy Strategiczne*	
			3. działania mające na celu stymulowanie efektywności w sektorze opieki zdrowotnej poprzez wprowadzanie modeli świadczenia usług i infrastruktury;	*Nie*	*Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 – Krajowe Ramy Strategiczne*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
			4. system monitorowania i przeglądu.	*Nie*	*Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 – Krajowe Ramy Strategiczne*	
			5. Państwo członkowskie lub region przyjęły ramy określające szacunkowo dostępne środki budżetowe na opiekę zdrowotną oraz efektywną pod względem kosztów koncentrację środków przeznaczonych na priorytetowe potrzeby opieki zdrowotnej.	*Nie*	*Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 – Krajowe Ramy Strategiczne*	
10.1. Przedwczesne zakończenie nauki: *Istnienie strategicznych ram polityki na rzecz ograniczenia przedwczesnego zakończenia nauki w zakresie nie wykraczającym poza zakres określony w art. 165 TFUE.*	*OP VIII*	*Tak*	*1. Gotowy jest system gromadzenia i analizowania danych i informacji dotyczących przedwczesnego zakończenia nauki na odpowiednich szczeblach, który:* *– zapewnia wystarczające podstawy do opracowywania ukierunkowanych polityk i umożliwia monitorowanie rozwoju sytuacji.*	*Tak*	*Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2*	
			2. Gotowe są strategiczne ramy polityki dotyczące przedwczesnego zakończenia nauki, które: *– opierają się na dowodach;*	*Tak*	*Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
					http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2	
			3. obejmują właściwe sektory edukacji, w tym wczesny rozwój dziecka, są skierowane w szczególności do grup w trudnej sytuacji, w których występuje największe ryzyko przedwczesnego zakończenia nauki, w tym do osób ze społeczności marginalizowanych, i poruszają kwestię środków zapobiegawczych, interwencyjnych i wyrównawczych;	*Tak*	*Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2*	
			4. obejmują wszystkie sektory polityki oraz zainteresowane podmioty, które są istotne dla rozwiązania kwestii przedwczesnego zakończenia nauki.	*Tak*	*Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2*	
10.2. Szkolnictwo wyższe: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram	*OP VIII*	*Tak*	*1. Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki na rzecz szkolnictwa wyższego, które obejmują:*	*Tak*	*Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2Dokument implementacyjny SRKL http://www.mpips.gov.pl/praca/strategie*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
polityki na rzecz zwiększania uczestnictwa w szkolnictwie wyższym, podnoszenia jego jakości i skuteczności, w zakresie określonym w art. 165 TFUE					*-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/*	
			2. w razie potrzeby działania zmierzające do zwiększenia uczestnictwa w szkolnictwie wyższym i uzyskiwania wyższego wykształcenia, które: *– zwiększają uczestnictwo w szkolnictwie wyższym wśród grup o niskich dochodach i innych grup niedostatecznie reprezentowanych, ze szczególnym uwzględnieniem osób znajdujących się w trudnej sytuacji, w tym osób ze społeczności marginalizowanych;*	*Tak*	*Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2Dokument implementacyjny SRKL http://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/*	
			3. zmniejszają odsetek osób przedwcześnie porzucających naukę/poprawiają wskaźniki ukończenia nauki *– zachęcają do wprowadzania innowacyjnych treści programowych i projektów programów.*	*Tak*	*Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2Dokument implementacyjny SRKL http://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/*	
			4. działania mające na celu zwiększanie szans na zatrudnienie i przedsiębiorczości, które	*Tak*	*Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2Dokument implementacyjny SRKL http://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
			5. zachęcają do rozwoju umiejętności o charakterze ogólnym, w tym przedsiębiorczości, w odpowiednich programach szkolnictwa wyższego;	*Tak*	*Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2Dokument implementacyjny SRKL http://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/*	
			6. eliminują różnice istniejące między kobietami a mężczyznami w zakresie wyborów dotyczących nauki i zawoduz niepełnosprawnościami).	*Tak*	*Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2Dokument implementacyjny SRKL http://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/*	
10.3. Uczenie się przez całe życie: *Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki w zakresie uczenia się przez całe życie, w zakresie określonym w art. 165 TFUE.*	*OP VIII*	*Tak*	*Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki w zakresie uczenia się przez całe życie, które obejmują działania: 1. mające na celu wspieranie rozwoju i łączenia usług na potrzeby programu uczenia się przez całe życie, w tym ich wdrażania, i podnoszenia kwalifikacji (tj. potwierdzanie kwalifikacji, doradztwo, kształcenie i szkolenie) oraz zapewnienie zaangażowania i partnerstwa właściwych zainteresowanych stron;*	*Tak*	*Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Dokument implementacyjny SRKL http://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/ Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczeni*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
			2. mające na celu świadczenie usług rozwoju umiejętności poszczególnych grup docelowych, w przypadku, gdy nadano im priorytetowy charakter w krajowych lub regionalnych strategicznych ramach polityki (na przykład dla młodych ludzi odbywających szkolenie zawodowe, dorosłych, rodziców powracających na rynek pracy, osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych, migrantów, a także innych grup w niekorzystnej sytuacji, w szczególności osób z niepełnosprawnościami);	*Tak*	*e-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie*	
			3. mające na celu zwiększenie dostępu do programu uczenia się przez całe życie, z uwzględnieniem starań na rzecz skutecznego wdrożenia narzędzi przejrzystości (na przykład europejskich ram kwalifikacji, krajowych ram kwalifikacji, europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym, europejskich ram odniesienia na rzecz zapewnienia jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym);	*Tak*		
			4. mające na celu poprawę adekwatności kształcenia i szkolenia względem rynku pracy oraz dostosowanie ich do potrzeb określonych grup docelowych (na przykład młodych ludzi odbywających szkolenia zawodowe, dorosłych, rodziców powracających na rynek pracy, osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych, migrantów, a także innych grup w niekorzystnej sytuacji, w szczególności osób z niepełnosprawnościami).	*Tak*		

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
10.4 Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki na rzecz zwiększania jakości i efektywności systemów kształcenia i szkolenia zawodowego w zakresie określonym w art. 165 TFUE.	*OP VIII*	*Tak*	*1. Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki zwiększania jakości i efektywności systemów kształcenia i szkolenia zawodowego w zakresie określonym w art. 165 TFUE, które obejmują następujące środki:*	*Tak*	*Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20130000121 Strategia Rozwoju Kraju 2020 http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20120000882*	
			2. na rzecz lepszego dostosowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy w ścisłej współpracy z właściwymi zainteresowanymi stronami, w tym za pomocą mechanizmów prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz umocnienia rozwoju systemu nauczania poprzez pracę w różnych formach;	*Tak*	*Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20130000121 Strategia Rozwoju Kraju 2020 http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20120000882*	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępów, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
			3. mające na celu zwiększenie jakości i atrakcyjności kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym poprzez stworzenie krajowego podejścia do zapewnienia jakości kształcenia i szkolenia zawodowego (na przykład zgodnie z europejskimi ramami odniesienia na rzecz zapewnienia jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym) oraz wdrożenie narzędzi służących przejrzystości i uznawaniu, na przykład europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET).	*Tak*	*Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20130000121 Strategia Rozwoju Kraju 2020 http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20120000882*	

SEKCJA 9.2 OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ ZMIERZAJĄCYCH DO SPEŁNIENIA WARUNKÓW WSTĘPNYCH, WYKAZ INSTYTUCJI ODPOWIEDZIALNYCH ORAZ HARMONOGRAM PRZEDSIĘWZIĘĆ

Tabela 25: Przedsięwzięcia jakie należy podjąć w celu spełnienia obowiązujących ogólnych warunków wstępnych

Ogólny warunek ex-ante obowiązujący program, który jest całkowicie lub częściowo niespełniony	Niespełnione kryteria	Działania do podjęcia	Termin wykonania	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
1. Zapobieganie dyskryminacji	*uregulowania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki UE w dziedzinie zapobiegania dyskryminacji i w kontrolowanie tych funduszy*	*Przyjęcie Agendy działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020 przez Komitet Koordynacyjny UP*	*I kwartał 2015*	*Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju*
2. Równouprawnienie płci	*rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki UE w dziedzinie równouprawnienia płci, i w kontrolowanie tych funduszy*			
3. Niepełnosprawność	*rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki na szczeblu UE i na szczeblu krajowym w dziedzinie niepełnosprawności, w tym, w odpowiednich przypadkach, dostępności i praktycznego stosowania UNCRPD odzwierciedlonej w prawie UE i prawie krajowym, i w kontrolowanie tych funduszy*			

Ogólny warunek ex-ante obowiązujący program, który jest całkowicie lub częściowo niespełniony	Niespełnione kryteria	Działania do podjęcia	Termin wykonania	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
7. Wskaźniki statystyczne i wskaźniki rezultatu	*b) skuteczny system wskaźników, obejmujący: ustanowienie wartości docelowych dla tych wskaźników*	*W PI 2c wprowadzono wskaźnik rezultatu strategicznego: „Odsetek obywateli korzystających z e-administracji (EAC)" - wartość bazowa wskaźnika będzie dostępna w GUS z badania pn. „Rozszerzenie badania i pozyskanie danych na poziomie NTS 2 z zakresu wykorzystania ICT w gospodarstwach domowych". Po uzyskaniu tych danych IZ RPO oszacuje wartość docelową wskaźnika. Po oszacowaniu wartości docelowej, IZ przedłoży wniosek o modyfikację Programu w celu wprowadzenia brakujących danych i ostatecznego wypełnienia warunku ex-ante 7.*	*wrzesień 2015 r .*	*Główny Urząd Statystyczny/ IZRPO WZ – Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego*

Tabela 26: Przedsięwzięcia jakie należy podjąć w celu spełnienia obowiązujących tematycznych warunków wstępnych

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia do podjęcia	Termin wykonania(data)	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
1.1 Badania naukowe i innowacje: *istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki w dziedzinie badań i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji, w odpowiednich przypadkach, zgodnie z krajowym Programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych.*	*1. Gotowa jest krajowa lub regionalna strategia na rzecz inteligentnej specjalizacji, która:*	*Zakończenie prac nad Regionalną Strategią Inteligentnych Specjalizacji RIS3 Województwa Zachodniopomorskiego.*	*07.2016*	*Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego*
		Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz haromonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Planie działań na rzecz wypełnienia warunku 1.1 ex-ante		
	2. opiera się na analizie SWOT lub podobnej analizie, aby skoncentrować zasoby na ograniczonym zestawie priorytetów badań i innowacji,	*Wykonanie kompleksowej analizy strategicznej regionalnych specjalizacji gospodarczych według metodologii SWOT.*	*06.2015*	
	3. przedstawia działania na rzecz pobudzenia prywatnych inwestycji w badania i rozwój,	*Przeprowadzenie pierwszej cyklicznej analizy realizacji procesu przedsiębiorczego odkrywania*	*06.2015*	
	4. obejmuje mechanizm monitorowania.	*Stworzenie narzędzia umożliwiającego ciągłe monitorowanie rozwoju inteligentnych specjalizacji w regionie, w tym postępów wdrażania projektów B+R w ramach RPO WZ oraz ewaluację ich wsparcia z uwzględnieniem rozwiązań zastosowanych na poziomie krajowym oraz z wykorzystaniem platformy e-region oraz Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego.*	*06.2016*	
	5. Przyjęto ramy określające	*Opracowanie Indykatywnego Planu Finansowego*	*2015-06-30*	

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia do podjęcia	Termin wykonania(data)	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
	dostępne środki budżetowe na badania i innowacje.	*dla wdrażania inteligentnych specjalizacji Pomorza Zachodniego.*		
3.1.Przeprowadzono konkretne działania wspierające promowanie przedsiębiorczości z uwzględnieniem programu „Small Business Act"	*1. wprowadzono środki mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności w ramach przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem celów programu „Small Business Act";*	*Wejście w życie ustawy o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów - III transza deregulacji*	*01.05.2015 r.*	*Ministerstwo Sprawiedliwości*
	3. wprowadzono mechanizm monitorowania procesu wdrażania programu „Small Business Act" i oceny wpływu prawodawstwa na MŚP.	*Wdrożenie elektronicznej platformy konsultacyjnej* *Wytyczne do przeprowadzania Oceny Wpływu* *Zakończenie pilotażu w zakresie testu MŚP*	*1.07.2015* *1.07.2015* *31.12.2015*	*Ministerstwo Gospodarki*
4.1. Przeprowadzono działania promujące racjonalne kosztowo ulepszenie efektywnego końcowego wykorzystania energii oraz racjonalne kosztowo inwestycje w efektywność energetyczną przy budowaniu lub renowacji budynków.	*2. Działania konieczne do utworzenia systemu certyfikacji w odniesieniu do charakterystyki energetycznej budynków spójnego z art. 11 dyrektywy 2010/31/UE*	*Wydanie rozporządzenia w sprawie metodologii wyznaczania charakterystyki energetycznej budynku lub części budynku, sposobu sporządzania oraz wzorów świadectw charakterystyki energetycznej (obecnie zakończono zbieranie uwag do projektu rozporządzenia w ramach konsultacji publicznych)*	*I połowa 2015 r*	*Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju*
6.1. Gospodarka wodna: Istnienie – w odniesieniu do inwestycji wspieranych przez programy – *a) polityki taryfowej w zakresie cen wody, przewidującej odpowiednie zachęty dla użytkowników, aby*	*1. w sektorach wspieranych z EFRR i Funduszu Spójności państwo członkowskie zapewniło wkład różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w podziale na sektory, zgodnie z art. 9 ust. 1 tiret pierwsze dyrektywy 2000/60/WE, przy uwzględnieniu w stosownych przypadkach skutków społecznych, środowiskowych i*	*Przyjęcie nowej ustawy – Prawo wodne,*	*I kwartał 2016 r.*	*Ministerstwo Środowiska*
		Aktualizacja planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy w Polsce	*IV kw. 2015 r.*	

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia do podjęcia	Termin wykonania(data)	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
efektywnie korzystali z zasobów wodnych oraz *b) odpowiedniego wkładu różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w stopniu określonym w zatwierdzonych planach gospodarowania wodami w dorzeczu.*	*gospodarczych zwrotu, jak również warunków geograficznych i klimatycznych dotkniętego regionu lub dotkniętych regionów;*	*Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz haromonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante.*		
	2. przyjęcie planu gospodarowania wodami w dorzeczu dla obszaru dorzecza spójnego z art. 13 dyrektywy 2000/60/WE.	*Przyjęcie nowej ustawy – Prawo wodne,*	*I kwartał 2016 r.*	*Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej*
		Aktualizacja planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy w Polsce	*IV kw. 2015 r.*	
		Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz haromonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante.		
6.2. Gospodarka odpadami: *Promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE oraz z hierarchią odpadów.*	*2. istnienie jednego lub kilku planów gospodarki odpadami zgodnie z wymogami art. 28 dyrektywy 2008/98/WE;*	*Wprowadzenie obowiązku sporządzania przez ZW planów inwest.,*	*IV kw. 2014 r.*	*Parlament*
		Wydanie rozp. określającego sposób i formę sporządzania WPGO	*I kw. 2015*	*Ministerstwo Środowiska*
		Aktualizacja KPGO	*IV kw. 2015 r.*	*Ministerstwo Środowiska/Rada Ministrów*
		Aktualizacja WPGO wraz z opracowaniem planów inwestycyjnych	*31.12.2016 r.*	*Marszałkowie Województw/*

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia do podjęcia	Termin wykonania(data)	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
		Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz haromonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante.		*Sejmiki Województw*
	4. przyjęto środki niezbędne do osiągnięcia celów na 2020 r. dotyczących przygotowania do ponownego wykorzystania i recyklingu, zgodnie z art. 11 ust. 2 dyrektywy 2008/98/WE.	*Nowelizacja ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*	*IV kw. 2014 r.*	*Parlament RP*
		Rozporządzenie w sprawie obowiązku selektywnego zbierania niektórych odpadów komunalnych oraz szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów	*II kw. 2015 r.*	*Ministerstwo Środowiska*
		Wydanie rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska, które będzie również obejmowało podwyższenie opłat dla strumieni odpadów, które powinny być poddane recyklingowi	*IV kw. 2015 r.*	*Ministerstwo Środowiska/ Rada Ministrów*
		Uchwalenie nowej ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym zobowiązującej zbierających zużyty sprzęt, przed przekazaniem zużytego sprzętu prowadzącemu zakład przetwarzania zapewnili, w miarę możliwości, do wyselekcjonowania w punkcie zbierania zużytego sprzętu przeznaczonego do przygotowania go do ponownego użycia oraz wprowadzającej przepisy	*2014 r. – I kw. 2015 r.*	*Parlament RP*

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia do podjęcia	Termin wykonania(data)	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
		zobowiązujące sprzedawców do odbioru z miejsca dostawy zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (door-to-door)		
		Wydanie nowego rozporządzenia w sprawie wzorów sprawozdań o odebranych odpadach komunalnych oraz realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi – w celu poprawienia jakości pozyskiwanych danych dotyczących odpadów komunalnych, z uwzględnieniem odpadów opakowaniowych	*Grudzień 2015 r.*	*Ministerstwo Środowiska*
		Wydanie rozporządzenia dotyczącego audytu na podstawie art. 51 ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. z 2013 r. poz. 888) *Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz haromonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante.*	*2014-2015*	*Ministerstwo Środowiska*
		Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz haromonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante.		
7.1 Transport: *Istnienie kompleksowego planu/ planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem*	*1. Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych spełniających wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko*	*Decyzja dotycząca organizacji prac nad regionalnym planem transportowym*	*12.2014*	*Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego*
		Zebranie i analiza materiałów wejściowych oraz określenie zakresu niezbędnych do wykonania prac	*02.2015*	

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia do podjęcia	Termin wykonania(data)	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN- T.	*2. Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych określających wkład w jednolity europejski obszar transportu zgodnie z art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013, w tym priorytetów w zakresie inwestycji w:* *– bazową i kompleksową sieć TEN-T, w których przewiduje się inwestycje w ramach EFRR i Funduszu Spójności, oraz wtórną łączność.* *3. Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych określających identyfikację odpowiedniej ilość realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów, które mają być wspierane w ramach EFRR i Funduszu Spójności* *4. Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych określających działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów*	*Przeprowadzenie analiz/ekspertyz na potrzeby przygotowania projektu PIT*	*09.2015*	
		Przygotowanie projektu PIT	*09.2015*	
		Przeprowadzenie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (w tym konsultacji społecznych)	*06.2015*	
		Przygotowanie końcowej wersji Planu	*08.2016*	
		Przyjęcie PIT dla województwa zachodniopomorskiego i podanie do publicznej wiadomości informacji o przyjęciu dokumentu i o możliwości zapoznania się z jego treścią	*09.2016*	
7.2. Kolej: *Istnienie w kompleksowym planie/ kompleksowych planach lub ramach*	*1. Istnienie w kompleksowym planie/planach lub ramach dotyczących transportu części odnoszącej się do rozwoju*	*Decyzja dotycząca organizacji prac nad regionalnym planem transportowym*	*12.2014*	

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia do podjęcia	Termin wykonania(data)	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej rozwoju kolei zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), która wspiera rozwój infrastruktury i poprawia łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T. Inwestycje obejmują tabor, interoperacyjność oraz rozwijanie potencjału.	*kolei spełniającej wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko* *2. Istnienie w kompleksowym planie/planach lub ramach dotyczących transportu części odnoszącej się do rozwoju kolei identyfikującej odpowiednia ilość realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów (wraz z harmonogramem i budżetem)* *3. Działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów*	*Zebranie i analiza materiałów wejściowych oraz określenie zakresu niezbędnych do wykonania prac*	*02.2015*	
		Przeprowadzenie analiz/ekspertyz na potrzeby przygotowania projektu PIT	*09.2015*	
		Przygotowanie projektu PIT	*09.2015*	
		Przeprowadzenie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (w tym konsultacji społecznych)	*06.2015*	
		Przygotowanie końcowej wersji Planu	*08.2016*	
		Przyjęcie PIT dla województwa zachodniopomorskiego i podanie do publicznej wiadomości informacji o przyjęciu dokumentu i o możliwości zapoznania się z jego treścią	*09.2016*	
		Decyzja dotycząca organizacji prac nad regionalnym planem transportowym		
***7.3. Inne rodzaje transportu**, w tym śródlądowe drogi morskie i transport morski, porty, połączenia multimodalne i infrastruktura portów lotniczych: Istnienie w kompleksowym planie lub kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej śródlądowych dróg morskich i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych i infrastruktury portów lotniczych, które poprawiają łączność z kompleksowymi i bazowymi sieciami*	*1. Istnienie w kompleksowym planie lub kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej śródlądowych dróg morskich i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych i infrastruktury portów lotniczych, która spełnia wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko* *2. Istnienie w kompleksowym planie lub kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części*	*Decyzja dotycząca organizacji prac nad regionalnym planem transportowym*	*12.2014*	
		Zebranie i analiza materiałów wejściowych oraz określenie zakresu niezbędnych do wykonania prac	*02.2015*	
		Przeprowadzenie analiz/ekspertyz na potrzeby przygotowania projektu PIT	*09.2015*	
		Przygotowanie projektu PIT	*09.2015*	

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia do podjęcia	Termin wykonania(data)	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
TEN-T i przyczyniają się do promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej.	*dotyczącej śródlądowych dróg morskich i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych i infrastruktury portów lotniczych, która identyfikuje odpowiednią ilość realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów (wraz z harmonogramem i budżetem)* *3. Działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów*	*Przeprowadzenie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (w tym konsultacji społecznych)*	*06.2015*	
		Przygotowanie końcowej wersji Planu	*08.2016*	
		Przyjęcie PIT dla województwa zachodniopomorskiego i podanie do publicznej wiadomości informacji o przyjęciu dokumentu i o możliwości zapoznania się z jego treścią	*09.2016*	
8.4 Aktywne i zdrowe starzenie się: *Została opracowana polityka dotycząca aktywnego starzenia się w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia.*	*2 Państwo członkowskie przygotowało działania mające na celu promowanie aktywnego starzenia się.*	*Plan działań dotyczący przygotowania dokumentu: Policy Paper dla obszaru ochrony zdrowia w Polsce na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne.*	*30.06.2015*	*Ministerstwo Zdrowia*
		Uzupełnienie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne. Dokument zostanie zweryfikowany w kontekście uwag zgłoszonych przez KE na spotkaniu w dniu 16 października 2014 r., Termin: 31/02/2015 r.		
		Przyjęcie Policy paper przez właściwe władze na poziomie krajowym, Termin: 30/06/2015 r.		
		Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante, stanowiącej załącznik do programu.		
9.3. Zdrowie: *Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie*	*1. Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki zdrowotnej, które zawierają:*	*Warunek zostanie uznany za wypełniony po spełnieniu poniższych kryteriów:*	*31.12.2016*	*Ministerstwo Zdrowia*

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia do podjęcia	Termin wykonania(data)	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą	*2. skoordynowane działania poprawiające dostęp do świadczeń zdrowotnych;*	*Plan działań dotyczący przygotowania dokumentu: Policy Paper dla obszaru ochrony zdrowia w Polsce na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne.*	*30.06.2015*	*Ministerstwo Zdrowia*
		Uzupełnienie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne. Dokument zostanie zweryfikowany w kontekście uwag zgłoszonych przez KE na spotkaniu w dniu 16 października 2014 r., Termin: 31.01.2015 r.		
		Przyjęcie Policy paper przez właściwe władze na poziomie krajowym, Termin: 30/06/2015 r.		
		Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante, stanowiącej załącznik do programu.		
	3. działania mające na celu stymulowanie efektywności w sektorze opieki zdrowotnej poprzez wprowadzanie modeli świadczenia usług i infrastruktury;	*Plan działań dotyczący map potrzeb zdrowotnych*	*31.12.2016*	*Ministerstwo Zdrowia*
		Sporządzenie „map potrzeb" w zakresie onkologii i kardiologii opisujących elementy systemu na poziomie POZ, AOS, szpitali. Termin: 31/12/2015		
		Stworzenie „map potrzeb" dla innych chorób na poziomie POZ, AOS, szpitali. Termin: 31.12.2016		
		Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante,		

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia do podjęcia	Termin wykonania(data)	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
		stanowiącej załącznik do programu		
	4. system monitorowania i przeglądu.	*Plan działań dotyczący przygotowania dokumentu: Policy Paper dla obszaru ochrony zdrowia w Polsce na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne.*	*30.06.2015*	*Ministerstwo Zdrowia*
		Uzupełnienie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne. Dokument zostanie zweryfikowany w kontekście uwag zgłoszonych przez KE na spotkaniu w dniu 16 października 2014 r., Termin: 31.01.2015		
		Przyjęcie Policy paper przez właściwe władze na poziomie krajowym, Termin: 30.06.2015		
		Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante, stanowiącej załącznik do programu		
	5. Państwo członkowskie lub region przyjęły ramy określające szacunkowo dostępne środki budżetowe na opiekę zdrowotną oraz efektywną pod względem kosztów koncentrację środków przeznaczonych na priorytetowe potrzeby opieki zdrowotnej.	*Plan działań dotyczący przygotowania dokumentu: Policy Paper dla obszaru ochrony zdrowia w Polsce na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne.*	*30.06.2015*	
		-Uzupełnienie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne. Dokument zostanie zweryfikowany w kontekście uwag zgłoszonych przez KE na spotkaniu w dniu 16 października 2014 r., Termin: 31.01.2015 r.		

SEKCJA 10. ZMNIEJSZANIE OBCIĄŻEŃ ADMINISTRACYJNYCH DLA BENEFICJENTÓW

I. Identyfikacja obciążeń administracyjnych związanych z uzyskaniem dofinansowania w ramach RPO WZ 2007-2013

Do najczęstszych źródeł obciążeń administracyjnych zidentyfikowanych w okresie realizacji RPO WZ 2007-2013, IZ RPO WZ zaliczyła:

1. obowiązujące regulacje prawne, w tym trudności interpretacyjne przy stosowaniu przepisów:
   - nadmierne wymagania dotyczące zabezpieczenia realizacji umów o dofinansowanie,
   - częste zmiany proceduralne,
   - nieprecyzyjne definicje istotne dla realizacji projektów,
   - trudności w zakresie stosowania procedur udzielania zamówień publicznych jak i zasady konkurencyjności;
2. nadmierne wymogi formalne – skomplikowane procedury aplikacyjne oraz realizacji projektów:
   - zbyt duża liczba wymaganych załączników niezbędnych do złożenia aplikacji,
   - nieadekwatne do potrzeb i możliwości Wnioskodawców minimalne wartości projektów,
   - długi czas oceny wniosków o dofinansowanie jak i weryfikacji wniosków o płatność, a tym samym wydłużające się procedury rozliczenia projektu;
3. przeszkody w dostępie do informacji.

W toku realizacji Programu, IZ RPO WZ na bieżąco podejmowała działania zmierzające do redukcji obciążeń administracyjnych:

a) proceduralne:

- Zredukowano dokumentację aplikacyjną,
- Przeniesiono obowiązek dostarczania części załączników oraz drobnych korekt przed podpisaniem umowy o dofinansowanie,
- Rozszerzono katalog wydatków kwalifikowalnych,
- Umożliwiono wnioskowanie o dofinansowanie na projekty o niewielkiej wartości,
- Umożliwiono zastępowanie urzędowych zaświadczeń oświadczeniami Beneficjenta,
- Skrócono czas oceny wniosku,
- Wprowadzono zaliczkowy tryb finansowania projektów,
- Zredukowano liczbę wymaganych załączników do wniosku o płatność
- Wprowadzono możliwość ryczałtowego rozliczenia kosztów dla niektórych typów projektów.

b) prawne:

- Zwiększono próg wartościowy dofinansowania, dla którego można ustanowić zabezpieczenia realizacji umowy w formie weksla;
- Organizowano szkolenia dla Beneficjentów, m.in. w zakresie aplikowania o dofinansowanie, rozliczania projektów oraz stosowania przepisów o zamówieniach publicznych;
- Opracowywano podręczniki dla Beneficjentów.

c) informacyjne:

- Zorganizowano punkty konsultacyjne;
- Zmodyfikowano strony internetowe programu.

II. Planowane działania dotyczące zmniejszania obciążeń administracyjnych w okresie realizacji RPO WZ 2014-2020

W perspektywie finansowej 2014-2020, oprócz już funkcjonujących rozwiązań ułatwiających dostęp do dofinansowania, IZ RPO WZ wprowadzi dodatkowe mechanizmy usprawniające oraz będzie dążyła do stworzenia systemu zarządzania i kontroli Programu zapewniającego skuteczny przepływ informacji i system podejmowania decyzji poprzez:

1. Możliwie szerokie stosowanie form zaliczkowego i ryczałtowego finansowania projektów, w tym zastosowanie uproszczonych metod rozliczania wydatków: standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych nieprzekraczających 100 000 EUR wkładu publicznego oraz finansowania w oparciu o stawki ryczałtowe, stanowiące określony procent danej kategorii kosztów.

2. Zmniejszenie obciążeń raportowych Beneficjentów poprzez umieszczenie we wniosku o płatność części zawierającej wskaźniki postępu rzeczowego projektu.

3. Realizację polityki e-cohesion w ramach RPO na podstawie UP oraz zgodnie z wytycznymi MIR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej, polegającej na:
   - Upowszechnianiu elektronicznego kontaktu z beneficjentem oraz pomiędzy podmiotami w ramach systemu zarządzania i kontroli;
   - Realizacji procesów związanych z obsługą projektu od momentu podpisania umowy o dofinansowanie, gromadzeniem danych oraz obsługą procesów związanych z certyfikacją wydatków w ramach centralnego systemu teleinformatycznego SL 2014;
   - Budowie LSI RPO WZ 2014-2020, w celu kompleksowej obsługi wniosku o dofinansowanie;
   - Zapewnieniu kompatybilności LSI z SL- umożliwienie transferu danych pomiędzy systemami;
   - Systematycznym wprowadzaniu technologii informacyjno-komunikacyjnej wspomagającej wdrażanie oraz wzrost ilości spraw realizowanych drogą elektroniczną;

4. Rozwój wewnętrznych baz danych zapewniający wykorzystanie w obsłudze beneficjenta wszelkich informacji już posiadanych przez IZ;
5. Wypracowywanie możliwie prostych instrukcji i wytycznych wspomagających Wnioskodawców podczas aplikacji i realizacji projektu;
7. Ustandaryzowanie przez IZ formatu wniosku o płatność dla beneficjentów (format dla IZ, IP);
8. Zamieszczanie z odpowiednim wyprzedzeniem na stronie internetowej oraz na portalu harmonogramów konkursów;
9. Wymaganie oświadczeń zamiast urzędowych zaświadczeń w ramach dokumentacji aplikacyjnej;
10. Umożliwienie realizacji zadań kontrolnych na próbie projektów, dla których ryzyko nie zostało ocenione, jako bardzo wysokie;
11. Unikanie powielania nieuzasadnionych kontroli operacji oraz korzystanie z wyników kontroli innych organów;
12. Ograniczenie ilości wprowadzanych zmian do wytycznych/procedur.
13. Wykorzystanie zasobów kadrowych i organizacyjnych posiadających doświadczenie we wdrażaniu funduszy europejskich.

Realizując założenia Umowy Partnerstwa oraz mając na względzie zapisy rozporządzenia ogólnego, IZ RPO WZ w latach 2014-2020 będzie dążyć do koncentracji działań informacyjnych i promocyjnych na dostarczaniu beneficjentom kompleksowych informacji, dotyczących uzyskania dotacji. Działania polegać będą m.in. na:

1. Organizacji punktów konsultacyjnych,
2. Stworzeniu strategii komunikacji w zakresie RPO WZ w oparciu o krajową Strategię komunikacji polityki spójności, uwzględniając spójność i komplementarność działań informacyjno-promocyjnych w ramach wszystkich funduszy i programów polityki spójności. Działania mają na celu dążenie do wzmocnienie koordynacji przedsięwzięć celem utrzymania wysokiej spójności przekazu i komplementarności komunikatów i narzędzi;
3. Opracowaniu minimalnych wytycznych dotyczących obowiązków beneficjentów z zakresu działań informacyjno- promocyjnych spójnych dla wszystkich instytucji zaangażowanych w realizację programu;
4. Ponadto zgodnie z UP, przewiduje się m.in.:
   - Szkolenia horyzontalne dla beneficjentów;
   - Szkolenia z zasad realizacji projektów w danym PO;
   - Dyfuzję najlepszych praktyk i doświadczeń w zakresie usprawnienia procesu przygotowania, zarządzania i wdrażania projektów.

IZ planuje ponadto dokonywać cyklicznych przeglądów procesów realizacji Programu. Wnioski z nich płynące będą zmierzały do wypracowania optymalnych rozwiązań służących efektywnej realizacji RPO WZ 2014-2020. IZ RPO planuje dokonać również uproszczeń w systemie wyboru projektów. Planowane rozwiązania skupiać się będą m. in. na obszarach o największej liczbie wniosków oraz wymagających przygotowania obszernej dokumentacji technicznej. Przygotowywana jest procedura dotycząca preselekcji

wniosków, która pozwoli wykluczyć na wstępnym etapie projekty nie kwalifikujące się do dofinansowania i dokonania oszczędności po stronie wnioskodawców oraz instytucji. Ponadto planuje się zastosowanie kryteriów wejściowych, które również pozwolą zmniejszyć liczbę projektów poddawanych szczegółowej ocenie.

SEKCJA 11. ZASADY HORYZONTALNE

SEKCJA 11.1 ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ

Zasada zrównoważonego rozwoju w programowaniu i wdrażaniu obejmuje finansowanie przedsięwzięć minimalizujących oddziaływanie działalności człowieka na środowisko. W planowaniu działań należy dążyć do synergii celów gospodarczych, społecznych i ochrony środowiska. Realizacja zasady powinna sprowadzać się przede wszystkim do:

- poszukiwania konsensusu pomiędzy dążeniem do maksymalizacji efektu ekonomicznego projektu ze zwiększaniem efektywności wykorzystania zasobów (np. energii, wody i surowców mineralnych) oraz zmniejszeniem negatywnych oddziaływań na środowisko,
- postrzegania odpadów jako źródła zasobów (w tym zastępowania surowców pierwotnych surowcami wtórnymi, powstającymi z odpadów), w tym m.in. do dążenia do maksymalizacji wykorzystywania odpadów jako surowców, gospodarowania odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,
- dążenia do zamykania obiegów surowcowych, a w tym maksymalizacji oszczędności wody i energii,
- ograniczania zanieczyszczeń emitowanych do środowiska, w tym zwłaszcza powietrza oraz wody już na etapie projektowania rozwiązań technologicznych,
- wspierania zwiększenia efektywności energetycznej i pozyskiwanie energii z niskoemisyjnych źródeł z maksymalnym wykorzystaniem lokalnej bazy surowcowej,
- niskoemisyjnego i zrównoważonego transportu, promowania transportu zbiorowego i publicznego oraz intermodalnego,
- energooszczędnego budownictwa,
- planowania przestrzennego i inwestycji infrastrukturalnych z uwzględnieniem konieczności adaptacji do zmian klimatu, a także ochrony środowiska i oszczędności zasobów, co sprowadza się także do ograniczania zjawiska "rozlewania się miast" (*urbansprawl*). Ponadto, uwzględnienie problematyki zmian klimatu obejmuje aspekt odporności realizowanych inwestycji infrastrukturalnych na skutki zmian klimatu i powiązane z tym zagrożenia klęskami żywiołowymi (zwiększone ryzyko powodziowe, susze, upały, ekstremalne zjawiska powodziowe).

Zagadnienia te będą miały odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów między innymi poprzez:

- weryfikację, przynajmniej neutralnego wpływu projektu na realizację zasady zrównoważonego rozwoju,
- wprowadzenie kryteriów oceny promujących projekty zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju np. związanych z efektywnym wykorzystaniem zasobów naturalnych i energii w przypadku wszystkich realizowanych przedsięwzięć, a także

wdrożeniem systemów zarządzania środowiskowego, wyborem inwestycji do wsparcia na podstawie nie tylko kryterium kosztów inwestycji, ale kosztu związanego z całym cyklem życia inwestycji,

Koniecznym jest promowanie wyboru rozwiązań, które w perspektywie długookresowej będą brały pod uwagę koszty eksploatacji inwestycji, przez wybór wariantu inwestycji efektywnego energetycznie, minimalizującego koszty niezbędne do utrzymania powstałej infrastruktury (tj. np. w drogownictwie stosowanie rozwiązań gwarantujących utrzymanie prawidłowych cech nawierzchni w jak najdłuższym okresie czasu, w budynkach promowanie rozwiązań ograniczających zużycie zasobów).

– wymóg stosowania zasady „zanieczyszczający płaci" i „użytkownik płaci".

Kryteria związane ze zrównoważonym rozwojem będą mieć zastosowanie również do wyboru projektów innych niż z obszaru środowiska np. w kontekście efektywności energetycznej i oszczędności energii, zwłaszcza w odniesieniu do wszelkich projektów infrastrukturalnych.

Ponadto, realizacji zasady zrównoważonego rozwoju, rozumianej jako dążenie do wzrostu gospodarczego i równomiernego podziału korzyści, którego celem jest osiągnięcie odpowiedzialnego, długookresowego wzrostu, który stanie się udziałem różnych społeczności, służyć będzie zobowiązanie IZ do upewnienia się że w przypadku udzielonej z EFSI dużemu przedsiębiorcy, wkład finansowy z funduszy nie spowoduje znacznej utraty miejsc pracy w istniejących lokalizacjach na terenie unii europejskiej uzyskania w przypadku pomocy udzielonej z EFSI dużemu przedsiębiorcy zapewnienia od tego przedsiębiorcy, że wkład finansowy z funduszy nie powoduje znacznej utraty miejsc pracy w istniejących lokalizacjach tego przedsiębiorcy na terytorium Unii Europejskiej w związku z realizacją dofinansowywanego projektu.

Istotnym będą także działania polegające na tworzeniu zielonych miejsc pracy w związku z wdrażaniem wzorców zrównoważonej produkcji, dotyczącej zmniejszania presji na środowisko przy prowadzeniu i rozwoju działalności gospodarczej.

Osie priorytetowe nr 2 – 4 w całości nakierowane są na wsparcie realizacji w praktyce przedmiotowej zasady przez działania prośrodowiskowe oraz przede wszystkim w kontekście zmniejszania emisyjności gospodarki i infrastruktury transportu publicznego oraz zwiększania świadomości mieszkańców w tym zakresie, a także przeciwdziałania negatywnym skutkom zmian klimatu.

W Programie zapewnione zostanie monitorowania i raportowanie wydatków związanych z realizację celów związanych ze zmianami klimatu (przy wykorzystaniu systemu kategorii interwencji przygotowywanego przez KE).

Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa Instytucja Zarządzająca zachęca do stosowania zamówień przedkomercyjnych, szczególnie umożliwiających wykorzystanie prac i infrastruktury powstałej w ramach Celu tematycznego 1.

SEKCJA 11.2 RÓWNOŚĆ SZANS I NIEDYSKRYMINACJA

Zapisy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 respektują zasadę niedyskryminacji poprzez zakaz przyjmowania rozwiązań mających charakter dyskryminujący ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną podczas przygotowania i realizacji programów.

Program przewiduje identyfikację poszczególnych grup docelowych, które mogą mieć ograniczony dostęp do wsparcia lub są narażone na dyskryminację oraz identyfikację środków dla złagodzenia tych zagrożeń. Podejmowane przedsięwzięcia na rzecz zapobiegania dyskryminacji zapewniają dostęp do wsparcia grupom zmarginalizowanym. Ponadto inicjatywy mające na celu włączenie zasady niedyskryminacji do procesu wyboru i wdrażania projektów, przewidują m.in. jednolite wymagania dotyczące dostępności nowych lub przebudowanych budynków użyteczności publicznej. Działania, które podejmowane będą w Programie przewidują promowanie pozytywnych rozwiązań uwzględniających potrzeby poszczególnych grup docelowych narażonych na taką dyskryminację oraz osób z niepełnosprawnością.

Przewiduje się wprowadzenie wymogu stosowania klauzul społecznych w procedurach związanych z prawem zamówień publicznych. Projekty uwzględniające zastosowanie klauzul społecznych będą traktowane w sposób priorytetowy, co zostanie uwzględnione w zapisach dokumentacji konkursowej (m.in. poprzez odpowiednie kryteria wyboru projektów). Pozwoli to na horyzontalne wzmocnienie tego narzędzia, a w dłużej perspektywie przyczyni się do aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem zawodowym i społecznym. Wpłynie to również pozytywnie na podniesienia umiejętności pracowników oraz na poprawę sytuacji na rynku pracy osób najbardziej od niego oddalonych.

W województwie zachodniopomorskim wskaźnik osób niepełnosprawnych w ogóle populacji województwa kształtuje się na poziomie 12,2% i dlatego, ze względu na znaczną liczbę osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności, będzie to grupa, do której w szczególności kierowane będzie wsparcie. Inicjatywy podejmowane w Programie uwzględniać będą propozycje „Europejskiej Strategii w Sprawie Niepełnosprawności 2010-2020" oraz ratyfikowaną w 2012 r. przez Polskę „Konwencję ONZ o prawach osób niepełnosprawnych", których celem jest popieranie, ochrona i zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności. W związku z powyższym, działania podejmowane w ramach projektów, powinny być nakierowane na podejmowanie zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne, ale również w ramach tych działań nie powinno wykluczać się wsparcia osób niepełnosprawnych funkcjonujących na rynku pracy. Kwestie dotyczące niepełnosprawności uwzględniane będą w sposób horyzontalny – we wszystkich działaniach. Inwestycje infrastrukturalne będą realizowane w taki sposób, aby zapewnić dostęp dla osób niepełnosprawnych. Jednocześnie, uwzględniana będzie koncepcja

uniwersalnego projektowania (projektowania dla wszystkich), co oznacza że produkty, środowiska, programy i usługi będą projektowane w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania (zgodnie z definicją zawartą w art. 2 Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych). Szczególne wsparcie osób niepełnosprawnych realizowane będzie także poprzez dedykowane im (bądź w formie kryteriów konkursu bądź kryteriów strategicznych) działania aktywizacyjne.

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę wewnętrznie zróżnicowaną pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności. Rodzi to konieczność różnicowania i indywidualizowania pomocy adresowanej do tych osób. Istotne jest zatem stosowanie kompleksowego podejścia do wspierania osób niepełnosprawnych, obejmującego zarówno usługi o charakterze psychologiczno-motywacyjnym, jak i zróżnicowaną ofertę ukierunkowaną na rozwój kompetencji i kwalifikacji zawodowych. Efektem tych działań ma być zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych, zwłaszcza na otwartym rynku pracy.

Inną grupą są osoby starsze, których liczba z każdym rokiem się zwiększa, co ma związek ze starzeniem się społeczeństwa. Stąd wiele działań podejmowanych w ramach Programu kierowanych będzie do tej właśnie grupy. Przykładowo wsparcie w zakresie szkoleń (przekwalifikowywanie osób po 50 roku życia czy działania na rzecz walki z bezrobociem).

Mając na względzie potrzebę monitorowania i ewaluacji horyzontalnej zasady niedyskryminacji, Instytucja Zarządzająca zapewni możliwość udziału w Podkomitecie Monitorującym RPO WZ 2014 2020 przedstawicieli środowisk osób należących do grup najbardziej dotkniętych dyskryminacją. Ponadto sytuacja osób narażonych na dyskryminację monitorowany będzie na poziomie projektów poprzez założone wskaźniki m.in. wskaźnik: liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w programie.

Szczegółowe informacje odnośnie wkładu Programu w promowanie rozwiązań zapobiegających dyskryminacji, w tym wszelkie inicjatywy mające na celu włączanie tej zasady przy wyborze i wdrażaniu projektów zostaną uszczegółowione w dokumentach programowych konkretyzujących zapisy Programu.

SEKCJA 11.3 RÓWNOUPRAWNIENIE PŁCI

Program propaguje równość mężczyzn i kobiet przez uwzględnianie problematyki płci, w szczególności, w celu zwiększenia trwałego udziału kobiet w zatrudnieniu i rozwoju ich kariery, ograniczenia segregacji na rynku pracy, zwalczania stereotypów związanych z płcią w dziedzinie kształcenia i szkolenia oraz propagowania godzenia pracy i życia osobistego kobiet i mężczyzn.

Zasada równości szans płci wdrażana będzie na wszystkich etapach realizacji RPO WZ 2014-2020 w zakresie EFS poprzez promowanie i realizację działań obejmujących zwiększanie zatrudnienia kobiet i mężczyzn, w tym zwłaszcza kobiet, jako tej grupy, która

jest w szczególnej sytuacji na rynku pracy, podnoszenie aktywności ekonomicznej kobiet, jako odpowiedzi na wyzwania rynkowe, pobudzanie postaw przedsiębiorczych, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie nowych form organizacji pracy w celu umożliwienia pełniejszego uczestnictwa w kształceniu i zatrudnieniu.

Środki EFS w województwie przeznaczone będą na: inwestycje w edukację, promowanie zatrudnienia, mobilności pracowników, włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa. W obszarach tych IZ RPO WZ będzie zwracać szczególną uwagę na wsparcie:

- specjalnych działań na rzecz powrotu lub rozpoczęcia aktywności kobiet na rynku pracy po urodzeniu dziecka, włączanie osób zajmujących się opieką nad osobami zależnymi, wprowadzanie rozwiązań z zakresu godzenia życia zawodowego z prywatnym wobec pracodawców oraz promocja równości szans płci (Oś Priorytetowa VIII),
- programów wsparcia dla osób i rodzin z dysfunkcjami, oferujące zintegrowane pakiety usług takich jak m.in. usługi opieki nad dzieckiem i osobami zależnymi oraz usługi z zakresu programów pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, jak również kompleksowe programy edukacyjno-promocyjne na temat praw, jakie przysługują grupom narażonym na dyskryminację (Oś Priorytetowa IX),
- dofinansowanie tworzenia nowych miejsc przedszkolnych, zwłaszcza na terenach wiejskich, wielopoziomowej edukacji równościowej, w tym wprowadzenie w ramach dodatkowych zajęć współfinansowanych z EFS obowiązkowej tematyki równości szans płci, szkolenia w tym zakresie nauczycieli i dyrekcji, wsparcie dla wprowadzania metod kształcenia z uwzględnieniem zasady równości szans płci (Oś Priorytetowa X).

Planowana jest kontynuacja rozwiązań wypracowanych w ramach dotychczas realizowanej perspektywy finansowej poprzez określanie takich kryteriów wyboru projektów, które preferują wysoki udział kobiet w podejmowanych przedsięwzięciach.
Na etapie wyboru projektów, preferowane będą tzw. projekty równościowe, czyli takie, które realizują w pełni zasadę równości szans kobiet i mężczyzn – ostrzegają, analizują oraz działają na rzecz osłabienia barier równości.

W ramach optymalizacji podejścia pozwalającego na wdrażanie zasady równości szans płci planowane jest promowanie stosowania wśród projektodawców tzw. dual approach, czyli zarówno założenie działań specyficznych (specificaction), które zostaną skierowane tylko do jednej płci z uwagi na jej trudniejszą sytuację w danym obszarze wsparcia, jak i założenie wdrażania tej zasady horyzontalnej na każdym etapie realizacji programu czy projektu (czyli gendermainstreaming).

Ponadto, Instytucja Zarządzająca zamierza podjąć konkretne działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn w zakresie:

- informowanie projektodawców o obowiązku realizacji zasady równości szans,
- szkolenia projektodawców w zakresie praktycznej realizacji równych szans w projektach,
- włączanie do programu szkoleń i warsztatów dedykowanych ocenie projektów zasady równych szans, tak aby była ona znana i prawidłowo rozumiana przez wszystkie osoby zaangażowane w ocenę projektów,
- monitorowanie i kontrola równościowej realizacji projektów poprzez instrumenty sprawozdawcze oraz kontrole prowadzone na miejscu realizacji.

W przypadku wyboru projektów złożonych do dofinansowania szczególnie ważna będzie ocena zgodności złożonych wniosków z horyzontalną zasadą równości szans płci poprzez zastosowanie w karcie oceny projektu standardu minimum, ustalanie kryteriów dostępu, wskazujących w jaki sposób wniosek musi uwzględniać równość szans oraz stosowanie kryteriów strategicznych, zachęcających projektodawców do składania wniosków w większym stopniu zwracających uwagę na równość szans płci.

W zakresie monitoringu projektów i sprawozdawczości, IZ będzie dążyć do tego, aby wszystkie wskaźniki realizacji programu/projektu dotyczące liczby osób podawane były w podziale na płeć. W przypadku sprawozdań rocznych i okresowych planowane jest wskazywanie postępu realizacji działań na rzecz włączenia problematyki równości płci do głównego nurtu polityki oraz opis problemów napotkanych w tym zakresie i podjętych działań zaradczych.

Zapewnione zostanie również równomierne dystrybuowanie środków EFS pośród różnych grup docelowych, w tym także kobiet i mężczyzn, a na realizację zasady równouprawnienia kobiet i mężczyzn.

Wśród wszystkich instytucji zaangażowanych w realizację EFS budowany będzie potencjał równościowy, w szczególności poprzez organizację odpowiednich szkoleń o charakterze równościowym. Ponadto, podejmowane będą odpowiednie działania z zakresu informacji i promocji.

Skład Komitetu Monitorującego Program i wszystkich grup tematycznych będzie różnorodny, a ponadto zostaną włączeni przedstawiciele środowisk działających na rzecz równości szans, w tym pod względem płci wyodrębniona zostanie określona pula środków.

SEKCJA 12. ODRĘBNE ELEMENTY

SEKCJA 12.1 DUŻE PROJEKTY, KTÓRE MAJĄ ZOSTAĆ WDROŻONE W OKRESIE PROGRAMOWANIA

Tabela 27. Wykaz dużych projektów

Projekt	Planowany termin zgłoszenia/ złożenia wniosku (rok, kwartał)	Planowane rozpoczęcie wdrażania (rok, kwartał)	Planowana data zakończenia (rok/kwartał)	Osie priorytetowe/ priorytety inwestycyjne
Rewitalizacja regionalnej linii kolejowej 210 na odcinku Szczecinek – Runowo Pomorskie"	*I kwartał 2016 r.*	*II kwartał 2016 r.*	*II kwartał 2020*	*Oś priorytetowa V Zrównoważony transport 7d Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu.*

SEKCJA 12.3 WŁAŚCIWI PARTNERZY ZAANGAŻOWANI W PRZYGOTOWANIE PROGRAMU

Wykaz interesariuszy którzy zgłosili uwagi w procesie konsultacji społecznych RPO WZ 2014-2020

Nazwa interesariusza
JST i ich agendy
POWIAT SZCZECINECKI
Gmina Złocieniec
Pełnomocnik Prezydenta Miasta Szczecina ds. Rozwoju Systemu Komunikacji Rowerowej
Urząd Miasta Dobrzany
Gmina Stare Czarnowo
Gmina Miasto Koszalin
ZODR, Barzkowice o/Koszalin
Powiat Szczecinecki
Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego SA
Urząd Gminy Wałcz
Urząd Miejski w Koszalinie
Gmina Sianów
Gminna Organizacja Turystyczna w Sianowie
Urząd Miasta Świnoujście
Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie
Urząd Miasta Kołobrzeg

Gmina Polanów
Stowarzyszenie Zachodniopomorskie Tebeesy
Stargardzkie TBS Sp. z o.o.
Gmina Mielno
Stowarzyszenie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego
Starostwo Powiatowe w Goleniowie
Powiat Myśliborski
Urząd Miasta Szczecin
Szczecińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego
Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty
Gmina Będzino
Gmina Świdwin
Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
Gmina Bobolice
Powiat Świdwiński
Gmina Barlinek
Gmina Postomino
Organizacje pozarządowe
Fundacja Czas Dialogu
Stowarzyszenie Hospicjum Królowej Apostołów w Policach
OWES AKTYWA Plus
Fundacja Nauka dla Środowiska
Fundacja Centrum Innowacji i Przedsiębiorczości w Koszalinie
Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć
Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Sucha Koszalińska
Rowerowy Szczecin
Towarzystwo Wspierania Inicjatyw Kulturalno – Społecznych „TWIKS”
FEWE, Katowice
Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Mniejszych Szans „Więź”
Instytut Rozwoju Regionalnego
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Szczecinie
Stowarzyszenie Media Dizajn
Fundacja na rzecz Energetyki Zrównoważonej
Stowarzyszenie "WIR" - Wiejska Inicjatywa Rozwoju
Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych
Stowarzyszenie Polites
Uczelnie wyższe i szkoły
Uniwersytet Szczeciński, Zakład Ekonomiki Ochrony Zdrowia
PWSZ Wałcz
Politechnika Koszalińska
Akademia Sztuki w Szczecinie
Wydział Informatyki ZUT w Szczecinie
Centrum Bioimmobilizacji i Innowacyjnych Materiałów Opakowaniowych ZUT w Szczecinie
Pozostałe podmioty publiczne

WOLIŃSKI PARK NARODOWY
PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
Minister Środowiska
Archiwum Państwowe w Szczecinie
Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie
WOPR Województwa Zachodniopomorskiego
OKRĘGOWY INSPEKTORAT SŁUŻBY WIĘZIENNEJ W SZCZECINIE
PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Oddział w Szczecinie
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Archiwum Państwowe w Koszalinie
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie
Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego
Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście SA
Przewozy Regionalne sp. z o.o.
Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie
Przedsiębiorstwa i ich związki
Najda Consulting
Katarzyna Szlagier Doradztwo, Consulting
Miejska Energetyka Cieplna Spółka z o.o. w Koszalinie
Izba Rzemieślnicza MiŚP w Szczecinie
Proeko Consulting Marek Śliwa
Gest sp. z o.o.
Technika Electra Sp. z o.o.
Izba Rzemieślnicza MiŚP w Szczecinie
Aleksander Igielski CSI
Aleksandra Nalborska - przedsiębiorca
Katarzyna Nakielska Pawluk - Nauka-Praca- Kariera
Koszalińskie Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego Spółka Akcyjna
Marena Wellness& Spa
POLSKIE STOWARZYSZENIE PRZETWÓRCÓW RYB
EDUKA – FRSK Sp. z o.o.
STRATEGOR Wielkopolskie Centrum Ekspertyz Finansowych
Zachodniopomorski Oddział Geodezyjnej Izby Gospodarczej
Izba Gospodarcza Ciepłownictwo Polskie
EKOTECH Sp. z o.o.
Gustaw Securitas
Ośrodek Edukacji i Zastosowań Energii Odnawialnej Koszalin
ENEA Operator Sp. z o.o.
Sea Development Sp. z o.o.
Spółdzielnie, w tym mieszkaniowe
Spółdzielnia Mieszkaniowa „GRYF" w Dębnie
Koszalińska Spółdzielnia Mieszkaniowa „Przylesie"
Spółdzielnia Mieszkaniowa „Bałtyk" w Darłowie

Spółdzielnia Mieszkaniowa „KOLEJARZ” w Szczecinie
Spółdzielnia Mieszkaniowa "WSPÓLNY DOM" w Szczecinie
Pyrzycka Spółdzielnia Mieszkaniowa
Rejonowa Spółdzielnia Mieszkaniowa w Choszcznie
Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa "TĘCZA" w Białym Borze
Spółdzielnia Mieszkaniowa "JUTRZENKA" w Łobzie
Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa "PŁYTA" w Karlinie
Spółdzielnia Mieszkaniowa "GARDNO" w Nowogardzie
Spółdzielnia Mieszkaniowa "PRZYSZŁOŚĆ" w Myśliborzu
Spółdzielnia Mieszkaniowa "PIAST" w Barlinku
Szczecinecka Spółdzielnia Mieszkaniowa
Spółdzielnia Mieszkaniowa "Przytorze" w Tychowie
Koszalińska Spółdzielnia Mieszkaniowa „Na Skarpie" w Koszalinie
Spółdzielnia Mieszkaniowa "Postęp" w Złocieńcu
Międzyzakładowa Spółdzielnia Mieszkaniowa "Pomorska" w Szczecinie
Spółdzielnia Mieszkaniowa w Lipianach
Spółdzielnia Mieszkaniowa "Morsbud" w Szczecinie
Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa "Słowianin"
Spółdzielnia Mieszkaniowa "Pomorskie - Nasz Dom" w Szczecinie
Spółdzielnia Mieszkaniowa lokatorsko-własnościowa "Płonia" w Szczecinie
Spółdzielnia Mieszkaniowa "Odra" w Policach
Spółdzielnia Mieszkaniowa "Nasz Dom" w Kołobrzegu
Spółdzielnia Mieszkaniowa "Budowlani" w Koszalinie
Spółdzielnia Mieszkaniowa "Świt" w Drawsku Pomorskim
Kołobrzeska Spółdzielnia Mieszkaniowa
Spółdzielnia mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa "Politechnik" w Szczecinie
Spółdzielnia Mieszkaniowa "Widok" w Szczecinie
Spółdzielnia Mieszkaniowa "Warszewo" w Szczecinie
Spółdzielnia Mieszkaniowa Czaplinek
Regionalny Związek Rewizyjny Spółdzielni Mieszkaniowych w Szczecinie
Spółdzielnia Mieszkaniowa w Maszewie
Spółdzielnia Mieszkaniowa "Dąb" w Szczecinie
Radni samorządów i ich kluby
Zygmunt Dziewguć, Radny Woj. Zachodniopomorskiego
Emilia Szafran, Radna Gminy Dziwnów
Klub Radnych Prawa i Sprawiedliwości Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego
Osoby fizyczne
Ewelina Chlebowska
Beata Flejszer
Paweł Strzelecki
Ryszard Morawski
T. Mandziej
Marcin Wilkowski
Andrzej Śliwiński